

ΓΓΕΚ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Αξιολόγηση της Εθνικής
Στρατηγικής Ε&Κ για την
Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3)
2014 – 2020

Παραδοτέο Π-6:

Αναλυτικό τεύχος Μελέτης
Αξιολόγησης της RIS3 / Ενότητα
Εργασίας 5 – Συνολική
Αξιολόγηση της RIS3 –
Συμπεράσματα και Προτάσεις

Οκτώβριος 2023

 PLANET

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ	6
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	7
1.2 Η ΕΣΣΕ 2014-2020	8
1.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ (ΔΕΑ).....	9
1.4 Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	9
1.5 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	10
1.6 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	10
2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ RIS3	11
2.1 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ RIS3 ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	11
2.1.1 Συνεισφορά στη σημερινή κατάσταση του συστήματος έρευνας και καινοτομίας.....	11
2.1.1.1 Συνεισφορά στη σημερινή κατάσταση της οικονομίας και της ανάπτυξης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο 14	
2.1.1.2 Εκτίμηση βαθμού συνεισφοράς της υλοποίησης της RIS3.....	17
2.1.2 Επιπτώσεις από την υλοποίηση της RIS3 ως προς: την κοινωνικοπολιτική κατάσταση της χώρας και των περιφερειών, το εθνικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας, την επιχειρηματικότητα και τις παραγωγικές διαδικασίες, τους τομείς προτεραιότητας και τους αντίστοιχους κλάδους, τις υποδομές κλπ. 17	
2.1.3 Ανάλυση SWOT της RIS3 στο τέλος της περιόδου 2014 – 2020 – μεταβολές / βελτιώσεις σε σύγκριση με εκείνη της έναρξης εφαρμογής της.....	19
2.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ RIS3 ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ, ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	32
2.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ RIS3 ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ – ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ – ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	43
2.3.1 Βαθμός καταλληλότητας του σχεδιασμού και του σχεδίου δράσης για την υλοποίηση της στρατηγικής	43
2.3.1.1 Ορθότητα / Καταλληλότητα διαδικασίας καθορισμού Στρατηγικών Επιλογών και Αξόνων / Κατηγοριών Παρέμβασης της RIS3. Διερεύνηση σκοπιμότητας των αξόνων παρέμβασης και βαθμός σύνδεσής τους με την ανάλυση SWOT.....	43
2.3.1.2 Χαρακτηρισμός του σχεδίου δράσης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης με βάση τη λογική παρέμβασής της και ανά κατηγορία παρέμβασης	47
2.3.2 Συνάφεια παρεμβάσεων και προγραμμάτων με τη στρατηγική και τους στόχους και τις προτεραιότητές της.....	52
2.3.2.1 Ορθότητα / καταλληλότητα διαδικασίας καθορισμού δράσεων στο πλαίσιο της RIS3.....	52
2.3.3 Αποτελεσματικότητα της RIS3 ως προς την καταλληλότητα και την επίτευξη των στόχων.....	56
2.3.4 Επάρκεια χρηματοδότησης.....	65
2.4 ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ RIS3 ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ – ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΝΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ – ΒΑΘΜΟΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΑΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΠΟΡΩΝ	72
2.4.1 Πορεία υλοποίησης Δεικτών Αποτελεσμάτων της RIS3	73
2.4.2 Πορεία υλοποίησης Δεικτών Εκρμών των RIS3	76
2.5 ΚΥΡΙΑ ΕΜΠΟΔΙΑ/ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ/ΑΣΤΟΧΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ	82
2.6 ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ RIS3.....	86
2.6.1 Βαθμός δυσκολίας εφαρμογής του σχεδιασμού και χρήσης του συστήματος διακυβέρνησης που ακολουθήθηκαν για την υλοποίηση της RIS3.....	87
2.6.1.1 Όργανα και ρόλοι.....	87

2.6.1.2	Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.....	88
2.6.1.3	Μηχανισμός Παρακολούθησης.....	89
3.	ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΣΕΕ ΚΑΙ ΕΣΕΤΑΚ 2021-2027	92
3.1	ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ RIS3 2014-20: Α) ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΎΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΕΣΕΕ) 2021- 27 ΚΑΙ Β) ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΣΕΤΑΚ 2021-27	92
3.2	ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟ	100
3.2.1	Προστιθέμενη αξία της στρατηγικής και των παρεμβάσεών της.....	100
3.2.2	11 Κατευθύνσεις και 1 Διαπίστωση για την περίοδο 2021-2027.....	103
4.	ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ RIS3 ΚΑΙ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ – ΣΗΜΕΙΑ ΑΠΟΦΥΓΗΣ / ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ / ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ.....	106
4.1	ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΠ 2021-2027	106
4.1.1	Καλές πρακτικές από την ελληνική εμπειρία	106
4.1.1.1	ΓΓΕΚ: Πλατφόρμες Καινοτομίας σε βασικούς Τομείς Προτεραιότητας για την έρευνα και την καινοτομία	106
4.1.1.2	Περιφερειακές Δομές για την στήριξη της Καινοτομίας.....	106
4.1.2	Καλές πρακτικές άλλων χωρών	107
4.1.2.1	Πορτογαλία.....	108
4.1.2.2	Ιταλία	109
4.1.2.3	Ρουμανία	113
4.1.2.4	Ισπανία.....	114
4.1.2.5	Ιρλανδία.....	116
4.1.3	10 Παράγοντες που διαμορφώνουν τις καλές πρακτικές	117
4.2	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ: Α) ΓΙΑ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ Β) ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ Η ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΝΕΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ – ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΎΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ 2021-2027	118
4.2.1	Το τρέχον πλαίσιο αναφοράς E&A	118
4.2.2	Προτάσεις για διαρθρωτικές παρεμβάσεις και ενέργειες βελτίωσης ή σχεδιασμού νέων πρωτοβουλιών.....	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ RIS3.....		123

Κατάλογος Πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3 ΑΝΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗ, ΆΞΟΝΑ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	8
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ SWOT 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ VS ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	20
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ SWOT 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ.....	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ SWOT 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ.....	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΣΥΓΚΡΙΣΗ SWOT 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΑΠΕΙΛΕΣ	30
ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΒΙΟΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΥΓΕΙΑ, ΦΑΡΜΑΚΑ	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ.....	40
ΠΙΝΑΚΑΣ 12. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΥΛΙΚΑ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 13. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2014-2020 ΚΑΙ 2021-2027: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 14. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3 ΑΝΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ, ΆΞΟΝΑ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 15. ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ / ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΜΕ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ.....	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 16. ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ / ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 17. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3	48
ΠΙΝΑΚΑΣ 18. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	51
ΠΙΝΑΚΑΣ 19. ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΝΑΦΕΙΑΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT	52
ΠΙΝΑΚΑΣ 20 ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗ RIS3 ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΕΔΙΟΥ.	55
ΠΙΝΑΚΑΣ 21 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ (ΕΠΙΧ.): ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:	59
ΠΙΝΑΚΑΣ 22 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ (ΕΡΕΥΝ. ΟΡΓ.): ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:	60
ΠΙΝΑΚΑΣ 23 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΝΕΟΦΥΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ Η ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΣΥΝΕΒΑΛΕ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:..	61
ΠΙΝΑΚΑΣ 24 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ: ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΑΜΕΣΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ;.....	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 25 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ: Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ;.....	64
ΠΙΝΑΚΑΣ 26. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ.....	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 27. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΜΕ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ, ΑΝΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ	67
ΠΙΝΑΚΑΣ 28 ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗ RIS ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 29. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΜΕ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020 (ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΕΠΑΛΘ).....	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 30. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΜΕ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020 (ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΕΠΑΛΘ).....	69
ΠΙΝΑΚΑΣ 31. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3*	73
ΠΙΝΑΚΑΣ 32. ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΚΚΡΟΩΝ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΕΣΠΑ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΟΝ ΆΞΟΝΑ 1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (CAPACITY BUILDING) ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3*	77
ΠΙΝΑΚΑΣ 33. ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΚΚΡΟΩΝ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΕΣΠΑ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΟΝ ΆΞΟΝΑ 2: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΕΤΑΚ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3*	78
ΠΙΝΑΚΑΣ 23. ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΚΚΡΟΩΝ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΕΣΠΑ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΟΝ ΆΞΟΝΑ 4: ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3*	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 35. ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΚΚΡΟΩΝ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΕΣΠΑ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΟΝ ΆΞΟΝΑ 4: ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ RIS3*	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 36. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΔΕΑ (2017)	89
ΠΙΝΑΚΑΣ 37. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ RIS3 (ΧΙΛ. €)	123
ΠΙΝΑΚΑΣ 38. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ RIS3	127
ΠΙΝΑΚΑΣ 39. ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ RIS3 ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ RIS3 ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (ΧΙΛ. €).....	130
ΠΙΝΑΚΑΣ 29 ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΑΘΜΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ RIS3.	140

Κατάλογος Διαγραμμάτων

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΣΕΕ 2014-2020	10
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-2023	12
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΕΓΧΩΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΕΤΑΚ (ΑΕΔΕΤΑ) ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ	12
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. ΔΑΠΑΝΕΣ Ε&Κ (ΣΕ ΕΚ. €) ΣΤΟΥΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΟΜΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ Ε&Κ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2007-2021.....	13
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5. ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΩΣ % ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1999 - 2020	14
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6. ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ	15
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7. ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	16
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ Π/Υ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2015	33
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ Π/Υ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2015 ΚΑΙ 2023	34
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	47
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11 ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΔΡΑΣΕΩΝ.....	55
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12 ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ.....	56
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΝΕΟΦΥΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	57
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ: ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΑΜΕΣΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ;	57
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ: ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΑΜΕΣΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ;	58
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ: ΕΑΝ ΤΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΟΥ Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ/ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ, ΤΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ/ΥΠΗΡΕΣΙΑ;	59
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ (ΕΠΙΧ.): ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:	60
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΔΚ (ΕΡΕΥΝ. ΟΡΓ.): ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:	61
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΝΕΟΦΥΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ Η ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΣΥΝΕΒΑΛΕ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:	62
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ: ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΑΜΕΣΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ;.....	63
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21 ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ: Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΕ Η ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ;.....	65
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22. ΜΕΤΑΒΟΛΗ Π/Υ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ 2015 ΚΑΙ 2023	67
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23. ΜΕΤΑΒΟΛΗ Π/Υ ΕΠ ΕΣΠΑ 2014-2020 ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ (2015 ΚΑΙ 2023)	69
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24. ΜΕΤΑΒΟΛΗ Π/Υ ΕΠ ΕΣΠΑ 2014-2020 ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ (2015 ΚΑΙ 2023)	70
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ Π/Υ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2015	71
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ Π/Υ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2015 ΚΑΙ 2023	72
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΑΝ ΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΕΔΙΟΥ.	83
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28 ΜΕΣΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΛΗΞΗΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΕΡΓΩΝ.....	84

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ

ΑΑ	Αναθέτουσα Αρχή
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΒΔ	Βάση Δεδομένων
ΓΓΕΚ	Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας
ΓΓΕΤ	Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας
ΕΔΚ	Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ
Ε&Α	Έρευνα και Ανάπτυξη
Ε&Κ	Έρευνα και Καινοτομία
Ε&Τ	Έρευνα και Τεχνολογία
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΑνεΚ	Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΑΚ	Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΠ	Προγραμματική Περίοδος
ΠΡΟ	Δ/ση Σχεδιασμού & Προγραμματισμού Πολιτικών και Δράσεων Έρευνας & Καινοτομίας
ΠΣΚΕ	Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων
RIS3	Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σκοπός και αντικείμενο της αξιολόγησης

Αντικείμενο της σύμβασης με ημερομηνία υπογραφής την 12/05/2023 μεταξύ της «Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας, Δ/ση Σχεδιασμού και Προγραμματισμού Πολιτικών και Δράσεων Έρευνας & Καινοτομίας» και της Εταιρείας Planet A.E. είναι η αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014 – 2020 (RIS3), ως βασική δραστηριότητα παρακολούθησης της εφαρμογής και διαρκούς επικαιροποίησής της. Σύμφωνα με τις διατυπωμένες αρχές της RIS3, βασική επιδίωξη της αξιολόγησης αποτελεί η διερεύνηση της συνεισφοράς της Στρατηγικής στις επιδιωκόμενες διαρθρωτικές και αναπτυξιακές αλλαγές. Επιπλέον στόχος της αξιολόγησης είναι η επιβεβαίωση και η ερμηνεία των αιτίων επιτυχίας ή απόκλισης των αποτελεσμάτων εφαρμογής της Στρατηγικής και ο καθορισμός των δυνάμει απαραίτητων διορθωτικών παρεμβάσεων. Η αξιολόγηση της RIS3 εντάσσεται στο πλαίσιο του Μηχανισμού Παρακολούθησης της υλοποίησής της (Monitoring Mechanism) και περιλαμβάνει τα κάτωθι μέρη:

- *συνολική αξιολόγηση της αναγκαιότητας, της στοχοθέτησης, των προτεραιοτήτων, της διαδικασίας και της προτεινόμενης δομής διακυβέρνησης της Στρατηγικής* και
- *μελέτη της συνεισφοράς των προτεινόμενων από τη Στρατηγική Δράσεων στους στόχους και τα αποτελέσματα της Στρατηγικής στο τέλος της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020.*

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του αξιολογικού έργου θα απαντηθούν τα ακόλουθα κεντρικά ερωτήματα:

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας υλοποίησης

- *Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση της Στρατηγικής έως τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή και σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι ποιοτικοί, ποσοτικοί και χρηματοδοτικοί του στόχοι, στη βάση των αρχικά τεθέντων στόχων /δεικτών εισροών, εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων;*
- *Εντοπίζονται και πού σημαντικές αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους αρχικούς ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους; Ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Ποιοι είναι οι στόχοι στους οποίους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης για το τέλος της προγραμματικής περιόδου και ποιες εκτιμάται ότι θα πρέπει να είναι οι ενδεχόμενες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή ή και να μην επαναληφθούν αστοχίες κατά την προγραμματική περίοδο 2021-27;*
- *Ποιες εκτιμάται ότι είναι οι προβλέψεις αναφορικά με την επίτευξη των ποιοτικών, ποσοτικών και χρηματοδοτικών στόχων έως το τέλος της περιόδου προγραμματισμού;*
- *Πώς οι ποσοτικοί στόχοι του Προγράμματος συνέβαλαν έως τώρα στην επίτευξη των ποιοτικών στόχων της Στρατηγικής;*
- *Εκτιμάται ότι μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι σε σχέση με τους διατιθέμενους πόρους;*

Αποτίμηση της συνεχιζόμενης ορθότητας και συνέπειας της Στρατηγικής

- *Κατά πόσο η Στρατηγική του RIS3 εκτιμάται ότι παραμένει επίκαιρη και σε σχέση με τις ανάγκες που έχουν διαμορφωθεί;*
- *Πώς αξιολογείται η συνέπεια του προγραμματισμού από το επίπεδο των επιλεγμένων έργων μέχρι το επίπεδο των ειδικών στόχων της Στρατηγικής;*
- *Κατά πόσο η SWOT ανάλυση παραμένει επίκαιρη και ποιες πιθανές αλλαγές κρίνονται απαραίτητες;*

- Εκτιμάται ότι έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την αρχική κοινωνικοοικονομική ανάλυση, ιδιαίτερα ως αποτέλεσμα της επίδρασης της οικονομικής κρίσης και της δημοσιονομικής κρίσης της χώρας;
- Εκτιμάται ότι τα διδάγματα (*lessons learnt*) από την εφαρμογή της RIS3 2014-2020 έχουν ληφθεί υπόψη στο σχεδιασμό της νέας Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-27, όπως αυτή εγκρίθηκε με την ΥΑ του Υπουργού Ανάπτυξης με αρ. 66021/30-6-2022 (ΦΕΚ Β 3359); Εντοπίζεται ανάγκη τροποποιήσεων οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την επόμενη αναθεώρηση της ΕΣΕΕ 2021- 27;
- Πώς αξιολογείται η συνεισφορά παρεμβάσεων που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη σε σχέση με τις στρατηγικές και πολιτικές της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020;

1.2 Η ΕΣΕΕ 2014-2020

Στην Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2014-2020 η **Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ)** εισήχθη ως βασική προϋπόθεση («εκ των προτέρων αιρεσιμότητα») που η «εκπλήρωσή» της θα επέτρεπε στα κράτη μέλη να λάβουν οικονομική στήριξη για επενδύσεις στην έρευνα και καινοτομία μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ) συμβάλλοντας ενεργά στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας προέβη στην εκπλήρωση δύο αιρεσιμοτήτων, οι οποίες ήταν απαραίτητο να εκπληρωθούν προκειμένου να είναι δυνατή η χρηματοδότηση δράσεων μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020, έχοντας την ευθύνη για το Θεματικό Στόχο 1 «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας». Ειδικότερα η ΓΓΕΚ ανέλαβε τη διαμόρφωση, στο πλαίσιο της Σύμβασης Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) (Partnership Agreement) της ΠΠ 2014-2020, της Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση και τη διαμόρφωση ενός Πολυετούς Χρηματοδοτικού Σχεδίου Ερευνητικών Υποδομών, λαμβάνοντας υπόψη την ευθυγράμμιση με τις προτεραιότητες της ΕΣΕΕ, αλλά και τον περιφερειακό αντίκτυπο των συγκεκριμένων επενδύσεων.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης αναπτύχθηκε τόσο σε **εθνικό, όσο και περιφερειακό επίπεδο (μία Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και 13 Περιφερειακές)** κατά την περίοδο 2013 – 2015. Η ΕΣΕΕ 2014-2020 δομήθηκε στη βάση τριών στρατηγικών επιλογών και τεσσάρων αξόνων προτεραιότητας που «τέμνουν εγκάρσια» τις στρατηγικές επιλογές όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, που ακολουθεί:

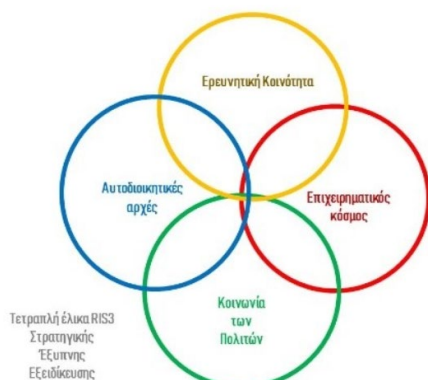
Πίνακας 1. Δομή της Εθνικής RIS3 ανά Στρατηγικής Επιλογή, Άξονα και κατηγορίες παρέμβασης

Στρατηγικές Επιλογές	Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	Επένδυση στην Έρευνα και Καινοτομία	Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων Ε.ΤΑ.Κ με την κοινωνία
Άξονες Παρέμβασης	Κατηγορίες παρέμβασης		
α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	2.α Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	3.α Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου
β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	2.β Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	3.β Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση

Στρατηγικές Επιλογές	Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	Επένδυση στην Έρευνα και Καινοτομία	Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων Ε.ΤΑ.Κ με την κοινωνία
γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (υπό)δομών δικτύωσης	2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης
δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	1.δ Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	3.δ Ανάπτυξη Καινοτομικής κουλτούρας

1.3 Διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ)

Το βασικό εργαλείο για τον σχεδιασμό της ΕΣΕΕ 2014-2020 ήταν η Διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ). Η ΔΕΑ εφαρμόστηκε σε εθνικό επίπεδο τόσο στο σχεδιασμό, όσο και την εφαρμογή της ΕΣΕΕ 2014-2020, αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο. Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) (bottom up προσέγγιση) είναι σημαντική προκειμένου να γίνει ξεκάθαρη η διαφορά ανάμεσα στην προσέγγιση της Έξυπνης Εξειδίκευσης που είναι θεμελιωδώς βασισμένη στην αναγνώριση της διαφοροποίησης ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της οικονομίας για την καταγραφή τομέων προτεραιότητα (συμμετοχικά-bottom up) με προσεγγίσεις προηγούμενων στρατηγικών όπου χρησιμοποιούσαν συγκεντρωτικές διαδικασίες σχεδιασμού ως μέσο για το καθορισμό των προτεραιοτήτων Ε&Κ.

Με την διαδικασία της Επιχειρηματικής ανακάλυψης εντοπίστηκαν οι παρακάτω τομείς

1. Αγροδιατροφή,
2. Βιοεπιστήμες & Υγεία – Φάρμακα,
3. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών,
4. Ενέργεια,
5. Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη,
6. Μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα,
7. Υλικά – Κατασκευές,
8. Πολιτισμός – Τουρισμός – Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες

Στην συνέχεια, με την ίδια διαδικασία, οι τομείς αυτοί εξειδικεύθηκαν σε 2^ο και 3^ο επίπεδο.

1.4 Η συνεργασία με τις Περιφέρειες

Ένας από τους στόχους της συνεργασίας κεντρικού και περιφερειακού επιπέδου για την κατάρτιση στρατηγικών της Έξυπνης Εξειδίκευσης, ήταν να ενθαρρυνθεί ο ρόλος των Περιφερειών στον προγραμματισμό και τη χρηματοδότηση δράσεων Ε&Κ που ενισχύουν την περιφερειακή τους ανάπτυξη. Οι Περιφέρειες κλήθηκαν να αναγνωρίσουν και να αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα, να υποστηρίξουν την καινοτομία και να επικεντρώσουν τις επενδύσεις, ώστε με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών σε όλα τα στάδια της ΔΕΑ, να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας.

1.5 Διακυβέρνηση

Για την επίτευξη των στόχων της ΕΣΕΕ 2014-2020, σχεδιάστηκε το σύστημα διακυβέρνησης και η διασύνδεσή του με τις Περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης. Με το εν λόγω σύστημα επιδιώχθηκε η διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των εκπροσώπων όλων των εμπλεκομένων πλευρών, καθώς και ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ των φορέων της κεντρικής διοίκησης και του περιφερειακού επιπέδου λειτουργίας του συστήματος. Στόχος ήταν οι περιφερειακές στρατηγικές RIS3, να αλληλοεπιδρούν με την Εθνική Στρατηγική RIS3 στις προτεραιότητες της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας και να εξειδικεύουν τον σχεδιασμό, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ΔΕΑ.

Διάγραμμα 1. Διακυβέρνηση της ΕΣΕΕ 2014-

Πηγή. Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

1.6 Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Ο **Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης της RIS3** εφαρμόζεται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και βασίζεται σε δείκτες οι οποίοι επιτρέπουν την παρακολούθηση της προόδου κάθε προτεραιότητας της έξυπνης εξειδίκευσης και της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των δράσεων. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση αποτελούν δύο συμπληρωματικές διαδικασίες. Η παρακολούθηση παρέχει μέρος της εμπειρικής βάσης για την αξιολόγηση, ενώ η αξιολόγηση μπορεί να δημιουργήσει ανάγκες για τη βελτίωση των δεικτών παρακολούθησης. Η παρακολούθηση της υλοποίησης της στρατηγικής RIS3 είχε σχεδιαστεί να διεξαχθεί από τους αρμόδιους φορείς της πολιτείας, ενώ η αξιολόγηση από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ RIS3

2.1 Εκτίμηση του βαθμού συνεισφοράς της υλοποίησης της RIS3 στην εξέλιξη και την σημερινή κατάσταση του συστήματος έρευνας και καινοτομίας αλλά και γενικότερα στην οικονομία και την ανάπτυξη σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Σύμφωνα με την ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ: *‘...οι στρατηγικές RIS3 προσφέρουν προστιθέμενη αξία στην τοπική και την περιφερειακή αυτοδιοίκηση διότι οδηγούν σε διατομεακά και διαπεριφερειακά κοινά έργα και επενδύσεις, με ιδιαίτερα θετικό αντίκτυπο στη βιομηχανική ανανέωση’*

Σύμφωνα με το ΕΚΤ: *‘Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αποτελούν την κινητήριο δύναμη της οικονομίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμβάλουν σημαντικά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην παραγωγή προστιθέμενης αξίας και έχουν σημαντική συνεισφορά στο ΑΕΠ. Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της απασχόλησης, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, ενώ εξασφαλίζουν την κοινωνική σταθερότητα’*

Σύμφωνα με τον ΣΕΒ: *‘...η ενίσχυση της οικονομίας, η δημιουργία υψηλών ρυθμών ανάπτυξης και σταθερών θέσεων εργασίας ..., περνάει μέσα από την παραγωγή εμπορεύσιμων προϊόντων, τη δυναμική ενθάρρυνση δραστηριοτήτων που δημιουργούν προστιθέμενη αξία, τις εξαγωγές, την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία’.*

2.1.1 Συνεισφορά στη σημερινή κατάσταση του συστήματος έρευνας και καινοτομίας

Η ΕΣΕΕ 2014-2020, κατά την συγγραφή της Στρατηγικής, βασίστηκε σε στοιχεία για την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας καθώς και σε στοιχεία για το σύστημα έρευνας και καινοτομίας της χώρας. Τα επίκαιρα στοιχεία για την περιγραφή του συστήματος έρευνας και καινοτομίας αναζητήθηκαν για να συγκριθούν με τις τιμές που καταγράφονται στην ΕΣΕΕ.

Το Σχήμα 2.9 της ΕΣΕΕ παρουσιάζει την καινοτομία των Κρατών Μελών της Ε.Ε – Σύνθετος Δείκτης Καινοτομίας με πηγή το Innovation Union Scoreboard του 2014. Η Ελλάδα εμφανιζόταν στην 19^η θέση και αναφέρεται ότι ανήκει η Ελλάδα στις χώρες με μέτριες επιδόσεις στην καινοτομία (Moderate Innovator). Στο αντίστοιχο European Innovation Scoreboard του 2023¹, η Ελλάδα παραμένει στις χώρες με μέτριες επιδόσεις στην καινοτομία και έχει πέσει στην εικοστή θέση. Η πτώση στην κατάταξη κρύβει όμως μία βελτίωση κατά 22.2 μονάδες από το 2016, σύμφωνα με την αναφορά της EIS για την Ελλάδα για το 2023². Η βελτίωση αυτή αποτελεί την μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή στον Συνολικό Δείκτη Καινοτομίας μεταξύ 2015 – 2022 ανάμεσα στα 27 Κράτη-Μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων³, στην ταχεία αυτή βελτίωση της Ελλάδας στον χώρο Έρευνας και Καινοτομίας τα τελευταία χρόνια, έχουν συμβάλει μεταξύ άλλων, μεγάλοι αριθμός δράσεων της ΕΣΕΕ.

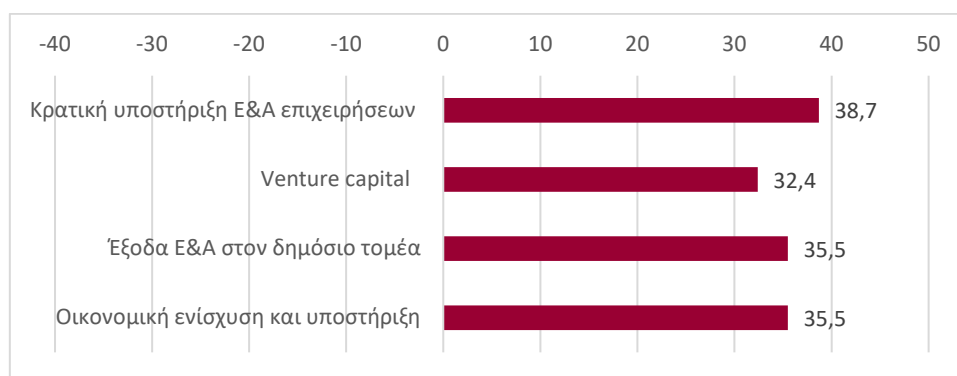
¹ <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis>

² https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2023/ec_rtd_eis-country-profile-el.pdf

³ <https://www.mindev.gov.gr/1%CE%B7-%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B2%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%BA%CF%84%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9/>

Τα σημεία βελτίωσης που αναφέρονται σε σύγκριση με το 2016 είναι η καινοτομία προϊόντων, η καινοτομία επιχειρηματικών διαδικασιών και οι (συν)δημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Έχει ενδιαφέρον ότι, η υστέρηση της Ελλάδας σε καινοτομία προϊόντος αναφέρεται στην SWOT ως αδυναμία, ενώ η υιοθέτηση οργανωτικών καινοτομιών, που καταγράφεται ως ισχυρό σημείο της SWOT, εξακολουθεί και παραμένει ισχυρό. Οι (συν)δημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα το 2014 ήταν στο -55 ενώ τώρα είναι στο +146.9. Όλη η ενότητα χρηματοδότησης (άλλο σημείο που αναφέρεται στις αδυναμίες του SWOT, και που υποστηρίχθηκε με συγκεκριμένες δράσεις του Σχεδίου Δράσεων) δείχνει σημαντική μεταβολή όπως παρουσιάζεται στο γράφημα που ακολουθεί.

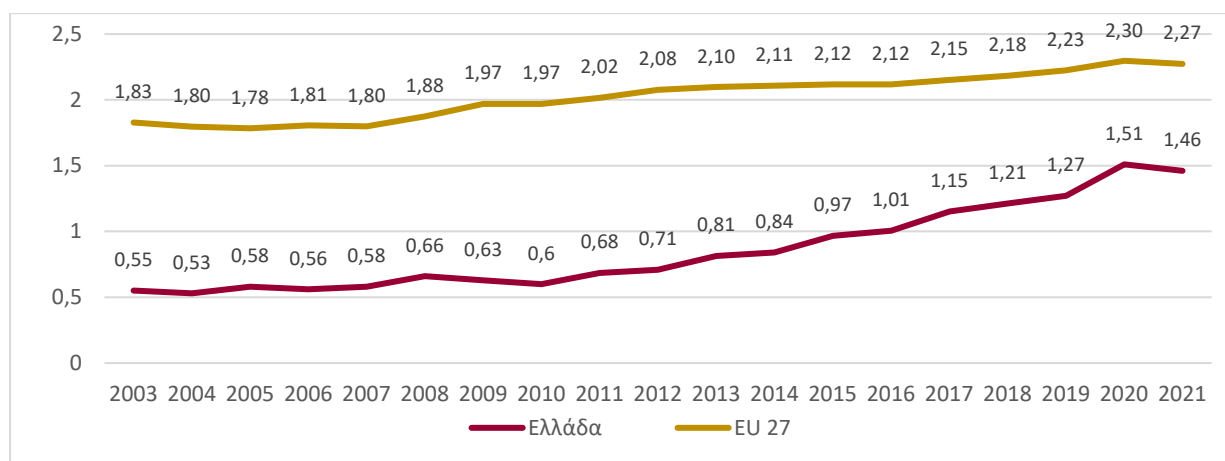
Διάγραμμα 2. Μεταβολή δεικτών EIS χρηματοδότησης από το 2016-2023

Πηγή: αναφορά της EIS για την Ελλάδα για το 2023

Το Σχήμα 2.16 της ΕΣΕΕ αποτυπώνει την ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη για ΕΤΑΚ (ΑΕΔΕΤΑ) ως % του ΑΕΠ. Ο δείκτης έντασης δαπανών Ε.ΤΑ.Κ (σύνολο δαπανών Ε.ΤΑ.Κ ως % επί του ΑΕΠ), το διάστημα πριν την συγγραφή της ΕΣΕΕ 2014-2020 (2013) διαμορφωνόταν στο 0,80% από 0,67% το 2011 και 0,58% το 2007, αυξημένος κυρίως λόγω της τότε μείωσης του ΑΕΠ της χώρας. Η επίδοση αυτή, ωστόσο, υστερούσε σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε.27 που ανερχόταν τότε στο 2,02%.

Διάγραμμα 3. Ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη για ΕΤΑΚ (ΑΕΔΕΤΑ) ως % του ΑΕΠ

Πηγή: EKT⁴, κωδικός στοιχείων: Δ1 και EUROSTAT⁵, GERD

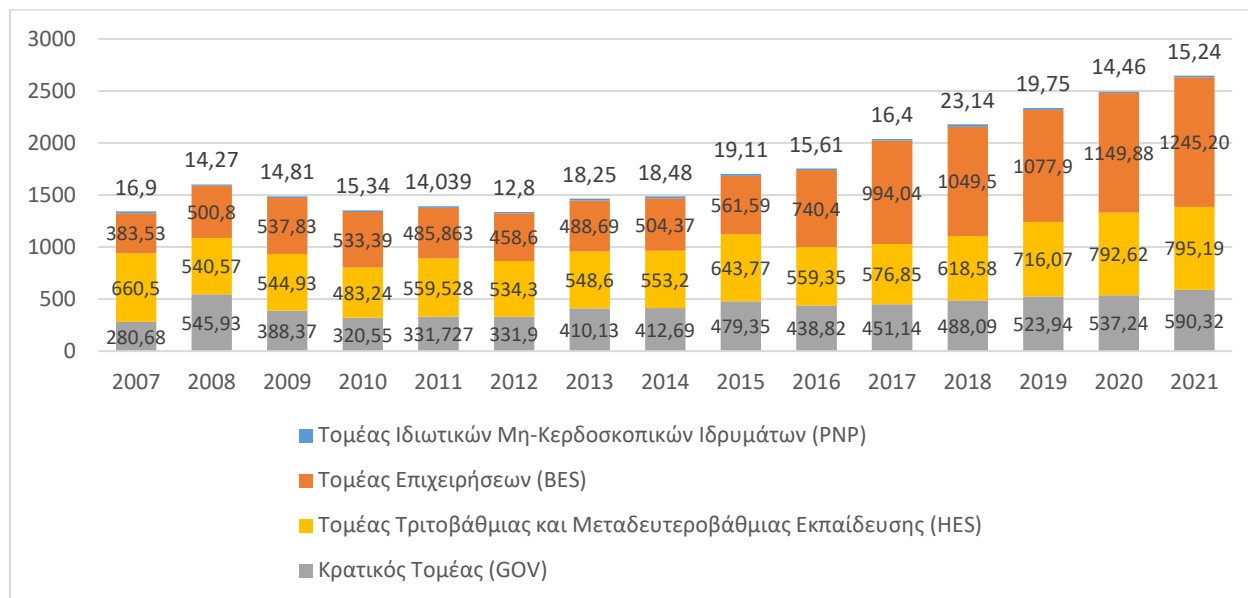
⁴ <https://metrics.ekt.gr/research-development/datatables>, κωδικός στοιχείων: Δ1

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/RD_E_GERDTOT__custom_8078863/default/line?lang=en

Στο διάγραμμα φαίνεται η μεγάλη μεταβολή της ακαθάριστης εγχώριας δαπάνης για ΕΤΑΚ (ΑΕΔΕΤΑ) ως % του ΑΕΠ από το 2013 και μετά, με ρυθμό μεταβολής υψηλότερο του αντίστοιχου ρυθμού μεταβολής, για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι δαπάνες Ε&Κ της χώρας το ίδιο διάστημα παρουσιάζονται στους τέσσερις τομείς εκτέλεσης της Ε&Κ στο γράφημα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 4. Δαπάνες Ε&Κ (σε εκ. €) στους τέσσερις τομείς εκτέλεσης της Ε&Κ για τα έτη 2007-2021

Πηγή: ΕΚΤ⁶

Οι δαπάνες Ε&Κ του τομέα επιχειρήσεων δείχνει να υπερδιπλασιάζεται, το διάστημα από το 2013 μέχρι το 2021 ενώ το ίδιο διάστημα σημαντικές είναι και οι αυξήσεις στις δαπάνες τόσο του κρατικού τομέα όσο και του τομέα Τριτοβάθμιας και Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Αυτό υποδηλώνει και την αλλαγή στην προσέγγιση και την νοοτροπία του τομέα επιχειρήσεων σχετικά με την παραγωγική επένδυση σε καινοτομία, κατά το διάστημα που υλοποιήθηκε η ΕΣΕΕ 2014-2020.

Επιπλέον, σύμφωνα με την Αποτίμηση της Εφαρμογής της ΕΣΕΕ 2014-2020 που βρίσκεται στην εισαγωγή της ΕΣΕΕ 2021-2027, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-20 πραγματοποιήθηκε σημαντική ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών (βραχίονας 2 της υλοποίησης της ΕΣΕΕ) που σχετίζονται με τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ με συνολικό ποσό που αγγίζει τα 250 εκ. ευρώ (πηγή χρηματοδότησης ΕΠΑΝΕΚ). Ο εθνικός οδικός χάρτης είναι προσανατολισμένος προς τη διεθνοποίηση της Ελληνικής ερευνητικής αριστείας και τη μείωση του Brain Drain, κάτι που επιτυγχάνεται σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΚΤ που παρατίθενται στο Π-4 που αφορά την Ενότητα Εργασίας 3 – «Σχέδιο Δράσης και Βαθμός Υλοποίησής του».

Παράλληλα, με τη διοχέτευση όλων αυτών των κονδυλίων προς τις υποδομές, δόθηκε σημαντική τόνωση σε δραστηριότητες βασικής έρευνας μέσω του ΕΛΙΔΕΚ (Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας) με προϋπολογισμό που αγγίζει τα 310 εκ. ευρώ μέσω δανείου από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) και κονδυλίων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Το ΕΛΙΔΕΚ αποτέλεσε τον τρίτο βραχίονα ανάπτυξης και συγκράτησης στην χώρα του ερευνητικού δυναμικού μέσω της χρηματοδότησης μεταδιδακτόρων και διδακτορικών. Η ομάδα αξιολόγησης πραγματοποίησε βιβλιογραφική έρευνα σε αναφορές του ΕΚΤ που αφορούν την εκτίμηση δράσεων

⁶ <https://metrics.ekt.gr/datatables/175>

της ΕΣΕΕ για την ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού και των μεταδιδασκόντων⁷. Εξετάστηκαν τα αποτελέσματα αποτίμησης της δράσης «Υποστήριξη Ερευνητών με έμφαση στους Νέους Ερευνητές», «Ενίσχυση του Ανθρώπινου Ερευνητικού Δυναμικού μέσω της Υλοποίησης Μεταδιδασκορικής Έρευνας» και της δράσης «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού».

Για την πρώτη δράση, αναγνωρίζεται η σημασία της για την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία των ερευνητών. Παράλληλα αναγνωρίζεται η συμβολή της δράσης στην αντιμετώπιση του φαινομένου του «brain drain». Παρόμοια αποτελέσματα καταγράφονται για την δράση της Υλοποίησης Μεταδιδασκορικής Έρευνας, ενώ η δράση για την απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας είχε ακόμα μεγαλύτερο αντίκτυπο στην αντιμετώπιση του φαινομένου, όπως καταγράφεται στην αναφορά.

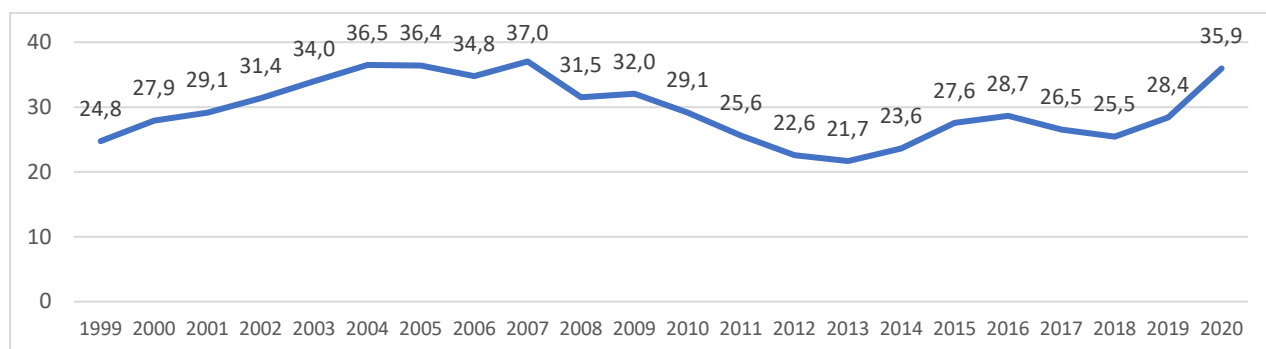
Παράλληλα, το EquiFund με πηγή χρηματοδότησης Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, ΕΠΑΝΕΚ, European Investment Bank, αποτέλεσε τον τέταρτο μεγάλο βραχίονα υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και των τεχνολογιών που σε πολλές περιπτώσεις στήριξαν το Brain Gain & Brain Sustain. Ο σχεδιασμός για την υποστήριξη των ενδιάμεσων μηχανισμών άρχισε να γίνεται πραγματικότητα μέσα στο 2020 & 2021 όπου ανακοινώθηκαν προσκλήσεις ενδιαφέροντος για συνεργατικούς σχηματισμούς επιχειρήσεων (clusters), για Κέντρα Ικανοτήτων (Competence Centres) και υποστήριξη του συνολικού μηχανισμού μεταφοράς τεχνολογίας (TTOs), τα οποία συνέβαλαν στην ανάπτυξη του συστήματος έρευνας και καινοτομίας.

Ανάλογα αποτελέσματα καταγράφονται για την δράση της Υλοποίησης Μεταδιδασκορικής Έρευνας. Σημειώνεται ότι η δράση απόκτησης ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας είχε ακόμα μεγαλύτερο αντίκτυπο στην αντιμετώπιση του φαινομένου, όπως καταγράφεται στην αναφορά.

2.1.1.1 Συνεισφορά στη σημερινή κατάσταση της οικονομίας και της ανάπτυξης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Η ΕΣΕΕ 2014-2020, κατά την συγγραφή της, βασίστηκε σε στοιχεία για την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας καθώς και σε στοιχεία για το σύστημα έρευνας και καινοτομίας της χώρας. Τα επίκαιρα στοιχεία, για την κοινωνικοοικονομική κατάσταση αναζητήθηκαν για να συγκριθούν με τις τιμές που καταγράφονται στην ΕΣΕΕ. Ο πίνακας 2.3 της ΕΣΕΕ, παρουσιάζεται πιο κάτω, σε μορφή γραφήματος, καλύπτοντας την ίδια περίοδο από το 1999 μέχρι το 2012, αλλά επεκτείνεται με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας⁸.

Διάγραμμα 5. Εξαγωγές προϊόντων υψηλής τεχνολογίας ως % των εξαγωγών 1999 - 2020

⁷ <https://www.ekt.gr/el/publications/2>

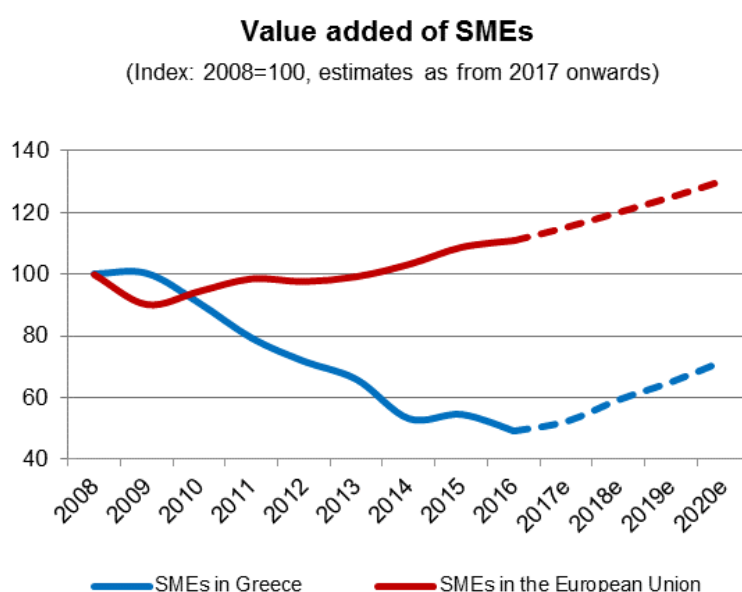
⁸ https://data.worldbank.org/indicator/TX.MNF.TECH.ZS.UN?locations=GR&name_desc=false

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, *loc. cit.*

Το γράφημα αποτυπώνει την αύξηση στις εξαγωγές αγαθών υψηλής τεχνολογίας τα χρόνια μετά την συγγραφή της ΕΣΕΕ και καταγράφει μία ιδιαίτερη αύξηση μετά την έναρξη της υλοποίησης της Στρατηγικής. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η αύξηση δεν έχει ως μοναδική αιτία την υλοποίηση της ΕΣΕΕ. Την ίδια περίοδο (από το 2013) η Ελλάδα έδωσε φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε έρευνα και τεχνολογία. Ως αποτέλεσμα, οι επενδύσεις για Ε&Α παρουσιάζουν επιταχυνόμενη αύξηση (1,5% του ΑΕΠ το 2020 έναντι 0,6% το 2010), κάτι το οποίο συνεισφέρει σε παραγωγή και εξαγωγή αγαθών υψηλής τεχνολογίας.

Το Σχήμα 2.6 της ΕΣΕΕ παρουσιάζει την προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ στην Ελλάδα σε σύγκριση με την ΕΕ, με στοιχεία από το SBA Fact Sheet 2014. Το πλέον πρόσφατα δημοσιευμένο αντίστοιχο είναι του 2019⁹ με δεδομένα μέχρι το 2016 (και προβλέψεις για το 2017 και μετά).

Διάγραμμα 6. Προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ στην Ελλάδα σε σύγκριση με την ΕΕ

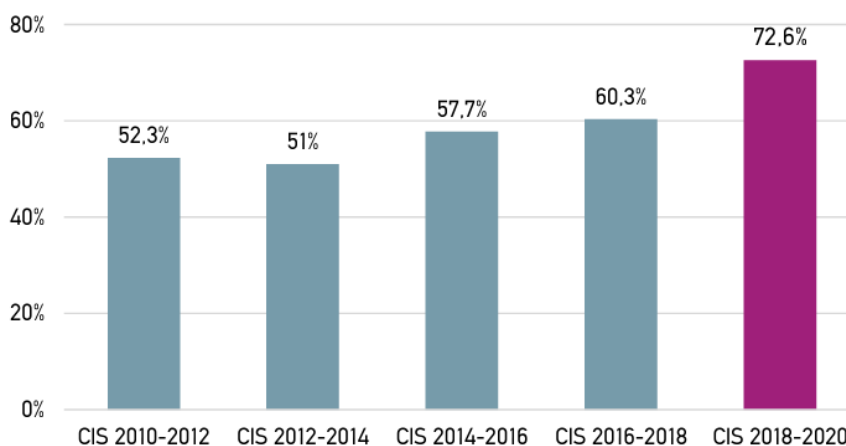
Το SBA factsheet του 2022¹⁰ προβλέπει, με βάση στοιχεία από την αρχή του 2022, ότι η προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ στην Ελλάδα αναμενόταν να συνεχίσει την δυναμική της άνοδο, σημειώνοντας ρυθμό ανόδου της τάξης του 9.2%, χωρίς όμως να λαμβάνονται υπόψη στην πρόβλεψη οι συνέπειες της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Η παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης της ΕΣΕΕ παρουσιάζει στοιχεία για τις καινοτόμες επιχειρήσεις της Ελλάδας την τριετία 2010-2012, όπου καταγράφεται ως καινοτόμο, ποσοστό 52,3% των επιχειρήσεων. Στο γράφημα που ακολουθεί, διατυπώνεται η εξέλιξη του δείκτη μέχρι και το 2020 καταγράφοντας την άνοδο των καινοτόμων ως ποσοστό επί του συνόλου των επιχειρήσεων.

⁹ Το Fact sheet του 2014 βρίσκεται στον σύνδεσμο: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/13/translations/en/renditions/native#:~:text=Greek%20SMEs%20represent%2063.5%25%20of,showing%20a%20fall%20of%2011.9%25>.

¹⁰ <https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/Greece%20-%20SME%20Fact%20Sheet%202022.pdf>

Διάγραμμα 7. Ποσοστό (%) καινοτόμων επιχειρήσεων

Πηγή: Βασικοί δείκτες για την καινοτομία στις ελληνικές επιχειρήσεις 2018-2020, ΕΚΤ¹¹

Σύμφωνα επίσης με την αποτίμηση της Εφαρμογής της ΕΣΕΕ 2014-2020 που βρίσκεται στην εισαγωγή της ΕΣΕΕ 2021-2027, η υπό αξιολόγηση ΕΣΕΕ εφαρμόστηκε όπως σχεδιάστηκε και επηρέασε ουσιαστικά το σύνολο των οικείων Θεματικών Στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επιχειρηματικότητα, Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ) όπως και σημαντικών κονδυλίων των ΠΕΠ. Η ΕΣΕΕ χρηματοδότησε και χρηματοδοτεί μέχρι την ολοκλήρωση της απορρόφησης του ΕΣΠΑ 2014-20 (τέλος 2023), περί το 1,4 δις Κ στον θεματικό Στόχο 1 (έρευνα, τεχνολογία, καινοτομία) ενώ επηρέασε πάνω από 3,5 δις € δημόσια δαπάνη (ΔΔ), κυρίως κονδύλια από το ΕΠΑΝΕΚ, στους οκτώ τομείς προτεραιότητας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η εξέλιξη της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε δράσεις Ε&Α (BERD-Business Expenditure in R&D) είναι εντυπωσιακή την τελευταία πενταετία. Το 2019, η ένταση της Ε&Α της Ελλάδας (δηλ. οι ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες για Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ) ανήλθε στο 1,27% του ΑΕΠ (από 0,50% του ΑΕΠ το 2008) με τον τομέα των επιχειρήσεων να αντιπροσωπεύει το 46% των συνολικών δαπανών Ε&Α. Το γεγονός αυτό συνδέεται άμεσα με την έναρξη της απορρόφησης των κονδυλίων του ΕΣΠΑ 2014-2020 και την εφαρμογή των παρεμβάσεων της ΕΣΕΕ. Παράλληλα, το 2020, το ποσοστό των δαπανών Έρευνας & Ανάπτυξης (Ε&Α) επί του ΑΕΠ διαμορφώθηκε στο 1,50%, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία που δημοσίευσε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ). Το 2020 οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για Ε&Α στην Ελλάδα ήταν 2.473,45 εκατ. Ευρώ (ποσοστό αύξησης 5,8% σε σχέση με το 2019). Οι επιχειρήσεις πραγματοποίησαν το 2020 δαπάνες Ε&Α ύψους 1.147,52 εκατ. ευρώ (0,69% του ΑΕΠ), παρουσιάζοντας αύξηση κατά 6,5% σε σχέση με το 2019, και συνεχίζουν να έχουν τη μεγαλύτερη συνεισφορά στον δείκτη δαπανών Ε&Α.

Η ανάλυση αυτή της παρούσας κατάστασης όσον αφορά την επιχειρηματικότητα συμφωνεί με την ανάλυση που παρουσιάζεται στο Παραδοτέο Π-4 που αφορά την Ενότητα Εργασίας 3 – «Σχέδιο Δράσης και Βαθμός Υλοποίησής του», το οποίο συμπεραίνει ότι δημιουργήθηκε εισόδημα γύρω από τις υλοποιηθείσες επενδύσεις της ΕΣΕΕ της τάξης των 5.995.964.329,74 €, ποσό σημαντικό για την ελληνική οικονομία¹².

¹¹ https://metrics.ekt.gr/sites/metrics-ekt/files/ekdoseis-pdf/2022/CISstatistics_2018-2020_el.pdf

¹² Η εκτίμηση αυτή βασίζεται στην εφαρμογή οικονομικού πολλαπλασιαστή στο σύνολο των παραγωγικών επενδύσεων στις ΜΜΕ (δημόσια και ιδιωτική δαπάνη), η οποία ήταν της τάξης των 2.595.655.554 €. Ο οικονομικός πολλαπλασιαστής

2.1.1.2 Εκτίμηση βαθμού συνεισφοράς της υλοποίησης της RIS3

Η RIS3 δεν αποτελεί μοναδικό στοιχείο που συνεισέφερε στην κατάσταση της οικονομίας και του συστήματος έρευνας και καινοτομίας την περίοδο 2014-2020. Τόσο η οικονομία όσο και σύστημα ΕΤΑΚ κατά την περίοδο συγγραφής της RIS3 βρισκόταν σε καμπή λόγω της οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008 και κορυφώθηκε το 2010. Οι επιπτώσεις της κρίσης τόσο στην γενικότερη οικονομία, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο καταγράφονται στην εισαγωγή της ΕΣΕΕ στα κεφάλαια της παρούσας κατάστασης. Η έρευνα και η καινοτομία αναγνωρίστηκαν ως αδιάρρηκτα και αμφίδρομα συνδεδεμένες με την ανάπτυξη και την οικονομία.

Όπως αναφέρεται και στο Π-4, οι δείκτες που υιοθετήθηκαν δεν ήταν Strategy Specific και συνολικά SMART (Specific, Measurable, Applicable, Relevant, Time-Bound). **Δεν υπήρξαν δείκτες κορμού οι οποίοι να συσχετίζονται ευθέως (σχεδόν γραμμικά) με την επιδιωκόμενη αλλαγή και με στόχο τη μέτρηση της.** Ο κατάλογος των δεικτών που απαριθμούνται στην εθνική RIS3 συνδέθηκε τυπικά (ονομαστικά) με τις Κατηγορίες Παρέμβασης της στρατηγικής και τις επενδυτικές προτεραιότητες των Κανονισμών για την πολιτική συνοχής της ΠΠ 2014-2020, χωρίς να αναγνωρίζεται και να τεκμηριώνεται η αιτιώδης σχέση τους με τις ανάγκες και τους στόχους που η στρατηγική κλήθηκε να καλύψει και υπηρετήσει. Αυτό έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την αδυναμία ποσοτικής εκτίμησης, με ακρίβεια, της συνεισφοράς/συμβολής της υλοποίησης της RIS3 σε ότι αφορά τους εθνικούς δείκτες ΕΤΑΚ. Ωστόσο, ποιοτικά, μπορεί να εκτιμηθεί ως σημαντική η συνεισφορά της ΕΣΕΕ (βλέπε και κεφάλαιο Προστιθέμενης Αξίας, στο παρόν έγγραφο)

2.1.2 Επιπτώσεις από την υλοποίηση της RIS3 ως προς: την κοινωνικοπολιτική κατάσταση της χώρας και των περιφερειών, το εθνικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας, την επιχειρηματικότητα και τις παραγωγικές διαδικασίες, τους τομείς προτεραιότητας και τους αντίστοιχους κλάδους, τις υποδομές κλπ.

Δεδομένης της καταλληλότητας του σχεδιασμού της RIS3, όπως περιγράφεται στο Παραδοτέο Π2 που καλύπτει την Ενότητα Εργασίας 1 – «Πλαίσιο πολιτικής, διαμόρφωση και σχεδιασμός της Στρατηγικής της RIS3», και της αποτελεσματικότητας της υλοποίησης όπως περιγράφεται στο Παραδοτέο Π-4 που αφορά την Ενότητα Εργασίας 3 – «Σχέδιο Δράσης και Βαθμός Υλοποίησής του», αναμένονται επιπτώσεις από την υλοποίηση της RIS3 που επηρεάζουν άμεσα το Εθνικό Σύστημα Έρευνας και Καινοτομίας, την επιχειρηματικότητα και τις παραγωγικές διαδικασίες, τους τομείς προτεραιότητας και τους αντίστοιχους κλάδους, καθώς και τις υποδομές. Ο αντίκτυπος ως προς την κοινωνικοπολιτική κατάσταση της χώρας και των περιφερειών της θα είναι έμμεσες (δευτερογενής επίπτωση), μιας και απορρέουν από τις επιπτώσεις της υλοποίησης στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας, ή στην επιχειρηματικότητα.

Όπως αναφέρει η ΕΣΕΕ 2014-2020, σκοπός της στρατηγικής είναι η εστιασμένη παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία για την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης με σεβασμό στον άνθρωπο και στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό. Οι έννοιες αυτές είναι μεν συνυφασμένες με τις επιπτώσεις της υλοποίησης της ΕΣΕΕ, αλλά δεν είναι μετρήσιμες σήμερα με την λήξη υλοποίησης (σημειώνεται ότι μερίδα δράσεων βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης). Απαιτείται χρόνος για να καταγραφθούν αφενός η επιθυμητή παραγωγική ανασυγκρότηση, η άμβλυση περιφερειακών ανισοτήτων και η δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης

που εφαρμόζεται είναι 2,31 – σύμφωνα με δημοσίευση στο ELSVIER Economics Letters Volume 195 το οποίο επικαλείται η ανάλυση του παραδοτέου Π-4.

και αφετέρου να μετρηθεί κατά πόσο οφείλονται ή υποβοηθήθηκαν από την υλοποίηση της στρατηγικής. Για να μετρηθούν επιπτώσεις της στρατηγικής σε βάθος χρόνου, απαιτείται ο ορισμός δεικτών, και συλλογή συγκεκριμένων στοιχείων που θα είναι SMART (Specific, Measurable, Applicable, Relevant, Time-Bound) – κυρίως ώστε να εξασφαλιστεί η σύνδεση των επιπτώσεων δράσεων / της υλοποίησης με τις όποιες επιπτώσεις είναι επιθυμητό να συσχετιστούν.

Είναι δυνατόν να μετρηθεί εν μέρη ο αντίκτυπος της υλοποίησης της RIS3, μέσα από τα αποτελέσματα των δράσεων της, όπως περιγράφονται από τα στοιχεία της πρωτογενούς έρευνας της αξιολόγησης, τουλάχιστον για την επιχειρηματικότητα και τις παραγωγικές διαδικασίες, για ένα υποσύνολο των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στο ΕΔΚ ως συντονιστές.

Οι 111 απαντήσεις των επιχειρήσεων του ΕΔΚ από 680 συντονιστές έργων μας επιτρέπουν να υπολογισθούν κάποια μεγέθη ως προς τον αντίκτυπο της ΕΣΕΕ όσον αφορά την εισαγωγή νέων προϊόντων ή διαδικασιών σε επιχειρήσεις ως αποτέλεσμα της υλοποίησης των έργων τους.

Από τα αποτελέσματα της ερώτησης 11 του ερωτηματολογίου, όπως παρουσιάζεται στο Π4, και εφαρμόζοντας έναν πολλαπλασιαστή¹³ 1:6,13 μπορεί να παρουσιαστεί ένας αντίκτυπος από το ΕΔΚ στις επιχειρήσεις ως εξής: Στο σύνολο του ΕΔΚ, 613 επιχειρήσεις ανέπτυξαν νέο ή σημαντικά βελτιωμένο προϊόν ή υπηρεσία, ενώ 533 δημιούργησαν νέα τεχνολογία και 625 ενίσχυσαν την τεχνογνωσία / τις δεξιότητες του ανθρωπίνου δυναμικού. Παράλληλα οι 282 επιχειρήσεις προχώρησαν ή πρόκειται να προχωρήσουν σε διαδικασία κατοχύρωσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Για τους ακαδημαϊκούς – ερευνητικούς φορείς, ο αριθμός που ανάγεται ότι προχώρησαν ή πρόκειται να προχωρήσουν σε διαδικασία κατοχύρωσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας είναι 207¹⁴.

Παρομοίως, συμπέρασμα μπορεί να εξαχθεί για την δράση των νεοφυών επιχειρήσεων, δεδομένου ότι απάντησαν 114 από 1099 και άρα στα αποτελέσματά τους μπορεί να εφαρμοστεί πολλαπλασιαστής 1:9,64. Συνολικά στηρίχθηκαν 1099 νεοφυείς επιχειρήσεις. Από τις 19 που δήλωσαν ότι η δράση τους επέτρεψε την υποβολή κατοχύρωσης ή ανανέωσης για αναγνωρισμένο τίτλο βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας σε θετικό βαθμό, ανάγεται ο τελικός αριθμός των 183 νεοφυών επιχειρήσεων έχουν προβεί σε σχετικές ενέργειες (*περισσότερες λεπτομέρειες για όλη την έρευνα πεδίου καταγράφονται στο Παράρτημα του Παραδοτέου Π4*).

Ο αντίκτυπος από την εφαρμογή της ΕΣΕΕ και των Δράσεών της συνοψίζεται στα ακόλουθα:

- Σημαντική παραγωγική επένδυση σε τομείς έντασης γνώσης
- Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών των καινοτόμων ΜΜΕ
- Ανάπτυξη «εγκάρσιων» συνεργατικών και δημιουργικών δεξιοτήτων
- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος των καινοτόμων επιχειρήσεων
- Δυνατότητα γρήγορης αντίδρασης, προσαρμογής σε αλλαγές και διαχείρισης των προκλήσεων
- Ενίσχυση της ικανότητας αξιοποίησης ευκαιριών
- Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των ΜμΕ
- Ανάπτυξη οικοσυστήματος συνεργατικής καινοτομίας

¹³ Ο πολλαπλασιαστής προέρχεται από τον λόγο του συνόλου των συντονιστών προς τον αριθμό των απαντήσεων που λάβαμε – ήτοι 680/111.

¹⁴ 51 θετικές απαντήσεις σε 108 από 439 συντονιστές (συντελεστής 1:4,06).

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω επιβεβαιώνονται και από την έρευνα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας για τις επιδόσεις των βιομηχανικών ΜμΕ που κατά την προηγούμενη 5ετία (2014-2019)¹⁵ υλοποίησαν δράσεις καινοτομίας, η διαφορά συγκριτικά με τις μη καινοτόμες ΜμΕ είναι εμφανής τόσο όσον αφορά τις τρέχουσες επιδόσεις τους όσο και τις μελλοντικές προοπτικές. Ειδικότερα, οι καινοτόμες ΜμΕ πέτυχαν σημαντική αύξηση πωλήσεων κατά την προηγούμενη πενταετία (11,2%) – υπερτερώντας συντριπτικά έναντι των μη καινοτόμων ΜμΕ του τομέα (οι οποίες έμειναν κατά μέσο όρο στάσιμες σε όρους πωλήσεων). Η θετική πορεία των πωλήσεων συμβάλει στην ενισχυμένη αισιοδοξία των καινοτόμων ΜμΕ, όπως αυτή αποτυπώνεται:

- στο δείκτη εμπιστοσύνης (35 μονάδες για τις καινοτόμες, έναντι 19 μονάδων για τις μη καινοτόμες),
- στη δυναμικότερη στρατηγική στο μέλλον (με το 69% των καινοτόμων να δηλώνει ότι η περαιτέρω ανάπτυξη είναι ο στρατηγικός στόχος της εταιρείας, έναντι μόλις 49% για τις μη καινοτόμες), και
- στη σημαντική βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης (με το 36% των καινοτόμων να εκτιμά αύξηση της απασχόλησης έναντι μόλις 25% για τις μη καινοτόμες).

Τα ανωτέρω αποτελούν επιβράβευση των ΜμΕ αυτών για την επιμονή τους στην υλοποίηση της καινοτομικής τους στρατηγικής, παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες που ανέκυψαν λόγω της οικονομικής κρίσης, με το ½ μάλιστα αυτών να προβαίνει σε ενίσχυση της προσπάθειας αυτής

2.1.3 Ανάλυση SWOT της RIS3 στο τέλος της περιόδου 2014 – 2020 – μεταβολές / βελτιώσεις σε σύγκριση με εκείνη της έναρξης εφαρμογής της

Για να συγκριθεί η ανάλυση SWOT της RIS3 της ΠΠ 2014-2020 με αντίστοιχη ανάλυση SWOT για το τέλος της περιόδου, ο Σύμβουλος Αξιολόγησης συνέκρινε την ανάλυση SWOT με την αντίστοιχη της ΠΠ 2021-2027. Οι δύο αναλύσεις χαρτογραφούν το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της ΕΣΕΕ κατατάσσοντας τα θετικά και αρνητικά του εσωτερικού περιβάλλοντος στα Ισχυρά / Δυνατότητες, τα αρνητικά στις Αδυναμίες και τα αντίστοιχα σημεία του εξωτερικού περιβάλλοντος στις Ευκαιρίες και Απειλές.

Παρατίθεται το αποτέλεσμα της σύγκρισης με την εκτίμηση της ομάδας αξιολόγησης για κάθε σημείο της ανάλυσης SWOT.

¹⁵ <https://www.nbg.gr/el/omilos/meletes-oikonomikes-analuseis/reports/mikromesaies-epicheiriseis--kainotomia>

Πίνακας 2. Σύγκριση SWOT 2014-2020 και 2021-2027: Ισχυρά σημεία vs Δυνατότητες

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
<i>Παρουσιάζονται τα Ισχυρά Σημεία/Δυνατότητες, που εμφανίζονται τόσο στην SWOT 2014-2020 όσο και στην SWOT 2021-2027</i>	
<p>I.1 Ισχυρή εξειδίκευση σε όρους ΑΠΑ και απασχόλησης στους τομείς του Τουρισμού, της Αγροδιατροφής, των πλωτών Μεταφορών, των Τεχνών, των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών (ΠΔΒ), της διαχείρισης αποβλήτων και της Υγείας.</p>	<p>5. Πρώτη στον κόσμο η ελληνική ποντοπόρος ναυτιλία σε αριθμό πλοίων και χωρητικότητα ενώ ο τουριστικός τομέας είναι διεθνώς ανταγωνιστικός. Αμφότεροι συμβάλλουν σημαντικά στην άνοδο του εγχώριου προϊόντος. Αναφέρονται και οι δύο στο I.1 – παραμένει επίκαιρη η αρχική SWOT.</p>
<p>I.2 Πολιτισμός και πολιτιστική κληρονομιά ανεκτίμητης αξίας με άμεση επιρροή στον τουρισμό, τις τέχνες και τις ΠΔΒ γενικότερα.</p>	<p>7. Πλούσια πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά της χώρας με σημαντικά οφέλη των επενδύσεων στον πολιτισμό. Αναφέρονται στο I.2, καθώς και την Ε.7 – παραμένει επίκαιρη η αρχική SWOT, με την προσθήκη και της θρησκευτικής κληρονομιάς.</p>
<p>I.6 Υψηλή ερευνητική εξειδίκευση σε εθνικό επίπεδο στους τομείς των ΤΠΕ, Υγείας, Αγροδιατροφής, Υλικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας.</p>	<p>11. Υψηλής ποιότητας και διεθνώς ανταγωνιστικό επιστημονικό δυναμικό σε διάφορους κλάδους (υγεία, φαρμακοβιομηχανία, παραγωγή ενέργειας, ψηφιακές τεχνολογίες, υλικά- κατασκευές, περιβάλλον-κυκλική οικονομία κ.ά,)). Αναφέρονται στο I.6 κάποιιοι από τους κλάδους, αναφέρονται επίσης στο I.2 – παραμένει επίκαιρη η αρχική SWOT, με προσθήκες.</p>
<p>I.8 Ανάπτυξη καινοτομικών clusters στον χώρο των ΤΠΕ, της Υγείας, της Δημιουργικής Βιομηχανίας (gaming), της Αεροδιαστημικής και της Μικροηλεκτρονικής</p>	<p>6. Ευνοούνται η γεωργική παραγωγή, η επέκταση της τουριστικής περιόδου και η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ από τις ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες και την επάρκεια υδάτινων πόρων. Αναφέρεται η σημασία τομέων που αναφέρονται στο I.6 – παραμένει επίκαιρη η αρχική SWOT.</p> <p>11. Υψηλής ποιότητας και διεθνώς ανταγωνιστικό επιστημονικό δυναμικό σε διάφορους κλάδους (υγεία, φαρμακοβιομηχανία, παραγωγή ενέργειας, ψηφιακές τεχνολογίες, υλικά- κατασκευές, περιβάλλον-κυκλική οικονομία κ.ά,)). Αναφέρονται στο I.6 κάποιιοι από τους κλάδους, αναφέρονται επίσης στο I.2 – παραμένει επίκαιρη η αρχική SWOT, με προσθήκες.</p>
<p>I.8 Ανάπτυξη καινοτομικών clusters στον χώρο των ΤΠΕ, της Υγείας, της Δημιουργικής Βιομηχανίας (gaming), της Αεροδιαστημικής και της Μικροηλεκτρονικής</p>	<p>14. Ανάπτυξη δυναμικού συστήματος νεοφυών επιχειρήσεων στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών, ενώ λαμβάνουν χώρα επενδύσεις και εξαγορές τεχνολογικών εταιρειών από μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις – αναφορά σε clusters στους τομείς αυτούς στην αρχική SWOT στο σημείο I.8, οπότε παραμένει επίκαιρη η SWOT σε αυτό το σημείο.</p>

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
<p>I.9 Αυξημένος βαθμός συνεργασιών ανάμεσα στις καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις.</p>	<p>13. Πολλές επιχειρήσεις στρέφονται προς ΤΠΕ και σε τεχνολογίες ευρείας εφαρμογής, ενώ αναπτύσσεται ισχυρή τάση για ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ τους στο πεδίο της καινοτομίας – τα περί συνεργασίας αναφέρονται στο I.9, οπότε παραμένει επίκαιρη η αρχική SWOT, με προσθήκες.</p>
Διαφοροποιήσεις	
	<p>8. Η ισχυρή γεωστρατηγική θέση της χώρας την καθιστά σημαντική πύλη εισόδου από και προς την Ευρώπη και της δίνει τη δυνατότητα προσέγγισης πολλών αγορών για τα προϊόντα της – αναπαράγει εν μέρει την Ευκαιρία E.1, τώρα ως δυνατό σημείο. Η αρχική ανάλυση παραμένει κάπως επίκαιρη.</p>
	<p>9. Επιτάχυνση της ψηφιοποίησης πολλών διαδικασιών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα λόγω της υγειονομικής κρίσης – στην αρχική SWOT, η έλλειψη ψηφιοποίησης εμφανίζεται ως αδύναμα σημεία (A.14, A.16) – δεν είναι επίκαιρη η αρχική SWOT, αλλά η αλλαγή από αδύναμο σε δυνατό σημείο είναι σημαντικό να σημειωθεί.</p>
Έλλειψη αντιστοίχισης-Μοναδικές αναφορές	
<p><i>Παρουσιάζονται τα ισχυρά σημεία της SWOT 2014-2020, που δεν εμφανίζονται πλέον στην ανάλυση του ΕΣΣΕ της ΠΠ 2021-2027.</i></p>	<p><i>Παρουσιάζονται οι δυνατότητες της ανάλυσης της 2021-2027 που δεν αποτελούν συνέχεια ισχυρών σημείων της προηγούμενης περιόδου.</i></p>
<p>I.3 Σχετικά υψηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού (πλησίον του κοινοτικού μέσου όρου, ποσοστά του πληθυσμού με γνώσεις και τίτλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης).</p>	<p>4. Ενίσχυση της εξωστρέφειας μέσω της ανόδου των εξαγωγών</p>
<p>I.4 Πλησίον του κοινοτικού μέσου όρου ποσοστά προσωπικού Έρευνας και Ανάπτυξης (% του συνόλου των απασχολούμενων).</p>	<p>10. Προσέλκυση ξένων επενδύσεων τα τελευταία χρόνια στον τομέα των Ψηφιακών Τεχνολογιών</p>
<p>I.5 Πολύ ανταγωνιστική συμμετοχή του ερευνητικού δυναμικού στα ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα έρευνας (FP7) ιδιαίτερα στους τομείς ΤΠΕ, Μεταφορών, Υλικών, Νανοτεχνολογίας, Αγροδιατροφής και Υγείας και σημαντική εξειδίκευση σε ΚΕΤ, όπως Νανοτεχνολογίες, Μικροναοηλεκτρονική, προηγμένα υλικά κ.α.</p>	<p>15. Ο κλάδος της πληροφορικής και η φαρμακοβιομηχανία έχουν καταφέρει να αξιοποιήσουν με επιτυχία το outsourcing για την ένταξή τους σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας</p>

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
I.7 Υψηλότερος του παγκόσμιου μέσου όρου δείκτης απήχησης των δημοσιεύσεων Ελλήνων ερευνητών στους τομείς των Φυσικών Επιστημών και των Επιστημών Μηχανικού & Τεχνολογίας.	Και τα τρία αυτά ισχυρά σημεία αποτελούν βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης στην αρχή της υλοποίησης της ΕΣΕΕ 2014-2020.
I.10 Υψηλή απορρόφηση οργανωτικών καινοτομιών από τις επιχειρήσεις.	
I.11 Υψηλά ποσοστά ίδρυσης νέων επιχειρήσεων.	
Άλλο σχόλιο	
	Τέλος, παρουσιάζονται δύο Δυνατότητες της ανάλυσης της ΠΠ 2021-2027 που η ομάδα αξιολόγησης κρίνει πως θα τεκμηριώνονταν καλύτερα ως στοιχεία ευκαιρίας, δεδομένου ότι αφορούν το εξωτερικό περιβάλλον.
	1. Αποκατάσταση της ισορροπίας στα δημόσια οικονομικά
	2. Η οικονομία βρίσκεται από το β' τρίμηνο του 2021 σε αναπτυξιακή τροχιά παρά τη σημαντική ύφεση που προέκυψε λόγω της υγειονομικής κρίσης
Όσον αφορά τα Ισχυρά / Δυνατά σημεία, καταγράφονται αριθμός στοιχείων που συνεχίζουν να καταλογίζονται στα δυνατά σημεία, καθώς και πρώην αδύναμα σημεία που έχουν μετά την υλοποίηση της ΕΣΕΕ μεταφερθεί από αδύναμα σε δυνατά σημεία.	

Πίνακας 3. Σύγκριση SWOT 2014-2020 και 2021-2027: Αδυναμίες

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
<i>Παρουσιάζονται οι Αδυναμίες, που εμφανίζονται τόσο στην SWOT 2014-2020 όσο και στην SWOT 2021-2027</i>	
A.1 Χαμηλό ποσοστό δαπανών ΕΤΑΚ ως ποσοστό του ΑΕΠ και ιδιαίτερα σε ότι αφορά στη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.	9. Περιορισμένη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων – διαιωνίζει τις αδυναμίες; A.1, A.17 – παραμένει επίκαιρη η αρχική ανάλυση
A.17 Μη φιλικό προς την καινοτομία περιβάλλον, εκπαιδευτικό σύστημα και γενικότερη κουλτούρα.	
A.4 Παραγωγικός ιστός αποτελούμενος από μικρού μεγέθους επιχειρήσεις μέσης/χαμηλής τεχνολογίας οι οποίες στηρίζονται στη απόκτηση-υιοθέτηση ώριμης τεχνολογίας από το εξωτερικό και όχι στην Έρευνα και Ανάπτυξη.	4. Οι μικρές επιχειρήσεις της χώρας παρουσιάζουν χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα και το μέγεθός τους δεν τους επιτρέπει να εκμεταλλευτούν οικονομίες κλίμακας – αναφέρεται ο παραγωγικός ιστός ότι αποτελείται από μικρού μεγέθους επιχειρήσεις που δεν κάνουν E&A (A.4) – παραμένει επίκαιρη η ανάλυση του 2014-2020
A.8 Υψηλά ποσοστά δαπανών για καινοτομικές δραστηριότητες αφορούν σε αγορά μηχανημάτων και εξοπλισμού (63,2%) και πολύ χαμηλότερα σε ΕΤΑΚ	7. Ο επιχειρηματικός τομέας παρουσιάζει υστέρηση στην καινοτομία και στις δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη – υπάρχει σύνδεση με την A.8 ότι οι δαπάνες για καινοτομικές δραστηριότητες αφορούν κυρίως αγορά εξοπλισμού – επιβεβαιώνεται η αρχική ανάλυση SWOT.
A.6 Χαμηλότερο του κοινοτικού μέσου όρου ποσοστό (% επί του συνόλου) των επιχειρήσεων με καινοτομία προϊόντος	8. Περιορισμένη τεχνολογική ωριμότητα των ελληνικών επιχειρήσεων – εκφράζει τις A.6, A.7, A.8 οι οποίες συνεχίζουν να ισχύουν – επιβεβαιώνεται η αρχική SWOT.
A.7 Χαμηλή συνεισφορά των καινοτομικών προϊόντων στον συνολικό κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων με καινοτομία προϊόντος	
A.8 Υψηλά ποσοστά δαπανών για καινοτομικές δραστηριότητες αφορούν σε αγορά μηχανημάτων και εξοπλισμού (63,2%) και πολύ χαμηλότερα σε ΕΤΑΚ	
A.19 Θέματα Καινοτομίας: ασάφεια στη διαχείριση, επικαλύψεις αρμοδιοτήτων και έλλειψη συντονισμού μεταξύ Υπουργείων.	12. Αδυναμίες στο Θεσμικό πλαίσιο των κλάδων Αειφόρου ενέργειας (π.χ. αποθήκευση ενέργειας), Βιοεπιστημών-Υγείας-Φαρμάκων (π.χ. εξορθολογισμός διάρθρωσης ΕΣΥ), Ψηφιακών τεχνολογιών (π.χ. μη εναρμόνιση πλαισίου με ψηφιακές ανάγκες οικονομίας), Μεταφορών-Εφοδιαστικής αλυσίδας (π.χ. πολυνομία) – συνεχίζει το πνεύμα της A.19, αλλά σε συγκεκριμένους τομείς –

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
	αξιίζει να σημειωθεί ότι οι τομείς είχαν σημειωθεί ως «Ισχυρά σημεία» της αρχικής SWOT – η αρχική ανάλυση SWOT παραμένει μερικώς επίκαιρη.
A.10 Εξαιρετικά χαμηλή χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου (π.χ. VCs) και έλλειψη κουλτούρας για αυτό.	13. Αδυναμίες χρηματοδότησης των κλάδων Αειφόρου ενέργειας (π.χ υψηλό κόστος χρηματοδότησης ΑΠΕ), Περιβάλλοντος-Κυκλικής οικονομίας (π.χ. περιορισμένη χρηματοδότηση από ιδιώτες σε E&A και καινοτομία, μη επαρκείς οι εθνικοί και κοινοτικοί πόροι), Υγείας (π.χ. ελλιπής ρύθμιση θεμάτων χρηματοδότησης ώστε να επιτυγχάνεται αποδοτικότητα), Ψηφιακών τεχνολογιών (π.χ. ανεπάρκεια πόρων για E&A σε ΤΠΕ), Δημιουργικών βιομηχανιών-Πολιτισμού (π.χ. οι πρώτες έχουν δυσκολία πρόσβασης σε χρηματοδότηση, ενώ τόσο αυτές όσο και ο τομέας πολιτισμού έχουν υψηλή εξάρτηση από τη δημόσια χρηματοδότηση) – Παρεμφερής αδυναμία με την A.10 και την A.17 – οι οποίες συνεπώς παραμένουν επίκαιρες – η αρχική ανάλυση SWOT παραμένει μερικώς επίκαιρη.
A.17 Μη φιλικό προς την καινοτομία περιβάλλον, εκπαιδευτικό σύστημα και γενικότερη κουλτούρα.	
A.14 Μη ικανοποιητική διάχυση των τεχνολογιών ΤΠΕ στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.	Οι δύο αυτές απειλές εμφανίζονται στα Δυνατά σημεία της ανάλυσης SWOT της ΠΠ 2021-2027 – οπότε αποτελούν μεταβολή των στοιχείων της ανάλυσης SWOT σε σχέση με την αρχική.
A.16 Ελλιπής εκπαίδευση των εργαζομένων των ελληνικών επιχειρήσεων σε νέες τεχνολογίες και χαμηλές επιδόσεις στην δια βίου μάθηση γενικά.	
Διαφοροποιήσεις	
	14. Αδυναμίες στρατηγικού χαρακτήρα στους κλάδους Αγροδιατροφής (μικρές εκμεταλλεύσεις και έλλειψη συνεργασίας, έλλειψη κρίσιμων υποδομών που θα μπορούσαν να μειώσουν το κόστος των πρώτων υλών και των τελικών προϊόντων), Αειφόρου ενέργειας (π.χ. έλλειψη ασφάλειας ενεργειακής τροφοδοσίας λόγω της υψηλής ενεργειακής εξάρτησης), Περιβάλλοντος-Κυκλικής οικονομίας (π.χ. υστέρηση παρακολούθησης αρκετών περιβαλλοντικών παραμέτρων), Υγείας (π.χ. ποιοτική και ποσοτική υστέρηση οδηγεί σε ανασφάλεια για τη δυνατότητα ανταπόκρισής του ΕΣΥ στην εγχώρια ζήτηση υπηρεσιών υγείας και στις προκλήσεις του μέλλοντος), Ψηφιακών τεχνολογιών (π.χ. έλλειψη πυξίδας ψηφιακού μετασχηματισμού επιχειρήσεων, χαμηλός ρυθμός ενσωμάτωσης ψηφιακών τεχνολογιών σε επιχειρήσεις, ψηφιακή υστέρηση της δημόσιας διοίκησης), Υλικών-Κατασκευών (Π.χ. περιορισμένος και χαμηλών ρυθμών βιομηχανικός εκσυγχρονισμός μηχανημάτων, διαδικασιών),

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
	<p>Τουρισμού-Δημιουργικών βιομηχανιών (π.χ. εποχικότητα του τουριστικού προϊόντος, μη ισόρροπη ανάπτυξη των τουριστικών περιοχών, μεγάλη συγκέντρωση εσόδων του κλάδου, μέτρια και επιφανειακή ανάδειξη του πολιτιστικού προϊόντος σε σχέση με τον τουρισμό) – οι αδυναμίες σε συγκεκριμένους τομείς έρχονται σε αντίθεση με Ισχυρά σημεία της αρχικής SWOT, όπως Ι.1 και Ι.8 – υποδηλώνοντας μεταβολή των στοιχείων της ανάλυσης SWOT σε σχέση με την αρχική.</p>
Έλλειψη αντιστοίχισης-Μοναδικές αναφορές	
<p><i>Παρουσιάζονται οι Αδυναμίες, που δεν εμφανίζονται στην ανάλυση του ΕΣΣΕ της ΠΠ 2021-2027.</i></p>	<p><i>Παρουσιάζονται οι Αδυναμίες της ανάλυσης της ΠΠ 2021-2027 που δεν αποτελούν συνέχεια Αδυναμιών της προηγούμενης.</i></p>
<p>A.2 Έλλειψη αμιγώς εθνικών πόρων για δραστηριότητες ΕΤΑΚ.</p>	<p>1. Η χώρα παρουσιάζει παραγωγικό κενό συγκριτικά με τις δυνατότητές της και διαχρονικά ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο</p>
<p>A.3 Κατακερματισμός της ερευνητικής προσπάθειας και υποδομών και έλλειψη κρίσιμης μάζας.</p>	<p>2. Η παραγωγή πολλών προϊόντων χαρακτηρίζεται από υψηλό ενεργειακό κόστος ή/και χρήση ενεργοβόρων διαδικασιών παραγωγής</p>
<p>A.5 Ανισομερής ανάπτυξη των περιφερειών τόσο ως προς το ΑΕΠ όσο και ως προς τις επιδόσεις ΕΤΑΚ.</p>	<p>3. Υψηλή εξάρτηση της χώρας από εισαγωγές ενέργειας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο)</p>
<p>A.9 Εξαιρετικά χαμηλός αριθμός πατεντών.</p>	<p>5. Υποχώρηση της συμβολής της βιομηχανίας στη συνολική προστιθέμενη αξία της χώρας — παρά την ενίσχυση του μεριδίου της τα τελευταία έτη.</p>
<p>A.11 Εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό καινοτομικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων</p>	<p>6. Η παραγωγή της χώρας είναι κυρίως προσανατολισμένη προς μη εμπορεύσιμους κλάδους.</p>
<p>A.12 Μικρή συσχέτιση μεταξύ ζήτησης και προσφοράς ΕΤΑΚ από την πλευρά των επιχειρήσεων και του ερευνητικού τομέα.</p>	<p>15. Αδυναμίες δικτύωσης στους κλάδους Αγροδιατροφής (π.χ. περιορισμένα οργανωμένα δίκτυα προώθησης προϊόντων στο εξωτερικό), Αειφόρου ενέργειας (π.χ. αποσπασματική δικτύωση της πολιτικής Ε&Α με την ενεργειακή πολιτική), Υγείας-Φαρμάκου (π.χ. οι μεγάλες φαρμακευτικές επιχειρήσεις δεν δρουν ως γέφυρες για την ένταξη των ΜμΕ και των ερευνητικών ομάδων στις διεθνείς αλυσίδες αξίας, μικρού μεγέθους, κατακερματισμένη και με περιορισμένες διεθνείς διασυνδέσεις βιοφαρμακευτική βιομηχανία), Ψηφιακών τεχνολογιών (μικρή συμμετοχή της εγχώριας οικονομίας σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, περιορισμένη συνεργασία επιχειρήσεων με δημόσιους ερευνητικούς φορείς και</p>

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
	ΑΕΙ), Πολιτισμού-Τουρισμού Δημιουργικών βιομηχανιών (π.χ. μικρός βαθμός συνεργειών και συνεργασίας μεταξύ cluster δημιουργικών βιομηχανιών και innovation hubs, μικρή διασύνδεση του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα με τον τουρισμό)
<p>A.13 Ανεπάρκεια ενδιάμεσων μηχανισμών και εξειδικευμένου προσωπικού για τεχνολογική συνεργασία, κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών και αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων.</p>	<p>16. Αδυναμίες σε σχέση με το ανθρώπινο δυναμικό (π.χ. brain drain με αρνητικές συνέπειες στην επάρκεια του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της έρευνας, της καινοτομίας αλλά και της επιχειρηματικότητας στους κλάδους Αειφόρου ενέργειας, βιοεπιτημών-Υγείας-Φαρμάκου, Ψηφιακών τεχνολογιών και Γλυκών-Κατασκευών-βιομηχανίας, γήρανση και ανεπαρκής επαγγελματική εκπαίδευση του πληθυσμού που ασχολείται με τη γεωργία, ελλείμματα στην κατάρτιση και στη γνώση των Ελλήνων επιχειρηματιών στους κλάδους περιβαλλοντικής διαχείρισης, των ΑΠΕ και της πράσινης επιχειρηματικότητας στον κλάδο Περιβάλλοντος-Κυκλικής οικονομίας, ελλείψεις δεξιοτήτων στον τομέα του πολιτισμού και των δημιουργικών βιομηχανιών που σχετίζονται κυρίως με τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες) – αναφέρεται</p>
<p>A.15 Υστέρηση σε θέματα γεφύρωσης του ψηφιακού χάσματος με τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.</p>	<p><i>Οι τρεις πρώτες Αδυναμίες της ΠΠ 2021-2027 ίσχυαν και την περίοδο σχεδιασμού της ΕΣΣΕ 2014-2020, αλλά η σημασία τους τότε δεν είχε αξιολογηθεί. Οι Αδυναμίες 5 και 6 είναι εξίσου σοβαρές με τις πρώτες, και επίσης διαιωνίζουν αδύναμα σημεία που προϋπήρχαν. Οι Αδυναμίες 15 και 16 παρουσιάζουν με πολύ στοχευμένο τρόπο αδυναμίες συγκεκριμένων παραγωγικών τομέων που προήλθαν από τη ΔΕΑ της τρέχουσας ΠΠ.</i></p>
<p>A.18 Πολύπλοκο γραφειοκρατικό πλαίσιο διαχείρισης έργων ΕΤΑΚ και περιορισμένη διοικητική ικανότητα του δημόσιου τομέα. Συνεχής αλλαγές στη διακυβέρνηση της έρευνας και τεχνολογίας 2009-2015.</p>	
<p>A.20 Μεγάλη εξάρτηση σε επίπεδο πολιτικής, προτεραιοτήτων και χρηματοδότησης Ελληνικού συστήματος Ε.ΤΑ.Κ από ΕΕ (κυλιόμενα FPs και Διαρθρωτικά Ταμεία).</p>	
<p>A.21 Έλλειψη συντονισμού μεταξύ πολιτικής Ε.ΤΑ.Κ και άλλων δημόσιων πολιτικών.</p>	
<p>A.22 Αδυναμία πραγματικής ανάδειξης της Ε&Τ σε προτεραιότητα πολιτικής που συμβάλλει στη μεγέθυνση της οικονομίας με συγκεκριμένες δράσεις, μέτρα. επενδύσεις κ.λπ.</p>	

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
A.23 Περιορισμένη αντίληψη της κοινωνίας για τη προστιθέμενη αξία και τα οφέλη της E&T στην ποιότητα ζωής και την οικονομία.	
A.24 Υψηλό ποσοστό αποφυγής αβεβαιότητας (uncertainty avoidance) στην Ελληνική κουλτούρα που συσχετίζεται με τις χαμηλές επιδόσεις στη καινοτομία και αύξηση της γραφειοκρατίας (Hofstede Culture Compass)	
A.25 Η διαφαινόμενη αδυναμία συμπληρωματικής εθνικής χρηματοδότησης για συμμετοχή στα προγράμματα κλπ. των διεθνών / διακυβερνητικών οργανισμών καθιστά ασύμφορη την πληρωμή και μόνο της υψηλής ετήσιας εισφοράς σε αυτούς.	
Άλλο σχόλιο	
	Τέλος, παρουσιάζονται δύο Αδυναμίες της ανάλυσης της ΠΠ 2021-2027 που η ομάδα αξιολόγησης κρίνει πως θα τεκμηριώνονταν καλύτερα ως στοιχεία απειλών, δεδομένου ότι αφορούν το εξωτερικό περιβάλλον.
	10. Παρά τη γεωστρατηγική Θέση της χώρας, το σιδηροδρομικό της δίκτυο, οι λιμενικές υποδομές καθώς και οι υποδομές logistics χρήζουν σημαντικών αναβαθμίσεων ή/και επεκτάσεων
	11. Σχετική καθυστέρηση στην επέκταση των υποδομών που αφορούν δίκτυα υψηλών και υπερυψηλών ταχυτήτων τηλεπικοινωνιών.
Όσον αφορά τις Αδυναμίες, καταγράφονται αριθμός στοιχείων που συνεχίζουν να καταλογίζονται στα αδύναμα σημεία. Αξίζει να σημειωθεί πως οι περισσότερες από τις αδυναμίες της ΠΠ 2014-2020 δεν θεωρούνται πλέον αδυναμίες και η ανάλυση για την ΠΠ 2021-2027 έχει σαφώς πιο στοχευμένο τομεακό χαρακτήρα.	

Πίνακας 4. Σύγκριση SWOT 2014-2020 και 2021-2027: Ευκαιρίες

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
<i>Παρουσιάζονται οι Ευκαιρίες, που εμφανίζονται τόσο στην SWOT 2014-2020 όσο και στην SWOT 2021-2027</i>	
E.1 Αξιοποίηση της γεωστρατηγικής θέσης της χώρας στο NA άκρο της Ε.Ε	1. Ενίσχυση της διεθνούς σημασίας της χώρας λόγω της καίριας γεωγραφικής της θέσης – συνεχίζει την Ευκαιρία E.1 – παραμένει επίκαιρη η αρχική ανάλυση
E.2 Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης (2014-2020) και η διαμόρφωση της στρατηγικής RIS3 η οποία αναδεικνύει την Ε.ΤΑ.Κ στους τομείς προτεραιότητας ως κινητήρια δύναμη ανάπτυξης της χώρας	5. Αξιοποίηση της εισροής σημαντικών διαθέσιμων πόρων τα επόμενα έτη από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το ΕΣΠΑ 2021-2027 που θα αφορούν στον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας, στην πράσινη μετάβαση και στις ιδιωτικές επενδύσεις – όμοια με E.2, E.4 και E.5 οι οποίες επιβεβαιώνεται πως παραμένουν επίκαιρες - παραμένει επίκαιρη η αρχική ανάλυση.
E.4 Νέα προγραμματική περίοδος Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων ΕΤΑΚ με αυξημένους πόρους (Horizon 2020. COSME)	
E.5 Ανασχεδιασμός της στρατηγικής ΕΤΑΚ με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την ανάκαμψη της οικονομίας	
E.7 Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς με σημαντικά πολλαπλασιαστικά οφέλη από την εφαρμογή διεπιστημονικής έρευνας, την εφαρμογή και αξιοποίηση ΤΠΕ με θετικές επιπτώσεις στον Τουρισμό	9. Υπάρχει η δυνατότητα της διασύνδεσης της ψηφιακής τεχνολογίας με παραδοσιακούς κλάδους της οικονομίας (τουρισμός-πολιτισμός, αγροδιατροφή, κατασκευές) ώστε να ενισχυθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητά τους. Η ευκαιρία είναι πολύ όμοια με την αντίστοιχη της ΠΠ 2014-2020 - E.7 - παραμένει επίκαιρη η αρχική ανάλυση.
<i>Έλλειψη αντιστοίχισης-Μοναδικές αναφορές</i>	
E.3 Νέο θεσμικό πλαίσιο για την ΕΤΑΚ με θετικές προεκτάσεις στην διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής, αποτελεσματικότερης συνεργασίας κεντρικής διοίκησης - Περιφερειών. Εμπέδωση σχέσεων εμπιστοσύνης Κέντρου-Περιφέρειας μέσω σχεδιασμού RIS3.	2. Αξιοποίηση των φυσικών πόρων που διαθέτει η χώρα
E.6 Ελληνική επιστημονική κοινότητα της διασποράς με υψηλή εξειδίκευση, πολύτιμη εμπειρία και δικτύωση	3. Σημαντική άνοδος των εισροών των Αμέσων Ξένων Επενδύσεων στη χώρα, ιδίως μετά το 2014 (π.χ. centers of excellence της Dell, της Canon και της SAP,

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Συστατικά στοιχεία SWOT 2021-2027 και σχόλιο
	Tesla Greece, hub της TeamViewer, κέντρο καινοτομίας CISCO, digital hub της Pfizer), συνεισφέροντας στην απασχόληση και στην Έρευνα και Ανάπτυξη
E.8 Ανάπτυξη ισχυρού ονόματος (brand name) στα προϊόντα αγροδιατροφής και ανάδειξη του Μεσογειακού διατροφικού προτύπου.	4. Ενίσχυση του ενδιαφέροντος για εξαγωγές και συγχωνεύσεις σε κλάδους όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια, τα τρόφιμα-ποτά, τα φαρμακευτικά προϊόντα και η ναυτιλία
E.9 Αυστηρότερο διεθνές θεσμικό πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος	6. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει στην αύξηση της καινοτομίας, των ψηφιακών επενδύσεων και της Έρευνας και Ανάπτυξης
E.10 Διεθνής επέκταση των αγορών γενοσήμων φαρμάκων καθώς και του ιατρικού τουρισμού και τουρισμού ευεξίας	7. Οι τάσεις που διαμορφώνονται διεθνώς απαιτούν τεχνολογικές λύσεις σε τομείς που η χώρα αναπτύσσει αξιόλογη δράση (π.χ. ενέργεια, ΤΠΕ, Βιοεπιστήμες), αποτελώντας ευκαιρία για εξωστρεφείς ελληνικές επιχειρήσεις να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους ή/και να ενταχθούν στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας
E.11 Ευρεία εξάπλωση χρήσης κινητών - έξυπνων συσκευών (smart devices) και διείσδυσή τους σε πολλαπλούς τομείς ανθρώπινης δραστηριότητας	8. Σημαντικές ευκαιρίες για συνέργειες υψηλής προστιθέμενης αξίας μεταξύ διαφόρων τομέων της οικονομίας (π.χ. αγροδιατροφικός, υγείας-φαρμάκων, τουρισμός)
E.12 Αξιοποίηση της συμμετοχής της χώρας στους διεθνείς/διακυβερνητικούς ερευνητικούς & τεχνολογικούς φορείς και σημαντικές ευκαιρίες για συνεργασία με Ελληνικές επιχειρήσεις σε τομείς αιχμής	
E.13 Ύπαρξη επιχειρήσεων έντασης γνώσης και δημιουργικότητας	
E.14 Αξιοποίηση αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ	
Όσον αφορά τις Ευκαιρίες, είναι λογικό σε διάστημα 7 ετών να μεταβάλλεται το εξωτερικό περιβάλλον, ειδικά όταν πρόκειται για τον χώρο της έρευνας και της καινοτομίας. Και για τις ευκαιρίες υπάρχει αναφορά και ανάλυση σε συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας.	

Πίνακας 5. Σύγκριση SWOT 2014-2020 και 2021-2027: Απειλές

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Αντιστοιχία με SWOT 2021-2027 και σχόλιο
<i>Παρουσιάζονται οι Απειλές, που εμφανίζονται τόσο στην SWOT 2014-2020 όσο και στην SWOT ΠΠ 2021-2027</i>	
<p>ΑΠ.5 Αυξανόμενη φυγή επιστημόνων, ταλέντων κλπ. εντός και εκτός Ευρώπης (Brain drain). Μεγάλη διεθνής κινητικότητα Ελλήνων επιστημόνων, ερευνητών όλων των βαθμίδων.</p>	<p>5. Η φυγή ατόμων με υψηλή μόρφωση και εξειδίκευση στο εξωτερικό (brain drain) με αρνητικές επιπτώσεις στην επάρκεια του ανθρώπινου δυναμικού, στην Έρευνα και Ανάπτυξη και στην καινοτομία, σε πλήθος κλάδων της οικονομίας – Ταυτίζεται με ΑΠ.5 – η αρχική ανάλυση παραμένει επίκαιρη</p>
<p>ΑΠ.12 Συνέχιση της πολιτικής αστάθειας της ευρύτερης περιοχής της Μεσογείου, Μέσης Ανατολής και περιοχών της Ανατολικής Ευρώπης</p>	<p>2. Οι μεταναστευτικές/προσφυγικές ροές 3. Οι γεωπολιτικές εντάσεις στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου – και τα δύο σε έναν βαθμό συνεχίζουν την ΑΠ.12 της αρχικής SWOT – η αρχική ανάλυση παραμένει επίκαιρη</p>
Έλλειψη αντιστοίχισης-Μοναδικές αναφορές	
<p>ΑΠ.1 Ευμετάβλητο οικονομικό περιβάλλον, παρατεταμένη οικονομική κρίση, σημαντική μείωση του ΑΕΠ.</p>	<p>1. Οι συνέπειες της ρύπανσης και της κλιματικής αλλαγής</p>
<p>ΑΠ.2 Υψηλή ανεργία, ιδιαίτερα των νέων.</p>	<p>4. Η γήρανση του πληθυσμού της χώρας λόγω της υπογεννητικότητας</p>
<p>ΑΠ.3 Συνεχώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς.</p>	<p>6. Ο κίνδυνος παρατεταμένης διεθνούς ύφεσης εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης ή άλλων απρόβλεπτων παραγόντων (π.χ. οικονομικές, επισιτιστικές κρίσεις)</p>
<p>ΑΠ.4 Στασιμότητα εξαγωγών.</p>	<p>7. Η καθυστερημένη προσαρμογή του παραγωγικού τομέα της χώρας στις απαιτήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης</p>
<p>ΑΠ.6 Μείωση μισθών ερευνητικού προσωπικού και μη ανανέωση ερευνητικής κοινότητας</p>	<p>8. Παρά την επιτάχυνση της ψηφιοποίησης πολλών διαδικασιών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα λόγω της υγειονομικής κρίσης, άλλες ανταγωνιστικές χώρες έχουν επιτύχει υψηλότερο βαθμό ψηφιοποίησης διαδικασιών/λειτουργιών</p>
<p>ΑΠ.7 Διαφαινόμενη διεύρυνση του χάσματος με τις τεχνολογικά προηγμένες χώρες</p>	<p>9. Άλλες χώρες έχουν προσαρμοστεί ταχύτερα στις ιδιαίτερα ανταγωνιστικές συνθήκες του εμπορίου και της τεχνολογικής ανάπτυξης</p>

Συστατικά στοιχεία SWOT 2014-2020	Αντιστοιχία με SWOT 2021-2027 και σχόλιο
ΑΠ.8 Τάση αξιοποίησης των αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ από φορείς του εξωτερικού (“Innovate in Greece, Exploit Elsewhere”)	10. Η χώρα είναι ευάλωτη σε διακυμάνσεις τιμών ενεργειακών προϊόντων λόγω έλλειψης ασφάλειας ενεργειακής τροφοδοσίας
ΑΠ.9 Η διαφαινόμενη μείωση της ελληνικής συμμετοχής σε δράσεις του «Ορίζοντα 2020» εξαιτίας του αυξανόμενου ανταγωνισμού και της αδυναμίας συμμετοχής ελληνικών φορέων σε δράσεις που απαιτούν συγχρηματοδότηση από καθαρά εθνικούς πόρους	11. Η άνοδος του ενεργειακού κόστους (πετρέλαιο, φυσικό αέριο) για επιχειρήσεις και νοικοκυριά.
ΑΠ.10 Αργή αντικατάσταση των παραδοσιακών εταιριών από νέες, έντασης τεχνολογίας, επιχειρήσεις	
ΑΠ.11 Φοβική προς την τεχνολογία συμπεριφορά του πληθυσμού, ευαίσθητη σε θέματα περιβάλλοντος και υγείας	
Όσον αφορά τις Απειλές, όπως και με τις Ευκαιρίες, είναι λογικό σε διάστημα 7 ετών να μεταβάλλεται το εξωτερικό περιβάλλον, ειδικά όταν πρόκειται για τον χώρο της έρευνας και της καινοτομίας.	

Η ανάλυση SWOT αναδεικνύεται σε σημαντικό εργαλείο καταγραφής και κωδικοποίησης της υφιστάμενης κατάστασης τόσο για την περίοδο 2014-2020 όσο και 2021-2027. Μέσω της ανάλυσης η ΕΣΕΕ και των δύο περιόδων κωδικοποιεί την εξέλιξη που παρατηρείται στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της στρατηγικής και φαίνεται ότι αναγνωρίζει τις διακυμάνσεις και μεταβολές που επήλθαν.

- Η ανάλυση SWOT 2014-2020, σε αρκετές συνιστώσες της παραμένει επίκαιρη. Σε συγκεκριμένες συνιστώσες διαφοροποιείται ή/και εισάγει νέες, ‘καταργώντας’ παλαιότερες. Η φυσική αυτή εξέλιξη αναλύεται έως και το επίπεδο του τομέα. Η ανάλυση SWOT παρέχει ένα δομημένο πλαίσιο για την ευθυγράμμιση της νέας στρατηγικής με τα δυνατά σημεία και τις ευκαιρίες, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζει τις αδυναμίες και τις απειλές. Εξασφαλίζει ότι η ΕΣΕΕ 2021-2027, ως συνέχεια της αντίστοιχης 2014-2020, είναι σε αρμονία με τους εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες και τις μεταβολές τους.
- Η ανάλυση SWOT ενημερώθηκε για να αντικατοπτρίζει τις αλλαγές στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον. Αυτή η προσαρμοστικότητα είναι πολύτιμη σε δυναμικά επιχειρηματικά περιβάλλοντα, όπως αυτά που σχετίζονται με την καινοτομία και την τεχνολογία. Με την εφαρμογή της, η ανάλυση SWOT 2021-2027 μπορεί να αναγνωριστεί και ως μέτρο προόδου και αποτελεσματικότητας της Στρατηγικής 2014-2020, συγκρίνοντάς την με την αρχική ανάλυση.

- Συνολικά, η ανάλυση SWOT είναι ένα ευέλικτο και πρακτικό εργαλείο για την αξιολόγηση των αλλαγών της ΕΣΕΕ. Ωστόσο, προτείνεται να συμπληρωθεί με άλλες τεχνικές στρατηγικού σχεδιασμού και ανάλυσης (ενδεικτικά Ανάλυση Λογικού Πλαισίου, PESTLE, κλπ.) για να παρέχει μια ολοκληρωμένη κατανόηση της κατάστασης.

2.2 Εξέλιξη υλοποίησης της RIS3 στους τομείς προτεραιότητας, παρούσα κατάσταση και επιδράσεις αυτών στην επιλογή των αντίστοιχων τομέων της επόμενης προγραμματικής περιόδου

Οι τομείς προτεραιότητας της RIS3 επιλέχθηκαν με βάση την ΔΕΑ. Για τις ανάγκες εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ, εντοπίστηκαν οι παρακάτω τομείς προτεραιότητας:

1. Αγροδιατροφή,
2. Βιοεπιστήμες & Υγεία – Φάρμακα,
3. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών,
4. Ενέργεια,
5. Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη,
6. Μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα,
7. Υλικά – Κατασκευές,
8. Πολιτισμός – Τουρισμός – Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες

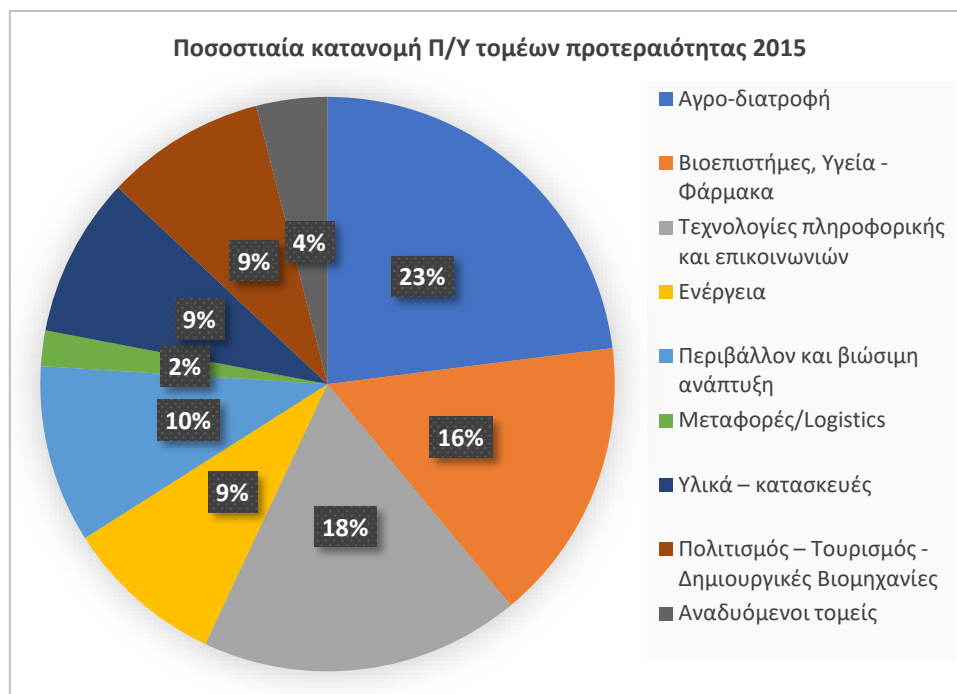
Για τη χώρα, η διαδικασία καθορισμού των τομέων προτεραιότητας:

- Απετέλεσε την πρώτη από τις 3 φάσεις της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης: οριοθετήθηκαν συγκεκριμένοι 'τομείς προτεραιότητας', στο πλαίσιο των οποίων όφειλε να κινηθεί η ΔΕΑ. Στις δύο επόμενες φάσεις της ΔΕΑ, η ΕΣΕΕ 2014-2020 επέλεξε 42 πεδία παρέμβασης και 120 περίπου κρίσιμες περιοχές ETA στηριγμένες, τουλάχιστον θεωρητικά, σε κριτήρια σχετικά με κρίσιμη μάζα ερευνητικής υποδομής, δυνητικής παραγωγικής δραστηριότητας και προκλήσεων της διεθνοποιημένης αγοράς (demand driven innovation)¹⁶. Σημειώνεται ότι αυτή η διαδικασία υπήρξε δυναμική: στον Β κύκλο της Πρόσκλησης ΕΔΚ, καταγράφηκαν 88 πεδία παρέμβασης και 380 κρίσιμες περιοχές, αριθμός ιδιαίτερα υψηλός (σημειώνεται ο προβληματισμός ότι, η έκταση της ανάλυσης των κρίσιμων περιοχών μπορεί να είναι περιοριστική ως προς την εκδήλωση ενδιαφέροντος από την πλευρά των ΜΜΕ για το σύνολο των περιοχών).
- Βασίστηκε με επάρκεια σε αξιόπιστες μελέτες και κείμενα θέσης για να αναγνωρίσει του δυναμικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, συνδυάζοντας δεδομένα από την οικονομική δραστηριότητα, την ερευνητική επίδοση, τις τεχνολογικές εξελίξεις, αλλά και τις κοινωνικές ανάγκες.
- Ο καθορισμός των τομέων προτεραιότητας, αν και top-down με βάση την έρευνα της ΓΓΕΚ, επικυρώθηκε μέσω της ΔΕΑ και οδήγησε στην περαιτέρω εξειδίκευση σε Πεδία Παρέμβασης (2^ο επίπεδο) και Κρίσιμες περιοχές Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (3^ο επίπεδο).

¹⁶ Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας (2021), Διαμόρφωση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) για τον Παραγωγικό Τομέα

Η αρχικά προβλεπόμενη κατανομή προϋπολογισμού για τους τομείς προτεραιότητας ήταν η ακόλουθη:

Διάγραμμα 8. Ποσοστιαία κατανομή Π/Υ τομέων προτεραιότητας 2015

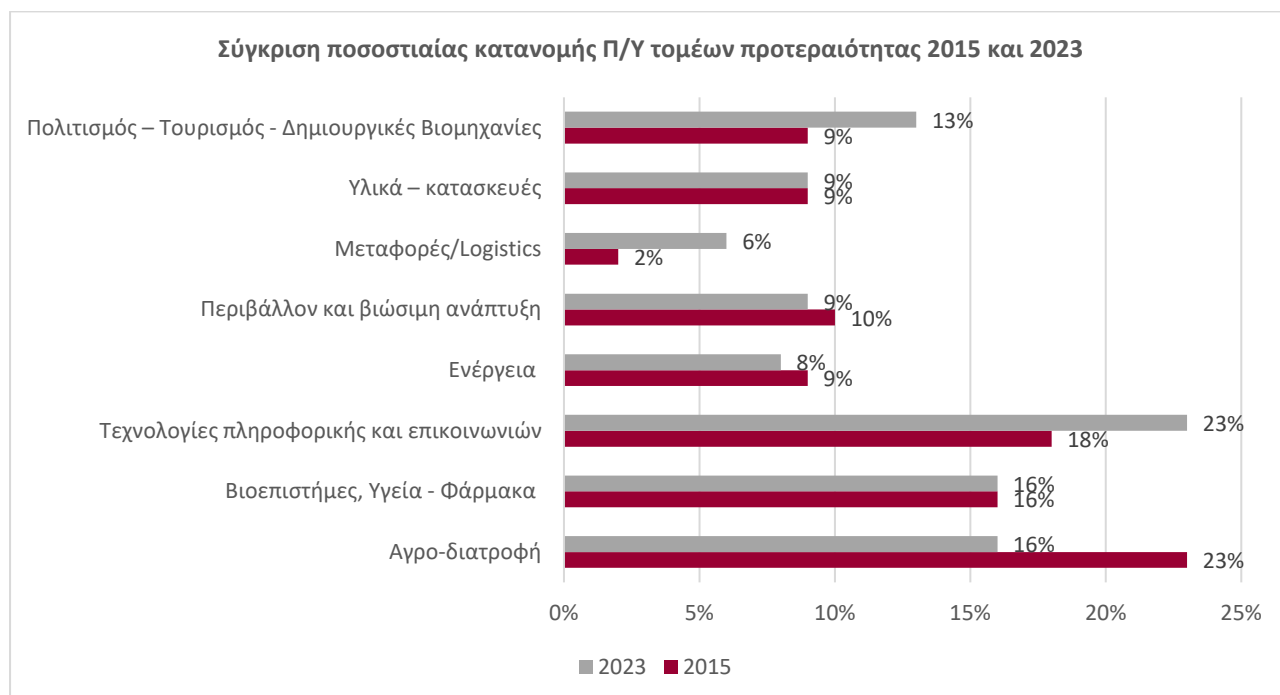

Ο Τομέας της Αγροδιατροφής, των ΤΠΕ, και των Βιοεπιστημών-Υγείας και Φαρμάκων, συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο ποσοστό της δημόσιας χρηματοδότησης Ε.ΤΑ.Κ (σύμφωνα με τα δεδομένα που περιγράφονται αναλυτικά για τους τομείς αυτούς στο Παράρτημα 2 της ΕΣΕΕ 2014-2020. Κρίσιμης σημασίας παράγοντες για την προτεραιοποίηση των τομέων αυτών, υπήρξαν οι σημαντικές επιδόσεις τόσο σε επίπεδο επιχειρηματικής δραστηριότητας και εξαγωγών όσο και σε ερευνητικό επίπεδο, ο όγκος των επενδύσεων σε Ε.ΤΑ.Κ σε παγκόσμιο επίπεδο γεγονός που μπορεί να δώσει ευκαιρίες ένταξης των ελληνικών καινοτόμων επιχειρήσεων σε διεθνείς αλυσίδες αξίας καθώς και ευκαιρίες δικτύωσης της ελληνικής ερευνητικής κοινότητας με ευρωπαϊκά και διεθνή επιστημονικά δίκτυα.

Η κατανομή Π/Υ των τομέων προτεραιότητας του 2015 συγκρίθηκε με τα στοιχεία του 2023, σε σχέση με όσες Δράσεις είχαν σαφή αναφορά στους τομείς προτεραιότητας της RIS. Διαπιστώθηκε ότι, με βάση στοιχεία υλοποίησης η αρχική μεθοδολογική προσέγγιση και κατανομή δείχνει να επιβεβαιώνεται:

- Οι τρεις κυρίαρχοι τομείς Αγροδιατροφή, ΤΠΕ-Βιοεπιστήμες-Υγεία-Φάρμακο διατηρούν το αθροιστικό τους ποσοστό (57% το 2015, 55% το 2023).
- Μεταξύ των τομέων Αγροδιατροφής και ΤΠΕ αντιστρέφονται τα αρχικά ποσοστά.
- Οι τομείς προτεραιότητας: Μεταφορές και Πολιτισμός-Δημιουργική Βιομηχανία δείχνουν να ενισχύονται.
- Οι λοιποί τομείς διατηρούνται σχεδόν σταθεροί.

Διάγραμμα 9. Σύγκριση ποσοστιαίας κατανομής Π/Υ τομέων προτεραιότητας 2015 και 2023

Συμπερασματικά, από τον εκτιμώμενο σχετιζόμενο Π/Υ δράσεων των ΕΔΕΤ (2023) με το Σχέδιο Δράσης της RIS διαπιστώθηκε η ορθότητα της κατανομής, ανά τομέα προτεραιότητας με βάση τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε. Επίσης επιβεβαιώθηκε ότι οι τομείς προτεραιότητας της RIS3 και της ΔΕΑ της ΠΠ 2014- 2020 υπήρξαν συνδεδεμένοι με τους μείζονες αναπτυξιακούς στόχους της χώρας, όπως προέκυψαν από σχετικές μελέτες της εποχής. Από την ανάλυση που διενεργήθηκε από το Σύμβουλο Αξιολόγησης προκύπτει η συνάφεια των τομέων προτεραιότητας που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο της ΕΣΕΕ 2014-2020, με αναγνωρισμένους δυναμικούς τομείς της οικονομίας όπως καταγράφονται σε σχετικές μελέτες αναφοράς. Επίσης, σύμφωνα με την ανωτέρω μελέτη, οι επιλεγμένες σε εθνικό επίπεδο προτεραιότητες χαρακτηρίζονται από μια προσέγγιση που βασίζεται σε οικονομική δραστηριότητα, πεδία ερευνητικής δραστηριότητας και τεχνολογικές κυρίως εξελίξεις, καθώς καλύπτουν και κοινωνικές προκλήσεις.

Από την ανάλυση του Συμβούλου Αξιολόγησης επιβεβαιώθηκε επίσης ότι οι τομείς προτεραιότητας παραμένουν επίκαιροι, παρά τον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας και την ανανέωση των ευρωπαϊκών πολιτικών (σε αυτό το συμπέρασμα συνηγορούν τα πρώτα αποτελέσματα της Επιτροπής Πισσαρίδη¹⁷, αλλά και η συσχέτισή τους με κείμενα πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνει πως η διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης για την ΠΠ 2021-2027 θα μπορούσε να βασιστεί στους τομείς προτεραιότητας της ΠΠ 2014-2020.

Ακολουθεί σύγκριση των Περιοχών Παρέμβασης των τομέων προτεραιότητας των δύο Προγραμματικών Περιόδων για να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο η επιλογή των Περιοχών Παρέμβασης της ΠΠ 2021-2027 επηρεάστηκε από τις Περιχές Παρέμβασης της ΠΠ 2014-2020.

Αγροδιατροφική αλυσίδα: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, η Αγροδιατροφική αλυσίδα διακρίνεται κυρίως στους δείκτες που αφορούν την επενδυτική δραστηριότητα, τη συμβολή στην

¹⁷ Πηγή: «Επιτροπή για την Αναπτυξιακή Στρατηγική», στην οποία η Ελληνική Κυβέρνηση έχει αναθέσει την εκπόνηση ενός μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της χώρας, ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027.

εγχώρια απασχόληση, καθώς και το επίπεδο του εμπορικού ισοζυγίου της. Παρουσιάζει υψηλή συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας και ευρύτερα, εμφανίζει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης στο μέλλον, βάσει μελετών και εναρμονίζεται με έναν από τους βασικούς Ευρωπαϊκούς Στρατηγικούς Πυλώνες για την σύγκλιση και την ενιαία αγορά. Ο συγκεκριμένος τομέας προτεραιότητας αναδεικνύεται στο πλαίσιο του Σχεδίου δράσης της ΕΕ αλλά και του Εθνικού Οδικού Χάρτη για την κυκλική οικονομία, όπως και στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025.

Πίνακας 6. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Αγροδιατροφή

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο για την περίοδο 2021-2027
1. Βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης των αγροτικών προϊόντων φυτικής, ζωικής παραγωγής στις διεθνείς αγορές		Απουσία της περιοχής παρέμβασης, ή ενσωμάτωση σε άλλες
2. Βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης των ελληνικών τροφίμων στις διεθνείς αγορές		Απουσία της περιοχής παρέμβασης, ή ενσωμάτωση σε άλλες
3. Αειφόρος ανάπτυξη της πρωτογενούς παραγωγής και μεταποίησης	Βιώσιμη Παραγωγή προϊόντων	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
4. Βελτίωση της κατανόησης της σχέσης ανάμεσα στην διατροφή, την υγεία και την ευεξία και τις συνέπειες για τα γεωργικά προϊόντα διατροφής και τα τρόφιμα	Διατροφή, υγεία, καταναλωτές	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
	Βελτίωση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Ασφάλεια τροφίμων	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Βιομηχανία τροφίμων 4.0 – τεχνολογίες μεταποίησης	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Αλλεΐα - υδατοκαλλιέργειες	Νέα περιοχή παρέμβασης

Ενώ οι δύο από τις τέσσερις αρχικές περιοχές παρέμβασης μεταφέρονται στην νέα ΠΠ (με αναδιατύπωση τίτλου), προστίθενται και πέντε νέες περιοχές παρέμβασης που κρίνονται τώρα σημαντικές. Οι δύο περιοχές που παραλείπονται είναι αρκετά γενικές και επαναλαμβάνονται μεταξύ τους.

Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, ο τομέας των Βιοεπιστημών, Υγείας, Φαρμάκων σημειώνει υψηλές επιδόσεις σε δείκτες όπως αυτοί που αφορούν στην καινοτομία και την Έρευνα και Ανάπτυξη, τη διεθνοποίηση και τον κύκλο εργασιών. Επιπρόσθετα, παρουσιάζει σημαντική δραστηριότητα σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, ενώ προσελκύει μικρό μέρος των ΑΞΕ. Ο συγκεκριμένος τομέας ευνοεί την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων και δραστηριότητές του συμμετέχουν σε διεθνείς αλυσίδες αξίας. Συγκεκριμένες καινοτόμες δραστηριότητες και επιμέρους οικοσυστήματα του τομέα συγκαταλέγονται στις προτεραιότητες κυρίως του Horizon Europe, στις Βασικές Ανερχόμενες Τεχνολογίες Ευρείας

Εφαρμογής (Key Enabling Technologies), και ως διακριτό πεδίο την Ευφυή Υγεία στο πλαίσιο των έπισημα αναγνωσμένων Σημαντικών Έργων Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ).

Πίνακας 7. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο
<p>1. Φαρμακευτικά προϊόντα και ιατρικές τεχνολογίες</p> <p>2. Συστήματα, εφαρμογές και υπηρεσίες στο χώρο της υγείας</p> <p>3. Διεύρυνση των αλυσίδων αξίας με ανάπτυξη αμφίδρομων διασυνδέσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάπτυξη υπεργενόσημων προϊόντων, Φαρμακευτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (added value medicines - χημικά μόρια, βιομοειδή, ραδιοφάρμακα, φαρμακευτικά προϊόντα φυσικής προέλευσης) και βελτιστοποίηση υφιστάμενων προϊόντων ▪ Ανάπτυξη συνδυαστικών προϊόντων (drug - device combination products), τεχνολογιών χορήγησης φαρμάκων και συνδυασμός τεχνολογιών σε στοχευμένες θεραπευτικές λύσεις ▪ Κλινική Έρευνα, επανατοποθέτηση / επαναστόχευση γνωστών φαρμακευτικών μορίων σε νέες θεραπευτικές ενδείξεις ή και σε νέους πληθυσμούς (ενδείξεις χρονίων νοσημάτων, παιδιατρικών και γηριατρικών πληθυσμών κλπ) ▪ Φαρμακευτικά προϊόντα, λειτουργικά τρόφιμα, συμπληρώματα διατροφής & καλλυντικά βασισμένα σε πρώτες ύλες από ελληνικά φυτά (χερσαία & θαλάσσια), θαλάσσιους οργανισμούς και μικροοργανισμούς. Αξιοποίηση της ελληνικής βιοποικιλότητας ▪ Ανάπτυξη και Κλινική Επικύρωση Καινοτόμων Ιατροτεχνολογικών Προϊόντων ▪ Ηλεκτρονική Υγεία: Υπηρεσίες και Συστήματα για Ασθενείς Πολίτες και Επαγγελματίες υγείας ▪ Ανάπτυξη και Κλινική Επικύρωση Καινοτόμων In- Vitro Διαγνωστικών Προϊόντων ▪ Ανάπτυξη ζωικών προτύπων ανθρώπινων ασθενειών και διαδικασιών συστημάτων στα πλαίσια προ-κλινικών δοκιμών Φαρμάκων και ανακάλυψη βιοδεικτών ▪ Ιατρική ακριβείας: ανάδειξη, επιβεβαίωση και αξιοποίηση νέων θεραπευτικών στόχων, μέσων και βιοδεικτών για την ανάπτυξη εξατομικευμένων διαγνωστικών και θεραπευτικών προσεγγίσεων ▪ Αναδυόμενες τεχνολογίες στον τομέα υγεία και Φάρμακα ▪ Διατομεακές Παρεμβάσεις 	<p>Οι περιοχές παρέμβασης στις βιοεπιστήμες για την ΠΠ 2021-2027 είναι σαφώς πιο εξειδικευμένες από τις αντίστοιχες της ΠΠ 2014-2020.</p>

Ψηφιακές Τεχνολογίες: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, το πεδίο των Ψηφιακών Τεχνολογιών χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό επενδύσεων, υψηλό μορφωτικό επίπεδο απασχολούμενων, ιδιαίτερα αξιόλογες επιδόσεις στην Έρευνα και Ανάπτυξη και την παραγωγή καινοτομιών. Ο συγκεκριμένος τομέας διακρίθηκε ως προς τη συμβολή του στη ΣΕΕ 2014-2020 (π.χ. επιχειρηματική καινοτομία και σε ένα ευρύτατο πεδίο εφαρμογής κοινού(ων) τεχνολογικού(ων) υποβάθρου(ων) για πολλές ΤΠΕ τεχνολογικές «οικογένειες»). Επιπλέον, αρκετές εκ των δραστηριοτήτων και των επιμέρους οικοσυστημάτων που εντάσσονται σε αυτό, αποτελούν προτεραιότητες για το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (NextGenerationEU), το πρόγραμμα της ΕΕ Ψηφιακή Ευρώπη, το οποίο βρίσκεται στον πυρήνα των πολιτικών για τη διττή μετάβαση που επιδιώκει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 και τη στρατηγική Industry 4.0 για την ψηφιακή αναβάθμιση της Βιομηχανίας (κατόπιν και της συνδρομής της DG-Reform με την εκπόνηση σχετικής μελέτης για την χώρα).

Πίνακας 8. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Ψηφιακές Τεχνολογίες

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο
Τεχνολογίες διαχείρισης περιεχομένου και πληροφοριών	Τεχνολογίες διαχείρισης περιεχομένου και πληροφοριών	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης
Διαδίκτυο του μέλλοντος	Έξυπνα δίκτυα και υπηρεσίες	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με αλλαγή τίτλου
ΤΠΕ σε οριζόντιες δραστηριότητες		Απουσία της περιοχής παρέμβασης, ή αλλαγή διατύπωσης
Ρομποτική	Ρομποτική	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης
Εργοστάσια του μέλλοντος	Έξυπνη ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με αλλαγή τίτλου
Εφαρμογές σε τομείς προτεραιότητας		Απουσία της περιοχής παρέμβασης, ή αλλαγή διατύπωσης
	Εξαρτήματα και συστήματα	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Τεχνητή νοημοσύνη (TN)	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Αλληλεπίδραση ανθρώπων και μηχανών	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Ασφάλεια σε ψηφιακό περιβάλλον και Καταναεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγράφων και συναλλαγών	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Κβαντικοί υπολογιστές και κβαντικές τεχνολογίες	Νέα περιοχή παρέμβασης

Ενώ οι τέσσερις από τις έξι αρχικές περιοχές παρέμβασης μεταφέρονται στην νέα ΠΠ (οι δύο με αναδιατύπωση τίτλου), προστίθενται και νέες περιοχές παρέμβασης που κρίνονται τώρα σημαντικές.

Αειφόρος Ενέργεια: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, οι επενδύσεις, το μορφωτικό επίπεδο απασχολούμενων και το ποσοστό των απασχολούμενων σε τμήμα Ε&Α είναι δείκτες, στους οποίους ο τομέας επιτυγχάνει τις καλύτερες επιδόσεις. Επίσης, χαρακτηρίζεται από σημαντική δραστηριότητα

νεοφυών επιχειρήσεων. Δραστηριότητες και επιμέρους οικοσυστήματα του τομέα βρίσκονται στο επίκεντρο πολλών ευρωπαϊκών στρατηγικών, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία, το Horizon Europe κ.τ.λ. αλλά και του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Πίνακας 9. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Αειφόρος Ενέργεια

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο
Τεχνολογίες για την εξοικονόμηση ενέργειας	Ενεργειακή αποδοτικότητα και εξοικονόμηση ενέργειας	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
Τεχνολογίες παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας από ΑΠΕ	Ενέργεια από ΑΠΕ Αποθήκευση ενέργειας (δύο περιοχές παρέμβασης)	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
Έξυπνα δίκτυα και συστήματα μεταφοράς και διανομής	Έξυπνα δίκτυα – απόκριση ζήτησης – αποκεντρωμένη παραγωγή	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
Μείωση των επιπτώσεων από τη χρήση συμβατικών καυσίμων	Ορυκτά Καύσιμα – μείωση επιπτώσεων	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
Επιστημονική και τεχνολογική (E&T) υποστήριξη της δημόσιας ενεργειακής πολιτικής		Απουσία της περιοχής παρέμβασης
	Τεχνολογίες και συστήματα υδρογόνου και κλιματικά ουδέτερων καυσίμων	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Έξυπνες κοινότητες / πόλεις χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης και σχεδόν μηδενικών εκπομπών	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Διατομεακές παρεμβάσεις Μεταφορές / Αγροτικός τομέας / άλλα	Νέα περιοχή παρέμβασης

Και στην ενέργεια, ο πυρήνας των περιοχών παρέμβασης παραμένει ουσιαστικά ίδιος με εκείνες της ΠΠ 2014-2020. Υπάρχει εξειδίκευση, καμία περιοχή δεν μεταφέρθηκε χωρίς ανανέωση. Προστίθενται και περιοχές που δεν είχαν συγκαταλεχθεί στην ΠΠ 2014-2020.

Περιβάλλον & Κυκλική Οικονομία: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, αυτός ο ευρύς τομέας σημείωσε υψηλές επιδόσεις την περίοδο 2014-2020 σε όρους προϊόντος (ακαθάριστη προστιθέμενη αξία), και συμβολής στην εγχώρια απασχόληση, ενώ διακρίνεται και ως προς το μορφωτικό επίπεδο των απασχολουμένων του. Ο ρόλος και η σημασία του εν λόγω τομέα και των επιμέρους οικοσυστημάτων του για την ευρωπαϊκή οικονομία τα επόμενα χρόνια αναδεικνύεται έντονα στο Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία και στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Αμφότερες οι στρατηγικές θα συμβάλουν καίρια στην Πράσινη Μετάβαση η οποία θα επιδιωχθεί πανευρωπαϊκά. Σε εθνικό επίπεδο, οι ανάγκες και οι προτεραιότητες του τομέα περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, το οποίο έχει ως διακριτή πολιτική προτεραιότητα σχετικό σχέδιο στρατηγικής. Τέλος, ο τομέας υποστηρίζεται και εξυπηρετείται κατά κύριο λόγο από

το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, το οποίο περιλαμβάνει πέντε άξονες δράσεων: 1) δράσεις για τη βιώσιμη παραγωγή και τη βιομηχανική πολιτική, 2) δράσεις για βιώσιμη κατανάλωση, 3) δράσεις για λιγότερα απόβλητα με μεγαλύτερη αξία, 4) οριζόντιες δράσεις (διακυβέρνησης, νομοθετικού χαρακτήρα, οργανωτικού χαρακτήρα κ.ά.) και 5) ειδικές δράσεις για βασικά προϊόντα, τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα. Οι επιμέρους δράσεις στους συγκεκριμένους άξονες εκτιμάται πως θα προσφέρουν σημαντικές νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, συμπληρώνοντας και ενισχύοντας πολλές από τις εγχώριες αλυσίδες αξίας.

Πίνακας 10. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Περιβάλλον & Κυκλική Οικονομία

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο
Διαχείριση Αποβλήτων	Διαχείριση και πρόληψη δημιουργίας Αποβλήτων	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
Πρόληψη, προστασία και αποκατάσταση αέρα, εδαφών, υπογείων υδάτων και θαλάσσιου περιβάλλοντος	Υγεία εδαφών και υδάτων Ατμοσφαιρική ρύπανση (δύο περιοχές προτεραιότητας στην ΠΠ 2021-2027)	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
Κλιματική αλλαγή	Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και αντιμετώπιση φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
Πρότυπα συστήματα μέτρησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων	Περιβαλλοντικά παρατηρητήρια οικοσυστημική προσέγγιση βιώσιμης ανάπτυξης	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
	Προστασία, ανάδειξη και αειφόρος διαχείριση της βιοποικιλότητας	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Κυκλική οικονομία / στρατηγικές, επιχειρηματικά μοντέλα	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Βιομηχανική συμβίωση, Δευτερογενείς πρώτες ύλες	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Οικολογικός σχεδιασμός προϊόντων για ασφάλεια και αειφορία	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Διατομεακές παρεμβάσεις	Νέα περιοχή παρέμβασης

Όλες οι περιοχές παρέμβασης της ΕΣΕΕ 2014-2020 επαναλαμβάνονται στην στρατηγική της ΠΠ 2021-2027, αλλά με περισσότερη εξειδίκευση. Προστίθενται και νέες περιοχές παρέμβασης με έμφαση στην κυκλική οικονομία καθώς και την βιοποικιλότητα.

Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, οι Μεταφορές & Εφοδιαστική αλυσίδα καταγράφουν υψηλές επιδόσεις ως προς τη συμβολή στην εγχώρια Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, καθώς και στους δείκτες Εμπορικού Ανοίγματος, και Εμπορικού Ισοζυγίου. Δραστηριότητες του τομέα, όπως οι Πλωτές μεταφορές, διακρίνονται ως προς την

ενίσχυση της διεθνοποίησής τους στα πρόσφατα έτη. Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων του συγκεκριμένου τομέα προτεραιότητας εντοπίζεται ως προτεραιότητα στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025.

Πίνακας 11. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο
1 Ενίσχυση του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών κι εφοδιαστικής αλυσίδας με σκοπό την αύξηση της προστιθέμενης αξίας και της ανταγωνιστικότητας	Ενίσχυση του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών κι εφοδιαστικής αλυσίδας με σκοπό την αύξηση της προστιθέμενης αξίας και της ανταγωνιστικότητας	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης
2 Ανάπτυξη ευφυών υποδομών και συστημάτων μεταφορών	Ανάπτυξη ευφυών υποδομών και συστημάτων και υπηρεσιών υποδομών	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης
3 Αειφορία και βιωσιμότητα στις μεταφορές	Πράσινες μεταφορές, αειφορία και βιωσιμότητα στις μεταφορές	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
4 Ενίσχυση της διατροφικότητας και της αυτονομίας στις αστικές μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων	Ενίσχυση της διατροφικότητας και της αυτονομίας στις μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
5 Αύξηση της προσβασιμότητας και της εδαφικής συνοχής του Ελλαδικού χώρου	Αύξηση της προσβασιμότητας και της εδαφικής συνοχής του Ελλαδικού χώρου	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης
6 Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	Στρατηγικές και εργαλεία, επιμόρφωση / επανεκπαίδευση / εξειδίκευση	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με εξειδίκευση τίτλου
	Αναδυόμενες τεχνολογίες στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας – 4 ^η βιομηχανική επανάσταση	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Αστικές μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Σύγχρονες μεγάλες εμπορευματικές εγκαταστάσεις και κέντρα αποθήκευσης	Νέα περιοχή παρέμβασης

Όλες οι περιοχές παρέμβασης της ΕΣΕΕ 2014-2020 επαναλαμβάνονται στην στρατηγική της ΠΠ 2021-2027, κάποιες με εξειδίκευση. Προστίθενται και νέες περιοχές παρέμβασης – η μία αποσπάστηκε από παλιά, οι άλλες αφορούν νέες τεχνολογίες και τον τομέα της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Υλικά-Κατασκευές & Βιομηχανία: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, ο τομέας των Υλικών, Κατασκευών & Βιομηχανίας σημειώνει υψηλές επιδόσεις σε δείκτες σχετικούς με τις επενδύσεις, την καινοτομία και την Έρευνα και Ανάπτυξη. Ο τομέας χαρακτηρίζεται και από την ύπαρξη τόσο νεοφυών όσο και μεγάλων επιχειρήσεων. Συγκεκριμένοι κλάδοι του εμφανίζουν έντονη δυναμική διεθνοποίησης (ΓΟΒΕ 2017), καθώς συμμετέχουν σε διεθνείς αλυσίδες αξίας. Δραστηριότητες και επιμέρους οικοσυστήματά του αποτελούν προτεραιότητες της Νέας Βιομηχανικής Στρατηγικής της

Ευρώπης (2020) και της επικαιροποίησης σύμφωνα με τα νέα δεδομένα που προέκυψαν από την πανδημία (2021). Επίσης, συγκαταλέγονται στις Ανερχόμενες Τεχνολογίες Ευρείας Εφαρμογής (Key Enabling Technologies) και στα Σημαντικά Έργα Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ).

Πίνακας 12. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Υλικά-Κατασκευές & Βιομηχανία

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο
Νανοτεχνολογία	Νανοτεχνολογία, νανοηλεκτρονική, Φωτονική	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με περισσότερη εξειδίκευση
Προηγμένα υλικά		Απουσία της περιοχής παρέμβασης, ή ενσωμάτωσή της σε άλλες περιοχές
Υλικά για κατασκευές	Υλικά και διεργασίες για αειφορία στις βιομηχανικές και κτηριακές κατασκευές, υποδομές και πολιτιστική κληρονομιά	Μεταφορά της περιοχής παρέμβασης με περισσότερη εξειδίκευση
Χημικά & ειδικά πολυμερή		Απουσία της περιοχής παρέμβασης, ή ενσωμάτωσή της σε άλλες περιοχές
	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στην κλιματικά ουδέτερη βιομηχανική παραγωγή	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Υλικά, διατάξεις και τεχνολογίες για εφαρμογές στην υγεία	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Πρώτες ύλες, βιομηχανικά υλικά, υλικά συσκευασίας, προϊόντα ευρείας κατανάλωσης - Διεργασίες παραγωγής	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στη ψηφιοποιημένη βιομηχανική παραγωγή	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Υλικά, διεργασίες και διατάξεις για παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Υλικά και διατάξεις για εφαρμογές μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Αναδιαμορφώσιμα συστήματα παραγωγής & αλυσίδες προστιθέμενης αξίας	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	Νέα περιοχή παρέμβασης
	Υλικά, επιστρώσεις, τεχνολογίες κατεργασίας επιφανειών	Νέα περιοχή παρέμβασης

Στον τομέα των υλικών, παραμένουν οι δύο περιοχές παρέμβασης της ΠΠ 2014-2020 με περισσότερη εξειδίκευση και οι άλλες δύο που είχαν γενική περιγραφή, προφανώς ενσωματώνονται σε κάποια από τις νέες περιοχές παρέμβασης, οι οποίες διατυπώνονται πλέον με όρους τελικής χρήσης, και όχι όρους υλικών. Για παράδειγμα, δεν μεταφέρεται η περιοχή «Χημικά & ειδικά πολυμερή», αλλά η περιοχή (2021-2027) «Υλικά, διατάξεις και τεχνολογίες για εφαρμογές στην υγεία» θα μπορούσε κάλλιστα να έχει ενσωματώσει μέρος της παλιάς περιοχής.

Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες: Σύμφωνα με την ΕΣΕΕ της ΠΠ 2021-2027, ο Τουρισμός, ο Πολιτισμός και οι Δημιουργικές Βιομηχανίες πρωτοπορούν όσο αφορά τη συμβολή τους στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και το ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών της χώρας. Αποτελούν τον τελικό χρήστη (κυρίως ο Τουρισμός) πολλών συμβαλλόμενων αλυσίδων αξίας και προτεραιότητα για το πρόγραμμα Horizon Europe και το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025.

Πίνακας 13. Σύγκριση Περιοχών Παρέμβασης 2014-2020 και 2021-2027: Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες

Περιοχές Παρέμβασης 2014-2020	Αντιστοιχία με Περιοχές Παρέμβασης 2021-2027	Σχόλιο
<p>Επιδεικτικά δίκτυα ΕΚ</p> <p>Culture hubs – συμπράξεις ΕΚ / ΑΕΙ /ΜΜΕ / innovative clusters</p> <p>Living labs γύρω από τον τουρισμό</p> <p>Ενίσχυση της διατομεακής συνεργασίας σε δράσεις Ε&Κ</p>	<p>ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών, εργαλείων, εφαρμογών, αλυσίδων αξίας για την ανάδειξη, προστασία και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς ή/και για την ενίσχυση και προβολή του ελληνικού πολιτισμού με ενδεχόμενες συνέργειες με τους υπο-τομείς του Τουρισμού ή/και των Δημιουργικών Βιομηχανιών</p> <p>ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών, εργαλείων, εφαρμογών, αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση και προβολή του Ελληνικού Τουρισμού με ενδεχόμενες συνέργειες με τους υποτομείς του Πολιτισμού ή/και των Δημιουργικών Βιομηχανιών</p> <p>ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ: Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών, εργαλείων, εφαρμογών, αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση και προώθηση των εγχώριων Δημιουργικών Βιομηχανιών με ενδεχόμενες συνέργειες με τους υποτομείς του Πολιτισμού ή/και του Τουρισμού</p>	<p>Οι περιοχές παρέμβασης στον συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας δεν είχαν εξειδικευτεί με λεπτομέρεια στην ΕΣΕΕ της ΠΠ 2014-2020. Συνεπώς δεν υπάρχει συνάφεια με τις αντίστοιχες περιοχές παρέμβασης στην ΕΣΕΕ της 2021-2027. Για την ΠΠ 2021-2027, γίνεται ένας διαχωρισμός θεματικά εντός του τομέα.</p>

Συμπερασματικά, αναγνωρίζεται η εξελικτική προσαρμογή των περιοχών παρέμβασης 2021-2027, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό αξιοποιούν την κατηγοριοποίηση της περιόδου 2014-2020. Οι τελευταίες αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία πραγματοποιείται η δυναμική προσαρμογή, όπως απαιτεί η ΔΕΑ, απαντώντας σε ανάγκες της αγοράς και εξελίξεις της τεχνολογίας. Μέσω της προσαρμογής αναδεικνύεται και η προστιθέμενη αξία της ΔΕΑ, ως δυναμικού εργαλείου (συν)σχεδιασμού και εξειδίκευσης.

2.3 Αποτελεσματικότητα της RIS3 ως προς την καταλληλότητα και την επίτευξη των στόχων – συνάφεια παρεμβάσεων και προγραμμάτων με τη στρατηγική και τους στόχους και τις προτεραιότητές της – επάρκεια χρηματοδότησης

2.3.1 Βαθμός καταλληλότητας του σχεδιασμού και του σχεδίου δράσης για την υλοποίηση της στρατηγικής

2.3.1.1 Ορθότητα / Καταλληλότητα διαδικασίας καθορισμού Στρατηγικών Επιλογών και Αξόνων / Κατηγοριών Παρέμβασης της RIS3. Διερεύνηση σκοπιμότητας των αξόνων παρέμβασης και βαθμός σύνδεσής τους με την ανάλυση SWOT

Η ΕΣΕΕ 2014-2020 δομήθηκε στη βάση τριών στρατηγικών επιλογών και τεσσάρων αξόνων προτεραιότητας που «τέμνουν εγκάρσια» τις στρατηγικές επιλογές.

Πίνακας 14. Δομή της Εθνικής RIS3 ανά Στρατηγική Επιλογή, Άξονα και Κατηγορία Παρέμβασης

Στρατηγικές Επιλογές	Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	Επένδυση στην Έρευνα και Καινοτομία	Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων Ε.ΤΑ.Κ με την κοινωνία
Άξονες Παρέμβασης	Κατηγορίες παρέμβασης		
α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	2.α Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	3.α Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου
β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	2.β Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	3.β Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση
γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (υπό)δομών δικτύωσης	2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης
δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	1.δ Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	3.δ Ανάπτυξη Καινοτομικής Κουλτούρας

Αναφέρεται στο κείμενο της ΕΣΕΕ ότι οι Στρατηγικές Επιλογές και Άξονες Παρέμβασης αναδείχθηκαν με βάση τις προκλήσεις και τους στόχους που απορρέουν από την ανάλυση SWOT και τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. Στον πιο κάτω πίνακα, αναλύεται η συνοχή των Στρατηγικών Επιλογών με τις προκλήσεις / ανάγκες που απορρέουν από την SWOT.

Πίνακας 15. Βαθμός συνοχής των προκλήσεων / αναγκών της ανάλυσης SWOT με τις Στρατηγικές Επιλογές

Προκλήσεις / ανάγκες - Στρατηγικές Επιλογές	Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	Επένδυση στην Έρευνα και Καινοτομία	Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων Ε.ΤΑ.Κ με την κοινωνία
Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και των υποδομών σε τομείς προτεραιότητας και στα πεδία εφαρμογής των Βασικών Τεχνολογιών Γενικής Εφαρμογής (BTGE, Key Enabling Technologies – KETs)	● ● ●	● ● ●	● ●
Αξιοποίηση του άυλου κεφαλαίου του δημόσιου συστήματος ΕΤΑΚ σε αποτελέσματα ερευνών, διεθνή δικτύωση σε όφελος της κοινωνικής ανάπτυξης με ανταγωνιστικούς όρους	● ●	● ●	● ● ●
Αξιοποίηση του δυναμικού νέων επιστημόνων ως τη σημαντικότερη επένδυση της ελληνικής κοινωνίας και αναστροφή της αιμορραγίας του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων»	● ● ●	● ● ●	● ● ●
Ανάπτυξη της αφομοιωτικής και καινοτομικής ικανότητας του παραγωγικού τομέα (ιδιωτικού και δημόσιου) με την ενίσχυση του υφιστάμενου δυναμικού παραγωγικών φορέων και με την αξιοποίηση του επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού για την ανάδειξη νέων παραγωγικών φορέων (τεχνοβλαστών, νεοφυών επιχειρήσεων κ.α.) και νέων επιχειρηματικών μοντέλων (ανοικτής καινοτομίας, ομότιμης παραγωγής, συνεταιρισμών γνώσης – know-ops, κα).	● ● ●	● ● ●	● ●
Πύκνωση του συστήματος καινοτομίας, με ανάπτυξη των θεσμών και ικανοτήτων συνεργασίας, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης ώστε να αναπτυχθούν «χώροι» συνάντησης και ανάπτυξης «ισχυρών και ασθενών δεσμών» και να αναπτυχθούν καινοτομικές συνεργατικές συστάδες (innovation clusters).	● ● ●	● ● ●	● ● ●
Ανάπτυξη της εξωστρέφειας του συστήματος καινοτομίας ώστε να καταστεί ορατή στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας η σημασία, ο ρόλος και οι δυνατότητες του δημόσιου συστήματος ΕΤΑΚ και του παραγωγικού δυναμικού της χώρας και να αναπτυχθεί στο μέγιστο βαθμό κουλτούρα καινοτομίας και δημιουργικότητας.	●	●	● ● ●
Ενίσχυση της εξωστρέφειας των συντελεστών του συστήματος καινοτομίας, τόσο σε ότι αφορά την ανάπτυξη συνεργασιών για την προώθηση και αξιοποίηση καινοτομίας, όσο και για την παρακολούθηση και ενεργητική αφομοίωση και αξιοποίηση των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων διεθνώς.	●	●	● ● ●
Ανάπτυξη μηχανισμού συλλογικής επεξεργασίας και διαμόρφωσης της Στρατηγικής Ε.ΤΑ.Κ, ώστε να παραμένει επίκαιρη, ευφυής και βιώσιμη στο πέρασμα του χρόνου, αναπτύσσοντας και αξιοποιώντας στρατηγικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που βασίζονται στην επένδυση στη γνώση και την καινοτομική προσπάθεια.	● ●	● ●	● ●

● - μικρή συνοχή, ● ● - συνοχή, ● ● ● - μεγάλη συνοχή

Όπως φαίνεται από τον ανωτέρω πίνακα, οι Στρατηγικές Επιλογές έχουν συνάφεια με τις προκλήσεις / ανάγκες. Σε έναν βαθμό αυτό προκύπτει από τον τρόπο που διατυπώνονται οι προκλήσεις /

ανάγκες. Η διατύπωση ευνοεί τη συνάφεια με μία ή περισσότερες από τις Στρατηγικές Επιλογές, επειδή διατυπώνουν σύνθετες έννοιες. Το αποτέλεσμα της διατύπωσης αυτής είναι όμως ότι, στη συνέχεια, δεν επιτρέπεται με ευκολία η εκτίμηση του βαθμού στον οποίο με την υλοποίηση ενός σχεδίου δράσης καλύπτονται οι ανάγκες που περιγράφουν.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί πως οι Στρατηγικές Επιλογές δεν απορρέουν με εμφανή τρόπο από τις προκλήσεις / ανάγκες, ενώ έχουν μεγαλύτερη συνάφεια με τα επιμέρους στοιχεία της ανάλυσης SWOT. Όπως επισημαίνεται στην αξιολόγηση της Λογικής της Παρέμβασης της Στρατηγικής, εκτιμάται ότι ο σχεδιασμός και του Σχεδίου Δράσης με την χρήση του εργαλείου αυτού θα μπορούσε να βοηθήσει την εξωτερική συνάφεια αλλά και την εσωτερική συνοχή και να επιτρέψει την παρακολούθηση του Σχεδίου Δράσης σε ολοκληρωμένο επίπεδο.

Όσον αφορά την σκοπιμότητα των αξόνων παρέμβασης, η συνοχή με τις προκλήσεις / ανάγκες είναι μεγαλύτερη, όπως φαίνεται από τον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 16. Βαθμός συνοχής των προκλήσεων / αναγκών της ανάλυσης SWOT με τους άξονες παρέμβασης

Προκλήσεις / ανάγκες – Άξονες Παρέμβασης	Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	Εξωστρέφεια και δικτύωση
Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και των υποδομών σε τομείς προτεραιότητας και στα πεδία εφαρμογής των Βασικών Τεχνολογιών Γενικής Εφαρμογής (BTTE, Key Enabling Technologies – KETs)	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ●
Αξιοποίηση του άυλου κεφαλαίου του δημόσιου συστήματος ΕΤΑΚ σε αποτελέσματα ερευνών, διεθνή δικτύωση σε όφελος της κοινωνικής ανάπτυξης με ανταγωνιστικούς όρους	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ●
Αξιοποίηση του δυναμικού νέων επιστημόνων ως τη σημαντικότερη επένδυση της ελληνικής κοινωνίας και αναστροφή της αιμορραγίας του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων»	● ● ●	● ● ●	●	● ●
Ανάπτυξη της αφομοιωτικής και καινοτομικής ικανότητας του παραγωγικού τομέα (ιδιωτικού και δημόσιου) με την ενίσχυση του υφιστάμενου δυναμικού παραγωγικών φορέων και με την αξιοποίηση του επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού για την ανάδειξη νέων παραγωγικών φορέων (τεχνοβλαστών, νεοφυών επιχειρήσεων κ.α.) και νέων επιχειρηματικών μοντέλων (ανοικτής καινοτομίας, ομότιμης παραγωγής, συνεταιρισμών γνώσης – know-ops, κα).	● ● ●	● ● ●	●	● ●
Πύκνωση του συστήματος καινοτομίας, με ανάπτυξη των θεσμών και ικανοτήτων συνεργασίας, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης ώστε να αναπτυχθούν «χώροι» συνάντησης και ανάπτυξης «ισχυρών και ασθενών δεσμών» και να αναπτυχθούν καινοτομικές συνεργατικές συστάδες (innovation clusters).	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ●

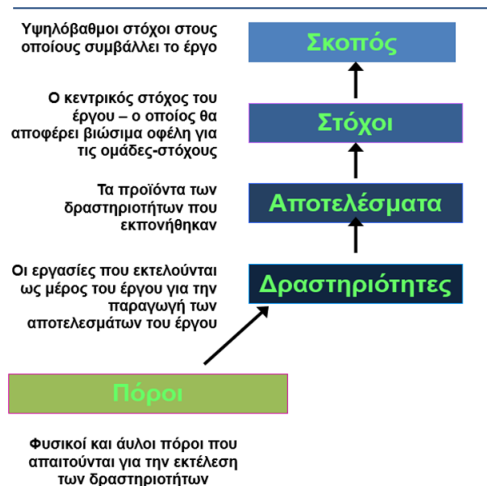
Προκλήσεις / ανάγκες – Άξονες Παρέμβασης	Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	Εξωστρέφεια και δικτύωση
Ανάπτυξη της εξωστρέφειας του συστήματος καινοτομίας ώστε να καταστεί ορατή στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας η σημασία, ο ρόλος και οι δυνατότητες του δημόσιου συστήματος ΕΤΑΚ και του παραγωγικού δυναμικού της χώρας και να αναπτυχθεί στο μέγιστο βαθμό κουλτούρα καινοτομίας και δημιουργικότητας.	● ●	●	● ●	● ● ●
Ενίσχυση της εξωστρέφειας των συντελεστών του συστήματος καινοτομίας, τόσο σε ότι αφορά την ανάπτυξη συνεργασιών για την προώθηση και αξιοποίηση καινοτομίας, όσο και για την παρακολούθηση και ενεργητική αφομοίωση και αξιοποίηση των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων διεθνώς.	● ● ●	● ●	● ●	● ● ●
Ανάπτυξη μηχανισμού συλλογικής επεξεργασίας και διαμόρφωσης της Στρατηγικής Ε.Τ.Α.Κ, ώστε να παραμένει επίκαιρη, ευφυής και βιώσιμη στο πέρασμα του χρόνου, αναπτύσσοντας και αξιοποιώντας στρατηγικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που βασίζονται στην επένδυση στη γνώση και την καινοτομική προσπάθεια.	● ●	● ●	● ● ●	● ●

● - μικρή συνοχή, ● ● - συνοχή, ● ● ● - μεγάλη συνοχή

Παρατηρείται η σημαντική συνάφεια των Προκλήσεων / αναγκών που έχουν διατυπωθεί με τους Άξονες Παρέμβασης. Όπως και με την περίπτωση των Στρατηγικών Επιλογών, η συνάφεια με τα στοιχεία της ανάλυσης SWOT είναι ακόμη πιο εμφανής. **Οι Άξονες Παρέμβασης κρίνονται σκόπιμοι στο βαθμό που αποτελούν απόρροια της ανάλυσης SWOT, αλλά και στον βαθμό που μπορεί να θεωρηθούν στόχοι του Σχεδίου Δράσης.** Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο σχετικό Παραδοτέο, αλλά και στην επόμενη ενότητα, παρατηρείται έλλειψη αναγνώρισης/διατύπωσης ξεκάθαρων στόχων (έμφαση σε επιλογές και προτεραιότητες) χωρίς ξεκάθαρη συσχέτισή τους με ανάγκες.

Διάγραμμα 10 Διαγραμματική απεικόνιση της Λογικής Παρέμβασης

Λογική Παρέμβασης

Ο καθορισμός των Αξόνων Παρέμβασης του Σχεδίου Δράσης δεν διατυπώνει (Ειδικούς) Στόχους. Σε αντίθεση με την λεπτομερέστατη περιγραφή των προκλήσεων, η επιλογή τόσο ευρειών αξόνων παρέμβασης τους καθιστά σε έναν βαθμό γενικούς χωρίς στη συνέχεια την εξειδίκευση που γίνεται μέσω των κατηγοριών παρέμβασης. Η ίδια δράση θα μπορούσε κάλλιστα να θεωρηθεί ότι εμπίπτει σε περισσότερους του ενός Άξονες, ή ακόμα και σε όλους τους Άξονες. Για παράδειγμα, μία δράση εξωστρέφειας και δικτύωσης μπορεί να σχετίζεται την ανάπτυξη δυναμικού και επίσης να έχει χαρακτήρα ενίσχυσης δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ. Συνεπώς η τοποθέτηση της δράσης στον έναν ή τον άλλον Άξονα δημιουργεί μια ‘ουδετερότητα’ για το Σχέδιο Δράσης.

2.3.1.2 Χαρακτηρισμός του σχεδίου δράσης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης με βάση τη λογική παρέμβασής της και ανά κατηγορία παρέμβασης

Η μήτρα λογικού πλαισίου κατασκευάζεται με βάση τους στόχους της Στρατηγικής σε συνάρτηση με τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών, είτε αυτές καθορίζονται από την πλευρά του φορέα χρηματοδότησης ή υλοποίησης της Στρατηγικής, είτε προέρχονται από την πλευρά των ομάδων στόχων που θα επωφεληθούν από την υλοποίηση. Στο συγκεκριμένο σχέδιο δράσης, οι στόχοι προέρχονται από τους τομείς προτεραιότητας και οι ανάγκες προέρχονται από την Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Η ΔΕΑ επέτρεψε στην ΓΓΕΚ να λάβει υπόψη όλες τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών, μέσω διαδικασίας συμμετοχικού σχεδιασμού όπως περιγράφεται στην Στρατηγική. Η ΔΕΑ κατέληξε με την συγγραφή του Παραρτήματος II της Στρατηγικής, με την παράθεση των επιμέρους αναλύσεων SWOT για τους τομείς προτεραιότητας. Η ΔΕΑ και επεξεργασία των ευρημάτων της ήταν ευκαιρία για την ΓΓΕΚ να προχωρήσει πέραν της τομεακής SWOT και στην ολοκλήρωση της Λογικής Παρέμβασης με βάση του εργαλείου του «δέντρου προβλήματος».

Κατά την ΔΕΑ, αναδείχτηκαν Στρατηγικές Επιλογές και άξονες παρέμβασης οι οποίοι αποτελούν την βάση για την εξειδίκευση της στρατηγικής σε δράσεις σε κατηγορίες παρέμβασης.

Στον Πίνακα που ακολουθεί, το υπό αξιολόγηση Σχέδιο Δράσης της ΕΣΕΕ 2014-2020 αποτυπώνεται με την Δράση αριστερά και την Στρατηγική Επιλογή (εν είδει Στόχου) δεξιά ώστε να διαβάζεται από αριστερά προς τα δεξιά η λογική παρέμβασης από κάτω (δραστηριότητες) προς τα πάνω (στόχοι).

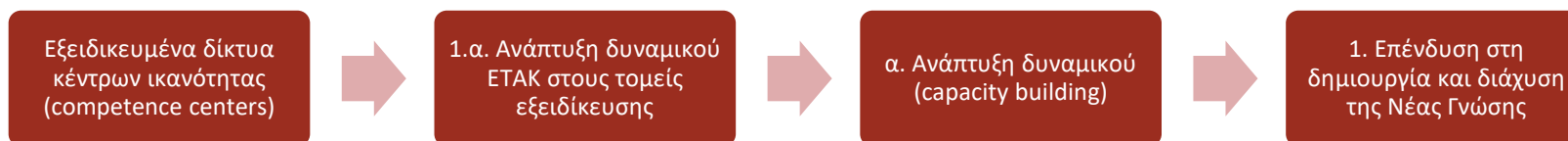
Πίνακας 17. Δομή του Σχεδίου Δράσης της Εθνικής RIS3

Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Κατηγορία Παρέμβασης	Άξονας Παρέμβασης	Στρατηγική Επιλογή
1.α.1	Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών σύμφωνα με τον Εθνικό Οδικό Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών	1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ETAK στους τομείς εξειδίκευσης	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης
1.α.2	Εξειδικευμένα δίκτυα κέντρων ικανότητας (competence centers)			
1.α.3	Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, διαχείρισης καινοτομίας και τεχνολογίας, εξαγωγών κ.ο.κ			
1.β.1	Ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ETAK και νησίδων αριστείας	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ETAK	
1.β.2	Υποστήριξη της ερευνητικής διάστασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης			
1.β.3	Ενίσχυση μεταδιδακτόρων ερευνητών/τριών			
1.β.4	Χρηματοδότηση προτάσεων που αξιολογήθηκαν θετικά στα ERC Grant Schemes, αλλά δεν χρηματοδοτήθηκαν			
1.β.5	Συνεργατικές Πρωτοβουλίες ETAK			
1.β.6	Ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών που προτείνονται από επιχειρήσεις, κλπ. (customer- driven)			
1.β.7	Ενίσχυση για την πραγματοποίηση δοκιμών προϊόντων και υπηρεσιών			
1.β.8	Στρατηγικά Σχέδια Ερευνητικών Φορέων (ΚΡΗΠΙΣ ΕΚ)			
1.β.9	Ολοκληρωμένες Στρατηγικές Έρευνας ΑΕΙ (ΚΡΗΠΙΣ ΑΕΙ)			
1.γ.1	Διαμόρφωση & λειτουργία ψηφιακής πλατφόρμας έρευνας και καινοτομίας*	1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	
1.γ.2	Γραφεία αξιοποίησης τεχνολογίας			
1.γ.3	Ενίσχυση και διεύρυνση της δραστηριότητας και του ρόλου των Μονάδων Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΜΟΚΕ)			
1.γ.4	Εκσυγχρονισμός των εσωτερικών δικτυακών υποδομών όλων των ΑΕΙ και των ΕΚ της χώρας			
1.γ.5	Ένταξη Νοσοκομειακών Μονάδων στο εθνικό ακαδημαϊκό δίκτυο ΕΔΕΤ για την υποστήριξη ερευνητικών και κλινικών δραστηριοτήτων στην ιατρική και στη βιολογία, σε νεφρολογιστικό περιβάλλον (Cloud Computing) - επέκταση στις υπόλοιπες 5 περιφέρειες της χώρας			

Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Κατηγορία Παρέμβασης	Άξονας Παρέμβασης	Στρατηγική Επιλογή
1.δ.2	Δράσεις διμερών και διακρατικών συνεργασιών	1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	
1.δ.1	Ενίσχυση συμμετοχής σε διακρατικά/διευρωπαϊκά δίκτυα, προγράμματα και πρωτοβουλίες - ERANETS- FETs			
2.α.1	Ενίσχυση επιχειρηματικών ομάδων στο στάδιο εκκόλαψης	2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών
2.α.2	Ενίσχυση της ίδρυσης και ανάπτυξης νεοφυών επιχειρήσεων			
2.α.3	Αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων (proof-of- concept)			
2.α.4	Ανάπτυξη τεχνοβλαστών (Spin off/out)			
2.α.5	Ενίσχυση υφιστάμενων και ίδρυση καινοτομικών συνεργατικών σχηματισμών			
2.β.1	Ενιαία δράση κρατικών ενισχύσεων ΕΤΑΚ: ΕΡΕΥΝΩ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ	2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	
2.β.1.2	Προ-ανταγωνιστικές δημόσιες συμβάσεις (pre- commercial procurements - PCPs) ΘΣ2,3,4,5,6,7			
2.β.2	Ενίσχυση ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ			
2.β.3	Ανάπτυξη εφαρμογών e-επιχειρείν από μεμονωμένες επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων			
2.β.4	Ενίσχυση επενδύσεων σε υφιστάμενες επιχειρήσεις για την εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά και για την ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων παραγωγής			
2.β.5	Στήριξη των επιχειρήσεων για τη δημιουργία και την επέκταση προηγμένων ικανοτήτων, για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών σε νέους τομείς			
2.β.6	Χρηματοδότηση προτάσεων που πέρασαν το όριο βαθμολογίας του SME Instrument της Ε.Ε. αλλά δε χρηματοδοτήθηκαν	2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	
2.γ.1	Ενίσχυση της ανάπτυξης ψηφιακών πλατφορμών επιχειρηματικών συναλλαγών και συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών και μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων του δημοσίου			
2.γ.2	Δημιουργία Κέντρου Καινοτομίας στην Αθήνα με Σ.Δ.Ι.Τ. ΧΡΩΠΕΙ (δεν είχε προβλεφθεί ως παρέμβαση)	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	
2.δ.1	Προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση τομεακών ή κλαδικών σχεδίων εξωστρέφειας*			
2.δ.2	Εξειδικευμένες μελέτες για στόχευση αγορών (market analysis), προϊόντων και συγκριτικής ανάλυσης του ανταγωνισμού*	3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	3. Ανάπτυξη καινοτομικής
3.α.1	Ίδρυση και ενίσχυση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων			
3.α.2	Ταμείο Αξιοποίησης Διανοητικής Ιδιοκτησίας (Patent Pool Fund)			

Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Κατηγορία Παρέμβασης	Άξονας Παρέμβασης	Στρατηγική Επιλογή
3.α.3	Μητρώο συμβούλων σε ζητήματα διαχείρισης πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας			νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ETAK με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων
3.β.1	Καινοτόμες προ-εμπορευματικές δημόσιες προμήθειες (pre-commercial procurements - PCPs) ΘΣ 2,4,5,6,7	3.β. Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ETAK	
3.β.2	Ανάπτυξη και εφαρμογή “πρωτοκόλλων” ή σημάτων			
3.γ.1	Μηχανισμός Επιχειρηματικής ανακάλυψης	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	
3.γ.2	Εγκατάσταση Μηχανισμού Παρακολούθησης (monitoring mechanism) της υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής RIS3			
3.δ.1	Ανάπτυξη έργων επίδειξης και πιλοτικών έργων - εφαρμογής αποτελεσμάτων έρευνας	3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	
3.δ.2	Ενίσχυση συμμετοχής σε διεθνείς επιστημονικές διοργανώσεις, διαγωνισμούς κ.λπ.			
3.δ.3	Προβολή κοινωνικού έργου ETAK			

Η παράλειψη του βήματος «δέντρο προβλήματος» / «δέντρο στόχου» κατά τον σχεδιασμό της ΕΣΕΕ και του Σχεδίου Δράσης της έχει ως αποτέλεσμα να δυσκολεύεται η ανάγνωση του σχεδίου δράσης με την λογική παρέμβασης. Συγκεκριμένα, ο τρόπος που επιβάλλεται από την μήτρα η ανάγκη επανάληψης για κάθε Στρατηγική Επιλογή και των τεσσάρων Αξόνων δυσκολεύει την ανάγνωση όπως διαπιστώνεται πιο κάτω.

Σε πολλές από τις δράσεις δεν ακολουθείται η Λογική Παρέμβασης από την Δράση μέχρι την Στρατηγική Επιλογή. Σύμφωνα με την ανάγνωση του εργαλείου της Μήτρας Λογικού Πλαισίου, τα εξειδικευμένα δίκτυα Κέντρων Ικανότητας (Competence Centers) θα έπρεπε να έχουν ως αποτέλεσμα την Ανάπτυξη δυναμικού ETAK στους τομείς εξειδίκευσης, η οποία αποτελεί εξειδίκευση της γενικής Ανάπτυξης Δυναμικού, η οποία (σύμφωνα πάντα με την ανάγνωση του εργαλείου) θα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία και διάχυση της Νέας γνώσης.

Σε άλλα επίπεδα, η κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης χωρίς το βήμα του «δέντρου στόχων» έχει ως αποτέλεσμα δράσεις να μην οδηγούν ως αποτέλεσμα στις κατηγορίες παρέμβασης στις οποίες έχουν τοποθετηθεί. Παράδειγμα η δράση 3.δ.1, Ανάπτυξη έργων επίδειξης και πιλοτικών έργων - εφαρμογής αποτελεσμάτων έρευνας θα έπρεπε με την ανάγνωση του λογικού πλαισίου να έχει ως αποτέλεσμα την «Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας» – κάτι που δεν τεκμηριώνεται. Ομοίως, η δράση 3.β.2 Ανάπτυξη και εφαρμογή “πρωτοκόλλων” ή σημάτων, που έχει ως αποτέλεσμα την «Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη Δημόσια Διοίκηση».

Πίνακας 18. Εκτίμηση λογικής παρέμβασης ανά Κατηγορία Παρέμβασης

Κατηγορία Παρέμβασης	Εκτίμηση της Λογικής Παρέμβασης
1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	Οι τρεις δράσεις της κατηγορίας παρέμβασης κρίνονται σχετικές με την κατηγορία και τον άξονα. Η συμβολή τους στην δημιουργία και διάχυση Νέας Γνώσης είναι μικρότερη.
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	Οι εννέα δράσεις της κατηγορίας παρέμβασης καλύπτουν μεγάλο φάσμα δράσεων, αλλά όλες συγκαταλέγονται στην κατηγορία παρέμβασης.
1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	Οι πέντε δράσεις της κατηγορίας παρέμβασης εντάσσονται κανονικά στην κατηγορία και τον άξονα παρέμβασης και συμβάλλουν κανονικά στην στρατηγική επιλογή.
1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	Οι δύο δράσεις είναι σωστά τοποθετημένες στην μήτρα κατηγοριών παρέμβασης.
2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	Οι πέντε δράσεις συμβάλλουν στην στρατηγική επιλογή, ενώ αποτέλεσμά τους θα είναι συμβατή με την κατηγορία παρέμβασης.
2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	Οι πέντε δράσεις συμβάλλουν στην στρατηγική επιλογή, ενώ αποτέλεσμά τους θα είναι συμβατή με την κατηγορία παρέμβασης.
2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	Και οι δύο δράσεις της κατηγορίας παρέμβασης θα συμβάλλουν στην Στρατηγική Επιλογή, ενώ τα αποτελέσματά τους θα υποστηρίξουν τους στόχους της κατηγορίας παρέμβασης.
2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	Οι δύο δράσεις είναι σωστά τοποθετημένες στην μήτρα κατηγοριών παρέμβασης και συμβάλλουν στην Στρατηγική Επιλογή.
3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	Οι δράσεις της κατηγορίας ενώ συμβάλλουν στην ενίσχυση μηχανισμών, ο αντίκτυπος των αποτελεσμάτων των δράσεων στην ανάπτυξη δυναμικού όσον αφορά την καινοτομική νοοτροπία δεν τεκμηριώνεται.
3.β. Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση	Ενώ η δράση 3.β.1 συμβάλλει στην κατηγορία και άξονα παρέμβασης και στην στρατηγική επιλογή, η συμβολή της δράσης 3.γ.2 δεν τεκμηριώνεται.
3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης	Οι δράσεις του 3.γ συμβάλλουν στην κατηγορία και στον άξονα παρέμβασης αλλά δεν τεκμηριώνεται η σύνδεση με την Στρατηγική Επιλογή.
3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	Η ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας πρέπει να προϋπάρχει για την ενίσχυση και υλοποίηση όλων των ανωτέρω

Το Σχέδιο Δράσης της ΕΣΕΕ 2014-2020 συνδυάζει στον σχεδιασμό του δράσεις που προέκυψαν από την επιχειρηματική ανακάλυψη και δράσεις οι οποίες δεν ανταποκρίνονται σε ανάγκες που έχουν διατυπωθεί κατά την ΔΕΑ ή την τεκμηρίωση της ανάλυσης SWOT, όπως η δράση «2.β.6 Χρηματοδότηση προτάσεων που πέρασαν το όριο βαθμολογίας του SME Instrument της Ε.Ε. αλλά δε χρηματοδοτήθηκαν». Η συγκεκριμένη δράση ακολουθεί την Λογική Παρέμβασης – δηλαδή τεκμηριώνεται η συμβολή της στην

Κατηγορία Παρέμβασης, στον Άξονα Παρέμβασης και τελικά και στην Στρατηγική Επιλογή στην οποία ανήκει, αλλά δεν έχει τεκμηριωθεί ότι η Δράση αποτελεί λύση στο πρόβλημα που καλείται να λύσει.

Ελλείψει δημιουργίας του «δέντρου προβλήματος» / «δέντρου στόχου», η λογική ροή των στοιχείων του Σχεδίου Δράσης περνάει αναγκαστικά μέσα από την μη-γραμμική μήτρα των Στρατηγικών Επιλογών, Αξόνων Παρέμβασης και Κατηγοριών Παρέμβασης – κάτι που καθιστά δύσκολη την εσωτερική παρακολούθηση της υλοποίησης της στρατηγικής αφού οι δράσεις αποκόπτονται από τους στόχους που υπηρετούν. Στο πλαίσιο αυτό ακόμη και η έλλειψη δεικτών αποτελέσματος που σχετίζονται με Στόχους, δυσχεραίνει τη δυνατότητα αποτίμησης της συμβολής των δράσεων του Σχεδίου στην επίτευξη των αποτελεσμάτων τους.

Σε σχέση με τους δείκτες εκροής, που ουσιαστικά αποτελούν και αυτοί μέρος της ΛτΠ αποτιμώντας την υλοποίηση των δράσεων του Σχεδίου, σημειώνεται η κυρίαρχη χρήση δεικτών του Συστήματος ΕΣΠΑ 2014-2020. Αυτό είναι αναμενόμενο καθώς μεγάλο μέρος των δράσεων (συντριπτική πλειοψηφία) εντάσσεται προς χρηματοδότηση στα ΕΠ του ΕΣΠΑ 2014-2020, ενώ μέρος των δράσεων αποτιμάται και με βάση τους δείκτες άλλων Προγραμμάτων και Πρωτοβουλιών. Υπό το πρίσμα αυτό, οι δείκτες του Σχεδίου κρίνονται SMART, όμως φαίνεται να αυτοπεριορίζονται από το ανωτέρω Σύστημα, μην παρακολουθώντας σειρά άλλων δεικτών και μη όντας ευθέως σχετιζόμενοι με δείκτες καινοτομίας (δείκτες ΕΚΤ) ή επιμέρους δείκτες, ανά τομέα προτεραιότητας.

Ο σχεδιασμός του Σχεδίου Δράσης με τη χρήση του εργαλείου της Λογικής της Παρέμβασης θα μπορούσε να βοηθήσει την εσωτερική συνοχή και σχεδίου δράσης και την συνοχή του με την υπόλοιπη Στρατηγική, επιτρέποντας έτσι την παρακολούθηση της στρατηγικής σε ολοκληρωμένο επίπεδο. Η ένταξη των δράσεων της στρατηγικής όπως απαιτεί η Λογική της Παρέμβασης, γραμμικά και τροφοδοτώντας συγκεκριμένους στόχους, θα επέτρεπε να παρακολουθούνται παράλληλα δράσεις με τους οικείους στόχους αλλά άλλες με άλλες ομάδες δράσεων και στόχων.

2.3.2 Συνάφεια παρεμβάσεων και προγραμμάτων με τη στρατηγική και τους στόχους και τις προτεραιότητές της

2.3.2.1 Ορθότητα / καταλληλότητα διαδικασίας καθορισμού δράσεων στο πλαίσιο της RIS3

Έχοντας υπόψη όσα καταγράφονται ανωτέρω, τόσο για τον καθορισμό στρατηγικών επιλογών και αξόνων / κατηγοριών παρέμβασης όσο για την Λογική Παρέμβασης ο Σύμβουλος Αξιολόγησης εξέτασε τις δράσεις που προτείνονται για αποτίμηση της συνάφειας και του βαθμού συσχέτισης με τα στοιχεία των αναλύσεων SWOT των Τομέων Προτεραιότητας. Σκοπός της ανάλυσης είναι να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο οι δράσεις ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανάγκες όπως αυτές διατυπώθηκαν κατά την ΔΕΑ. Η αποτίμηση του Συμβούλου αποτυπώνεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 19. Βαθμός συνάφειας δράσεων Σχεδίου Δράσης με τα στοιχεία της ανάλυσης SWOT

Δράσεις (κωδικός)	Συνάφεια με στοιχεία ανάλυσης SWOT στρατηγικής	Αποτίμηση
1.α.1	Ισχυρή συνάφεια με ισχυρά σημεία και αδυναμίες	● ● ●
1.α.2	Ισχυρή συνάφεια με ισχυρά σημεία και αδυναμίες	● ● ●
1.α.3	Ισχυρή συνάφεια με ισχυρά σημεία και αδυναμίες	● ● ●

Δράσεις (κωδικός)	Συνάφεια με στοιχεία ανάλυσης SWOT στρατηγικής	Αποτίμηση
1.β.1	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες-Μερική συνάφεια	● ●
1.β.2	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
1.β.3	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
1.β.4	Αντιμετωπίζει αδυναμίες της ανάλυσης SWOT, χτίζοντας και σε ισχυρά σημεία	● ● ●
1.β.5	Αντιμετωπίζει μοναδικές αδυναμίες της ανάλυσης SWOT-Ισχυρή συνάφεια	● ● ●
1.β.6	Αντιμετωπίζει συνδυασμένες αδυναμίες της ανάλυσης SWOT	● ●
1.β.7	Αντιμετωπίζει συνδυασμένες αδυναμίες της ανάλυσης SWOT	● ●
1.β.8	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
1.β.9	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
1.γ.1	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
1.γ.2	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
1.γ.3	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
1.γ.4	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
1.γ.5	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
1.δ.1	Χτίζει σε ισχυρά σημεία για αντιμετώπιση αδυναμιών	● ● ●
1.δ.2	Χτίζει σε ισχυρά σημεία για αντιμετώπιση αδυναμιών	● ● ●
2.α.1	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.α.2	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.α.3	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.α.4	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.α.5	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.β.1	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.β.2	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.β.3	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.β.4	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.β.5	Ενισχύει ισχυρά σημεία και αντιμετωπίζει αδυναμίες	● ●
2.β.6	Αντιμετωπίζει αδυναμίες της ανάλυσης SWOT, χτίζοντας και σε ισχυρά σημεία	● ● ●

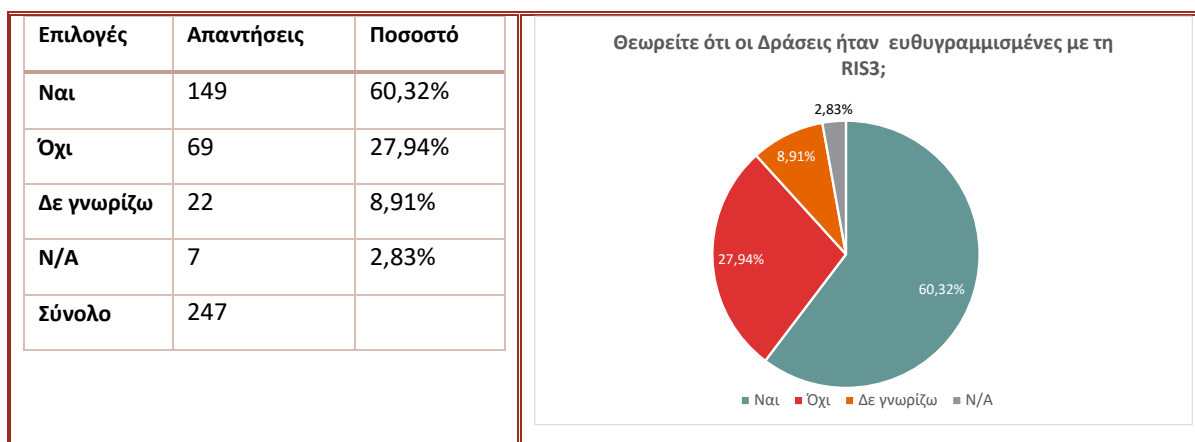
Δράσεις (κωδικός)	Συνάφεια με στοιχεία ανάλυσης SWOT στρατηγικής	Αποτίμηση
2.γ.1	Συνάφεια με ισχυρά σημεία αλλά και διάφορες αδυναμίες της SWOT	● ●
2.γ.2	Μερική συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
2.δ.1	Συνάφεια με συγκεκριμένα ισχυρά σημεία, αντιμετώπιση αδυναμιών	● ●
2.δ.2	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.α.1	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.α.2	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.α.3	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.β.1	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.β.2	Συνάφεια με αδυναμίες, αλλά και συνέργεια με ισχυρά σημεία	● ● ●
3.γ.1	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.γ.2	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.δ.1	Συνάφεια με διάφορες αδυναμίες, κυρίως, της SWOT	● ●
3.δ.2	Συνάφεια με ισχυρά σημεία και αντιμετώπιση συγκεκριμένων αδυναμιών	● ● ●
3.δ.3	Συνάφεια με συγκεκριμένες αδυναμίες της SWOT	● ●

Από την καταγραφή του Πίνακα ανωτέρω προκύπτει ότι όλες οι δράσεις έχουν συνάφεια και συσχέτιση με κάποια από τα στοιχεία της ανάλυσης SWOT. Έχοντας υπόψη την προέλευση και την εγκυρότητα των στοιχείων της SWOT όπως αναλύθηκαν στην αξιολόγηση του σχεδιασμού της ΕΣΕΕ, πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

- η μεγάλη πλειοψηφία των δράσεων αντιμετωπίζουν περισσότερες από μία αδυναμίες με ή χωρίς την συμβολή ισχυρών σημείων στην επίλυση των αδυναμιών,
- οι δράσεις δεν διαφαίνονται να έχουν διαμορφωθεί σε σημαντικό βαθμό υπό το πρίσμα στοιχείων του εξωτερικού περιβάλλοντος όπως αυτά διατυπώνονται στα στοιχεία των ευκαιριών και των απειλών της ανάλυσης SWOT,
- ελάχιστες από τις δράσεις αντιμετωπίζουν μοναδικές αδυναμίες της SWOT σε γραμμική σχέση , όπως για παράδειγμα οι δράσεις χρηματοδότησης, οι οποίες αντιμετωπίζουν την Αδυναμία Α.10 – Εξαιρετικά χαμηλή χρηματοδότηση,
- η παράβλεψη των βημάτων «δέντρου προβλήματος» / «δέντρου στόχου» κατά τον σχεδιασμό τόσο της ΕΣΕΕ όσο και του Σχεδίου Δράσης της, έχει επηρεάσει τη διαδικασία αναγνώρισης και καθορισμού των δράσεων. Η τήρηση του βήματος θα εξασφάλιζε την τεκμηρίωση της αναγκαιότητας της κάθε δράσης για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αδυναμιών που έχουν ήδη καταγραφθεί, ή για την αποφυγή απειλών που ενδέχεται να έρθουν.

Βάσει της παραπάνω ανάλυσης, ο Σύμβουλος Αξιολόγησης ταξινόμησε τις Δράσεις που προκηρύχθηκαν στις Στρατηγικές Επιλογές, στους Άξονες Παρέμβασης, στις Κατηγορίες Παρέμβασης και στους Κωδικούς Δράσεων και παρουσιάζεται στο Παράρτημα Ι. Βάσει των Ερευνών πεδίου, οι ωφελούμενοι θεωρούν ότι οι Δράσεις είναι ευθυγραμμισμένες με τη RIS3 σε πολύ υψηλό βαθμό (ποσοστό 60%) ενώ όσον αφορά την ορθότητα του σχεδιασμού των Δράσεων οι ωφελούμενοι θεωρούν ότι ο σχεδιασμός των Δράσεων ήταν κατάλληλος ως προς τη στόχευση (σε ποσοστό 91%), ως προς τη χρηματοδότηση (σε ποσοστό 86%), ως προς τα κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων (σε ποσοστό 86%), ως προς τις διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των σχετικών έργων (σε ποσοστό 81%), και ως προς τις διαδικασίες παρακολούθησης/ πιστοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου των έργων (80%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό αποδοχής ως προς το σχεδιασμό αντιστοιχεί στα πεδία ενισχυόμενων δραστηριοτήτων και τις επιλέξιμες προς χρηματοδότηση δαπάνες (σε ποσοστό 58%). Συγκεκριμένα για τα πεδία ενισχυόμενων δραστηριοτήτων και τις επιλέξιμες προς χρηματοδότηση δαπάνες στη Δράση ΕΔΚ η αποδοχή ήταν θετική σε ποσοστό 83%, ενώ στη Δράση Νεοφυής Επιχειρηματικότητα η αποδοχή ήταν αρνητική σε ποσοστό 89%.

Πίνακας 20 Ευθυγράμμιση Δράσεων με τη RIS3 βάσει των Ερευνών Πεδίου.

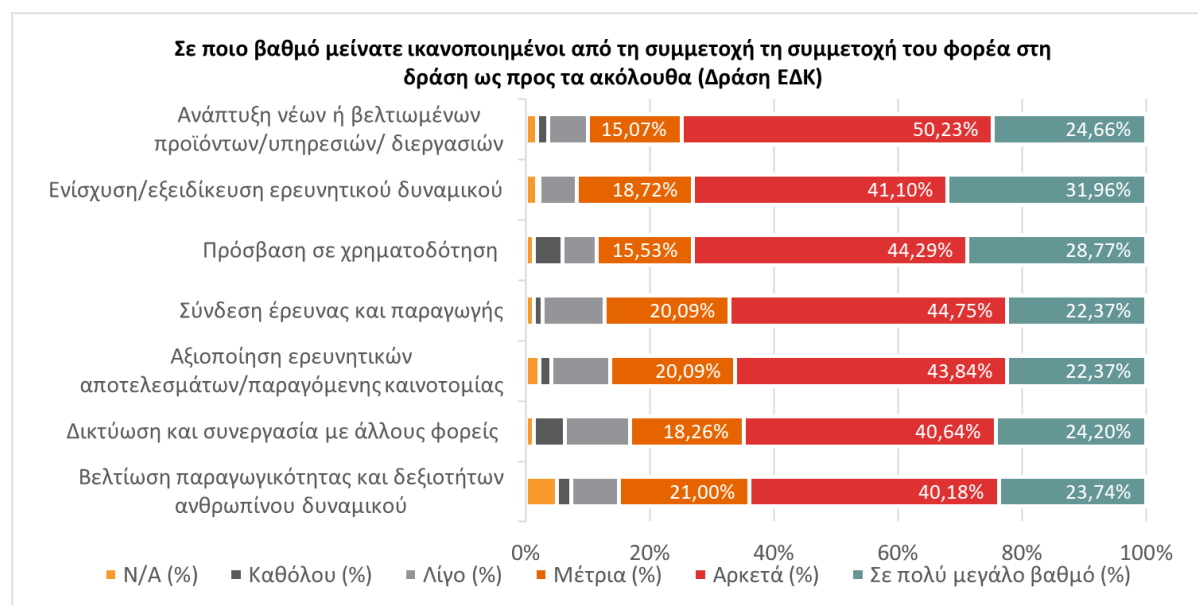
Διάγραμμα 11 Καταλληλότητα σχεδιασμού Δράσεων

2.3.3 Αποτελεσματικότητα της RIS3 ως προς την καταλληλότητα και την επίτευξη των στόχων

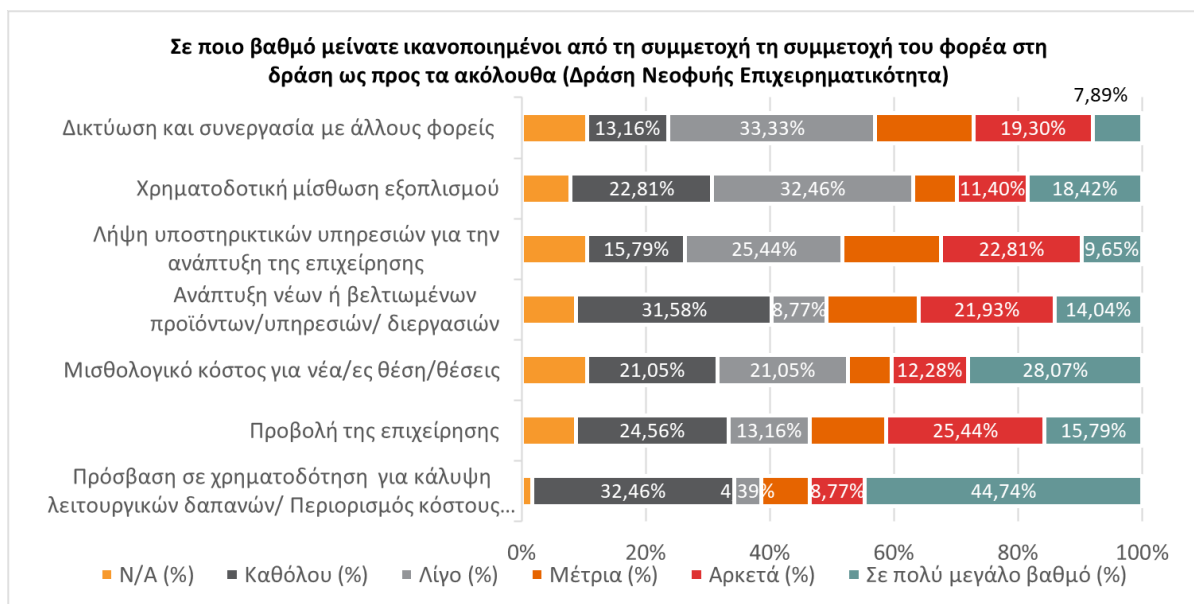
Βάσει των Ερευνών Πεδίου προκύπτει μεγάλος βαθμός ικανοποίησης των ωφελουμένων από τη συμμετοχή τους στις Δράσεις. Συγκεκριμένα οι ωφελούμενοι έμειναν ικανοποιημένοι (αρκετά και σε πολύ μεγάλο βαθμό) σε ποσοστό μεγαλύτερο του 64% για τη Δράση ΕΔΚ. Αναλυτικότερα, η *Ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων/υπηρεσιών/ διεργασιών*, η *Ενίσχυση/εξειδίκευση ερευνητικού δυναμικού*, η *Πρόσβαση σε χρηματοδότηση*, η *Σύνδεση Έρευνας και παραγωγής*, συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά (75%, 73%, 73%, 67% αντίστοιχα). Όσον αφορά τη Δράση Νεοφυής Επιχειρηματικότητα ο βαθμός ικανοποίησης ήταν λιγότερο υψηλός γενικά (αρκετά και σε πολύ μεγάλο βαθμό) με υψηλότερα ποσοστά όσον αφορά την *Πρόσβαση σε χρηματοδότηση* (53%), την *Προβολή της Επιχείρησης* (41%), και το *Μισθολογικό κόστος για νέα/ες θέση/θέσεις* (40%), ενώ όσον αφορά τη Δράση Ενίσχυση Υποδομών Ε&Α, ο βαθμός ικανοποίησης ήταν υψηλός καθώς οι ωφελούμενοι έμειναν ικανοποιημένοι (αρκετά και σε πολύ μεγάλο βαθμό) σε ποσοστό μεγαλύτερο του 42%. Συγκεκριμένα, η *Πρωώθηση ερευνητικής αριστείας*, η *Πρόσβαση σε χρηματοδότηση*, η *Ενίσχυση για τη δημιουργία νέων γνώσεων/ κατευθύνσεων*, και η *Δικτύωση και συνεργασία με άλλους φορείς* συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά (74%, 68%, 68%, 63%). Επομένως ο βαθμός αποτελεσματικότητας των Δράσεων, βάσει των απαντήσεων των ωφελουμένων, είναι υψηλός.

Διάγραμμα 12 Βαθμός ικανοποίησης Δικαιούχων της Δράσης ΕΔΚ.

Πηγή: Έρευνα Πεδίου με ερωτηματολόγια.

Διάγραμμα 13 Βαθμός ικανοποίησης Δικαιούχων της Δράσης Νεοφυής Επιχειρηματικότητα

Η στόχευση των Δράσεων φαίνεται να έχει επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό καθώς τα έργα αναμένεται να οδηγήσουν ή οδήγησαν σε άμεσα αποτελέσματα σε ένα μεγάλο ποσοστό, όπως φαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα. Εκ των φορέων που απάντησαν θετικά στην ανάπτυξη προϊόντων/υπηρεσιών (νέων ή βελτιωμένων) (89%) για τη Δράση ΕΔΚ, τα συγκεκριμένα προϊόντα / υπηρεσίες έχουν αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό μέχρι στιγμής εσωτερικά (26%) και εμπορικά (19%) από μέλη του εταιρικού σχήματος, και βελτιώθηκαν με την αύξηση του βαθμού τεχνολογικής ετοιμότητας (TRL) (26%), ενώ εκ των φορέων που απάντησαν αρνητικά ως προς της αξιοποίηση των προϊόντων/υπηρεσιών (νέων ή βελτιωμένων) ανέφεραν ότι αναμένεται σύντομα η αξιοποίησή τους. Σημαντική είναι η συνεισφορά της Δράσης όσον αφορά τα επιστημονικά αποτελέσματα και εκροές καθώς τα ερευνητικά έργα οδήγησαν σε επιστημονικές δημοσιεύσεις σε ποσοστό 82%, αλλά και στην απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε ποσοστό 16%.

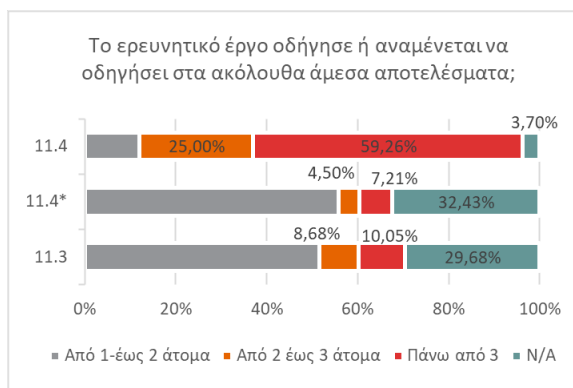
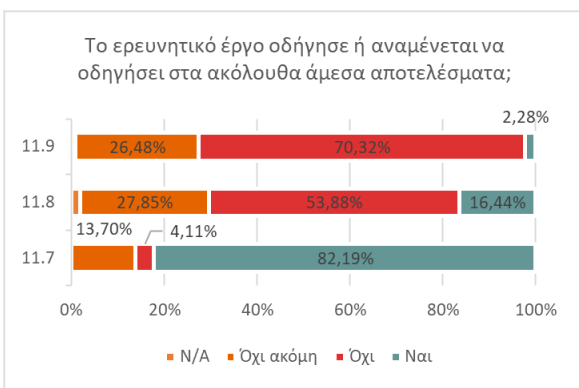
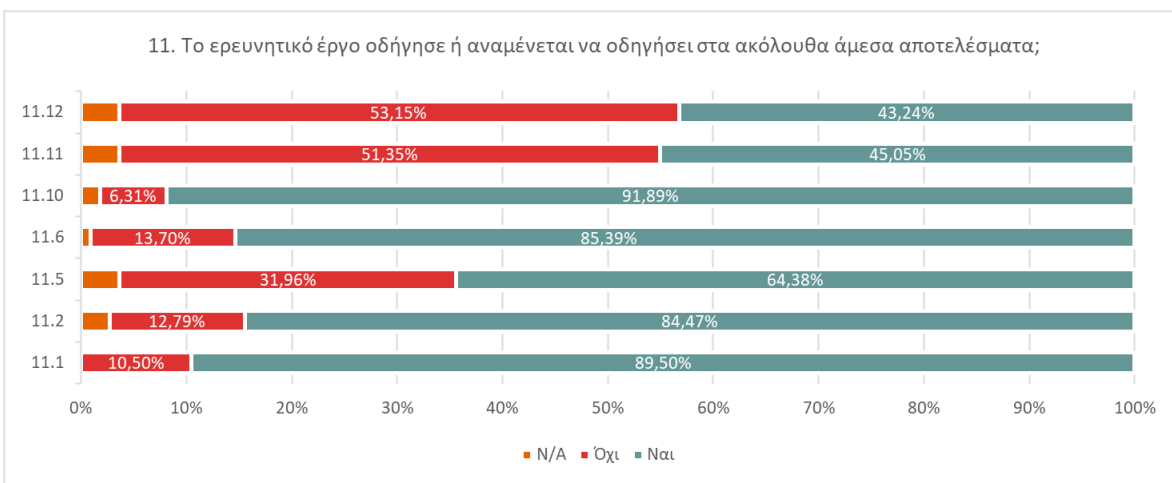
Διάγραμμα 14 Ερώτηση Δράσης ΕΔΚ: Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα άμεσα αποτελέσματα;

Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα άμεσα αποτελέσματα;	Ναι	Όχι	N/A	Σύνολο
11.1 Ανάπτυξη νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος ή υπηρεσίας	196	23	0	219
11.2 Δημιουργία νέας τεχνολογίας/τεχνολογίας	185	28	6	219
11.5 Δημιουργία εξειδικευμένων υποδομών - αναβάθμιση ερευνητικού εξοπλισμού	141	70	8	219
11.6 Περαιτέρω συνεργασίες με τους εταίρους του ερευνητικού σχήματος/άλλους	187	30	2	219
11.10 Ενίσχυση τεχνολογίας / δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης*	102	7	2	111
11.11 Υλοποίηση νέων επενδύσεων σε παραγωγικές διεργασίες*	50	57	4	111

11.12 Συμμετοχή σε επιχειρηματικά ή ερευνητικά δίκτυα*	48	59	4	111
	Ναι	Όχι	Όχι ακόμη	N/A
11.7 Επιστημονικές δημοσιεύσεις	180	9	30	219
11.8 Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας	36	118	61	219
11.9 Ίδρυση νέας επιχειρηματικής οντότητας (όπως spin off)	5	154	58	219
	Από 1-έως 2 άτομα	Από 2 έως 3 άτομα	Πάνω από 3	N/A
11.3 Πρόσληψη μόνιμου νέου ερευνητικού προσωπικού	113	19	22	219
11.4 Πρόσληψη προσωπικού (πλην ερευνητικού προσωπικού)*	62	5	8	111
11.4 Πρόσληψη προσωρινού νέου ερευνητικού προσωπικού	13	27	64	108

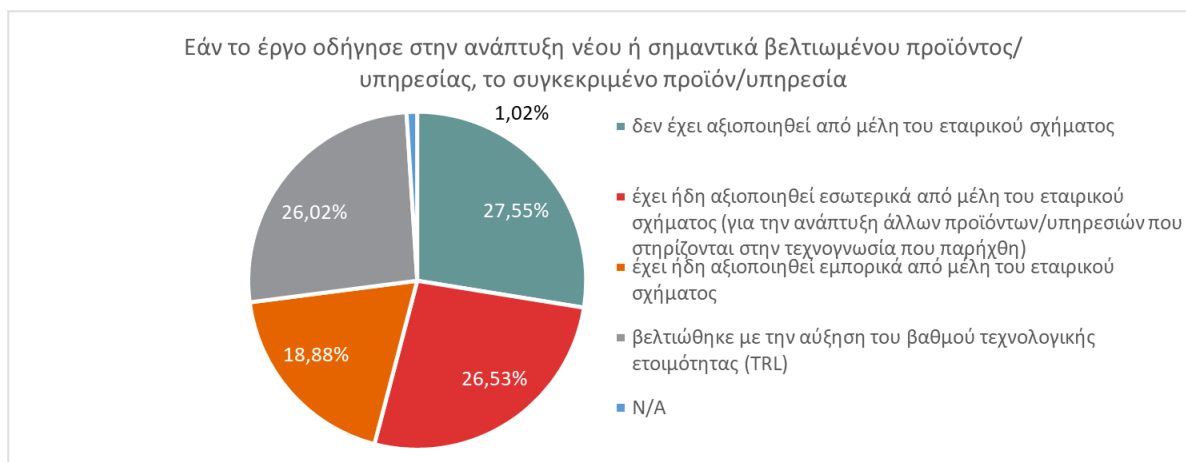
* Αναφέρεται σε επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 15 Ερώτηση Δράσης ΕΔΚ: Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα άμεσα αποτελέσματα;

* Τα ποσοστά αναφέρονται σε επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 16 Ερώτηση Δράσης ΕΔΚ: Εάν το έργο οδήγησε στην ανάπτυξη νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος/ υπηρεσίας, το συγκεκριμένο προϊόν/υπηρεσία;

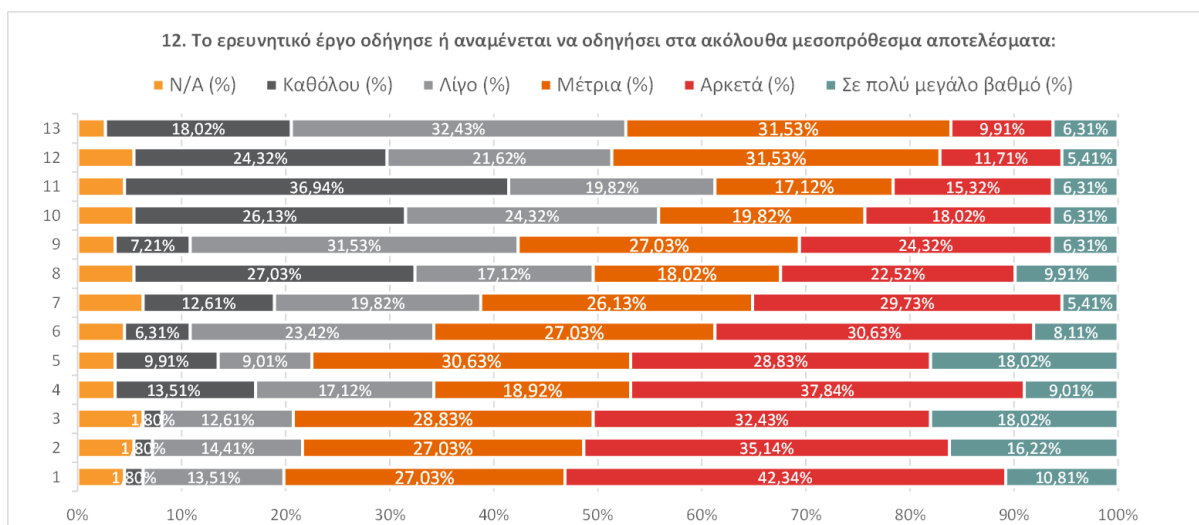
Όσον αφορά τα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα για τις επιχειρήσεις (Διάγραμμα 17) τα έργα αναμένεται να οδηγήσουν στην Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής, στην Ενίσχυση της έρευνας (βασική έρευνα, βιομηχανική/εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη), και στην Ενίσχυση δραστηριοτήτων E&A σε ποσοστά 53,2%, 51,4% και 50,5 αντίστοιχα, ενώ ακολουθούν η Είσοδος σε νέα αγορά (47%), η Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας (47%), η Αύξηση των δαπανών E&A κατόπιν ολοκλήρωσης της δράσης (38,7%), η Αύξηση μεριδίου αγοράς (35,1%) και η Προώθηση της Πράσινης Ανάπτυξης (32,4%). Όσον αφορά τα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα για τους Ερευνητικούς Οργανισμούς (Διάγραμμα 18) τα έργα αναμένεται να οδηγήσουν στην Ενίσχυση της εξειδίκευσης των ανθρώπινων πόρων (γνώσεων και δεξιοτήτων), στην Ενίσχυση της έρευνας (βασική έρευνα, βιομηχανική/εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη), στην Ενίσχυση έρευνας με διεπιστημονική προσέγγιση, και στην Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής σε ποσοστά 90,7%, 85,2%, 78,7%, και 76% αντίστοιχα (αρκετά και σε πολύ μεγάλο βαθμό), ενώ ακολουθούν η Αύξηση προσωπικού (53%), η Βελτίωση των διεθνών συνεργασιών/ συμμετοχή σε αντίστοιχα διεθνή δίκτυα (47%), και η Προώθηση της Πράσινης Ανάπτυξης (46%). Τόσο τα άμεσα όσο και τα αναμενόμενα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα δείχνουν την επένδυση των φορέων στα έργα που υλοποιούν μέσω του ΕΔΚ και τη συνέχειά τους πέραν της ολοκλήρωσής τους, που επιβεβαιώνεται και από τη συνέχεια της έρευνας στο ίδιο ερευνητικό αντικείμενο (πέραν του συγκεκριμένου έργου), και τη συνέχεια των συνεργασιών που δημιουργήθηκαν σε άλλα ερευνητικά ή και επενδυτικά έργα που περιλαμβάνουν Ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα έργα E&A, Εθνικά χρηματοδοτούμενα έργα E&A και Ευρωπαϊκά χρηματοδοτούμενα έργα E&A.

Πίνακας 21 Ερώτηση Δράσης ΕΔΚ (Επιχ.): Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα:

	N/A	1	2	3	4	5
1. Αύξηση παραγωγικότητας - Εξοικονόμηση κόστους παραγωγής	6	29	27	22	20	7
2. Αύξηση εσόδων	3	20	36	35	11	7
3. Αύξηση προσωπικού	4	8	35	30	27	7
4. Ενίσχυση δραστηριοτήτων E&A	7	2	14	32	36	20
5. Αύξηση των δαπανών E&A κατόπιν ολοκλήρωσης της δράσης	5	7	26	30	34	9

6. Ενίσχυση της έρευνας (βασική έρευνα, βιομηχανική/εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη)	6	2	16	30	39	18
7. Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής	5	2	15	30	47	12
8. Αύξηση μεριδίου αγοράς	7	14	22	29	33	6
9. Είσοδος σε νέα αγορά	4	15	19	21	42	10
10. Αύξηση εξαγωγών	5	41	22	19	17	7
11. Βελτίωση των διεθνών συνεργασιών/ συμμετοχή σε αντίστοιχα διεθνή δίκτυα	6	27	24	35	13	6
12. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας	4	11	10	34	32	20
13. Προώθηση της Πράσινης Ανάπτυξης	6	30	19	20	25	11

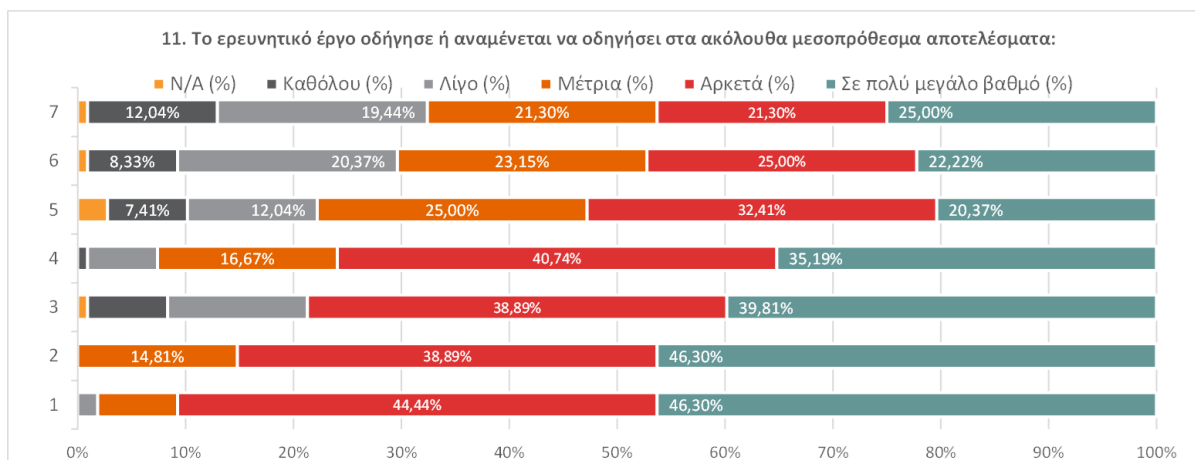
Διάγραμμα 17 Ερώτηση Δράσης ΕΔΚ (Επιχ.): Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα:

Πίνακας 22 Ερώτηση Δράσης ΕΔΚ (Ερευν. Οργ.): Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα:

	N/A	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Σε πολύ μεγάλο βαθμό
1 Ενίσχυση έρευνας με διεπιστημονική προσέγγιση	1	8	14	0	42	43
2 Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής	0	1	7	18	44	38
3 Ενίσχυση της έρευνας (βασική έρευνα, βιομηχανική/εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη)	0	0	0	16	42	50
4 Ενίσχυση της εξειδίκευσης των ανθρώπινων πόρων (γνώσεων και δεξιοτήτων)	0	0	2	8	48	50
5 Αύξηση προσωπικού	3	8	13	27	35	22
6 Βελτίωση των διεθνών συνεργασιών/ συμμετοχή σε αντίστοιχα διεθνή δίκτυα	1	9	22	25	27	24
7 Προώθηση της Πράσινης Ανάπτυξης	1	13	21	23	23	27

Διάγραμμα 18 Ερώτηση Δράσης ΕΔΚ (Ερευν. Οργ.): Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα:

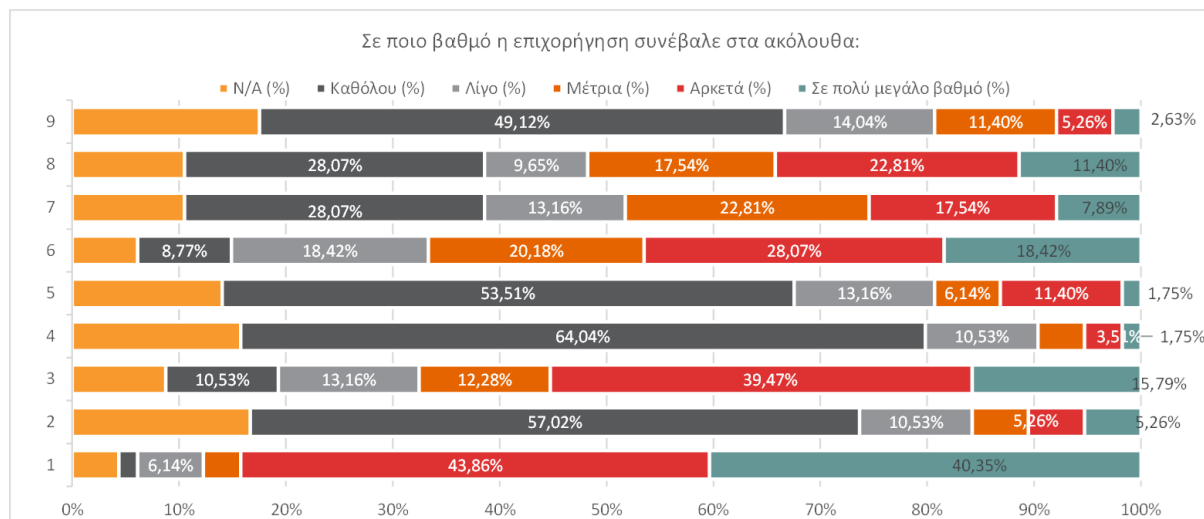
Όσον αφορά τη στόχευση της Δράσης Νεοφυής Επιχειρηματικότητα φαίνεται να έχει επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό καθώς συνέβαλε (αρκετά και σε πολύ μεγάλο βαθμό) στην ανάπτυξη και την επέκταση της νεοφυούς επιχείρησης (84%), στην ανάπτυξη και την εμπορική αξιοποίηση καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών από την νεοφυή επιχείρηση (55%), στην ικανότητα της νεοφυούς επιχείρησης να ανταγωνίζεται στην αγορά και να διαφοροποιείται από τους ανταγωνιστές της (47%), στην ικανότητα της νεοφυούς επιχείρησης για προβολή, δικτύωση και συμμετοχή σε εκθέσεις (34%), και στην ικανότητα της νεοφυούς επιχείρησης να συμμετέχει σε δίκτυα και να προχωρά σε συνεργασίες (25%),

Πίνακας 23 Ερώτηση Δράσης Νεοφυούς Επιχειρηματικότητας: Σε ποιο βαθμό η επιχορήγηση συνέβαλε στα ακόλουθα:

	Απαντήσεις						Σύνολο
	N/A	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Σε πολύ υψηλό βαθμό	
1. στην ανάπτυξη και την επέκταση της νεοφυούς επιχείρησης	5	50	2	7	4	46	114
2. στη λήψη υποστήριξης για την ανάπτυξη της από θερμοκοιτίδα	19	6	65	12	6	6	114
3. στην ανάπτυξη και την εμπορική αξιοποίηση καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών από την νεοφυή επιχείρηση	10	45	12	15	14	18	114
4. στην υποβολή κατοχύρωσης ή ανανέωσης για αναγνωρισμένο τίτλο βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας	18	4	73	12	5	2	114
5. στην προσέλκυση πρόσθετων ιδιωτικών επενδύσεων ή επιχειρηματικών κεφαλαίων	16	13	61	15	7	2	114
6. στην ικανότητα της νεοφυούς επιχείρησης να ανταγωνίζεται στην αγορά και να διαφοροποιείται από τους ανταγωνιστές της	7	32	10	21	23	21	114
7. στην ικανότητα της νεοφυούς επιχείρησης να συμμετέχει σε δίκτυα και να προχωρά σε συνεργασίες	12	20	32	15	26	9	114

	Απαντήσεις						Σύνολο
	1	2	3	4	5	6	
8. στην ικανότητα της νεοφυούς επιχείρησης για προβολή, δικτύωση και συμμετοχή σε εκθέσεις	12	26	32	11	20	13	114
9. στην ικανότητα της νεοφυούς επιχείρησης να συμμετέχει σε αλυσίδες αξίας	20	6	56	16	13	3	114
10. Άλλο: Παρακαλώ αναφέρετε	82	27	0	1	2	2	114

Διάγραμμα 19 Ερώτηση Δράσης Νεοφυούς Επιχειρηματικότητας: Σε ποιο βαθμό η επιχορήγηση συνέβαλε στα ακόλουθα:

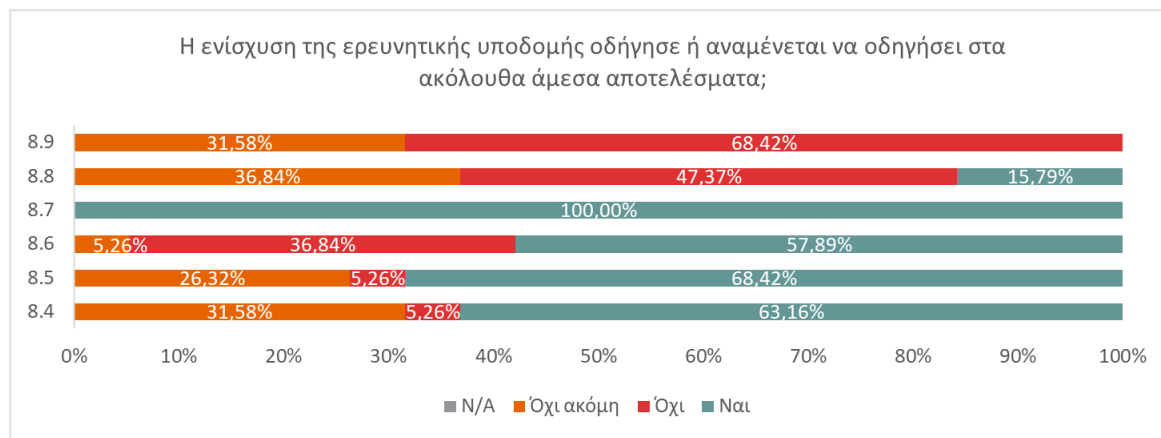
Τέλος και όσον αφορά τη Δράση Ενίσχυση Ερευνητικών Υποδομών, το 42,11% δήλωσε ότι τα έργα τους στάθηκαν ως αφορμή για την πρόσληψη νέου μόνιμου προσωπικού. Όπως και με την αντίστοιχη ερώτηση των φορέων στο ΕΔΚ, πολλοί περισσότεροι φορείς προσέλαβαν προσωρινό προσωπικό για το έργο τους. Το 5,26% δεν δήλωσε προσλήψεις, ενώ το 73,68% κατέγραψε προσλήψεις περισσότερων από τριών ως προσωρινό ερευνητικό προσωπικό.

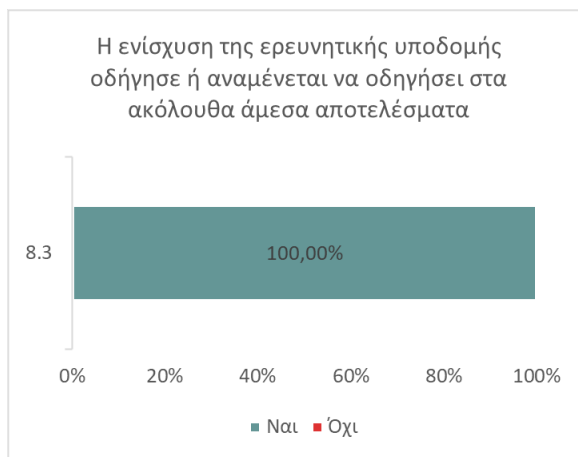
Το σύνολο των φορέων που απάντησαν δήλωσαν πως το έργο επέτρεψε την δημιουργία εξειδικευμένων υποδομών ή την αναβάθμιση ερευνητικού εξοπλισμού. Το έργο τους επίσης έφερε την ευκαιρία να αναπτυχθεί κάποιο νέο επιστημονικό πεδίο, με το 94,74% να δηλώνει ότι ήδη είχαν αναπτυχθεί νέα επιστημονικά πεδία, ή ότι θα αναπτυχθούν νέα επιστημονικά πεδία. Τα ίδια ποσοστά απαντήθηκαν στην ερώτηση περί ανάπτυξης τεχνολογικών και επιστημονικών καινοτομιών. Λιγότεροι φορείς επωφεληθήκαν από το έργο τους για την ανάπτυξη ψηφιακών και άλλων εργαλείων, με το 36,84% να δηλώνει ότι δεν θα αναπτύξει τέτοιου είδους εργαλεία. Ενώ το σύνολο των φορέων δηλώνουν ότι το έργο θα καταλήξει σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας αναμένονται να αναπτυχθούν χάριν στο 63,16% των έργων. Το ποσοστό είναι πολύ μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα του ΕΔΚ και στις επιχειρήσεις, και στους ακαδημαϊκούς-ερευνητικούς φορείς. Τέλος, ενώ δεν έχει ιδρυθεί ακόμα κάποια νέα επιχειρηματική οντότητα (όπως spin off), το 68,42% των έργων απαντάει πως ενδέχεται να υπάρξει τέτοια επιχειρηματική οντότητα – πάλι ποσοστό πολύ υψηλότερο από αυτό της αντίστοιχης ερώτησης για το ΕΔΚ.

Πίνακας 24 Ερώτηση Δράσης Ερευνητικών Υποδομών: Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα άμεσα αποτελέσματα;

Η ενίσχυση της ερευνητικής υποδομής οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα άμεσα αποτελέσματα:	Ναι	Όχι	Όχι ακόμη	N/A	Σύνολο
8.4 Ανάπτυξη νέων επιστημονικών πεδίων	12	1	6	0	19
8.5 Ανάπτυξη τεχνολογικών και επιστημονικών καινοτομιών	13	1	5	0	19
8.6 Ανάπτυξη ψηφιακών και άλλων εργαλείων	11	7	1	0	19
8.7 Επιστημονικές δημοσιεύσεις	19	0	0	0	19
8.8 Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας	3	9	7	0	19
8.9 Ίδρυση νέας επιχειρηματικής οντότητας (όπως spin off)	0	13	6	0	19
8.3 Δημιουργία εξειδικευμένων υποδομών - αναβάθμιση ερευνητικού εξοπλισμού	19	0			19
	Από 1-έως 2 άτομα	Από 2 έως 3 άτομα	Πάνω από 3	N/A	
8.1 Πρόσληψη μόνιμου νέου ερευνητικού προσωπικού	6	0	2	11	19
8.2 Πρόσληψη προσωρινού νέου ερευνητικού προσωπικού	2	2	14	1	19

Διάγραμμα 20 Ερώτηση Δράσης Ερευνητικών Υποδομών: Το ερευνητικό έργο οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα άμεσα αποτελέσματα;

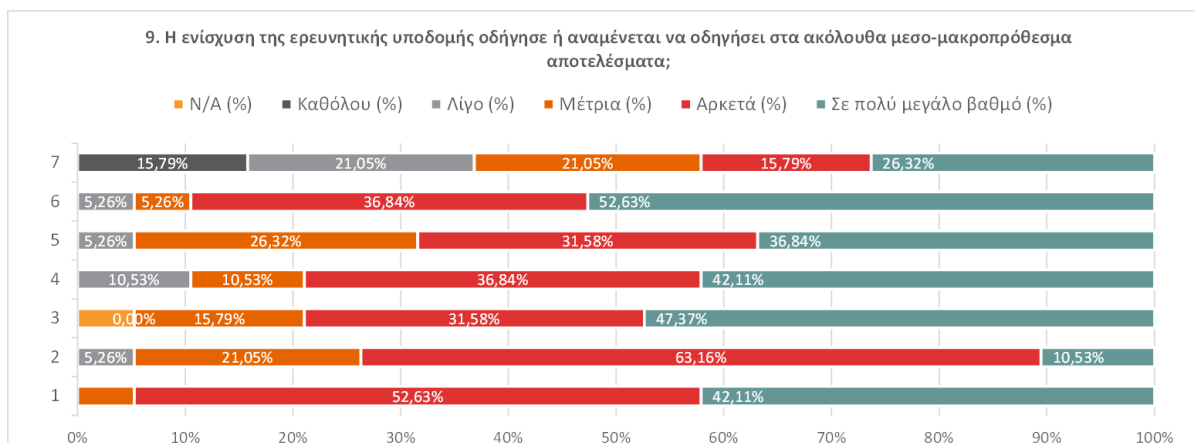

Όσον αφορά τα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα των έργων οι ωφελούμενοι ανέφεραν ότι θα υπάρξει ενίσχυση της διεπιστημονικής έρευνας με το 94,74% να απαντά πως θα ενισχυθούν είτε αρκετά είτε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η ενδυνάμωση της συνεργασίας με τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, καθώς και η αύξηση της πρόσβασης της ερευνητικής υποδομής σε ένα ευρύ φάσμα χρηστών, καταγράφεται είτε ως μέτρια, είτε αρκετά, είτε σε πολύ μεγάλο βαθμό στο 94,74% των απαντήσεων. Το ίδιο ισχύει για αποτελέσματα όπως η αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων/ παραγόμενης καινοτομίας και η βελτίωση των διεθνών συνεργασιών/ συμμετοχή σε αντίστοιχα διεθνή δίκτυα. Μόνο για την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης υπάρχει ένα ποσοστό που απαντάει πως είτε δεν υπάρχει, είτε θα είναι μικρή (36,84%).

Πίνακας 25 Ερώτηση Δράσης Ενίσχυσης Υποδομών: Η ενίσχυση της ερευνητικής υποδομής οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα;

	N/A	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Σε πολύ υψηλό βαθμό
1 Ενίσχυση έρευνας με διεπιστημονική προσέγγιση	0	0	0	1	10	8
2 Ενδυνάμωση συνεργασίας με τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα	0	0	1	4	12	2
3 Αύξηση ικανότητας προσέλκυσης χρηστών (δημόσιοι & ιδιωτικοί φορείς, επιστημονικό δυναμικό)	1	0	0	3	6	9
4 Αύξηση της πρόσβασης της ερευνητικής υποδομής σε ένα ευρύ φάσμα χρηστών	0	0	2	2	7	8
5 Αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων/παραγόμενης καινοτομίας	0	0	1	5	6	7
6 Βελτίωση των διεθνών συνεργασιών/ συμμετοχή σε αντίστοιχα διεθνή δίκτυα	0	0	1	1	7	10
7 Προώθηση της Πράσινης Ανάπτυξης	0	3	4	4	3	5

Διάγραμμα 21 Ερώτηση Δράσης Ενίσχυσης Υποδομών: Η ενίσχυση της ερευνητικής υποδομής οδήγησε ή αναμένεται να οδηγήσει στα ακόλουθα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα;

2.3.4 Επάρκεια χρηματοδότησης

[Λόγω της συχνής μη ευθείας συσχέτισης δράσεων που απολογιστικά υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ και της ΕΣΣΕ 2014-2020 (μεταβολές/τροποποιήσεις/προσθήκες/καταργήσεις), για την ανάλυση που ακολουθεί και για τη σύγκριση με τα στοιχεία υλοποίησης 2023, έχει ληφθεί ως χρηματοδοτική συμβολή στην υλοποίηση των δράσεων της ΕΣΣΕ 2014-2020, το σύνολο των δράσεων των Θεματικών Στόχων 1, 2, 3, 8 και 10 που έχουν άμεση (ξεκάθαρη αναφορά στους τομείς προτεραιότητας) ή έμμεση συσχέτιση με την RIS. Η έμμεση συσχέτιση περιλαμβάνει τόσο οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις όσο και δράσεις που περιλαμβάνουν σε επίπεδο Πρόσκλησης την αναφορά ‘...κυρίως σε τομείς της RIS’. Με βάση την ανωτέρω παραδοχή, φαίνεται ότι αιτιολογείται η σημαντική υπέρβαση του Π/Υ σε συγκεκριμένες ΕΠ των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020, αυξάνοντας και το συνολικό Π/Υ του Σχεδίου Δράσης]

Η εξυπηρέτηση των στρατηγικών επιλογών της RIS3 περιλάμβανε ένα μείγμα μέσω εφαρμογής, τα οποία αναδειχτήκαν από τις πλατφόρμες και στόχευαν στην εξυπηρέτηση του συνόλου των τομέων προτεραιότητας. Ως μέσα εφαρμογής αναφέρονται:

- Παρεμβάσεις για την ενίσχυση επιχειρήσεων, ερευνητικών φορέων, συμπλεγμάτων αυτών και άλλων επιλέξιμων φορέων μέσω ανταγωνιστικών, ανοιχτών και αξιοκρατικών διαδικασιών με βάση διεθνή πρότυπα αξιολόγησης. Η χρηματοδότηση αυτού του τύπου συσχετίστηκε με τη μορφή άμεσων ενισχύσεων, σύμφωνα με τους ισχύοντες Κανόνες Κρατικών Ενισχύσεων και αφορούσε το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτήσεων ΕΤΑΚ.
- Ενισχύσεις μέσω Χρηματοδοτικών Εργαλείων όπως Κεφάλαια Σποράς, Κεφάλαια Κάλυψης Επιχειρηματικού Κινδύνου κλπ. ιδιαίτερα για την υποστήριξη νεοφυών και καινοτόμων επιχειρήσεων (start ups, spin offs και spin outs) και την υλοποίηση καινοτομικών ιδεών. Προβλέπονταν να αναπτυχθούν μετά τις σχετικές θεσμικές ρυθμίσεις και χρηματοδοτικοί μηχανισμοί όπου οι φορείς θα μπορούν να απευθύνονται για χρηματοδότηση που θα περιλαμβάνουν συμμετοχή στην επιχείρηση ή στα περιουσιακά δικαιώματα (βιομηχανικά κλπ.).
- Η σύναψη προ-εμπορευματικών δημοσίων συμβάσεων (pre-commercial procurements) που αφορούν τη φάση έρευνας και ανάπτυξης προϊόντων / υπηρεσιών πριν από την εμπορική εκμετάλλευση για την κάλυψη των τεχνολογικών αναγκών του δημοσίου τομέα. (η εφαρμογή αυτής της δυνατότητας δεν υπήρξε μέχρι τότε στην Ελλάδα)

Ο προϋπολογισμός του Σχεδίου Δράσης προγραμματίστηκε ώστε να τροφοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ) 2014 – 2020, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014 – 2020, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανθρώπινου Δυναμικού και Δια Βίου Μάθησης και το HORIZON 2020, με σαφή αναφορά ότι ‘...ο προϋπολογισμός αυτός δεν επαρκούσε για την επίτευξη των στόχων της RIS3’ Για το σκοπό αυτό, εκτιμήθηκε ότι:

1. Θα έπρεπε να συνδυασθούν πολύ περισσότερα κονδύλια, μορφές ενίσχυσης, φορολογικά μέτρα και διαρθρωτικές αλλαγές καθώς και η θέσπιση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων
2. Θα απαιτείτο κινητοποίηση δυνάμεων που αφορούν την αλυσίδα επιστήμης- καινοτομίας με ευκαιρίες μόχλευσης και αξιοποίηση μίγματος δημόσιων και ιδιωτικών πόρων με πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα.

Η αρχική κατανομή του Π/Υ του Σχεδίου Δράσης στις Στρατηγικές επιλογές ήταν η ακόλουθη:

Πίνακας 26. Κατανομή του Π/Υ του Σχεδίου Δράσης στις Στρατηγικές επιλογές και μεταξύ δημόσιας δαπάνης και ιδιωτικής συμμετοχής

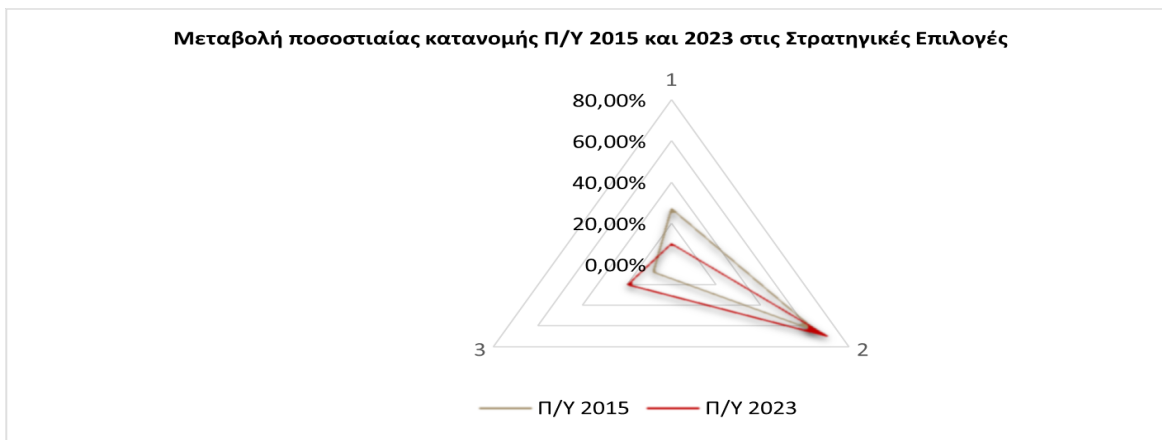
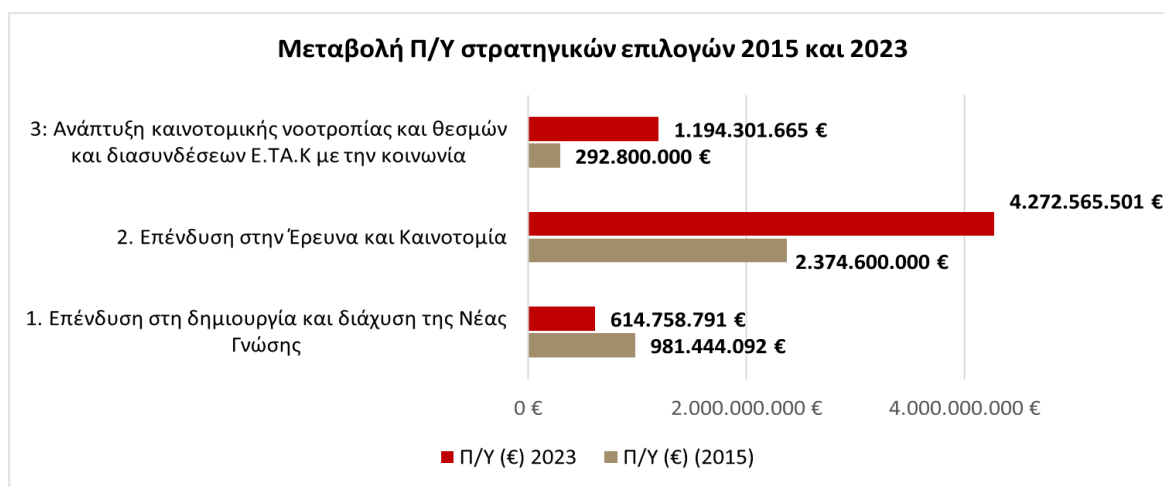
Στρατηγική Επιλογή	Π/Υ (€)	Ποσοστιαία κατανομή στις ΣΕ 2015	Δημόσια Δαπάνη (€)	Ιδιωτική Συμμετοχή (€)	Ιδιωτική Συμμετοχή %
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	981.444.092 €	26,90%	834.694.092 €	146.750.000 €	14,95%
2. Επένδυση στην Έρευνα και Καινοτομία	2.374.600.000 €	65,08%	1.501.155.000 €	873.445.000 €	36,78%
3: Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων Ε.ΤΑ.Κ με την κοινωνία	292.800.000 €	8,02%	200.800.000 €	92.000.000 €	31,42%
Σύνολο	3.648.844.092 €	100,00%	2.536.649.092 €	1.112.195.000 €	

Κατά συνέπεια, το σύνολο του Π/Υ του Σχεδίου Δράσης ήταν της τάξης των **3.648.844.092 €**. Κατά την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες επενδύσεις, οι οποίες στο σύνολο του Σχεδίου Δράσης ήταν αυξημένες κατά **66,67%**

Πίνακας 27. Σύγκριση του Π/Υ του αρχικού Σχεδίου Δράσης με αυτό που υλοποιήθηκε, ανά Στρατηγική Επιλογή

Στρατηγική Επιλογή	Π/Υ (€) (2015)	Π/Υ (€) 2023	Ποσοστιαία κατανομή στις ΣΕ 2023	Μεταβολή	Ποσοστιαία μεταβολή %
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	981.444.092 €	614.758.791 €	10,11%	-366.685.301 €	-37,36%
2. Επένδυση στην Έρευνα και Καινοτομία	2.374.600.000 €	4.272.565.501 €	70,25%	1.897.965.501 €	79,93%
3: Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων Ε.ΤΑ.Κ με την κοινωνία	292.800.000 €	1.194.301.665 €	19,64%	901.501.665 €	307,89%
Σύνολο	3.648.844.092 €	6.081.625.957 €	100,00%	2.432.781.865 €	66,67%

Διάγραμμα 22. Μεταβολή Π/Υ στρατηγικών επιλογών 2015 και 2023

Σημειώνεται ότι στον ανωτέρω υπολογισμό έχουν συμπεριληφθεί και δράσεις οριζόντιου χαρακτήρα που υποστηρίζουν την RIS και παραγωγικές επενδύσεις στους τομείς προτεραιότητάς της. Οι δράσεις αυτές είναι οι ακόλουθες:

Πίνακας 28 Δράσεις Οριζόντιου χαρακτήρα που υποστηρίζουν τη RIS και παραγωγικές επενδύσεις στους τομείς προτεραιότητάς της.

Αφορά οριζόντια στους Τομείς της RIS3	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Θ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Ι]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Κ]
Ενίσχυση Τουριστικών ΜΜΕ για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών	€ 192.447.590,33	€ 88.942.657,53	€ 103.504.932,80
Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	€ 1.222.311.479,06	€ 610.721.969,92	€ 611.589.509,14
ΨΗΦΙΑΚΟ ΒΗΜΑ- Τέταρτη (5η) Τροποποίηση	€ 138.275.577,00	€ 69.133.510,00	€ 69.142.067,00
ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΛΜΑ-έβδομη (7η) τροποποίηση	€ 79.520.529,00	€ 39.760.172,00	€ 39.760.357,00
Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικότητας II	€ 880.000.000,00	€ 880.000.000,00	
Σύσταση Ταμείου Εγγυοδοσίας	€ 100.000.000,00	€ 100.000.000,00	
Σύνολο	€ 2.612.555.175,39	€ 1.788.558.309,45	€ 823.996.865,94

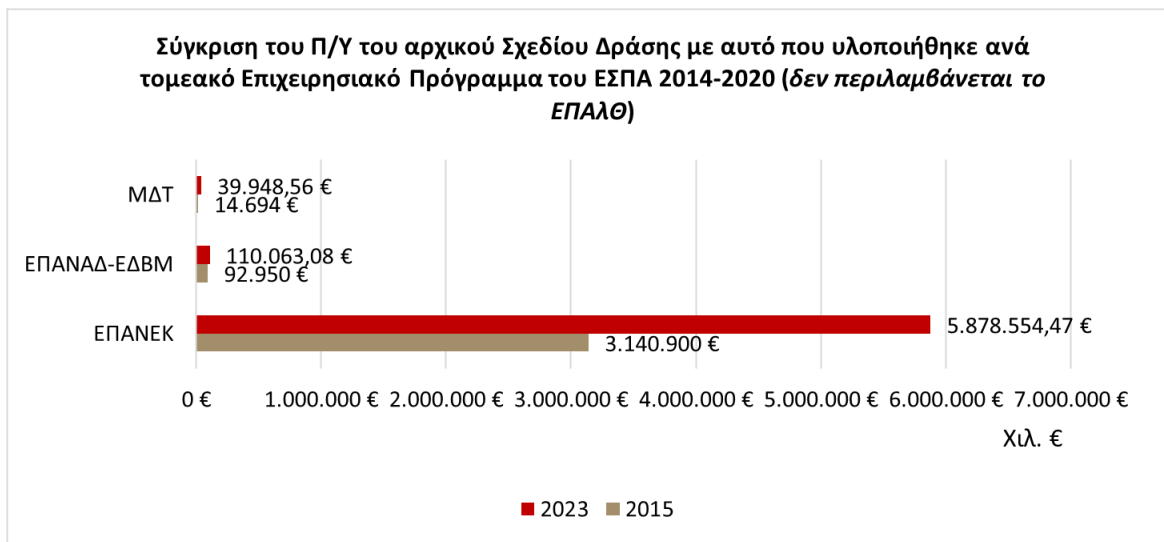
Με βάση τα ανωτέρω στοιχεία, πέραν της αύξησης του Π/Υ του Σχεδίου Δράσης διαπιστώνεται η σημαντική μείωση της Στρατηγικής Επιλογής 1 αλλά η σημαντική αύξηση της Στρατηγικής Επιλογής 3. Με τον τρόπο αυτό μεταβάλλεται αρκετά η ποσοστιαία κατανομή των πόρων της πρώτης και τρίτης Στρατηγικής Επιλογής (αντιστρέφουν τα ποσοστά τους στη συνολική κατανομή).

Σε σχέση με την κατανομή των πόρων του Σχεδίου μεταξύ των βασικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 διαπιστώνεται η ενίσχυση των πόρων στο ΕΠΑΝΕΚ, ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ και ΕΠ ΜΔΤ.

Πίνακας 29. Σύγκριση του Π/Υ του αρχικού Σχεδίου Δράσης με αυτό που υλοποιήθηκε ανά τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2014-2020 (δεν περιλαμβάνεται το ΕΠΑΛΘ)

ΕΠ ΕΣΠΑ 2014-2020	2015	2023	Μεταβολή €	Ποσοστιαία μεταβολή
ΕΠΑΝΕΚ	3.140.900.000 €	5.878.554.466,48 €	2.737.654.466 €	87,16%
ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ	92.950.000 €	110.063.078,08 €	17.113.078 €	18,41%
ΜΔΤ	14.694.092 €	39.948.562,00 €	25.254.470 €	171,87%
	3.248.544.092 €	6.028.566.107 €	2.780.022.015 €	85,58%

Διάγραμμα 23. Μεταβολή Π/Υ ΕΠ ΕΣΠΑ 2014-2020 που χρηματοδοτούν το Σχέδιο δράσης (2015 και 2023)

Παρατηρείται ότι το ΕΠΑΝΕΚ αύξησε τους πόρους του πλέον του 40% και το ΕΠ ΜΔΤ πλέον του 170%, με το ΕΠΑΝΕΚ σαφώς να αποτελεί τη ναυαρχίδα της χρηματοδότησης για τις ΜΜΕ.

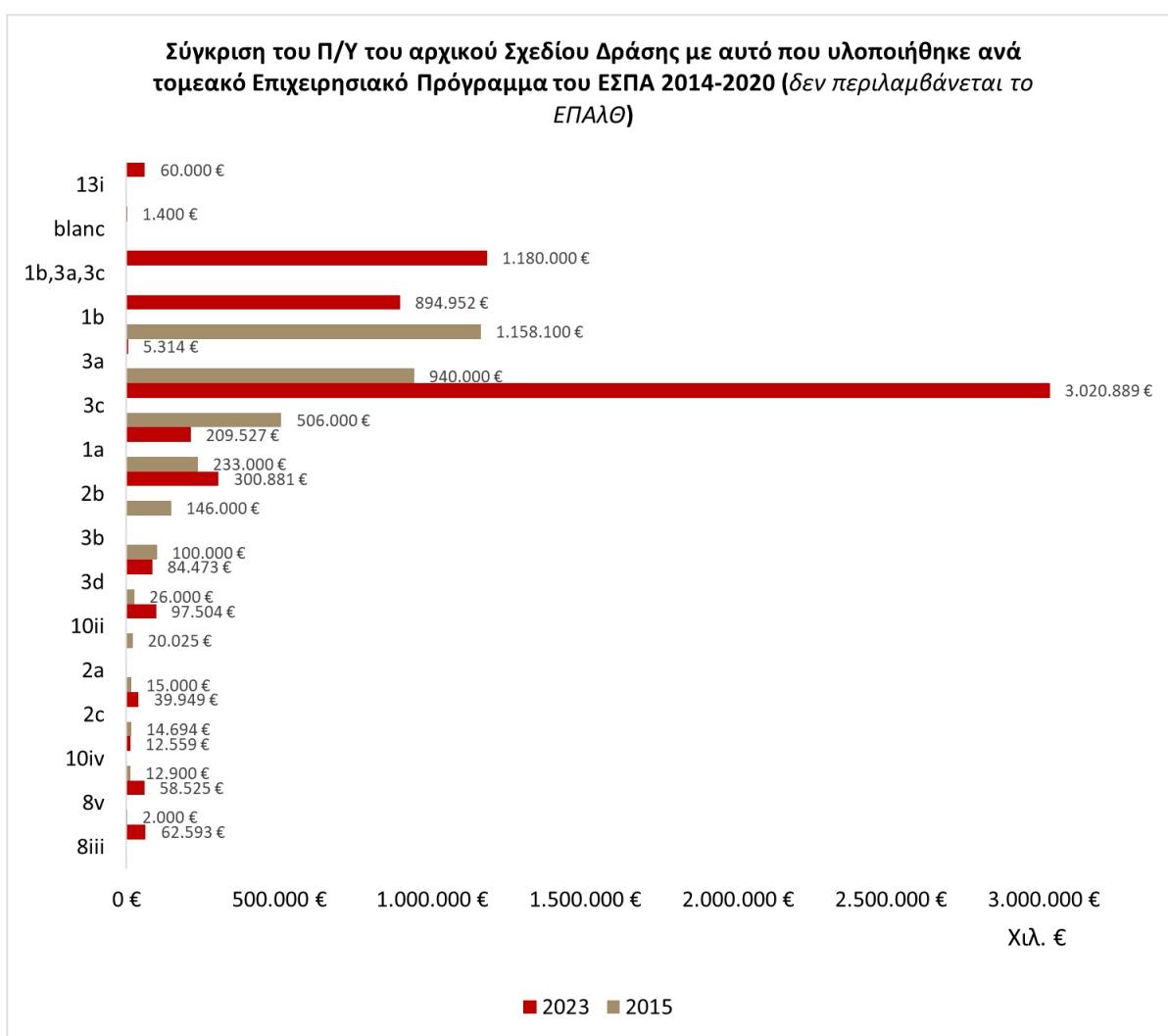
Με μια εμβάθυνση στα ανωτέρω Προγράμματα για την επιμέρους σύγκριση ανά Επενδυτική Προτεραιότητα διαπιστώνεται ότι οι ΕΠ 1b, 3a, 3c και στις δύο περιόδους αναφοράς συγκεντρώνουν τη συντριπτική πλειοψηφία των διατιθέμενων πόρων. Η κατανομή στις Επενδυτικές Προτεραιότητες των Θεματικών Στόχων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020: ΕΠΑΝΕΚ, ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ και ΜΔΤ αυτή αρχικά ήταν η ακόλουθη:

Πίνακας 30. Σύγκριση του Π/Υ του αρχικού Σχεδίου Δράσης με αυτό που υλοποιήθηκε ανά τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2014-2020 (δεν περιλαμβάνεται το ΕΠΑΛΘ)

ΕΠ	2015	2023
8iii	0 €	62.592.796 €
8v	2.000.000 €	58.525.072 €
10iv	12.900.000 €	12.558.587 €
2c	14.694.092 €	39.948.562 €
2a	15.000.000 €	0 €
10ii	20.025.000 €	97.504.491 €
3d	26.000.000 €	84.473.228 €
3b	100.000.000 €	0 €
2b	146.000.000 €	300.881.453 €
1a	233.000.000 €	209.527.443 €
3c	506.000.000 €	3.020.889.238 €

ΕΠ	2015	2023
3a	940.000.000 €	5.313.500 €
1b	1.158.100.000 €	894.951.737 €
1b,3a,3c ¹⁸		1.180.000.000 €
blanc		1.400.000 €
13i	0 €	60.000.000 €
ΣΥΝΟΛΟ	3.173.719.092 €	6.028.566.107 €

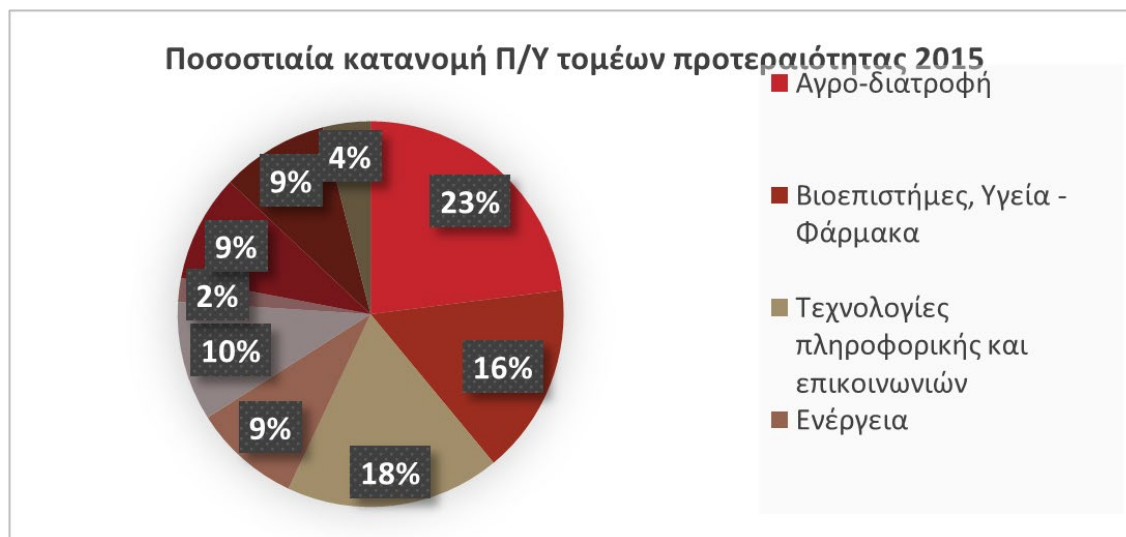
Διάγραμμα 24. Μεταβολή Π/Υ ΕΠ ΕΣΠΑ 2014-2020 που χρηματοδοτούν το Σχέδιο δράσης (2015 και 2023)

¹⁸ Η Επενδυτική Προτεραιότητα 1a, 3a, 3c αναφέρεται στη σύσταση του Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών, του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II, και του Ταμείου Εγγυοδοσίας.

Τέλος, σε σχέση με τους τομείς προτεραιότητας, η αρχικά προβλεπόμενη κατανομή ήταν η ακόλουθη:

Διάγραμμα 25. Ποσοστιαία κατανομή Π/Υ τομέων προτεραιότητας 2015

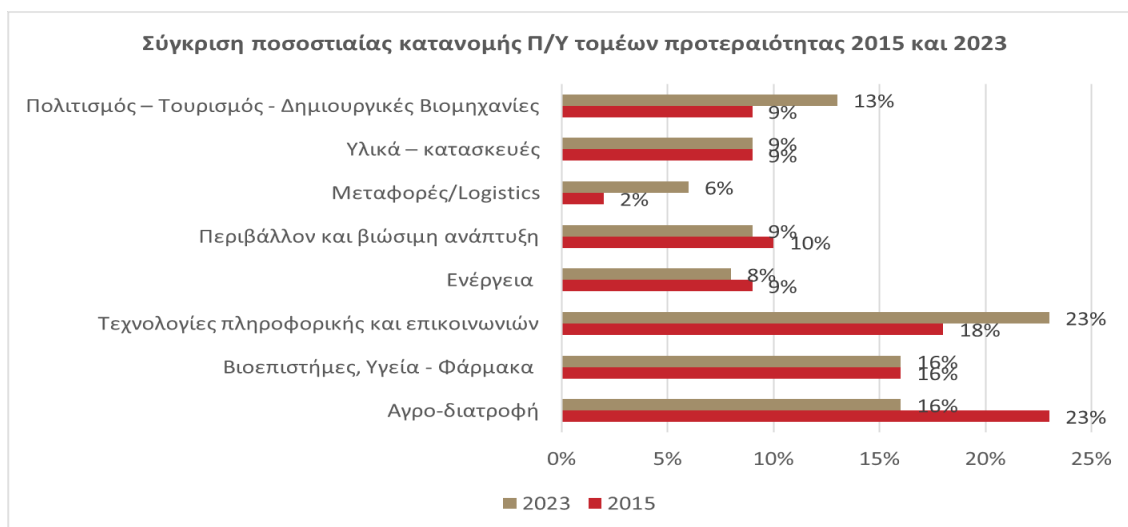

Ο Τομέας της Αγροδιατροφής, των ΤΠΕ, και των Βιοεπιστημών-Υγείας και Φαρμάκων, συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο ποσοστό της δημόσιας χρηματοδότησης Ε.ΤΑ.Κ (σύμφωνα με τα δεδομένα που περιγράφονται αναλυτικά για τους τομείς αυτούς στο Παράρτημα 2 της ΕΣΕΕ 2014-2020. Κρίσιμης σημασίας παράγοντες για την προτεραιοποίηση των τομέων αυτών, υπήρξαν οι σημαντικές επιδόσεις τόσο σε επίπεδο επιχειρηματικής δραστηριότητας και εξαγωγών όσο και σε ερευνητικό επίπεδο, ο όγκος των επενδύσεων σε Ε.ΤΑ.Κ σε παγκόσμιο επίπεδο γεγονός που μπορεί να δώσει ευκαιρίες ένταξης των ελληνικών καινοτόμων επιχειρήσεων σε διεθνείς αλυσίδες αξίας καθώς και ευκαιρίες δικτύωσης της ελληνικής ερευνητικής κοινότητας με ευρωπαϊκά και διεθνή επιστημονικά δίκτυα.

Για τη σύγκριση με τα στοιχεία του 2023, η σύγκριση πραγματοποιείται σε σχέση με όσες Δράσεις είχαν σαφή αναφορά στους τομείς προτεραιότητας της RIS3. Διαπιστώνεται ότι, με βάση στοιχεία υλοποίησης η ανωτέρω μεθοδολογική προσέγγιση και κατανομή δείχνει να επιβεβαιώνεται:

- Οι τρεις κυρίαρχοι τομείς Αγροδιατροφή, ΤΠΕ-Βιοεπιστήμες-Υγεία-Φάρμακο διατηρούν το αθροιστικό τους ποσοστό (57% το 2015, 55% το 2023).
- Μεταξύ των τομέων Αγροδιατροφής και ΤΠΕ αντιστρέφονται τα αρχικά ποσοστά.
- Οι τομείς προτεραιότητας: Μεταφορές και Πολιτισμός-Δημιουργική Βιομηχανία δείχνουν να ενισχύονται.
- Οι λοιποί τομείς διατηρούνται σχεδόν σταθεροί.

Διάγραμμα 26. Σύγκριση ποσοστιαίας κατανομής Π/Υ τομέων προτεραιότητας 2015 και 2023

Συμπερασματικά, από τον εκτιμώμενο σχετιζόμενο Π/Υ δράσεων των ΕΔΕΤ (2023) με το Σχέδιο Δράσης της RIS διαπιστώνεται:

- η σημαντική ενεργοποίηση των Στρατηγικών Επιλογών 2 και 3. Οι ΣΕ 1 και 3 αντιστρέφουν τα αρχικά ποσοστά τους επί συνόλου Π/Υ του Σχεδίου Δράσης,
- η ορθότητα της αρχικής εκτίμησης για ανάγκη διασφάλισης μεγαλύτερου Π/Υ για την υλοποίηση των δράσεων του Σχεδίου, μειωμένη επάρκεια αρχικής κατανομής, κατά ποσοστό σχεδόν 66,7%
- η ορθότητα της αρχικής εκτίμησης για τη χρηματοδοτική βαρύτητα των ΕΠ 1b, 3a, 3c,
- η ανάγκη αυξημένων πόρων στις ΕΠ 1b, 3a, 3c, και η κυρίαρχη θέση τους στην κατανομή του Π/Υ, η οποία διατηρεί την ποσοστιαία κατανομή της και μετά την αύξηση του Π/Υ,
- η ορθότητα της κατανομής, ανά τομέα προτεραιότητας με βάση τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε.

2.4 Αποδοτικότητα της RIS3 ως προς τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων / προγραμμάτων του σχεδίου δράσης – παρεκκλίσεις ως προς τους δείκτες και τους στόχους των υλοποιηθέντων προγραμμάτων – βαθμός αξιοποίησης διατιθέμενων πόρων

Όπως έχει ήδη διατυπωθεί το Σχέδιο Δράσης της εθνικής RIS3 δεν υποστηρίζεται από μια σαφώς διατυπωμένη λογική παρέμβασης με συνεκτική συσχέτιση αναγκών>στόχων>δεικτών. Ειδικότερα η ΕΣΕΕ υιοθέτησε ένα κατάλογο εξήντα (60) δεικτών, που αποτελούσε πρακτικά το άθροισμα των δεικτών των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 (τομεακών αλλά και περιφερειακών) που ήταν

διαθέσιμοι κατά την περίοδο εκπόνησης της στρατηγικής. Οι εν λόγω δείκτες (κυρίως εκροών αλλά και αποτελεσμάτων) συνδέθηκαν ονομαστικά με τις Κατηγορίες Παρέμβασης της στρατηγικής και τις επενδυτικές προτεραιότητες των Κανονισμών για την πολιτική συνοχής της ΠΠ 2014-2020, χωρίς να αναγνωρίζεται και να τεκμηριώνεται η αιτιώδης σχέση τους με τις ανάγκες και τους στόχους που η στρατηγική κλήθηκε να καλύψει και υπηρετήσει. Με τον ίδια λογική ανά Κατηγορία Παρέμβασης της Στρατηγικής απαριθμούνται ως μη δεσμευτικοί οι επιμέρους δείκτες του Innovation Union Scoreboard (IUS).

Παράλληλα διαπιστώνεται έλλειψη ποσοτικοποιημένης στοχοθεσίας (τιμές εκκίνησης/ βάσης και στόχου), με αποτέλεσμα να μην αναγνωρίζονται και στοχοθετούνται δείκτες εκροής και αποτελέσματος που καταγράφουν την επιδιωκόμενη αλλαγή και σχετίζονται άμεσα με διατυπωμένους στρατηγικούς ή/και ειδικούς στόχους.

Οι εν λόγω δείκτες συνολικά δεν συντίθενται σε ένα συγκροτημένο σύστημα δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης της πορείας υλοποίησης της ΕΣΕΕ και του Σχεδίου Δράσης της, ικανού όχι μόνο να αποτυπώνει την πρόοδο υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου των επιμέρους Δράσεων, αλλά να υποστηρίζει παράλληλα τη λήψη αποφάσεων στρατηγικού χαρακτήρα για τις πολιτικές έρευνας και καινοτομίας της χώρας.

Στην παρούσα ενότητα γίνεται αποτύπωση της εξέλιξης των παραπάνω Δεικτών (όσων υιοθετήθηκαν τελικά στις επιμέρους Προσκλήσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της ΠΠ 2014-2020) με βάση τα ευρήματα της πορείας υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης και ειδικότερα της προόδου επίτευξης της τιμής στόχου.

2.4.1 Πορεία υλοποίησης Δεικτών Αποτελεσμάτων της RIS3

Από τον κατάλογο των δεκαοκτώ (18) δεικτών αποτελεσμάτων της εθνικής RIS3, μέσω των Ετήσιων Εκθέσεων του ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 παρακολουθείται η πορεία υλοποίησης δέκα (10) δεικτών αποτελεσμάτων που παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί.

Λόγω της φύσης τους και της μεθοδολογίας μέτρησής τους οι εν λόγω δείκτες προσφέρονται για την αποτύπωση των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων τόσο της εθνικής όσο και των περιφερειακών RIS3, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους (συγχρηματοδοτούμενες από την ΕΕ ή μη παρεμβάσεις).

Ελλείψει ποσοτικοποιημένων στόχων ως τιμή στόχος και τιμή επίτευξης των δεικτών έχουν ληφθεί υπόψη η σχετική στοχοθεσία του ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, που μέσω αυτού έχει αποτυπωθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα στο σύνολο της χώρας για την ΠΠ 2014-2020.

Στις περιπτώσεις όπου αυτό προσφέρεται έχει αθροισθεί η τιμή στόχος και η τιμή επίτευξης στο επίπεδο της χώρας (αφορά κυρίως σε δείκτες που εκφράζονται σε απόλυτους αριθμούς, όπως η ΑΠΑ και οι εξαγωγές των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας), ενώ στις λοιπές περιπτώσεις οι τιμές αποτυπώνονται στο επίπεδο των Κατηγοριών ή/και μεμονωμένων Περιφερειών.

Πίνακας 31. Δείκτες αποτελεσμάτων της εθνικής RIS3*

Δείκτης	Τίτλος	Μονάδα μέτρησης	Περιφέρειες	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου	Πηγή/ Έτη αναφοράς
T4201	Δαπάνη ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ	%	ΛΑΠ	0,24	0,36	150,0%	Στοιχεία ΕΚΤ 2020 Σε επίπεδο χώρας ο δείκτης το 2020 ανήλθε στο 0,70% και το 2021 στο 0,69%
			ΜΕΤ πλην Στ. Ελλάδας	0,12	0,21	175,0%	
			Αττική	0,6	0,96	160,0%	
			Στ. Ελλάδα	0,51	0,68	133,3%	
			Ν. Αιγαίο	0,01	0,01	100,0%	
T4223	Αριθμός πατεντών (PCT patents)	αριθμός	όλες	99	52	52,5%	Στοιχεία OBI 2022
T4207	Ποσοστό καινοτόμων ΜΜΕ επί του συνόλου	%	ΛΑΠ	53,6	75,8	141,4%	Στοιχεία ΕΚΤ τριετίας 2018-2020 (μ.ο. σε επίπεδο χώρας 72,14%)
			ΜΕΤ πλην Στ. Ελλάδας	57,4	69,3	120,7%	
			Αττική	59	72,2	122,4%	
			Στ. Ελλάδα	60,6	68,3	112,7%	
			Ν. Αιγαίο	53,1	59,9	112,8%	
T4212	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας	εκ. €	όλες	119.633,48	139.414,84	116,5%	ΕΛΣΤΑΤ (στοιχεία Q1/2023)
T4214	Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας	εκ. €	όλες	23.682,00	35.666,10	150,6%	ΕΛΣΤΑΤ 2022
T4215	Μερίδιο των ΑΠΕ στην Ακαθάριστη Τελική Κατανάλωση Ενέργειας	%	όλες	20,00	21,93	109,7%	Eurostat shares 2021
T4224	Μέσος όρος αναφορών ανά δημοσίευση Ελλήνων ερευνητών (Δείκτης απήχησης)	αριθμός	ΛΑΠ	5,65	8,89	157,3%	Στοιχεία ΕΚΤ 2020 5ετίας 2016-2020 (μ.ο. του δείκτη σε επίπεδο χώρας 8,84) Τα στοιχεία Ν. Αιγαίου αφορούν στην 5ετία 2015-2019
			ΜΕΤ πλην Στ. Ελλάδας	6,60	7,39	112,0%	
			Αττική	6,62	9,89	149,4%	
			Ν. Αιγαίο	3,40	9,57	281,5%	
T4226	Ποσοστό κάλυψης ευρυζωνικών συνδέσεων επόμενης γενιάς	%	όλες	100,00	91,66	91,7%	European Digital Scoreboard 2021
T4228	Ετήσια εξοικονόμηση τελικής ενέργειας	κtoe / έτος	όλες	902,00	894,75	99,2%	ΥΠΕΝ 2021

Δείκτης	Τίτλος	Μονάδα μέτρησης	Περιφέρειες	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου	Πηγή/ Έτη αναφοράς
T4231	Αριθμός επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία	αριθμός επισκεπτών σε εκ.	όλες	15,97	15,60	97,7%	ΕΛΣΤΑΤ 2022

* επεξεργασία και συμπλήρωση στοιχείων Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης 2022 του ΕΠΑνεΚ 2014-2020

Ειδικότερα η πορεία υλοποίησης των δεικτών αποτελεσμάτων της εθνικής RIS3 έχει ως ακολούθως:

T4201 Δαπάνη ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ

Ο δείκτης παρουσιάζει τις δαπάνες Ε&Α στον τομέα των επιχειρήσεων για το σύνολο της χώρας και ανά Περιφέρεια ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ της χώρας και ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ κάθε Περιφέρειας.

Με βάση τα στοιχεία του 2020 στο σύνολο των Κατηγοριών Περιφερειών της χώρας παρατηρείται επίτευξη της τιμής στόχου, ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΚΤ σε επίπεδο χώρας το 2021 παρατηρείται μικρή υποχώρηση (0,69% έναντι 070% το 2020).

T4223 Αριθμός πατεντών (PCT patents)

Ο δείκτης αφορά στον αριθμό των αιτήσεων ΡCΤ που έχουν υποβληθεί στην συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς με χώρα προέλευσης εφευρέτη την Ελλάδα (ή εφόσον πρόκειται για περιφερειακή κατανομή, την περιφέρεια της χώρας).

Η τιμή υλοποίησης του δείκτη παρουσιάζει ανά έτος διακυμάνσεις χωρίς να προσεγγίζει την τιμή στόχο για το 2023, ενώ κατά το έτος 2022 υπολείπεται σημαντικά του στόχου (52,5% της τιμής στόχου του 2023).

T4207 Ποσοστό καινοτόμων ΜΜΕ επί του συνόλου

Ο δείκτης παρουσιάζει τις καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) ως ποσοστό (%) του συνόλου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) της Χώρας και ως ποσοστό (%) του συνόλου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) κάθε Περιφέρειας.

Παρατηρείται συνεχής αύξηση του ποσοστού των ΜΜΕ που καινοτομούν με αποτέλεσμα το 2022 η τιμή επίτευξης του του δείκτη να υπερκαλύπτει την τιμή στόχο στο σύνολο των Κατηγοριών Περιφερειών της χώρας.

T4212 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας

T4214 Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας

Το ύψος της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας και των εξαγωγών των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας το 2022 είναι υψηλότερο της τιμής στόχου του 2023, με καλύτερη επίδοση να εντοπίζεται στον τομέα των εξαγωγών.

T4215 Μερίδιο των ΑΠΕ στην Ακαθάριστη Τελική Κατανάλωση Ενέργειας

Ο δείκτης μετρά τη συμβολή των ΑΠΕ (ποσοστό, %) στην Ακαθάριστη Τελική Κατανάλωση Ενέργειας.

Με την επιφύλαξη ως προ την ορθότητα της μεθόδου μέτρησης η τιμή επίτευξης του δείκτη το 2021 υπερκαλύπτει την τιμή στόχο του 2023.

T4224 Μέσος όρος αναφορών ανά δημοσίευση Ελλήνων ερευνητών (Δείκτης απήχησης)

Ο δείκτης «Μέσος όρος αναφορών ανά δημοσίευση» υποδηλώνει την απήχηση των δημοσιεύσεων στη διεθνή επιστημονική κοινότητα μέσω των αναφορών που λαμβάνουν από άλλες επιστημονικές δημοσιεύσεις και υπολογίζεται για επικαλυπτόμενα χρονικά διαστήματα πέντε ετών.

Η τιμή επίτευξης του δείκτη την περίοδο 2016-2020 υπερκαλύπτει την τιμή στόχο του 2023 (μ.ο. του δείκτη σε επίπεδο χώρας 8,84).

T4226 Ποσοστό κάλυψης ευρυζωνικών συνδέσεων επόμενης γενιάς

Ο δείκτης ορίζεται ως το ποσοστό των νοικοκυριών που κατοικούν εντός περιοχών όπου προσφέρονται υπηρεσίες Πρόσβασης Επόμενης Γενιάς (FTTH, FTTB, Cable Docsis 3.0, VDSL και άλλες ευρυζωνικές υπηρεσίες υπερ-υψηλής ταχύτητας τουλάχιστον 30 Mbps download).

Παρατηρείται συνεχής βελτίωση της τιμής επίτευξης του δείκτη (91,7% το 2021 έναντι 34% του 2014), με εκτιμώμενη ως εφικτή την προσέγγιση ή/και επίτευξη της τελικής τιμής στόχου (100%).

T4228 Ετήσια εξοικονόμηση τελικής ενέργειας

Ο δείκτης έχει υιοθετηθεί για τη μέτρηση της εξοικονόμησης της τελικής ενέργειας η οποία θα προκύψει από τις δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε ετήσια βάση από τις δράσεις των ΕΠ 4b και ΕΠ 4c.

Επόμενα ο δείκτης δεν προσφέρεται κατά την εκτίμηση του αξιολογητή ως δείκτης μέτρησης των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων της RIS3.

T4231 Αριθμός επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία

Αποτελεί γενικό δείκτη που αποτυπώνει αποτελέσματα ποικίλων παρεμβάσεων, μεταξύ των οποίων και εκείνων του τομέα της έρευνας και καινοτομίας, που επηρεάζεται όμως και από εξωγενείς παράγοντες όπως το ευρύτερο γεωπολιτικό περιβάλλον, οι περιορισμοί στις τουριστικές ροές (π.χ. πανδημία COVID19 κ.ο.κ.). Η τιμή επίτευξης του δείκτη ανέρχονταν το 2022 στο 97,7% της τελικής τιμής στόχου.

2.4.2 Πορεία υλοποίησης Δεικτών Εκρών των RIS3

Από τον κατάλογο των σαράντα ενός (41) δεικτών εκρών της εθνικής RIS3, μόνο δεκατρείς (13) δείκτες αξιοποιούνται για την παρακολούθηση των παρεμβάσεων έρευνας και καινοτομίας μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) του ΕΣΠΑ 2014-2020. Μια σειρά δεικτών του αρχικού καταλόγου των δεικτών της εθνικής RIS3 κατά τη διαδικασία αναθεώρησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της ΠΠ 2014-2020 έχουν αποσυρθεί ενώ άλλοι έχουν προσαρμοσθεί και ομογενοποιηθεί.

Από την επεξεργασία των δεδομένων των δεικτών εκρών των τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020, όπως αυτά αποτυπώνονται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του ΕΣΠΑ 2014-2020 που σχετίζονται με την παρακολούθηση των παρεμβάσεων έρευνας και καινοτομίας¹⁹ προκύπτουν τα ακόλουθα:

¹⁹ Δεν είναι διαθέσιμα στοιχεία εκρών των παρεμβάσεων του ΕΠ ΜΔΤ 2014-2020

- στο σύστημα των δεικτών παρακολούθησης των παρεμβάσεων έρευνας και τεχνολογίας έχουν ενσωματωθεί δεκατρείς (13) νέοι δείκτες εκροών, εκ των οποίων τέσσερις δεν περιλαμβάνονται στους επιχειρησιακούς δείκτες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων,
- παρατηρείται χαμηλή ενσωμάτωση/ ενημέρωση των τιμών υλοποίησης των δεικτών εκροών, απόρροια κυρίως του γεγονότος ότι μια σειρά δράσεων είναι σε εξέλιξη και δεν έχουν ολοκληρωθεί (κατά κανόνα οι τιμές των δεικτών εκροών ενημερώνονται υπό την προϋπόθεση ολοκλήρωσης των σχετικών δράσεων). Στις εν λόγω Δράσεις περιλαμβάνεται και η εμβληματική δράση ΕΔΚ, το σύνολο των παρεμβάσεων του ΕΠΜΔΤ και ΕΠΑΛΘ 2014-2020, τα προγράμματα “Ψηφιακό Άλμα” και “Ψηφιακό Βήμα” κοκ.,
- δεν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία από την υλοποίηση του συνόλου των δράσεων που χρηματοδοτούνται μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων,
- η τιμή στόχος των επιχειρησιακών δεικτών εκροών των Προγραμμάτων στοχοθετούνται στο επίπεδο των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και επόμενα δεν είναι εφικτή η αποτίμηση των αποτελεσμάτων στο επίπεδο των επιμέρους δράσεων που τροφοδοτούν την εθνική RIS3

Για τους ανωτέρω λόγους, η πορεία υλοποίησης των παρεμβάσεων Ε&Κ αποτυπώνεται με βάση τη στοχοθεσία των δράσεων/ έργων που έχουν ενταχθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020. Ειδικότερα η πορεία υλοποίησης και επίτευξης των δεικτών εκροών των ενταγμένων έργων, ανά Άξονα και Κατηγορία Παρέμβασης της εθνικής RIS3 αποτυπώνεται στους Πίνακες που ακολουθούν.

Πίνακας 32. Πορεία υλοποίησης Δεικτών Εκροών ενταγμένων έργων του ΕΣΠΑ που εξυπηρετούν τον Άξονα 1: Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building) της εθνικής RIS3*

Κωδικός Δείκτη	Περιγραφή Δείκτη	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου
Κατηγορία Παρέμβασης: 1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης				
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	11	11	100%
CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	11	11	100%
CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	11	11	100%
CO1.1	Αριθμός έργων για την καινοτομία, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες και τις εταιρικές σχέσεις με επιστήμονες	14	0	0%
CO1.4	Αριθμός έργων για τα μέτρα διατήρησης, τη μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον και την προσαρμογή της αλιείας στην προστασία των ειδών	4	0	0%
CO2.1	Αριθμός έργων για την καινοτομία, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες	33	0	0%
CO24	Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	3.358	1.550	46%
CO25	Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων	3.718	1.723	46%
CO27	Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή σε έργα έρευνας και ανάπτυξης	8.070.440	148.118	2%
SO033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	72	18	26%

Κωδικός Δείκτη	Περιγραφή Δείκτη	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου
Κατηγορία Παρέμβασης: 2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών				
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	273	0	0%
CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	263	0	0%
CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	53	0	0%
CO24	Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	227	0	0%
CO26	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	101	0	0%
CO27	Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή σε έργα έρευνας και ανάπτυξης	13.730.857	0	0%
T4218	Υποστηριζόμενα σχέδια για δημιουργία νέων επιχειρήσεων	1.099	1.075	98%
T4219	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται επιπρόσθετα του επιχειρηματία	927	736	79%
Κατηγορία Παρέμβασης: 3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου				
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	200	402	201%
CO03	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν οικονομική στήριξη πλην επιχορηγήσεων	200	402	201%
CO07	Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (μη επιχορηγήσεις)	165.000.000	408.852.287	248%

Πηγή: Στοιχεία ΟΠΣ – επεξεργασία συμβούλου

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης αποτυπώνεται η πορεία επίτευξης των δεικτών των έργων ενίσχυσης ερευνητικών υποδομών, της περιφερειακής αριστείας, των κέντρων ικανοτήτων και των έργων ενίσχυσης της καινοτομίας στην αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια. Συνολικά χαμηλή είναι η πρόοδος επίτευξης των δεικτών των ενταγμένων έργων λόγω της μη ολοκλήρωσής του.

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών ικανοποιητική είναι η πρόοδος επίτευξης των δεικτών της Δράσης «Νεοφυής Επιχειρηματικότητα» ως προς το πλήθος των υποστηριζόμενων σχεδίων (98% επίτευξη) και σχετικά ικανοποιητική ως προς τις δημιουργούμενες θέσεις εργασίας (79%). Οι λοιποί δείκτες που αφορούν στις δράσεις των συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας παρουσιάζουν μηδενική πρόοδο.

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου αποτυπώνεται η πορεία επίτευξης των δεικτών των ενισχύσεων στο πλαίσιο της Πρόσκλησης για τη σύσταση του Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών, όπου παρατηρείται υπερκάλυψη της τιμής στόχου των ενταγμένων έργων.

Πίνακας 33. Πορεία υλοποίησης Δεικτών Εκρών ενταγμένων έργων του ΕΣΠΑ που εξυπηρετούν τον Άξονα 2: Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ της εθνικής RIS3*

Κωδικός Δείκτη	Περιγραφή Δείκτη	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου
Κατηγορία Παρέμβασης: 1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ETAK και νησίδων αριστείας				
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	120	0	0,0%
CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	120	0	0,0%
CO24	Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	1.690	807	47,7%
CO25	Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων	1.121	972	86,8%
CO26	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	120	0	0,0%
T4958	Αριθμός ωφελουμένων από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	4.172	4.262	102,2%
T4959	Αριθμός ωφελουμένων γυναικών από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	1.825	2.254	123,5%
Κατηγορία Παρέμβασης: 2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις				
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	15.893	4.656	29,3%
CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	15.894	4.656	29,3%
CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	1.614	512	31,7%
CO08	Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	38.001	15.308	40,3%
CO24	Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	7.086	41	0,6%
CO26	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	1.479	0	0,0%
CO29	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	3.676	1.418	38,6%

Πηγή: Στοιχεία ΟΠΣ – επεξεργασία συμβούλου

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ETAK και νησίδων αριστείας αποτυπώνεται η πορεία επίτευξης των δεικτών των έργων:

- των Ειδικών Δράσεων για τις υδατοκαλλιέργειες, τα βιομηχανικά υλικά και τον πολιτισμό, στις οποίες εντοπίζεται μηδενική πρόοδος επίτευξης της τιμής στόχου των δεικτών (CO01, CO02, CO24 και CO26),
- ενίσχυσης των στρατηγικών επιλογών των εποπτευομένων από τη ΓΓΕΤ Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων, μέσω της ενίσχυσης της βασικής έρευνας, της βιομηχανικής/εφαρμοσμένης έρευνας και της πειραματικής ανάπτυξης, όπου εντοπίζεται ικανοποιητική πρόοδος επίτευξης των δεικτών CO24 και CO25 (ενισχυόμενοι ερευνητές και ερευνητές που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων),

- ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους, ενίσχυση μεταδιδακτόρων ερευνητών/ ερευνητριών κοκ.), όπου παρατηρείται υπερκάλυψη της τιμής στόχου των ενταγμένων έργων.

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις αποτυπώνεται η πορεία επίτευξης των δεικτών της Ενιαίας δράσης κρατικών ενισχύσεων ΕΤΑΚ (Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ) και των λοιπών δράσεων ενίσχυσης και στήριξης του εκσυγχρονισμού των

Πίνακας 34. Πορεία υλοποίησης Δεικτών Εκρών ενταγμένων έργων του ΕΣΠΑ που εξυπηρετούν τον Άξονα 4: Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης της εθνικής RIS3*

Κωδικός Δείκτη	Περιγραφή Δείκτη	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου
Δράση: 1.γ.2 Γραφεία αξιοποίησης τεχνολογίας				
06202	Αριθμός Γραφείων Μεταφοράς Τεχνολογίας	17	11	64,7%
06203	Αριθμός Καταγραφών Εφευρέσεων	662	193	29,2%
05806	Αριθμός Αρχικών Αιτήσεων για έκδοση Διπλώματος Ευρεσιτεχνίας	154	57	37,0%
06709	Αριθμός Τεχνοβλαστών (spin-off)	70	17	24,3%

Πηγή: Στοιχεία ΟΠΣ – επεξεργασία συμβούλου

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 1.γ και ειδικότερα στις παρεμβάσεις ενίσχυσης των Γραφείων αξιοποίησης τεχνολογίας γίνεται χρήση μη επιχειρησιακών δεικτών, με την πρόοδο επίτευξης της τιμής στόχου των ενταγμένων έργων να παραμένει σε χαμηλά επίπεδα.

Πίνακας 35. Πορεία υλοποίησης Δεικτών Εκρών ενταγμένων έργων του ΕΣΠΑ που εξυπηρετούν τον Άξονα 4: Εξωστρέφεια και δικτύωση της εθνικής RIS3*

Κωδικός Δείκτη	Περιγραφή Δείκτη	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου
Κατηγορία Παρέμβασης: 1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ				
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	108	12	11,1%
CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	108	11	10,2%
CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	21	3	14,3%
CO24	Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	844,99	50,63	6,0%
CO26	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	110	12	10,9%
T4204	Αριθμός κοινών έργων Ε&Κ με φορείς άλλων χωρών (με ή χωρίς συντονισμό με την Ε.Ε)	195	18	9,2%
Κατηγορία Παρέμβασης: 2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια				
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	936	112	12,0%
CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	936	112	12,0%

Κωδικός Δείκτη	Περιγραφή Δείκτη	Τιμή Στόχος	Τιμή επίτευξης	% επίτευξης στόχου
CO06	Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	2.500.000	0	0,0%
Κατηγορία Παρέμβασης: 3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας				
CO30	Πρόσθετη δυναμικότητα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας	1,05	0	0,0%

Πηγή: Στοιχεία ΟΠΣ – επεξεργασία συμβούλου

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ αποτυπώνεται η πορεία επίτευξης των δεικτών των έργων ενίσχυσης της συμμετοχής σε διακρατικά/διευρωπαϊκά δίκτυα, προγράμματα και πρωτοβουλίες και των δράσεων διμερών και διακρατικών συνεργασιών με την πρόοδο επίτευξης της τιμής στόχου των δεικτών εκρών να παραμένει σε χαμηλά επίπεδα.

Όμοια εικόνα παρατηρείται και στα έργα επιχειρηματικής εξωστρέφειας (Ενίσχυση Αλυσίδων Προστιθέμενης Αξίας – Συνεργατικοί Συνεταιρισμοί – Δικτύωσεις και Υποστήριξη Διεθνούς Προβολής ΜΜΕ με Εξωστρεφή Προσανατολισμό), όπου ομοίως καταγράφεται εξαιρετικά χαμηλή πρόοδος στην επίτευξη της τιμής στόχου των δεικτών.

Στην Κατηγορία Παρέμβασης 3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας παρατηρείται μηδενική πρόοδος επίτευξης της τιμής στόχου του Δείκτη CO30 του έργου “Υποστήριξη των πολιτικών και κάλυψη μελλοντικών αναγκών - Πράσινο Νησί”.

Συμπεράσματα

- Η ΕΣΣΕ και το Σχέδιο Δράσης της κατά την ΠΠ περίοδο 2014-2020 δεν υποστηρίζεται από μια σαφώς διατυπωμένη λογική παρέμβασης με συνεκτική συσχέτιση αναγκών>στόχων>δεικτών,
- Δεν δομήθηκε συγκροτημένο Σύστημα Δεικτών παρακολούθησης της προόδου υλοποίησης της στρατηγικής, ενώ χαρακτηριστική είναι η απουσία μετρήσιμων στόχων και δεικτών αποτελεσμάτων.
- Συνολικά οι δείκτες που υιοθετήθηκαν δεν ήταν Strategy Specific και συνολικά SMART (Specific, Measurable, Applicable, Relevant, Time-Bound). Ο κατάλογος των δεικτών που απαριθμούνται στην εθνική RIS3, που αποτελούσε πρακτικά το άθροισμα των δεικτών των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 (τομεακών αλλά και περιφερειακών), συνδέθηκε τυπικά (ονομαστικά) με τις Κατηγορίες Παρέμβασης της στρατηγικής και τις επενδυτικές προτεραιότητες των Κανονισμών για την πολιτική συνοχής της ΠΠ 2014-2020, χωρίς να αναγνωρίζεται και να τεκμηριώνεται η αιτιώδης σχέση τους με τις ανάγκες και τους στόχους που η στρατηγική κλήθηκε να καλύψει και υπηρετήσει,
- Σκόπιμη κρίνεται η υιοθέτηση στην Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027 ενός δομημένου συστήματος ιεραρχημένων στόχων, που σε γενικές γραμμές θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:
 - περιορισμένο αριθμό βασικών δεικτών πλαισίου (core indicators) που θα αποτυπώνουν την επιθυμητή συνολική εικόνα οικονομικού μετασχηματισμού της χώρας, βασισμένου στην έξυπνη και καινοτόμα εξειδίκευση,
 - περιορισμένο αριθμό ποσοτικοποιημένων δεικτών αποτελεσμάτων που θα αποτυπώνουν την επιθυμητή επιμέρους εικόνα στους επιμέρους στρατηγικούς στόχους της RIS3 (Παραγωγή,

Αξιοποίηση και Διάχυση νέας γνώσης / Καινοτομία & Τεχνολογικός εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων / Ανάπτυξη, Δικτύωση & Διεθνοποίηση / Συμμετοχή σε Διεθνείς Αλυσίδες Αξίας),

- ο υιοθέτηση καταλόγου δεικτών εκρών έργων και παρεμβάσεων προς χρήση από τα εργαλεία χρηματοδότησης της στρατηγικής,
- ο περιγραφή του τρόπου και του μηχανισμού ενημέρωσης των παραπάνω δεικτών (εξαιρετικά χρήσιμη η συνέχιση παρακολούθησης των δεικτών από το ΕΚΤ),
- ο χρηματοδότηση του μηχανισμού παρακολούθησης της στρατηγικής, περιλαμβανομένων των εργαλείων και μέσων μέτρησης και παρακολούθησης των δεικτών.

2.5 Κύρια εμπόδια/προβλήματα/αστοχίες υλοποίησης – περιθώρια βελτίωσης

Βάσει των Ερευνών Πεδίου και συνδυάζοντας τις απαντήσεις των ωφελουμένων όσον αφορά την ορθότητα / καταλληλότητα του σχεδιασμού των Δράσεων παρατηρείται ότι η αποδοτικότητα όσον αφορά την επάρκεια χρηματοδότησης φαίνεται να είναι υψηλή καθώς **τόσο από το σχεδιασμό των Δράσεων ως προς τη χρηματοδότηση** όσο και από **την ικανοποίηση των ωφελουμένων από την πρόσβαση σε χρηματοδότηση** οι ωφελούμενοι απάντησαν αντίστοιχα θετικά (86%) και έμειναν ικανοποιημένοι (αρκετά και σε πολύ μεγάλο βαθμό) σε ποσοστό 66%.

Ωστόσο, η αποδοτικότητα των Δράσεων όσον αφορά τη διαχείριση είναι λιγότερο υψηλή, διότι ενώ ο σχεδιασμός των Δράσεων ήταν κατάλληλος όσον αφορά το **σύστημα διαχείρισης** (σε ποσοστό 82%) (τα κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων, τις διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των σχετικών έργων, τις διαδικασίες παρακολούθησης/ πιστοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των έργων), οι σημαντικότερες δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι ωφελούμενοι είναι:

- ο Σημαντικός διαχειριστικός φόρτος στην παρακολούθηση της υλοποίησης του έργου ως προς τις οδηγίες διαχείρισης (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 42%),
- η Καθυστέρηση στην πιστοποίηση των αιτημάτων επαλήθευσης (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 31,8%),
- η Καθυστέρηση στη καταβολή της ενίσχυσης (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 27%), και
- Ζητήματα σχετικά με τη λειτουργικότητα του Πληροφοριακού Συστήματος (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 22%).

Επίσης,

- ο Περιορισμένος Π/Υ για να καλύψει τις ανάγκες του επιχειρηματικού σχεδίου (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 35%)²⁰ και η
- Περιοριστική επιλεξιμότητα δαπανών (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό), με ποσοστό 30%)²¹.

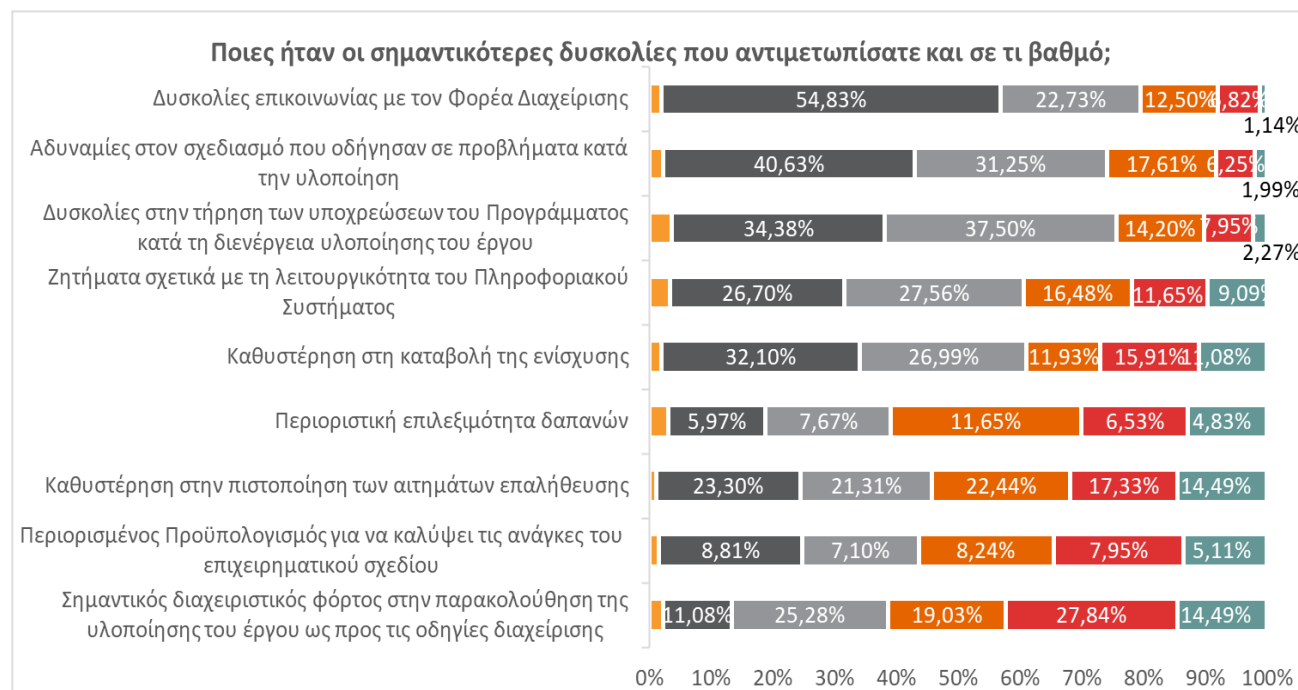
²⁰ Αφορά τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο μόνο των Δράσεων Νεοφυής Επιχειρηματικότητα, και Ενίσχυση Υποδομών Ε&Α.

²¹ Ό.π.

Οι δυσκολίες που ανέφεραν οι Δικαιούχοι με τη χαμηλότερη συχνότητα εμφάνισης στις απαντήσεις (αρκετά και σε πολύ μεγάλο βαθμό) είναι οι:

- Δυσκολίες στην τήρηση των υποχρεώσεων του Προγράμματος κατά τη διενέργεια υλοποίησης του έργου (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 10%),
- Αδυναμίες στον σχεδιασμό που οδήγησαν σε προβλήματα κατά την υλοποίηση (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 8%), και
- Δυσκολίες επικοινωνίας με τον Φορέα Διαχείρισης (Αρκετά και Σε πολύ μεγάλο βαθμό, με ποσοστό 8%).

Διάγραμμα 27 Σημαντικότερες δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι Δικαιούχοι βάσει των Ερευνών Πεδίου.

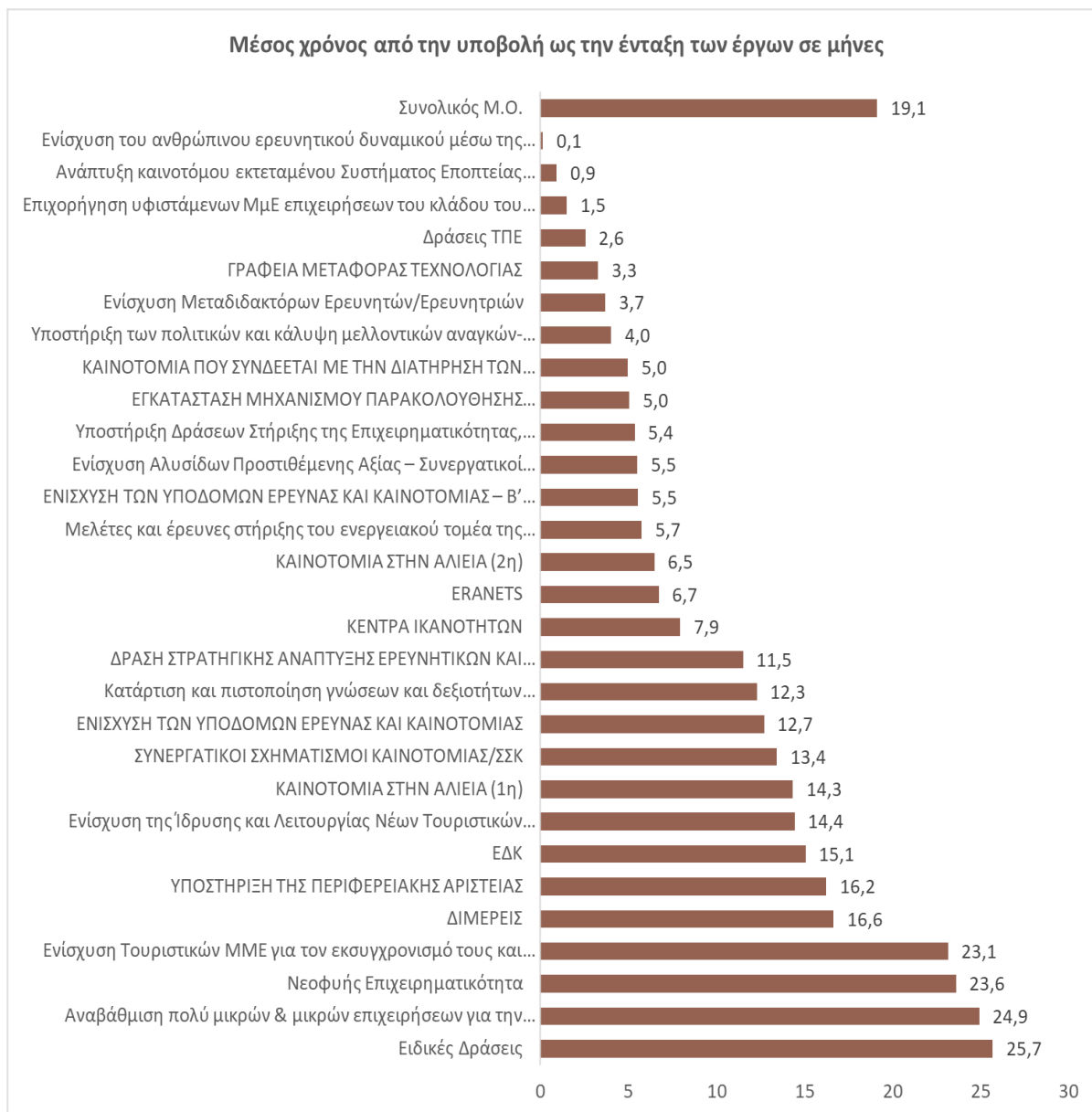
Πηγή: Έρευνα Πεδίου με ερωτηματολόγια.

Σημαντικός παράγοντας που επηρέασε τη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της υλοποίησης της RIS3 αποτέλεσαν και οι καθυστερήσεις που σημειώθηκαν στην εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης της. Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις με στελέχη της ΓΓΕΚ, η ΕΣΕΕ 2014-2020 καθυστέρησε ως προς την εφαρμογή της παρότι είχε εξ' αρχής διαμορφωμένο Σχέδιο Δράσης. Ειδικότερα, υπήρξαν καθυστερήσεις στην έκδοση των Προσκλήσεων, και στην αξιολόγηση των προτάσεων, γεγονός που δημιούργησε πιεστικά χρονοδιαγράμματα στην υλοποίηση των δράσεων, ενώ ιδίως για το ΕΔΚ οι καθυστερήσεις αυτές στην έκδοση των σχετικών Προσκλήσεων οδήγησαν σε ένα πιεστικό Β' Κύκλο.

Οι καθυστερήσεις οφείλονταν και στο γεγονός ότι η δράση ΕΔΚ υλοποιήθηκε για πρώτη φορά και χρειάστηκε να προετοιμαστεί το έδαφος για την υλοποίησή της. Οι καθυστερήσεις αυτές καθώς και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων και το ΣΔΕ δυσκόλεψαν τις επιχειρήσεις. Παρά ταύτα, το ενδιαφέρον για υποβολή προτάσεων υπήρξε ιδιαίτερα αυξημένο στο ΕΔΚ και, εκ της συμμετοχής στην υποβολή προτάσεων, καταγράφεται η μεγάλη κινητοποίηση φορέων.

Από την άλλη διαπιστώνεται ότι παρά το πλήθος των προτάσεων, η συμμετοχή των ίδιων ερευνητικών φορέων σε πολλαπλές προτάσεις, ενισχύει την εκτίμηση ότι η διαδικασία σύναψης συνεργασιών οδηγείται κυρίως από τους ερευνητικούς φορείς. Ο συνολικός μέσος όρος κατά την αξιολόγηση των προτάσεων μέχρι την ένταξη ήταν 19 μήνες αλλά έφτασε έως και 26 μήνες στη Δράση *Ειδικές Δράσεις*. Οι χρόνοι αυτοί είναι ιδιαίτερα μεγάλοι και αντίθετοι με τις συνήθεις πρακτικές άλλων χωρών. Καλές πρακτικές απαιτούν η διαδικασία αξιολόγησης να διαρκεί 1 έως 2 μήνες, ιδιαίτερα σε Δράσεις που αφορούν στις επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 28 Μέσος χρόνος μεταξύ της ημερομηνίας λήξης υποβολής προτάσεων μέχρι και την ημερομηνία ένταξης έργων²²

²² Ορισμένες Δράσεις που ήταν με σειρά προτεραιότητας και μέχρι εξαντλήσεως των διαθέσιμων πόρων δεν περιλαμβάνονται στο Διάγραμμα, καθώς εμφανίζουν αρνητικούς χρόνους από τη λήξη της ημερομηνίας υποβολής ως την ένταξη.

Πηγή. Στοιχεία ΟΠΣ (για τις ημερομηνίες έναρξης των έργων), Στοιχεία λήξης υποβολής προτάσεων στις Δράσεις από τις διαθέσιμες διαδικτυακές πηγές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, και ίδια επεξεργασία.

Ορισμένες από τις προτάσεις που μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην βελτίωση της υλοποίησης της RIS3, και οι οποίες τονίστηκαν τόσο από τους ωφελούμενους όσο και από τους φορείς διαχείρισης, είναι οι εξής:

- Ενοποίηση κανονισμών για τον ενιαίο χώρο έρευνας καινοτομίας μεταξύ Ε.Ε. και Ελλάδος. Υπάρχουν σημαντικά διαχειριστικά προβλήματα λόγω του ασφυκτικού νομοθετικού πλαισίου του ΕΣΠΑ τα οποία λειτουργούν αποτρεπτικά στην ανάπτυξη και διοίκηση της καινοτομίας στις επιχειρήσεις,
- Η συχνότητα των προσκλήσεων κρίνεται ανεπαρκής καθώς δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επιχειρήσεων για σταθερό και προβλέψιμο περιβάλλον και απέχει από τις καλές πρακτικές των συχνών, προ-ανακοινωμένων (π.χ. Ορίζοντα Ευρώπη) προκλήσεων. Επομένως προτείνεται η υιοθέτηση ενός σταθερού προγράμματος συχνών (περιοδικών) προκηρύξεων. Η σταθερή συχνότητα των προσκλήσεων θα μειώσει τον αριθμό των προτάσεων ανά προκήρυξη, θα εξομαλύνει το διαχειριστικό φόρτο και θα μειώσει τις καθυστερήσεις στην αξιολόγηση, οι οποίες χαρακτηρίζονται υψηλές.
- Οι επιτροπές αξιολόγησης θα πρέπει να συνδυάζουν την επιστημονική με την τεχνολογική και επιχειρηματική γνώση των σχετικών περιοχών, ιδίως για δράσεις που προσβλέπουν στην παραγωγή αποτελεσμάτων που είναι αξιοποιήσιμα από τη βιομηχανία. Σημαντικό ρόλο στην σωστή επιλογή των έργων αποτελούν τόσο τα κριτήρια αξιολόγησης όσο και η κατάλληλη σύνθεση των επιτροπών αξιολόγησης. Στην περίπτωση των Δράσεων που προσβλέπουν στην παραγωγή αποτελεσμάτων που είναι αξιοποιήσιμα από τη βιομηχανία, οι επιτροπές θα πρέπει να συνδυάζουν την επιστημονική με την τεχνολογική και επιχειρηματική γνώση των σχετικών περιοχών, για να μπορούν να αξιολογήσουν τις δυνατότητες εμπορικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων των έργων ή τη στρατηγική σημασία τους για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Σε άλλες χώρες με βιομηχανική παράδοση όπως η Αυστρία, η έμφαση στην αξιολόγηση, και επομένως και η σύνθεση των επιτροπών, δίνεται περισσότερο στην επιχειρηματική διάσταση του έργου και στην προοπτική να δημιουργηθεί σημαντική καινοτομία και λιγότερο στην ερευνητική ποιότητα. Η σχετική απροθυμία στην προσέλκυση εμπειρογνομόνων με επιχειρηματική εμπειρία για να στελεχώσουν τις επιτροπές αξιολόγησης, οφείλεται εν μέρει και στη χαμηλή αποζημίωση για το χρόνο ενασχόλησης. Αντίθετα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ημερήσια αποζημίωση η οποία ανέρχεται σε € 450. Η πρακτική αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και άλλων χωρών έχει δημιουργήσει μια πραγματικότητα η οποία θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν των αρμόδιων φορέων, ώστε να προσαρμοστούν ανάλογα οι προσφερόμενοι όροι στους υποψήφιους εμπειρογνώμονες.
- Επίσης, ο έλεγχος στην υλοποίησή εκτιμάται ότι δεν πρέπει να είναι κυρίως διαχειριστικός / λογιστικός αλλά να παρακολουθείται και το φυσικό αντικείμενο με συνεχή καθοδήγηση και αξιολόγηση ώστε να καταγράφονται και τα ουσιαστικά αποτελέσματα των Πράξεων.
- Σημαντική είναι η ανάγκη βελτίωσης του ΠΣΚΕ, τόσο ως εργαλείο για την εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων και αναπροσαρμογής της Στρατηγικής αλλά και ως εργαλείο παρακολούθησης των επιμέρους έργων, ενώ παραμένει και εδώ η πρόταση υιοθέτησης ενός σταθερού προγράμματος συχνών προκηρύξεων.

- Προτείνεται συγχρονισμός δράσεων αλλά και ανάπτυξη εργαλείων χρηματοδότησης δράσεων καινοτομίας (το Πρόγραμμα ήδη κινείται προς αυτή την κατεύθυνση με τη σύσταση Ταμείων). Κρίνεται επίσης σημαντική:
 - η συνεχής κινητοποίηση των επιχειρήσεων για συμμετοχή τους στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων/διαδικασιών/υπηρεσιών προερχόμενων από εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη και η υποστήριξη της ανάπτυξης μιας τέτοιας κουλτούρας,
 - η συστηματοποίηση και η χρονική κατανομή των Προσκλήσεων, υποστηριζόμενων από μια περισσότερο ξεκάθαρη προσέγγιση με την επιχείρηση στο επίκεντρο και στην παραγωγή «προϊόντος» . Αυτό κρίνεται δύσκολο, λόγω ελλιπούς διαθεσιμότητας ανθρώπινων πόρων, των υφιστάμενων οικονομικών προβλέψεων του Προγράμματος, αλλά και των μειωμένων πόρων που διατίθενται από άλλες πηγές χρηματοδότησης, κυρίως εθνικούς πόρους,
 - η αξιολόγηση των σημαντικών δράσεων για την τροφοδότηση του σχεδιασμού των νέων Προσκλήσεων (σημειώθηκε η υφιστάμενη καθυστέρηση στην αξιολόγηση σε σχέση με τις απαιτήσεις σχεδιασμού και επικαιροποίησης των δράσεων).
- Καθώς η αποτύπωση του αντικτύπου των Πολιτικών της Στρατηγικής είναι περιορισμένη, πέραν των κοινών δεικτών παρακολούθησης του Μηχανισμού Παρακολούθησης και αξιολόγησης, η βάση του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης θα μπορούσε να περιλαμβάνει πρόσθετους δείκτες παρακολούθησης και Key Performance Indicators – KPIs για την αποτελεσματικότητα της Στρατηγικής (μέσο και μακροπρόθεσμα) που να καλύπτουν όλο το φάσμα της, όπως για παράδειγμα²³:
 - Δείκτες παρακολούθησης της διαχειριστικής επάρκειας των φορέων που είναι αρμόδιοι για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης,
 - Δείκτες μέτρησης του χρόνου από την ωρίμανση μέχρι την προκήρυξη των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης,
 - Δείκτες μέτρησης του χρόνου αξιολόγησης των προτάσεων έργων και της διενέργειας πιστοποιήσεων,
 - Δείκτες για τη διαδικασία εκτέλεσης (π.χ. χρόνοι ωρίμανσης, ποσοστά επιτυχίας προτάσεων)

Πρόσθετοι δείκτες παρακολούθησης, όπως οι ανωτέρω μπορούν να προσφέρουν μια πληρέστερη εικόνα για την πορεία υλοποίησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και θα εξυπηρετήσουν τον προγραμματισμό της. Η προσθήκη δεικτών για τη διαδικασία εκτέλεσης (π.χ. χρόνοι ωρίμανσης, ποσοστά επιτυχίας προτάσεων) που δεν περιλαμβάνονται μέχρι σήμερα, εκτιμάται ως κρίσιμη για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας διαχείρισης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

2.6 Βαθμός δυσκολίας εφαρμογής του σχεδιασμού και χρήσης του συστήματος διακυβέρνησης που ακολουθήθηκαν για την υλοποίηση της RIS3

²³ 3^η Έκθεση Προόδου της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης – Έτος 2019

2.6.1 Βαθμός δυσκολίας εφαρμογής του σχεδιασμού και χρήσης του συστήματος διακυβέρνησης που ακολουθήθηκαν για την υλοποίηση της RIS3

2.6.1.1 Όργανα και ρόλοι

Ο σχεδιασμός του συστήματος Διακυβέρνησης προέβλεπε την ενεργή συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης. Ωστόσο κατά την εφαρμογή του συστήματος διακυβέρνησης εντοπίστηκαν αστοχίες συγκριτικά με τον αρχικό σχεδιασμό και αρκετά μεγάλος βαθμός δυσκολίας εφαρμογής του. Στο αποφασιστικό επίπεδο το Συμβούλιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης παρουσίασε χαμηλό βαθμό ενεργοποίησης χωρίς να συνέρχεται τακτικά, πέραν της επικύρωσης της ΕΣΕΕ 2014-2020, ενώ όσον αφορά την παρακολούθηση / αναθεώρηση της ΕΣΕΕ δεν παρουσιάστηκε ενεργοποίηση αν και προβλεπόταν ως αρμοδιότητα. Πρέπει να ληφθεί υπόψιν εδώ και ο μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων που προβλέφθηκαν κατά το σχεδιασμό γεγονός που μπορεί να δυσχεραίνει την τακτική συνεδρίαση, την ουσιαστική συμμετοχή και τη λήψη αποφάσεων. Στο ίδιο επίπεδο κυμάνθηκε και η λειτουργία των Περιφερειακών Συμβουλίων με χαμηλή ενεργοποίηση.

Σε επιτελικό επίπεδο το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας και η ανασύστασή του σε Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ 2019)²⁴ παρουσίασε υψηλό βαθμό ενεργοποίησης με τακτικές συνεδριάσεις κατόπιν της ανασύστασής του για θέματα που απορρέουν από το νόμο καθώς και θέματα που το Συμβούλιο θεωρεί κομβικής σημασίας για την έρευνα στη χώρα. Σε περιφερειακό επίπεδο, οι αρμόδιες Διευθύνσεις των Περιφερειών (Επιτελικά όργανα, μονάδες ή υπηρεσίες σχεδιασμού και παρακολούθησης των περιφερειακών RIS3) θα αναλάμβαναν το σχεδιασμό, υλοποίηση, και παρακολούθηση των περιφερειακών ΣΕΕ, ωστόσο οι Φορείς Διαχείρισης εν τέλει προχώρησαν τις διαδικασίες τόσο του σχεδιασμού όσο και της υλοποίησης των περιφερειακών ΣΕΕ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την έλλειψη οικειοποίησης της στρατηγικής RIS3 και ένα κενό στην κατανόηση του ρόλου της RIS3 για την ανάπτυξη των περιφερειών τους (Metaxas, 2017, p. 5).

Κατά την διάρκεια του προσχεδιασμού (2013) κάποιες Περιφέρειες δημιούργησαν άτυπα Συμβούλια Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) ακολουθώντας τις οδηγίες της ΕΣΕΕ 2014-2020. Το 2014, με την ψήφιση του Ν.4310 οι Περιφέρειες κλήθηκαν να διαμορφώσουν και επισήμως ΠΣΕΚ αποτελούμενη από επτά μέλη εκ των οποίων τα τρία προέρχονταν από την ακαδημαϊκή/ερευνητική κοινότητα. Η σύσταση των ΠΣΕΚ οδήγησε στην πρώτη ασυνέχεια των δομών που εργάστηκαν για την προετοιμασία της αρχικής στρατηγικής και στην πρώτη ΔΕΑ. Το 2016 με τον Ν.4386 τα Περιφερειακά Συμβούλια Έρευνας και Καινοτομίας αντικαταστάθηκαν από νέα συμβούλια (ΠΣΕΚ) αποτελούμενα από έντεκα μέλη εκ των οποίων τα έξι προέρχονταν από την ακαδημαϊκή/ερευνητική κοινότητα, υποβαθμίζοντας την ρόλο του επιχειρηματικού τομέα. (Metaxas, 2017, p. 6) με ανεπαρκή εκπροσώπησή τους. Δεδομένης της χρονοβόρας διαδικασίας για τη σύσταση των ΠΣΕΚ στην ουσία δημιουργήθηκε ένα κενό σε συντονιστικά όργανα των περιφερειακών ΣΕΕ κατά τη πολύ σημαντική διετία του σχεδιασμού των περιφερειακών ΣΕΕ.

Συμπερασματικά, ο βαθμός ενεργούς συμμετοχής και συνεργασίας των εκπροσώπων όλων των εμπλεκόμενων στο σύστημα δεν ήταν ιδιαίτερα υψηλός συγκριτικά με το σχεδιασμό του Συστήματος Διακυβέρνησης. Ο υψηλός βαθμός δυσκολίας εφαρμογής του Συστήματος Διακυβέρνησης επηρέασε και τον αποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων και ιδίως μεταξύ των φορέων της κεντρικής και της περιφερειακής διοίκησης στο πλαίσιο της πολύ-επίπεδης (Multilevel) διακυβέρνησης. Σε

²⁴ Βλ. [Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας – ΕΣΕΤΕΚ – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας \(ΓΓΕΚ\): Επίσημος διαδικτυακός τόπος \(gsri.gov.gr\), https://esetek.gov.gr/](https://esetek.gov.gr/).

εκτελεστικό επίπεδο παρατηρήθηκε έλλειψη συντονισμού κέντρου – περιφέρειας και κατακερματισμός των αρμοδιοτήτων, χωρίς κεντρική μονάδα με αρμοδιότητες το συνολικό έλεγχο και παρακολούθηση των ΣΕΕ (Metaxas, 2019, p. 32). Λαμβάνοντας υπόψιν ωστόσο και τον ορισμό των ΠΣΕΚ είτε κατά τη φάση του προσχεδιασμού είτε βάσει της ψήφισης των μετέπειτα νόμων, όπως προαναφέρθηκε, ο βαθμός του αποτελεσματικού συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων δεν ήταν υψηλός.

2.6.1.2 Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Το Σύστημα Διακυβέρνησης χρησιμοποίησε πληθώρα εργαλείων και διαδικασιών που προβλεπόταν, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο τόσο κατά το σχεδιασμό της RIS3 όσο και κατά την υλοποίηση και παρακολούθησή της. Κατά το σχεδιασμό Η ΓΓΕΚ συνέβαλε αποκλειστικά στην ομαλή και εύρυθμη διεξαγωγή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, η οποία υλοποιήθηκε σε τρία βήματα. Το πρώτο βήμα της ΔΕΑ σε εθνικό επίπεδο περιλάμβανε έναν πρώτο κύκλο διαβουλεύσεων με παράγοντες της επιχειρηματικής, ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας, καθώς και με κοινωνικούς φορείς και με φορείς διαμόρφωσης πολιτικής, όπου και διερευνήθηκαν i) τα οριζόντια χαρακτηριστικά του εθνικού συστήματος έρευνας και καινοτομίας, ii) ο ρόλος των περιφερειών στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας, iii) ευρύτερες οικονομικές περιοχές ή τομείς που θα πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω. Η διερεύνηση αυτή, ταυτόχρονα με την εκτεταμένη βιβλιογραφική ανάλυση και επεξεργασία πρόσφατων (τότε) μελετών (π.χ. ΣΕΒ, IOBE, Mckinsey, κ.ά.) οδήγησε στον εντοπισμό των τομέων έξυπνης Εξειδίκευσης. Ακολούθως, Η ΓΓΕΚ διαμόρφωσε για κάθε τομέα ένα κείμενο βάσης, το οποίο περιλάμβανε το υλικό τεκμηρίωσης της επιλογής του τομέα, και ανέπτυξε τις αντίστοιχες πλατφόρμες καινοτομίας για τους τομείς Έξυπνης Εξειδίκευσης ώστε να αποτελέσουν το βασικό 'χώρο διαβούλευσης' μεταξύ Πολιτείας, ερευνητικής κι επιχειρηματικής κοινότητας και συνακόλουθα το βασικό εργαλείο για την ανάδειξη των προτεραιοτήτων της ερευνητικής πολιτικής. Η συγκεκριμένη δεύτερη περίοδος επιχειρηματικής ανακάλυψης θεωρείται ότι έληξε με την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου της Ενιαίας Δράσης Κρατικών Ενισχύσεων 'Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ', ενώ η τρίτη περίοδος επιχειρηματικής ανακάλυψης περιλάμβανε την αναμόρφωση των αρχικών προτεραιοτήτων, με βάση τα στοιχεία υποβολής των προτάσεων και αξιολόγησης της πρώτης προκήρυξης της δράσης «Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ». Την περίοδο αυτή διαμορφώθηκαν οι θεματικές προτεραιότητες και έλαβε χώρα η δεύτερη προκήρυξη της δράσης «Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ».

Σε περιφερειακό επίπεδο (Metaxas, 2017) η ΔΕΑ υιοθετήθηκε από όλες της περιφέρειες. Οι περισσότερες χρησιμοποίησαν μοντέλα βασισμένα σε δεδομένα όπως ανάλυση SWOT, μελέτες για επιστημονικές/τεχνολογικές/οικονομικές τάσεις, χαρτογράφηση ικανοτήτων και εμπλεκόμενων φορέων, κ.ά. Όλες οι περιφέρειες εφάρμοσαν συμμετοχικά μοντέλα της ΔΕΑ όπως ομάδες εργασίας (και οι 13 περιφέρειες), θεματικές πλατφόρμες ανοιχτής διαβούλευσης και πλατφόρμες για συλλογή ιδεών και έργων σε επιλεγμένους τομείς προτεραιότητας (9 περιφέρειες).

Η συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων στη ΔΕΑ, τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, υπήρξε πολύ σημαντική. Βάσει διαθέσιμων συγκριτικών στοιχείων (Metaxas, 2017), στο διάστημα από την έναρξη των εργασιών έως και το έτος αναφοράς της έκθεσης (2017), περισσότεροι από 5.000 άνθρωποι κινητοποιήθηκαν μέσω 169 εκδηλώσεων σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ σε εθνικό επίπεδο κινητοποιήθηκαν 850 άτομα σε ένα σύνολο 40 εκδηλώσεων. Όπως σημείωσαν οι συμμετέχοντες, η επιχειρηματική ανακάλυψη ήταν μια βασική διαδικασία στη δικτύωση των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων.

Πίνακας 36. Βασικά στατιστικά εφαρμογής ΔΕΑ (2017)

	Περιφέρειες (Σύνολο)	Περιφέρειες (Μέσος Όρος)	Εθνικό επίπεδο/ΓΓΕΤ
Αριθμός συναντήσεων / ομάδων εργασίας	169	13	40
Αριθμός πλατφορμών	17	1,31	8
Συμμετέχοντες	5.074	390,31	850*

Πηγή. Metaxas, M. (2017) Summary Report on RIS3 implementation status in Greece, European Commission's Joint Research Centre (JRC), pg. 3, Table 2.

* Οι συμμετέχοντες σε εθνικό επίπεδο ήταν 850 έως το 2017. Σε εκδήλωση της ΓΓΕΤ στην Αθηναίδα το 2018²⁵, συμμετείχαν 360 συμμετέχοντες με φυσική παρουσία και 268 μοναδικοί χρήστες με ηλεκτρονική παρουσία.

Επίσης, στη διάρκεια εφαρμογής της ΔΕΑ οι εμπλεκόμενοι φορείς που συμμετείχαν ενεργά από όλα τα μέρη της τετραπλής έλικας προέρχονταν κατά 40% από την ακαδημαϊκή κοινότητα, 35% από τον επιχειρηματικό τομέα, 15% από τον δημόσιο τομέα και 10% από την Κοινωνία των Πολιτών (Metaxas, 2017). Άρα, είναι σημαντικό το γεγονός ότι όλα τα μέρη συμμετείχαν, αν και υπάρχουν περιθώρια αύξησης της εκπροσώπησης της κοινωνίας των πολιτών και του επιχειρηματικού τομέα.

2.6.1.3 Μηχανισμός Παρακολούθησης

Επιπλέον, και όσον αφορά το Μηχανισμό Παρακολούθησης η εφαρμογή του προβλέφθηκε στον αρχικό σχεδιασμό και υλοποιείται από τη ΓΓΕΚ στο πλαίσιο του έργου «Εγκατάσταση Μηχανισμού παρακολούθησης της ΕΣΕΕ 2014-2020» με προϋπολογισμό 4,4 εκατ. € και εκτελεί τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Παρακολούθηση σε ετήσια βάση της ΕΣΕΕ 2014-2020. Μετά από ανοιχτή πρόσκληση, εξωτερικός συνεργάτης μελετά την πρόοδο που σημειώνεται κάθε χρόνο.
- Παρακολούθηση άλλων προγραμμάτων Ε & Α (HORIZON 2020, COSME, EUREKA άλλα εθνικά προγράμματα), τα οποία αλληλεπιδρούν με την ΕΣΕΕ 2014-2020.
- Οργάνωση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και συμμετοχή του προσωπικού της ΓΓΕΤ σε εκδηλώσεις (Συνέδρια, εργαστήρια κ.λπ.).
- Υλοποίηση της «Αποτίμησης των Δράσεων ΕΤΑΚ της ΓΓΕΚ την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013».

²⁵ [Εκδήλωση «Ανοιχτή Διαβούλευση για την Έξυπνη Εξειδίκευση», Αθήνα, 30/3/2018](#)

- Προετοιμασία της επόμενης περιόδου προγραμματισμού 2021–2027, με χρηματοδότηση μελετών για τους διάφορους τομείς και καλύπτει το κόστος που σχετίζεται με την προετοιμασία της επόμενης περιόδου προγραμματισμού σε σχέση με θέματα ΕΤΑΚ.
- Αξιολόγηση της ΕΣΕΕ 2014-20. Δεδομένου ότι οι Περιφέρειες δεν είχαν παρόμοιο έργο για τις Περιφερειακές RIS3, η ΓΓΕΚ και οι Περιφέρειες συμφώνησαν ότι η αξιολόγηση θα καλύπτει τόσο το Εθνικό όσο και το Περιφερειακό επίπεδο.
- Παραγωγή δεικτών E & A από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Ωστόσο ο Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης προέβλεπε και την επικαιροποίηση / αναθεώρηση της ΕΣΕΕ αλλά περιορίστηκε μόνο στην επικαιροποίηση των τομέων Έξυπνης Εξειδίκευσης μέσω της ΔΕΑ. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η ταχύτητα εφαρμογής του Μηχανισμού Παρακολούθησης και αξιολόγησης άργησε να εκκινήσει και εν μέρει οφείλεται στις χρονοβόρες διαδικασίες δημοπράτησης/προκήρυξης του Ελληνικού Δημοσίου, στο σύνθετο κανονιστικό πλαίσιο και στη δυσλειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού συστήματος τα οποία καθυστέρησαν προκηρύξεις, αξιολογήσεις και χρηματοδοτήσεις προγραμμάτων τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο που καθυστέρησαν εν γένει την υλοποίηση της ΕΣΕΕ 2014-2020. Παρόλη την αργή εκκίνηση του Μηχανισμού Παρακολούθησης που αύξησε το βαθμό δυσκολίας χρήσης τους, τα αποτελέσματα της χρήσης του Μηχανισμού Παρακολούθησης είναι σημαντικά και φαίνονται από τις εκροές του Μηχανισμού μέσω και του έργου «Εγκατάσταση Μηχανισμού παρακολούθησης της ΕΣΕΕ 2014-2020»:

- Η παρακολούθηση της ΕΣΕΕ 2014-2020 γίνεται σε ετήσια βάση, ωστόσο και δεδομένου ότι η εφαρμογή της ΕΣΕΕ 2014-2020 καθυστέρησε και οι πρώτες Προσκλήσεις Δράσεων ξεκίνησαν το 2017, μέχρι σήμερα έχουν ολοκληρωθεί έξι αναφορές προόδου. Η πρώτη για την περίοδο 2014-2017 , η δεύτερη για το έτος 2018 , η τρίτη για το έτος 2019, η τέταρτη για το έτος 2020, η πέμπτη για το έτος 2021, και η έκτη για το έτος 2022. Η υλοποίηση της παρακολούθησης σε ετήσια βάση περιλαμβάνει κυρίως,
 - τις δράσεις του ΘΣ 1 του ΕΠΑΝΕΚ²⁶,
 - την υλοποίηση της δράσης ‘Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ’, εμβληματικής δράσης του Σχεδίου Δράσης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης,
 - την υλοποίηση των δράσεων ‘Ενίσχυσης των Υποδομών Έρευνας και Καινοτομίας’, ‘Περιφερειακής Αριστείας’, και ‘Δράση Στρατηγικής Ανάπτυξης Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων’,
 - σειρά άλλων δράσεων ευθύνης ΓΓΕΚ, όπως οι εμβληματικές πρωτοβουλίες: *Η εμβληματική δράση για την εκπόνηση επιδημιολογικής μελέτης του ιού SARS-CoV-2, Εθνικό Δίκτυο Έρευνας Γενετικών Νευροεκφυλιστικών Παθήσεων, Εθνικό Δίκτυο Έρευνας Γενετικών Καρδιαγγειακών Παθήσεων και Πρόληψης του Νεανικού Αιφνίδιου Θανάτου - GR INHERITED NETWORK, Κβαντικές Τεχνολογίες στην Ελλάδα, Εθνικό Δίκτυο Αγροδιατροφής, για την ανάδειξη των ποιοτικών χαρακτηριστικών παραδοσιακών προϊόντων (Ελιά, Αμπέλι,*

²⁶ Στο ΘΣ1 του ΕΠΑΝΕΚ η σύνδεση των Δράσεων με τους τομείς προτεραιότητας της RIS3 είναι άμεση συγκριτικά με άλλες Δράσεις όπου υπάρχει μόνο έμμεση συσχέτιση, γι’ αυτό και στο πλαίσιο του Έργου παρακολουθούνται συγκεκριμένες Δράσεις με σαφή στοχοθέτηση και σύνδεση με τους τομείς προτεραιότητας της RIS3, και όχι όλες οι Δράσεις που μπορεί να άπτονται στο σύνολο του Σχεδίου Δράσης της RIS3 όπως παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη.

- Μέλισσα), Εθνικό Δίκτυο για την Κλιματική Αλλαγή και τις επιπτώσεις της, Δράση στην Αγροδιατροφή των νήσων της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, Δράση για την Έρευνα στον Αγροδιατροφικό Τομέα της Κρήτης, και οι δράσεις του ‘Horizon’, του Προγράμματος LIFE και του URBACT μεταξύ άλλων²⁷,
- σειρά δράσεων την ευθύνη των οποίων είχαν άλλοι φορείς πολιτικής.
 - Έχει πραγματοποιηθεί η παρακολούθηση άλλων προγραμμάτων Ε & Α (HORIZON 2020, COSME, EUREKA άλλα εθνικά προγράμματα), τα οποία αλληλοεπιδρούν με την ΕΣΕΕ 2014-2020, μέσω αναλύσεων και μελετών για τον προσδιορισμό της συμμετοχής του ελληνικού ερευνητικού συστήματος στα προγράμματα HORIZON 2020, COSME και EUREKA²⁸, καθώς και η μελέτη «Αποτίμησης των Δράσεων ΕΤΑΚ της ΓΓΕΚ την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013».
 - Δεν παρακολουθείται συστηματικά η υλοποίηση δράσεων άλλων χρηματοδοτικών μέσων όπως ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ και δεν διασφαλίζεται η αναγκαία διαλειτουργικότητα.
 - Ολόκληρη η οργάνωση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης υποστηρίχθηκε από το έργο «Μηχανισμός Παρακολούθησης» που κάλυπτε το κόστος των Ομάδων Εργασίας, των Πλατφορμών και της συμμετοχής του προσωπικού της ΓΓΕΤ σε διάφορα συνέδρια, συνέδρια και εκδηλώσεις για την ΕΣΕΕ. Συνολικά τα πεπραγμένα των τριών κύκλων της ΔΕΑ περιλαμβάνουν είκοσι εννέα συναντήσεις των Συμβουλευτικών Ομάδων Εργασίας, οκτώ συναντήσεις της ολομέλειας των πλατφορμών καινοτομίας, και έξι συναντήσεις της ολομέλειας των οκτώ τομέων προτεραιότητας²⁹,
 - Χρηματοδοτήθηκαν μελέτες για την προετοιμασία της επόμενης περιόδου προγραμματισμού 2021–2027 που αφορούν: τη *Βελτίωση των Μηχανισμών και Διαδικασιών Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, Βασικά χαρακτηριστικά του εθνικού συστήματος καινοτομίας – Συνεισφορά στην αποτύπωση των βασικών διεθνών και ευρωπαϊκών προκλήσεων για τη νέα Στρατηγική RIS, Σύστημα διακυβέρνησης και μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης της RIS3 – Προτάσεις βελτίωσης, Αποδελτίωση των αποτελεσμάτων της συμμετοχής σε δράσεις ΕΤΑΚ της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο*³⁰.
 - Αξιολόγηση της ΕΣΕΕ 2014-20. Δεδομένου ότι οι Περιφέρειες δεν είχαν παρόμοιο έργο για τις Περιφερειακές RIS3, η ΓΓΕΚ και οι Περιφέρειες συμφώνησαν ότι η αξιολόγηση θα καλύπτει τόσο το Εθνικό όσο και το Περιφερειακό επίπεδο.
 - Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ανέλαβε την παραγωγή δεικτών Ε & Α τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο για την Παρακολούθηση της ΕΣΕΕ 2014-2020 για τα έτη 2016-2023 στο πλαίσιο του έργου «Εγκατάσταση Μηχανισμού παρακολούθησης της ΕΣΕΕ 2014-2020 – Συλλογή και

²⁷ Βλ. Παρακολούθηση της Προόδου υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής (RIS3) 2014-2020 για πιο εκτενή λίστα των Δράσεων, <https://gsri.gov.gr/ethniki-stratigiki-exygnis-exeidikefsis-2014-2020/>.

²⁸ Βλ. [Εκπόνηση μελέτης με τίτλο «Μελέτη αλληλεπίδρασης της εθνικής RIS3 με εθνικά ή διεθνή προγράμματα» – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας \(ΓΓΕΚ\): Επίσημος διαδικτυακός τόπος \(gsri.gov.gr\)](#), [Μελέτη Αποτίμησης συμμετοχής της ΓΓΕΤ στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία EYPHKA – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας \(ΓΓΕΚ\): Επίσημος διαδικτυακός τόπος \(gsri.gov.gr\)](#), [Μελέτη επίλυσης των εμποδίων για την Ανάπτυξη και Διάχυση Καινοτομίας-Σεπτέμβριος 2020 – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας \(ΓΓΕΚ\): Επίσημος διαδικτυακός τόπος \(gsri.gov.gr\)](#)

²⁹ Βάσει των δημοσιευμένων στοιχείων της ΓΓΕΚ για τη ΔΕΑ της περιόδου 2014-2020. Πηγή. ΓΓΕΚ, [Επιχειρηματική Ανακάλυψη Περιόδου 2014-2020 – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας \(ΓΓΕΚ\): Επίσημος διαδικτυακός τόπος \(gsri.gov.gr\)](#).

³⁰ Βλ. [Μελέτες για την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την περίοδο 2021-2027 – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας \(ΓΓΕΚ\): Επίσημος διαδικτυακός τόπος \(gsri.gov.gr\)](#)

επεξεργασία Δεικτών». Τα στοιχεία παράχθηκαν σύμφωνα με τη μεθοδολογία και τα χρονοδιαγράμματα EUROSTAT και είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΕΚΤ³¹.

Βάσει των μελετών που υλοποιήθηκαν η δομή και οργάνωση της διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ 2021-2027 αναθεωρήθηκε λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα των παραπάνω αναλύσεων και προτάσεων, υιοθετώντας νέες λύσεις αλλά και τις καλές πρακτικές που αποκομίστηκαν από την εμπειρία της ΕΣΕΕ 2014-2020.

3. ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΣΕΕ ΚΑΙ ΕΣΕΤΑΚ 2021-2027

3.1 Βαθμός συνεισφοράς της υλοποίησης της RIS3 2014-20: α) στην αναδιαμόρφωση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης και της εγκεκριμένης Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021- 27 και β) στον σχεδιασμό της στρατηγικής ΕΣΕΤΑΚ 2021-27

Για την υποστήριξη των Κρατών Μελών να εκπονήσουν την κατάλληλη Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας η οποία να μπορεί να υλοποιηθεί και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις μελλοντικές προτεραιότητες της οικονομίας, υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την προγραμματική περίοδο 2014- 2020, η Διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) ως ένα συστηματικό εργαλείο βάσει του οποίου η αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων χρησιμοποιήθηκε για τον εντοπισμό νέων τομέων τεχνολογικών ευκαιριών και ευκαιριών αγοράς και την τροφοδότηση των κεντρικών και περιφερειακών μηχανισμών λήψης αποφάσεων μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης. **Η προσέγγιση μάλιστα αποτέλεσε προϋπόθεση της αξιοποίησης των πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, με σκοπό τη βέλτιστη αξιοποίηση τους και την προσέλκυση ικανών δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων.**

Ειδικότερα, η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης της ΕΣΕΕ 2014-2020, κατά το σχεδιασμό της, επιχείρησε να υιοθετήσει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

1. Να μην αποτελεί μια λίστα των τεχνολογιών / τομέων όπου η Ελλάδα και οι περιφέρειές της έχουν ένα πλεονέκτημα, αλλά μια διαδικασία που θα υπόκειται σε έναν συνεχή και επαναλαμβανόμενο κύκλο ζωής (ανάλυση-τυποποίηση-πρωτοβουλία) των αλυσίδων αξίας, της τεχνολογικής εξέλιξης, των clusters, ομάδων προϊόντων, ή νέων προϊόντων για κλάδους.
2. Να έχει ως βασικό πυρήνα τις καινοτομίες που προκύπτουν από το δημιουργικό συνδυασμό των τεχνολογιών ή / και τομέων στους οποίους η χώρα διαθέτει ένα υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης / ανταγωνιστικότητας και οι οποίες είναι εν δυνάμει φορείς των νέων επιχειρηματικών ευκαιριών για την απασχόληση και την ευημερία.
3. Να μην ανταποκρίνεται σε ένα αποκλειστικό σχέδιο, μόνο κλαδικό ή μόνο τεχνολογικό, αλλά σε συνδυασμό τους, όχι με τυχαίο τρόπο αλλά δημιουργικά μέσα από τις ευκαιρίες που υπάρχουν από διαθέσιμα ανταγωνιστικά στοιχεία.
4. Να εγκαταστήσει τους μηχανισμούς για τον εντοπισμό εκείνων των καινοτομιών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε νέες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

³¹ Βλ. [Παραγωγή δεικτών RIS3 για τα έτη 2016-2023 | Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης - ΕΚΤ \(ekt.gr\)](https://www.ekt.gr/).

5. Να ενεργεί ως διαμεσολαβητής των συνθηκών που δημιουργούν και συστηματοποιούν τις επιχειρηματικές ανακαλύψεις αλλά και ως μηχανισμός που περιορίζει τις ατέλειες του συστήματος, ειδικά σε περιφέρειες με λιγότερο ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης.
6. Να βοηθήσει στην ωρίμανση της συσχέτισης ανάμεσα στις εθνικές και τις περιφερειακές πολιτικές ΕΚΤΑ. Πιο ειδικά, η ανάλυση των αλυσίδων αξίας στα τεχνολογικά πεδία προτεραιότητας θα οδηγήσει σε πιο ουσιαστικές κατανομές των κονδυλίων και προτεραιοποίηση σε σχέση με τις γενικότερες προσεγγίσεις που έχουν καταγραφεί μετά τη κατάθεση των τελικών περιφερειακών στρατηγικών.

Η ΔΕΑ υπήρξε το ουσιαστικά καινοτόμο στοιχείο του (συν)σχεδιασμού (co-design) για την ΕΣΣΕ 2014-2020, συμβάλλοντας στην ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας στον να συμμετάσχουν στην διαμόρφωση των προτεραιοτήτων για την Έρευνα και την Καινοτομία. Η ΔΕΑ συμμορφώθηκε πλήρως με τις κατευθύνσεις της Ε.Ε. και του JRC³², ακολουθώντας τις τρεις προβλεπόμενες φάσεις για τον καθορισμό και εξειδίκευση των τομέων προτεραιότητας.

Η εμπειρία από τη διαβούλευση και τη συμμετοχή των Θεματικών Ομάδων στη ΔΕΑ ήταν θετική καθώς αποτέλεσε μια συμμετοχική διαδικασία. Η ευρεία διαδικασία διαβούλευσης που εφαρμόστηκε μαζί με τη διαδικασία της ‘επιχειρηματικής ανακάλυψης’ εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και χαρακτηρίστηκε από πρωτοφανή κινητοποίηση στελεχών της δημόσιας διοίκησης, του ερευνητικού χώρου και των επιχειρήσεων, στο πλαίσιο της λεγόμενης τριπλής έλικας (434 ερευνητές, 273 στελέχη επιχειρήσεων και 147 στελέχη του Δημοσίου).

Για την υποστήριξη της ΔΕΑ (περιόδου 2014-2020), η ΓΓΕΤ ανέπτυξε πλατφόρμες καινοτομίας στους αναδεδειγμένους τομείς προτεραιότητας. Οι Πλατφόρμες Καινοτομίας στήθηκαν μία ανά τομέα Έξυπνης Εξειδίκευσης, με τη στήριξη και της Ε.Ε. (που επιλέχθηκαν a priori, με βάση προϋπάρχουσες οικονομικές μελέτες-βλέπε ορθότητα προσδιορισμού τομέων προτεραιότητας), σχεδιάστηκαν ώστε να αποτελέσουν το βασικό ‘χώρο διαβούλευσης’ μεταξύ Πολιτείας, ερευνητικής κι επιχειρηματικής κοινότητας και συνακόλουθα το βασικό εργαλείο για την ανάδειξη των προτεραιοτήτων της ερευνητικής πολιτικής.

Αρχικά, για κάθε τομέα, διαμορφώθηκε από την ΓΓΕΤ ένα κείμενο βάσης το οποίο:

- Συνέθεσε το διαθέσιμο τεκμηριωτικό υλικό για την επιλογή του τομέα,
- Περιέγραψε την υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα με έμφαση στην οικονομία, έρευνα και τεχνολογία και τις πολιτικές που τον επηρεάζουν (εθνικές και κοινοτικές),
- Ανέδειξε τάσεις και βασικές προκλήσεις,
- Συνέβαλε στην περαιτέρω εξειδίκευση του κάθε τομέα
- Εξέτασε την δυνατότητα εναρμόνισης της ζήτησης για έρευνα και τεχνολογία με την προσφορά,

Το κείμενο ήταν το πλαίσιο της περαιτέρω διαβούλευσης με τα μέλη της πλατφόρμας στη βάση ενός πρότυπου ερωτηματολογίου με στόχο την τεκμηριωμένη αποτύπωση των επιλογών κάθε μέλους της πλατφόρμας. Με βάση τα συμπεράσματα από τα ερωτηματολόγια ακολουθήσε ένας δεύτερος γύρος διαβουλεύσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας προτεραιοποίησης (elimination process) για την περαιτέρω

³² Guide on Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3 Guide)

εστίαση των κρίσιμων επιλογών. Η προτεραιοποίηση λειτούργησε με όσο το δυνατόν συναινετικές διαδικασίες, ώστε να κρατηθεί το ενδιαφέρον των μελών της πλατφόρμας.

Οι πλατφόρμες αυτές αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν τους βασικούς πυρήνες της διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο, συγκεντρώνοντας εκπροσώπους από τις επιχειρήσεις του τομέα, τα ερευνητικά κέντρα, τα Πανεπιστήμια, τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες εφαρμόζοντας στην πράξη την έννοια της «ανοιχτής καινοτομίας». Στις πλατφόρμες συμμετείχαν επίσης μέλη του ΕΣΕΤ και των ΤΕΣ (Τομεακά Επιστημονικά Συμβούλια).

Δυσκολίες που καταγράφηκαν από τη λειτουργία των Πλατφορμών στην περίοδο 2014-2020 αφορούν:

- στο μεθοδολογικό επίπεδο καθώς έπρεπε να αναπτυχθούν διαδικασίες και κριτήρια ‘ανίχνευσης προτεραιοτήτων’ με βάση τα χαρακτηριστικά της έξυπνης εξειδίκευσης που απαιτούντο, εξασφαλίζοντας συγχρόνως συνάφειες και συμπληρωματικότητα μεταξύ εθνικού και περιφερειακού σκέλους. Σημαντικό θέμα υπήρξε η ανάδειξη συνεργειών μεταξύ των διαφορετικών τομέων,
- στους σημαντικά αυξημένους πόρους που απαιτήθηκαν από την πλευρά της ΓΓΕΚ (καθαρά εσωτερική υλοποίηση),
- στο μεγάλο πλήθος φορέων που συμμετείχαν και άρα στην ανάγκη δημιουργίας ‘θεματικών ομάδων’ με στόχο την εξειδίκευση,
- στην ανάπτυξη κειμένων αναφοράς για την περαιτέρω διαβούλευση και εξειδίκευση,
- στα τομεακά επιστημονικά συμβούλια που απαρτιζόνταν από εκπροσώπους Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Φορέων και δεν είχαν αρχικά την απαιτούμενη στόχευση,
- στην μεγαλύτερη συμμετοχή φορέων της ερευνητικής/ακαδημαϊκής κοινότητας που καθοδήγησε τη στόχευση των κειμένων που αναπτύχθηκαν,
- στο πιεστικό χρονοδιάγραμμα που δυσχέρανε την πλήρη κατανόηση του ρόλου κάθε εμπλεκόμενου μέρους, την εκπαίδευση, την ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και συνεργασίας, μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων,
- στην ισόρροπη προσέλκυση και ενεργό συμμετοχή φορέων και από τις τέσσερις έλικες. Η κοινωνία των πολιτών δεν είχε ιδιαίτερα ενεργό ρόλο στην διαδικασία, ενδεχομένως επειδή δεν υπήρχε συναντίληψη του ορισμού της καινοτομίας και άρα στην πράξη καταγράφηκε λειτουργία τριπλής έλικας (σημειώνεται ότι με βάση έρευνα της Ε.Ε.33 οι περισσότερες ΔΕΑ στα ΚΜ εμπλέκουν εταιρίες από τον ερευνητικό τομέα (90% of all identified S3 strategies), τον ιδιωτικό τομέα (90%) και τον δημόσιο τομέα (89%). 1/2 ΔΕΑ εμπλέκουν φορείς της κοινωνίας των πολιτών),
- στη διαμόρφωση διασυνδέσεων μεταξύ φορέων και όχι προσώπων στη βάση δημιουργίας δικτύων καθώς στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης στο κοινό εγχείρημα,
- στην ουσιαστική εμβάθυνση ως προς την περιφερειακή διάσταση,
- στη διατήρηση του ενδιαφέροντος από την πλευρά των επιχειρήσεων σε σχέση με καθυστερήσεις που καταγράφηκαν ως προς την έκδοση των οικείων Προσκλήσεων.

³³ Study on prioritisation in Smart Specialisation Strategies in the EU, Prognos 2021

Από την άλλη, δυνατά σημεία που καταγράφηκαν από τη λειτουργία των Πλατφορμών είναι:

- η ανάλυση αναγκών, η ενεργή ανάλυση SWOT και το foresight, που αξιοποιήθηκαν στη διαδικασία της συν-διαμόρφωσης (co-design),
- η εφαρμογή του μηχανισμού της τριπλής εν τέλει έλικας ως community of practice, και η ανάδειξή του ως καλή πρακτική,
- η λειτουργία των Συμβουλευτικών Ομάδων που λειτούργησαν επιτυχώς υπό το συντονισμό της ΓΓΕΚ, με σκοπό την περαιτέρω εξειδίκευση σε προτεραιότητες και υπο-προτεραιότητες. Οι εκπρόσωποι επιχειρήσεων ήταν ιδιαίτερα ενεργοί σε αυτές, αντισταθμίζοντας τα ερευνητικά ιδρύματα που επιχειρούσαν να στοχεύσουν περισσότερο στην βασική έρευνα,
- η εδραίωση ενός μηχανισμού για την παρακολούθηση των τάσεων στους επιλεγμένους τομείς που βοήθησε στην δυναμική εξειδίκευση των υπο-τομέων προτεραιότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η διάσταση που αναδείχθηκε εξ αρχής ως σημαντική συνιστώσα του σχεδιασμού ήταν η υποχρέωση συνεχούς παρακολούθησης και ανίχνευσης επιχειρηματικών ανακαλύψεων (entrepreneurial discoveries) και η υποστήριξη των νέων δραστηριοτήτων από τα πρώτα τους στάδια άρα η συνεχής ‘επαναδιαμόρφωση’ των E&T προτεραιοτήτων,
- ο ομοιογενής τρόπος σχεδιασμού για την εφαρμογή της και σε περιφερειακό επίπεδο,
- η ανάδειξη του ρόλου και της ικανότητας της Γενικής Γραμματείας τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού ενός μηχανισμού παρακολούθησης/ αποτίμησης της υλοποίησης της στρατηγικής των προτεραιοτήτων όσο και στη λειτουργία του συγκεκριμένου μηχανισμού.

Σε σχέση με την εφαρμογή (αποτελεσματικότητα) ως προς τους στόχους που έθεσε η ΔΕΑ εκτιμάται ο ακόλουθος βαθμός εφαρμογής:

Στόχοι...η ΔΕΑ	Βαθμός εφαρμογής
1. Να μην αποτελεί μια λίστα των τεχνολογιών / τομέων όπου η Ελλάδα και οι περιφέρειές της έχουν ένα πλεονέκτημα, αλλά μια διαδικασία που θα υπόκειται σε έναν συνεχή και επαναλαμβανόμενο κύκλο ζωής (ανάλυση-τυποποίηση-πρωτοβουλία) των αλυσίδων αξίας, της τεχνολογικής εξέλιξης, των clusters, ομάδων προϊόντων, ή νέων προϊόντων για κλάδους.	
2. Να έχει ως βασικό πυρήνα τις καινοτομίες που προκύπτουν από το δημιουργικό συνδυασμό των τεχνολογιών ή / και τομέων στους οποίους η χώρα διαθέτει ένα υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης / ανταγωνιστικότητας και οι οποίες είναι εν δυνάμει φορείς των νέων επιχειρηματικών ευκαιριών για την απασχόληση και την ευημερία.	
3. Να μην ανταποκρίνεται σε ένα αποκλειστικό σχέδιο, μόνο κλαδικό ή μόνο τεχνολογικό, αλλά σε συνδυασμό τους, όχι με τυχαίο τρόπο αλλά δημιουργικά μέσα από τις ευκαιρίες που υπάρχουν από διαθέσιμα ανταγωνιστικά στοιχεία.	
4. Να εγκαταστήσει τους μηχανισμούς για τον εντοπισμό εκείνων των καινοτομιών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε νέες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.	

Στόχοι...η ΔΕΑ	Βαθμός εφαρμογής
5. Να ενεργεί ως διαμεσολαβητής των συνθηκών που δημιουργούν και συστηματοποιούν τις επιχειρηματικές ανακαλύψεις αλλά και ως μηχανισμός που περιορίζει τις ατέλειες του συστήματος, ειδικά σε περιφέρειες με λιγότερο ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης*	
6. Να βοηθήσει στην ωρίμανση της συσχέτισης ανάμεσα στις εθνικές και τις περιφερειακές πολιτικές ΕΚΤΑ. Πιο ειδικά, η ανάλυση των αλυσίδων αξίας στα τεχνολογικά πεδία προτεραιότητας θα οδηγήσει σε πιο ουσιαστικές κατανομές των κονδυλίων και προτεραιοποίηση σε σχέση με τις γενικότερες προσεγγίσεις που έχουν καταγραφεί μετά τη κατάθεση των τελικών περιφερειακών στρατηγικών.	

Η ΓΓΕΚ, αναγνωρίζοντας την σημασία της ΔΕΑ, διασφάλισε τη συνέχεια της λειτουργίας της Διαδικασίας και την αναβάθμιση. Η ΔΕΑ τροφοδότησε τη διαδικασία σχεδιασμού της περιόδου 2021-2027 τόσο της ΕΣΕΕ 2021-2027 όσο και της ΕΣΕΤΑΚ 2021-2027. Ειδικότερα η ΔΕΑ συνεχίστηκε με συναντήσεις των Συμβουλευτικών Ομάδων, ως φυσική εξέλιξη της οικείας διαδικασίας της περιόδου 2014-2020.

- Τον Ιανουάριο του 2021, πραγματοποιήθηκε η 1η διαδικτυακή συνάντηση της συμβουλευτικής ομάδας εργασίας για κάθε πλατφόρμα, **στο πλαίσιο διαμόρφωσης της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ) για την περίοδο 2021 – 2027**. Στην συνάντηση παρευρέθηκαν Γενικοί Γραμματείς, στελέχη σημαντικών επιχειρήσεων, ερευνητές από πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, θεσμικοί εκπρόσωποι συλλογικών οργάνων παραγωγικών φορέων, εκπρόσωποι της ΓΓΒ και της ΓΓΔΕ/ΕΣΠΑ, καθώς και εκπρόσωποι συναρμόδιων Υπουργείων και Οργανισμών. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό που είχε παρουσιαστεί στην 1η συνάντηση της συμβουλευτικής σχεδιάστηκε και στάλθηκε σχετικό δομημένο ερωτηματολόγιο προς απάντηση από τους συμμετέχοντες φορείς.
- Τον Απρίλιο του 2021 πραγματοποιήθηκε η 2^η διαδικτυακή συνάντηση της συμβουλευτικής ομάδας εργασίας της πλατφόρμας με αντικείμενο τη παρουσίαση των βασικών συμπερασμάτων που προέκυψαν από την επεξεργασία των απαντήσεων που απέστειλαν στην ΓΓΕΚ τα μέλη αυτής.
- Στην τρίτη συνάντηση **διαμορφώθηκαν οι προτεραιότητες του τομέα**, μετά την οριστικοποίηση των περιοχών παρέμβασης (**ΕΣΕΕ 2021-2027**). Η θεματολογία αυτών, αφορούσε στην ομαδοποίηση των ενδεικτικών προτεραιοτήτων (3^ο επίπεδο). Οι εκθέσεις των συμβουλευτικών ομάδων εργασίας ολοκληρώθηκαν στα μέσα Ιουνίου 2021 και τέθηκαν σε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης.

Καθώς η ΔΕΑ αναγνωρίζεται και λειτουργεί ως μια διαδικασία δυναμική και εξελικτική, έχει αποφασιστεί η εφαρμογή της σε όλη την διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, όπως έγινε και κατά την περίοδο 2014-2020, ξεπερνώντας τις σχετικές δυσκολίες που έχουν αναφερθεί ανωτέρω και κτίζοντας πάνω στα δυνατά της σημεία. Εξακολουθεί βέβαια να παραμένει ως πρόκληση η ενίσχυση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών στη λειτουργία της τετραπλής έλικας, που υιοθετείται ως βασική μεθοδολογική προσέγγιση.

Τα κύρια συμπεράσματα που προκύπτουν λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ανάλυση των δευτερογενών στοιχείων / προγραμματικών και κανονιστικών κειμένων της RIS3, όσο και από την ποιοτική έρευνα πεδίου (Συνεντεύξεις με ΓΓΕΚ / Φορείς που ενεπλάκησαν στον σχεδιασμό της RIS3 και της ΔΕΑ που συμμετείχαν στην ποιοτική έρευνα) και συνδέονται με τα αξιολογικά πεδία αναφορικά με την διαδικασία εφαρμογής της ΔΕΑ, **έχουν ως ακολούθως:**

- Η ΔΕΑ απετέλεσε το ουσιαστικό στοιχείο καινοτομίας για το σχεδιασμό της ΕΣΕΕ 2014-2020 και εισάγεται ως συστηματική διαδικασία και στην περίοδο 2021-2027. Αναγνωρίζεται ως καλή πρακτική καθώς, με ενεργό τρόπο, συνομίλησαν οι έλικες σε μια διαδικασία συν-σχεδιασμού, προσδίδοντας στη Διαδικασία και έναν χαρακτήρα ευρέως πειραματισμού, ανταλλαγής, δικτύωσης και bottom-up προσέγγισης.
- Η ΔΕΑ αρχικά αντιμετωπίσθηκε ως μια διαδικασία που έπρεπε να εφαρμοστεί ως αιρεσιμότητα του Συστήματος για την κατανομή των Διαθρωτικών Πόρων. Στη συνέχεια, όπως καταγράφεται και για τον προγραμματισμό του ΕΔΚ, χρησιμοποιήθηκε για την επικαιροποίηση κυρίως των τομέων προτεραιότητας και της εξειδίκευσης τους. Ενώ παραμένει ζητούμενο το κατά πόσο απετέλεσε μια συστηματική διαδικασία διαβούλευσης και συνεργασίας των ενδιαφερομένων μερών με στόχο την συμβολή στην ενίσχυση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της εγχώριας οικονομίας κατά την περίοδο 2014-2020, εκτιμάται ότι πλέον για την περίοδο 2021-2027, αποτελεί το βασικό εργαλείο που συστηματικά θέτει τη συστηματική διαβούλευση στο επίκεντρο.
- Η ΔΕΑ, παρά τις όποιες δυσκολίες κατάφερε την επίτευξη των στόχων που έθεσε για το (συν)σχεδιασμό και την εφαρμογή της bottom-up προσέγγισης, κινητοποιώντας για πρώτη φορά ένα τόσο μεγάλο πλήθος φορέων. Παράλληλα, η συγκεκριμένη κινητοποίηση για την υλοποίηση της ΔΕΑ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014- 2020 επέτρεψε μια καλή χαρτογράφηση των δυνατοτήτων του ερευνητικού δυναμικού της χώρας να στηρίξει επιλογές σε περιοχές που συνιστούν σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες. Για την περίοδο 2021-2027, με ωριμότητα, προέβη στην αναγνώριση των προτεραιοτήτων της νέας ΕΣΕΕ, αναγνωρίζοντας τις ανάγκες της αγοράς και τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Εκτιμάται όμως ότι, κατά τη διαδικασία πλέον της ‘εδραίωσης’ της ΔΕΑ, θα πρέπει να συνεκτιμηθεί το κατά πόσον:

- α. Ο μηχανισμός επενδύσεων μπορεί να ακολουθήσει αυτόν τον φιλόδοξο χάρτη επενδυτικών ευκαιριών, με βάση και την εμπειρία που έχει αποκτηθεί από την υλοποίηση των δράσεων της ΕΣΕΕ.
 - β. Η νέα προσέγγιση μπορεί να υιοθετηθεί στην πράξη μια περισσότερο προϊόντική στόχευση, απαντώντας ουσιαστικά στα προβλήματα της επιχειρηματικότητας
 - γ. Η ερευνητική δραστηριότητα μπορεί να προσανατολιστεί στην εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη καθιστώντας του ερευνητικούς φορείς πραγματικούς αρωγούς στη προσπάθεια των επιχειρήσεων.
- Το σύστημα διοίκησης/διακυβέρνησης της ΔΕΑ υπήρξε απαιτητικό, με:
 - α. σημαντικό βαθμό πολυπλοκότητας της μεθοδολογίας που εφαρμόστηκε,
 - β. ‘επίπονες’ διαδικασίες σε σχέση με την εξειδίκευση των τομέων προτεραιότητας,
 - γ. σημαντικό εύρος και έκταση κινητοποίησης των φορέων,
 - δ. απουσία, κατά την εκκίνηση, διασύνδεσης των ερευνητικών φορέων με τη βιομηχανία και μειωμένο βαθμό πειραματικής και εφαρμοσμένης έρευνας στην πράξη,
 - ε. αρχική απουσία ουσιαστικής κουλτούρα διαβούλευσης με σκοπό τη συν-διαμόρφωση,
 - στ. απουσία μιας περισσότερο προϊόντικής στόχευσης,

- ζ. μειωμένη επιχειρησιακή ικανότητα για την εφαρμογή της σε περιφερειακό επίπεδο,
- η. απουσία μιας ‘υποστηρικτικής δομής’, εν είδει γραμματείας (secretariat) που θα στήριζε την προσπάθεια της ΓΓΕΚ, ως συντονιστού, αφήνοντας περιθώριο στη Γραμματεία για ακόμη περισσότερο ουσιαστική παρέμβαση στην αξιοποίηση των εκρών της συνδυαστικά με άλλες παρεμβάσεις και πολιτικές.

Στη νέα περίοδο όσα από τα ανωτέρω ζητήματα παραμένουν θα πρέπει να αντιμετωπιστούν για την εδραίωση της ως βασικού εργαλείου υποστήριξης επενδύσεων με γνώμονα την οικονομική διαφοροποίηση.

- Οι Συμβουλευτικές Ομάδες αναγνωρίζονται ευρέως από τους συμμετέχοντες σε αυτές ως ένα χρήσιμο εργαλείο που στοχεύει στον εκάστοτε τομέα και εξειδικεύει με βάση τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες του (*Insight-Foresight*). Αξιοποιούνται πλήρως και στην περίοδο 2021-2027.
- Σε επίπεδο εκρών της ΔΕΑ (2014-2020), κρίνεται ότι η εξειδίκευση που προέκυψε ήταν ιδιαίτερα ευρεία, λόγω του μεγάλου πλήθους των πεδίων (3^ο επίπεδο), ανά τομέα προτεραιότητας. Τα πεδία που αναγνωρίστηκαν καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος δυνητικών περιοχών παρέμβασης, σε αντίθεση με τη συνιστώμενη διεθνή βέλτιστη πρακτική, κατά την οποία η δημόσια δαπάνη (και οι ιδιωτικές επενδύσεις που αναμένεται να παρακινηθούν σαν αποτέλεσμα αυτής) επικεντρώνονται σε λίγους και σαφώς καθορισμένους τομείς. Κατά την περίοδο 2021-2027 η έκταση αυτή φαίνεται προς το παρόν να διατηρείται.
- Βάσει της εφαρμογής της σε περιφερειακό επίπεδο, η ΔΕΑ για τις Περιφέρειες αποτυπώνεται ως μια διερευνητική περισσότερο διαδικασία, που σε λίγες περιπτώσεις ενσωματώθηκε συστηματικά στο σχεδιασμό των οικείων περιφερειακών πολιτικών. Στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, η ΔΕΑ υλοποιείται μόνο σε εθνικό επίπεδο: Η ΕΣΕΕ επιλέγει τα τομεακά οικοσυστήματα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες ενός εθνικού σχεδιασμού και σχεδιάζει/προτείνει περιφερειακές εξειδικεύσεις (*περιφερειακές απολήξεις*). Συμμέτοχοι σε αυτά τα οικοσυστήματα είναι όλοι οι παραγωγικοί και ερευνητικοί φορείς ανεξαρτήτως γεωγραφικής έδρας.
- Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι, για την περίοδο 2021-2027 ξεκίνησε η συνεργασία του Υπουργείου Ανάπτυξης με το Υπουργείο Εργασίας, με βάση την πλατφόρμα ‘Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, για τη συσχέτιση της ΔΕΑ με τις δεξιότητες, κάτι που για την περίοδο 2014-2020 δεν είχε σημαντικό αντικείμενο.
- Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω εκτιμάται ότι, η προσπάθεια αναβάθμισης της ΔΕΑ πρέπει να επικεντρωθεί:
 - α. Στην θεσμοθέτηση της ΔΕΑ ως μιας συστηματικής δυναμικής διεργασίας, στο επίκεντρο των πολιτικών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, διορθώνοντας τυχόν υφιστάμενους περιορισμούς που αναγνωρίστηκαν στο παρελθόν. Ο καθορισμός δυνητικών τομέων προτεραιότητας εκτιμάται ότι απαιτεί πλέον μια πιο ολιστική, στοχευμένη και δυναμική προσέγγιση, λαμβάνοντας υπόψη και τη δια-τομεακότητα.
 - β. Στη διασφάλιση της γνώσης που βρίσκει πρακτικό πεδίο εφαρμογής (υφιστάμενο ή δυνητικό). Ο ιδιωτικός τομέας (υφιστάμενες επιχειρήσεις, αλλά και spin offs, καινοτόμες start ups, κ.ά. υπό ίδρυση επιχειρήσεις) θα πρέπει να έχει καθοριστικό λόγο στη διαδικασία αυτή. Στις περισσότερες χώρες, ο ιδιωτικός τομέας θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός φορέας καινοτομίας και ως εκ τούτου, η συμμετοχή του στη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης επιδιώκεται ενεργά, ακόμη και με την παροχή κινήτρων.

Στην Ελλάδα αφενός πρέπει να συστηματοποιηθεί/ θεσμοποιηθεί η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, αφετέρου πρέπει να διερευνηθεί η παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης.

- γ. Στην αναβάθμιση του πλαισίου για τον βέλτιστο ‘καθορισμό προτεραιοτήτων’, σε συνάφεια με τις ανάγκες της οικονομίας αλλά και με τις δυνατότητες των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις οικείες προσκλήσεις. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις διαπιστώσεις της Ε.Ε. για το σύνολο των ΚΜ σύμφωνα με τις οποίες: *‘Τα ΚΜ ακολουθούν συχνά μια στατική προσέγγιση...οι δυνητικοί τομείς προτεραιότητας των στρατηγικών S3 πρέπει να οριοθετηθούν υπό το πρίσμα μια παγκόσμιας προοπτικής...Ο προσδιορισμός δυνητικών τομέων προτεραιότητας αποκλειστικά σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο είναι ανεπαρκής παρότι συμβαίνει συχνά εμποδίζοντας στρατηγικές S3 να αντιμετωπίσουν στοιχεία διαφοροποίησης τα οποία, δεδομένων των παραθύρων ευκαιρίας σε παγκόσμιο πλαίσιο, θα μπορούσαν να αποτελέσουν συγκριτικά πλεονεκτήματα’.*
 - δ. Στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ», προκειμένου να επαναπροσεγγιστεί η εξειδίκευση τρίτου βαθμού, αλλά ενδεχομένως και η υποστήριξη για τη συμπλήρωση των στοιχείων που έχουν να κάνουν με την κρίσιμη μάζα των επιχειρήσεων σε αυτό το επίπεδο ανάλυσης στο μέλλον. Στο πλαίσιο των συμβουλευτικών ομάδων και των πλατφορμών της νέας προγραμματικής περιόδου είναι χρήσιμο να εξεταστούν τυχόν συνενώσεις των εξειδικεύσεων τρίτου βαθμού, επί τη βάση του ενδιαφέροντος που υπήρξε και μεταξύ τους συνάφειας.
 - ε. Στην ισόρροπη προσέλκυση και ενεργό συμμετοχή φορέων και από τις τέσσερις έλικες. Ιδιαίτερα η προσπάθεια πρέπει να στοχεύει στην ενεργοποίηση της Κοινωνίας των πολιτών, αλλά και στην ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων, η οποία θα διασφαλίσει τον ουσιαστικό προσανατολισμό στην ανάπτυξη/εφαρμογή/μεταφορά καινοτομίας στις ΜΜΕ
 - στ. Στην αντιμετώπιση των γραφειοκρατικών διαδικασιών μέσω παροχής υποστήριξης και λειτουργίας μηχανισμού secretariat.
- Τέλος, εκτιμάται ότι ο ρόλος της ΓΓΕΤ θα πρέπει επίσης να αναβαθμιστεί ουσιαστικά, και σε επίπεδο διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων, ιδίως τώρα που το σύστημα διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ 2021-2027 διευρύνθηκε. Η ΓΓΕΚ πρέπει να παρακολουθήσει και να αναλάβει να συντονίσει την ολοκλήρωση (integration) της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και σε περιφερειακό επίπεδο, καθοδηγώντας τους περιφερειακούς φορείς που ζητούν τη μεταφορά τεχνογνωσίας, με τυπικό τρόπο.

Η ΓΓΕΚ, ως η κύρια υπεύθυνη θεσμικά για τον σχεδιασμό και το συντονισμό της υλοποίησης της ΕΣΕΤΑΚ και την αρμονική σύνδεσή της με τη νέα προγραμματική περίοδο, έχει θεσμικά σημαίνοντα ρόλο στη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης, σε σχέση και με τους υπόλοιπους φορείς της κεντρικής διοίκησης. Είναι χρήσιμο να συνεχιστεί η καλή πρακτική της συμμετοχής μέλους του φορέα πολιτικής που έχει σχέση με τον εκάστοτε τομέα προτεραιότητας της εθνικής RIS3 στην αντίστοιχη ΣΟ. Επίσης, είναι σημαντικό να εκπαιδευτούν στη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης, φορείς της κεντρικής διοίκησης που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε ανερχόμενους κλάδους, όπως το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και η ΓΓΒ και οι οποίοι πλέον συμμετέχουν στο Σύστημα Θεσμικά.

Την περίοδο 2021-2027 και στο πλαίσιο της ΔΕΑ, η ΕΣΕΕ στοχεύει να οδηγήσει περαιτέρω την οικονομική ανάπτυξη αξιοποιώντας τη γνώση που αποκτήθηκε, καταγράφοντας με δυναμικό τρόπο τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα της χώρας και των περιφερειών της και ενισχύοντας την καινοτομία σε βασικούς οικονομικούς τομείς. **Αυτή η στρατηγική πλέον εγγενής προσέγγιση όχι μόνο συμβάλλει στην εθνική και περιφερειακή ανάπτυξη αλλά και ευθυγραμμίζεται με τους ευρύτερους στόχους της Ε.Ε. για μια πιο ανταγωνιστική και καινοτόμο ευρωπαϊκή οικονομία.**

3.2 Προστιθέμενη αξία της στρατηγικής και των παρεμβάσεων της – κατευθύνσεις για τη νέα περίοδο

3.2.1 Προστιθέμενη αξία της στρατηγικής και των παρεμβάσεων της

Η έννοια της Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ 2014-2020) ως προσέγγιση που προωθήθηκε και εξακολουθεί να προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) για την τόνωση της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, στοχεύει στον εντοπισμό των ειδικών δυνατοτήτων και των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας και των περιφερειών και τη μόχλευση των σχετικών πόρων για την προώθηση της οικονομικής τους ανάπτυξης. Ειδικότερα, ως προστιθέμενη αξία της ΕΣΕΕ 2014-2020 αναγνωρίζονται κυρίως τα ακόλουθα:

1. **Ανάπτυξη και ενίσχυση του οικοσυστήματος επιχειρηματικής και συνεργατικής καινοτομίας** στη χώρα και στις περιφέρειές της: Η χώρα ουσιαστικά αξιοποίησε σε σημαντικό βαθμό τη δυνατότητα εμπορικής αξιοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών που σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν, ιδίως μέσω της εμβληματικής της πρωτοβουλίας ΕΔΚ, η οποία συνεχίζεται και στην ΕΣΕΕ 2021-2027.
2. **Υποστήριξη στην διαφοροποίηση της οικονομίας:** Η Έξυπνη Εξειδίκευση ενθαρρύνει τη διαφοροποίηση της εθνικής αλλά και των τοπικών οικονομίας (βλέπε συγκεκριμένες επιλογές Περιφερειών σε τομείς που δεν απαντώνται σε εθνικό επίπεδο. Η διαφοροποίηση αυτή μπορεί να συμβάλει άμεσα στη ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κλάδων που άπτονται των τομέων προτεραιότητας .
3. **Καινοτομία και Έρευνα:** Η προσέγγιση προωθεί την καινοτομία και την έρευνα σε τομείς όπου η χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών, υπό το πρίσμα και της τεχνολογικής καινοτομίας, καθιστώντας τους επιλεγμένους τομείς προτεραιότητας πιο ανταγωνιστικούς και υποστηρίζοντας τη μετάβαση σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση. Ταυτόχρονα θέτει τις βάσεις για την ‘κοινή’ εννοιολόγηση της καινοτομίας από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς
4. **Ανάπτυξη κουλτούρας καινοτομίας σε επιχειρήσεις και ερευνητικούς φορείς:** Η συμμετοχή των επιχειρήσεων και των ερευνητικών φορέων στη ΔΕΑ και τα συνεργατικά σχήματα βοήθησε σε:
 - κατανόηση του όρου καινοτομίας, διαφοροποιώντας τον από τον όρο της βασικής έρευνας που υλοποιείται κατά κόρον στη χλωρα και ανοίγοντας δρόμο για πειραματική ανάπτυξη και εφαρμοσμένη έρευνα,

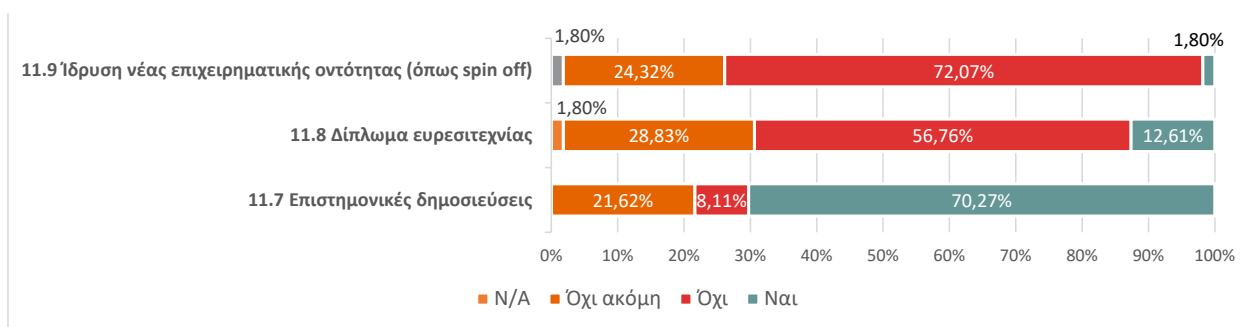
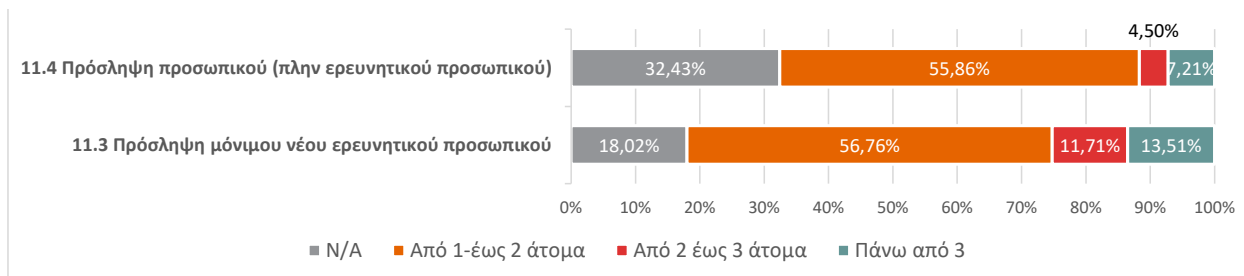
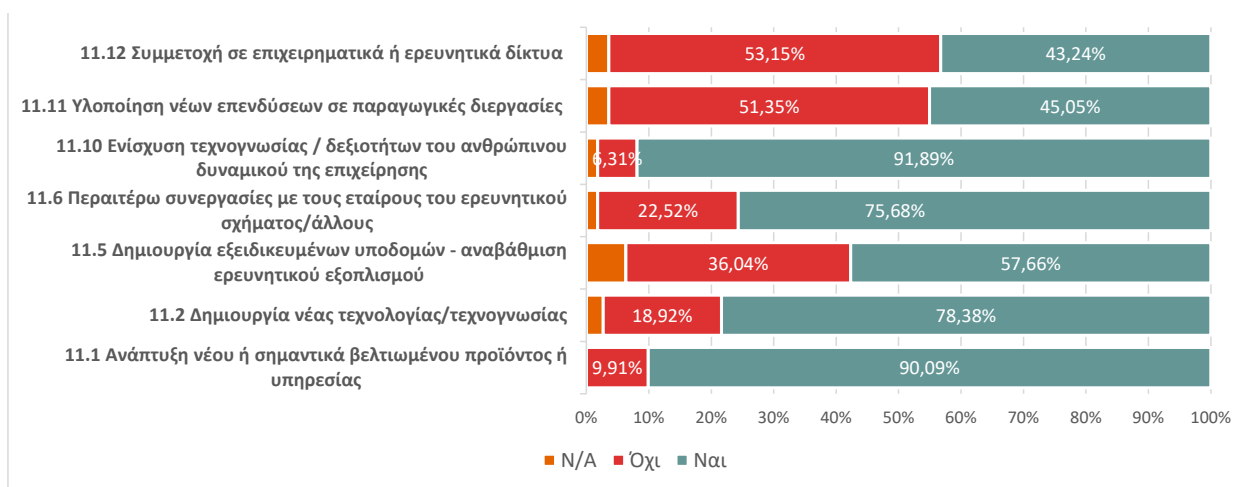
- συνεχή αξιολόγηση των τάσεων της αγοράς και των πιθανών τομέων ανάπτυξης, αλλά και έγκαιρη προσαρμογή των επιχειρήσεων στις αλλαγές της,
 - ενθάρρυνση της δημιουργικότητας, της ανάληψης κινδύνων και της συνεχούς μάθησης από την πλευρά των επιχειρήσεων,
 - (συν)επένδυση στην Έρευνα και Ανάπτυξη και κατανομή πόρων σε αυτή, με παράλληλη επένδυση σε τεχνολογίες και εργαλεία αιχμής που μπορούν να οδηγήσουν στην καινοτομία,
 - ενίσχυση της απασχόλησης, τόσο για επιχειρήσεις όσο και για ερευνητικούς φορείς
 - συνεργασίες και συμμετοχή σε δίκτυα, αλλά και αλυσίδες αξίας έστω σε αρχικό επίπεδο,
 - αναγνώριση της αξίας της διεπιστημονικότητας και ενθάρρυνσή της μέσω συνεργασιών,
 - εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων για διοίκηση καινοτομίας,
5. **Ενισχυμένη συνεργασία:** Η Έξυπνη Εξειδίκευση απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ του δημόσιου τομέα, του ιδιωτικού τομέα και των ερευνητικών ιδρυμάτων αλλά και της κοινωνίας των πολιτών (*τετραπλή έλικα*). Αυτό υποστηρίζει μια κουλτούρα συνεργασίας, η οποία είναι απαραίτητη για την καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη, και η οποία για πρώτη φορά επιχειρείται υιοθετώντας τη Διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Επιπρόσθετα αναγνωρίζεται τόσο από τους ερευνητικούς φορείς όσο και από τις επιχειρήσεις ως σημαντική και διαφαίνεται ότι ενσωματώνεται στη διαδικασία σχεδιασμού και παραγωγής προϊοντικής καινοτομίας και από τις δύο πλευρές.
6. **Πρόσβαση στη χρηματοδότηση της Ε.Ε.:** Εναρμονίζοντας τις εθνικές και τις περιφερειακές στρατηγικές με την πλατφόρμα Έξυπνης Εξειδίκευσης της Ε.Ε., οι εταίροι που έχουν αναγνωριστεί στη χώρα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πρόσθετα κονδύλια της Ε.Ε που είναι αφιερωμένα στην υποστήριξη της καινοτομίας και της περιφερειακής ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να προσφέρει σημαντική οικονομική ώθηση σε τοπικά τομεακά και διατομεακά έργα και πρωτοβουλίες.
7. **Στοχευμένη επένδυση:** Η Έξυπνη Εξειδίκευση βοηθά τόσο τη χώρα όσο και τις περιφέρειες να αναγνωρίσουν τα μοναδικά δυνατά σημεία και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά τους. Αυτό, με τη σειρά του, επιτρέπει στοχευμένες επενδύσεις στους τομείς προτεραιότητας (εκείνους δηλαδή που καταγράφουν τις περισσότερες δυνατότητες). Κατευθύνοντας πόρους σε συγκεκριμένους τομείς, η χώρα και οι περιφέρειες μπορούν να επιτύχουν υψηλότερες οικονομικές αποδόσεις ως αποτέλεσμα της υιοθέτησης της καινοτομίας.
8. **Προσέλκυση επενδύσεων:** Η ΕΣΣΕ 2014-2020 με τις παραγωγικές επενδύσεις που υποστήριξε μοχλεύει πρόσθετους πόρους (ιδιωτικούς και δημόσιους) που επενδύονται σε τοπικές οικονομίες. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και στη δημιουργία θέσεων εργασίας.
9. **Ψηφιακός μετασχηματισμός:** Η ΕΣΣΕ 2014-2020, επέλεξε ως τομέα προτεραιότητας τις ΤΠΕ. Πλην αυτού όμως, καταγράφεται η αξιοποίηση των ΤΠΕ ως οριζόντια συνιστώσα των λοιπών επιλεγμένων τομέων και η αξιοποίηση της τεχνολογικής (ψηφιακής καινοτομίας) σχεδόν στο σύνολο των λοιπών τομέων, υποστηρίζοντας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό και συνεισφέροντας στους στόχους της Ψηφιακής Δεκαετίας
10. **Βιώσιμη Ανάπτυξη:** Η Έξυπνη Εξειδίκευση δίνει έμφαση στη βιωσιμότητα. Οι χώρα και οι περιφέρειες έδωσαν προτεραιότητα σε τομείς που ευθυγραμμίζονται με περιβαλλοντικούς και

κοινωνικούς στόχους, συμβάλλοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη. Μάλιστα ένας από τους τομείς προτεραιότητας που επελέγησαν είναι αμιγώς περιβαλλοντικός

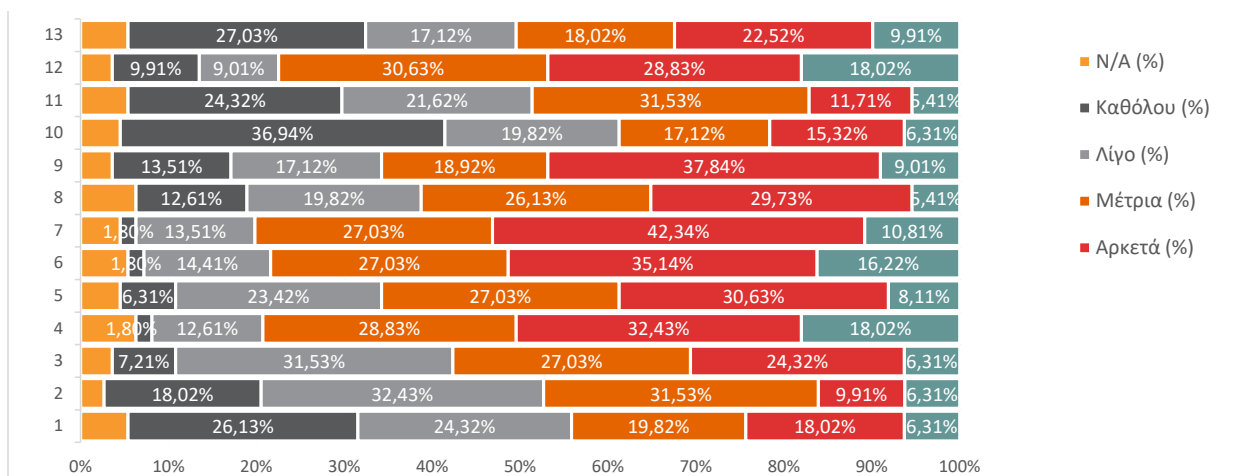
11. **Βελτιωμένη Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα:** Η στοχευμένη προσέγγιση της Έξυπνης Εξειδίκευσης για τις Περιφέρειες μπορεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα τους αξιοποιώντας τα μοναδικά τους πλεονεκτήματα και αντιμετωπίζοντας συγκεκριμένες προκλήσεις. Η ευθυγράμμιση των περιφερειακών στρατηγικών με τις ευρύτερες εθνικές και κοινοτικές πολιτικές είναι επίσης κρίσιμη για τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας αυτής της προσέγγισης.

Τα ανωτέρω υποστηρίζονται από τις απαντήσεις των επιχειρήσεων:

- **ΕΔΚ: Άμεσα αποτελέσματα (ερώτηση αριθμός 11)**

- **ΕΔΚ: Μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα (ερώτηση αριθμός 12)**

1. Αύξηση παραγωγικότητας - Εξοικονόμηση κόστους παραγωγής	7. Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής
2. Αύξηση εσόδων	8. Αύξηση μεριδίου αγοράς
3. Αύξηση προσωπικού	9. Είσοδος σε νέα αγορά
4. Ενίσχυση δραστηριοτήτων E&A	10. Αύξηση εξαγωγών
5. Αύξηση των δαπανών E&A κατόπιν ολοκλήρωσης της δράσης	11. Βελτίωση των διεθνών συνεργασιών/ συμμετοχή σε αντίστοιχα διεθνή δίκτυα
6. Ενίσχυση της έρευνας (βασική έρευνα, βιομηχανική/εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη)	12. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας
	13. Προώθηση της Πράσινης Ανάπτυξης

3.2.2 11 Κατευθύνσεις και 1 Διαπίστωση για την περίοδο 2021-2027

Παρά το θετικό συνολικά πρόσημο που αποδίδεται στην ΕΣΣΕ 2014-2020, για την ενίσχυση της αξίας της και κατά την περίοδο 2021-2027 εκτιμάται ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα:

- 1. Σαφής στρατηγική εστίαση με προϊόντικό χαρακτήρα:** Αυτό περιλαμβάνει τον εντοπισμό των δυνατών σημείων και των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και την ευθυγράμμιση των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας με αυτούς τους τομείς προτεραιότητας (όχι εξαντλητικούς στην ανάλυση επιπέδου), με γνώμονα την ανάπτυξη προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών. Σημαίνει ουσιαστικά τη διαμόρφωση μιας Στρατηγικής περισσότερο ευθυγραμμισμένης με την ‘προϊόντική’ προσέγγιση, ήτοι μιας περισσότερο στοχευμένης διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης με βάση την ύπαρξη κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων προς χρηματοδότηση και την επιχείρηση στο επίκεντρο,
- 2. Ενίσχυση της συμμετοχής ενδιαφερομένων (κυρίως επιχειρήσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών) στη ΔΕΑ:** Η συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων, των ερευνητικών ιδρυμάτων και της κοινωνίας των πολιτών, είναι ζωτικής σημασίας. Η ΓΓΕΚ θα πρέπει να ενισχύσει περαιτέρω αυτή τη συμμετοχή, συστηματοποιώντας και θεσμοθετώντας τη διαδικασία της ΔΕΑ, ως μια συνεχή διαδικασία εξειδίκευσης των τομέων

προτεραιότητας και δημιουργώντας γέφυρες ειλικρινούς (συν)σχεδιασμού, εκεί που έχει κερδηθεί ήδη η εμπιστοσύνη σε επίπεδο διαλόγου. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί και στην επανεξέταση του τρόπου ενίσχυσης της ενεργού συμμετοχής φορέων της κοινωνίας των πολιτών.

3. **Συστηματική υποστήριξη της ΔΕΑ:** Η υποστήριξη αυτή αφορά κυρίως στη λειτουργία του μηχανισμού των Πλατφορμών, αξιοποιώντας πόρους της Τεχνικής Βοήθειας και μειώνοντας το φόρτο και αντιμετωπίζοντας την υποστελέχωση της ΓΓΕΚ. Η συστηματοποίηση αυτή θα υποστηρίξει και συνεχιζόμενη επικαροποίηση του μεγάλου πλήθους των προτεραιοτήτων, και την ενδεχόμενη μείωσή του (*ισορροπία μεταξύ εξειδίκευσης και υποστήριξης μιας περισσότερης ανοιχτής καινοτομίας*).
4. **Συντονισμός εθνικού και περιφερειακού επιπέδου:** Η διασύνδεση του εθνικού με το περιφερειακό επίπεδο αποτιμήθηκε στην ΕΣΕΕ 2014-2020 ως αδύνατο σημείο, ιδίως σε σχέση με την έκδοση Προσκλήσεων και τον προγραμματισμό τους. Προς αντιμετώπιση εκτιμάται ότι θα πρέπει να επανεξεταστεί η συγκεκριμένη διαδικασία έτσι ώστε, ενδεχόμενα, οριζόντιες προτεραιότητες να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται εθνικά ενώ συγκριμένες τομεακές/κλαδικές (*καθιερωμένες*) προτεραιότητες περιφερειακά. Ταυτόχρονα, σε εθνικό επίπεδο προτείνεται η πιθανή εγκαθίδρυση κεντρικού σημείου (δομής) με ρόλο την οργάνωση και συντονισμό μεταξύ συστημάτων και μηχανισμών που παρακολουθούν επιμέρους θεματικές της Στρατηγικής, για λογαριασμό διαφορετικών φορέων άσκησης πολιτικής.
5. **Οικοσυστήματα Καινοτομίας:** Η οικοδόμηση και η ενίσχυση εθνικών και περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας είναι σημαντική. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση της επιχειρηματικότητας, την υποστήριξη της μεταφοράς τεχνολογίας και την παροχή υποδομών και υπηρεσιών για έρευνα και ανάπτυξη. Με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε κατά την περίοδο 2014-2020 τέθηκαν οι βάσεις αυτές. Απαιτείται όμως ταυτόχρονα και η ανάπτυξη υπηρεσιών από τα ερευνητικά ιδρύματα προς τις επιχειρήσεις για εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη.
6. **Ερευνητικές υποδομές:** Σε σχέση με τις ερευνητικές υποδομές, προτείνεται η επανεξέταση του πλήθους τους, στη βάση συνεχούς αξιολόγησης της ικανότητάς τους
7. **Αλυσίδες αξίας:** Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί περαιτέρω η συμμετοχή κυρίως της επιχειρηματικής κοινότητας σε αλυσίδες αξίας. Η ΕΣΕΕ 2021-2027 θα πρέπει να ενισχύσει τις συνεργασίες αυτές με στόχο τη μεγιστοποίηση του θετικού αντικτύπου στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων.
8. **Χρηματοδότηση:** Η πρόσβαση σε μηχανισμούς χρηματοδότησης, όπως τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ), είναι κρίσιμης σημασίας για τις επιχειρήσεις και τους ερευνητικούς φορείς. Η χώρα θα πρέπει να διασφαλίσει την συνέχεια στην πρόσβαση αυτή (συστηματικότητα σε 'κύκλους προσκλήσεων') που θα διευκολύνουν τον προγραμματισμό και την καλύτερη προετοιμασία των συνεργατικών σχημάτων.
9. **Ευελιξία και προσαρμοστικότητα:** Η ΕΣΕΕ 2021-2027 θα πρέπει να είναι ευέλικτη και προσαρμόσιμη στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και στις αναδυόμενες ευκαιρίες. Υπό το πρίσμα αυτό, η ενδεχόμενη αναθεώρηση θα πρέπει να τεθεί σε χρονικό προγραμματισμό, ενώ το σύστημα διακυβέρνησης να μπορεί να αποφασίσει σχετικά, βασιζόμενο σε αντικειμενικά δεδομένα (*evidence-based*) που θα καθοριστούν σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο. Η εδραίωση διαλειτουργικότητας μεταξύ συστημάτων και μηχανισμών που παρακολουθούν επιμέρους

Θεματικές της Στρατηγικής, υπό την εποπτεία διαφορετικών φορέων άσκησης πολιτικής, είναι επιτακτική.

10. **Παρακολούθηση και αξιολόγηση:** Η παρακολούθηση στο συνολικό επίπεδο και η αξιολόγηση της προόδου και του αντίκτυπου των πρωτοβουλιών και των δράσεων της RIS3 είναι απαραίτητη (κύκλος πολιτικής). Η χώρα θα πρέπει να θεσπίσει βασικούς δείκτες επίδοσης και πλαίσιο αξιολόγησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της ΕΣΕΕ 2012-2027.
11. **Απλούστευση και μείωση της γραφειοκρατίας:** Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και τη μείωση της γραφειοκρατίας, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση και η χρήση των ενδιαφερομένων σε χρηματοδότηση και πόρους για την έρευνα και την καινοτομία. Οι επιχειρήσεις, ακόμη και αν δεν γνωρίζουν την ΔΕΑ, την ΕΣΕΕ και το ΣΔΕ/ΣΚΕ, κινούνται γρήγορα και είναι προσανατολισμένες στο αποτέλεσμα. Με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε υπάρχουν σημεία βελτίωσης στις διαδικασίες που μπορούν να διερευνηθούν.

Παρά τις ανωτέρω επισημάνσεις, αναγνωρίζεται από όλους τους συμμετέχοντες στις έρευνες πεδίου που υλοποίησε ο Σύμβουλος Αξιολόγησης ότι: η διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής έθεσε τις ουσιαστικές βάσεις για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος καινοτομίας στη χώρα. Θεωρήθηκε τόσο σημαντική που απετέλεσε τη βάση για το συστηματικό μηχανισμό σχεδιασμού της ΕΣΕΕ 2021-2027, στη βάση αξιοποίησης μιας μικτής προσέγγισης: *top-down* για την αναγνώριση των τομέων και τη διαμόρφωση των κειμένων πολιτικής και της *bottom-up evidence-based* ανατροφοδότησης από φορείς της επιχειρηματικότητας και της ερευνητικής κοινότητας για τις ανάγκες και τις δυναμικές που αναπτύσσει η οικονομία στους επιλεγμένους τομείς.

4. ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ RIS3 ΚΑΙ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ – ΣΗΜΕΙΑ ΑΠΟΦΥΓΗΣ / ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ / ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

4.1 Καλές πρακτικές και προτάσεις για την ΠΠ 2021-2027

4.1.1 Καλές πρακτικές από την ελληνική εμπειρία

4.1.1.1 ΓΓΕΚ: Πλατφόρμες Καινοτομίας σε βασικούς Τομείς Προτεραιότητας για την έρευνα και την καινοτομία

Για την εφαρμογή της διαδικασίας της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης η ΓΓΕΚ έχει οργανώσει **Πλατφόρμες Καινοτομίας σε βασικούς Τομείς Προτεραιότητας για την έρευνα και την καινοτομία**, οι οποίοι είχαν/έχουν σημαντική συμβολή στην αναπτυξιακή προοπτική της χώρας. Οι Πλατφόρμες Καινοτομίας αποτελούν τους βασικούς πυρήνες της διαβούλευσης, με ενεργή συμμετοχή εκπροσώπων της τετραπλής έλικας συγκεντρώνοντας στελέχη επιχειρήσεων του τομέα, ερευνητές από τα Πανεπιστήμια, τους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς, εκπροσώπους από συναρμόδιες υπηρεσίες, Υπουργεία, Οργανισμούς και Περιφέρειες, καθώς και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

Για κάθε Πλατφόρμα Καινοτομίας ορίσθηκε ολιγομελής Συμβουλευτική Ομάδα η οποία απαρτίστηκε από εμπειρογνώμονες με σημαντική δραστηριότητα στον τομέα, προερχόμενους τόσο από τον παραγωγικό όσο και από τον ερευνητικό χώρο. Στα μέλη της Συμβουλευτικής Ομάδας περιλαμβάνονταν στελέχη δυναμικών επιχειρήσεων του τομέα, ερευνητές με σημαντική δραστηριότητα, εθνικοί εκπρόσωποι στις επιτροπές του Προγράμματος – Πλαισίου για την Έρευνα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και γενικότερα άτομα που έχουν επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσφορά στην λειτουργία των πλατφορμών. Κύριο μέλημα των Συμβουλευτικών Ομάδων ήταν/είναι η διαμόρφωση εισηγήσεων προς την αντίστοιχη Πλατφόρμα του εκάστοτε τομέα αρμοδιότητας της πλατφόρμας, με στόχο την ανάδειξη των προτεραιοτήτων που θα συμπεριληφθούν σε κατάλληλες παρεμβάσεις με συγκεκριμένους στόχους, δείκτες χρονοδιάγραμμα, μέσα εφαρμογής και προϋπολογισμό.

Για κάθε Πλατφόρμα έχει οριστεί Συντονιστής, στέλεχος της ΓΓΕΚ/ΕΥΔΕ-ΕΤΑΚ, κάτοχος μεταπτυχιακού ή/και διδακτορικού διπλώματος με κατάλληλη ειδικότητα. Ο συντονιστής αναλαμβάνει τον συντονισμό, οργάνωση και λειτουργία της πλατφόρμας σε συνεργασία με την Συμβουλευτική Ομάδα του τομέα και την αρμόδια Διεύθυνση/ Τμήμα Σχεδιασμού & Προγραμματισμού της ΓΓΕΚ.

4.1.1.2 Περιφερειακές Δομές για την στήριξη της Καινοτομίας

Περιφερειακές Δομές Στήριξης της Καινοτομίας (Innovation Agencies) λειτούργησαν επιτυχώς στο πλαίσιο των Περιφερειακών RIS για τις Περιφέρειες: **Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης**. Σημειώνεται ότι, αντίστοιχες δομές υφίστανται σε 23 από τις 27 χώρες της ΕΕ είτε ως αμιγώς Innovation Agencies, είτε ως Enterprise Agencies με κύριο πυλώνα την προώθηση της Καινοτομίας και της Τεχνολογικής Ανάπτυξης από τις επιχειρήσεις.

Οι Περιφερειακές Δομές Στήριξης της Καινοτομίας,

- Κέντρο Καινοτομίας της Περιφέρειας Αττικής (ΚΕ.Κ.Π.Α.) <https://www.innovationattica.gr/about-us>

- Παρατηρητήριο Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κρήτης <https://ibo.crete.gov.gr/>
- RIS3 One Stop Liaison Office, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας <https://www.ris3rcm.eu/>(αναδείχθηκε παράλληλα ως καλύτερη πρακτική από το πρόγραμμα "INTERREG EUROPE" στην κατηγορία του Περιβάλλοντος και της αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων, για τις δράσεις του στον τομέα της Κυκλικής Οικονομίας)
- Άτυπη Ομάδα RIS3 Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με τη συμμετοχή στελεχών της Διαχειριστικής Αρχής (ορισμός υπευθύνου RIS3) και της Περιφέρειας

υποστηρίζουν την καταγραφή των αναγκών καινοτομίας σε περιφερειακό επίπεδο, χαρτογραφούν τους δυναμικούς τομείς της οικονομίας, υποστηρίζουν την υλοποίηση των περιφερειακών στρατηγικών και παρέχουν πληροφόρηση προς τις επιχειρήσεις για τη δυνατότητα συμμετοχής τους σε προγράμματα. Σε σχέση με την ανάπτυξη του περιφερειακού οικοσυστήματος συμμετέχουν στη διακυβέρνηση των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης, στη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, στην αποτελεσματική και έγκαιρη καταγραφή προγραμμάτων και πρωτοβουλιών καινοτομίας (εθνικά/ευρωπαϊκά) που υλοποιούνται στην Περιφέρειά τους, υποστηρίζουν τη δικτύωση και τις συνεργασίες των επιχειρήσεων, ενώ ακόμη έχουν και λειτουργία Παρατηρητηρίου με σκοπό τη **διασύνδεση των επιχειρήσεων με τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα**. Η λειτουργία τους συμβάλλει στην τεκμηρίωση για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αποτελεί κόμβο ενημέρωσης και κινητοποίησης για την ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών αλλά και την ενθάρρυνση νέων επενδύσεων.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες Περιφέρειες (π.χ Δυτική Μακεδονία) μέρος του ρόλου αυτού έχει αναλάβει το οικείο Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης.

Οι ανωτέρω καλές πρακτικές διακυβέρνησης και διαχείρισης των στρατηγικών και των Σχεδίων Δράσης υποστηρίζουν, εν τέλει:

- την ενίσχυση του 'καθεστώτος ιδιοκτησίας' των πολιτικών καινοτομίας στο επίπεδο των περιφερειών,
- την υποστήριξη της τεκμηρίωσης, εξειδίκευσης, εφαρμογής και παρακολούθησης υλοποίησης των στρατηγικών, οργάνωσης των διαδικασιών επιχειρηματικής ανακάλυψης και διαμεσολάβησης με τους φορείς της τετραπλής έλικας,
- την ενημέρωση και κινητοποίηση των συντελεστών της τετραπλής έλικας, την υποστήριξη της τεκμηρίωσης και εξειδίκευσης της περιφερειακής στρατηγικής, την πληροφόρηση για χρηματοδοτικά εργαλεία στήριξης της καινοτομίας.

4.1.2 Καλές πρακτικές άλλων χωρών

Οι πρακτικές άλλων χωρών που καταγράφονται στη συνέχεια επιλέχθηκαν:

- A. βάσει προγενέστερων μελετών και έργων όπως, η μελέτη *Implementing Smart Specialisation Strategies: A Handbook* (Gianelle, Kyriakou, Cohen, & Przeor, 2016), *Assessing Smart*

Specialisation: The Entrepreneurial Discovery Process (Perianez-Forte & Wilson, 2021) και τα έργα *HIGHER (2016-2021)*³⁴, *Beyond EDP (2016-2021)*³⁵, και *COHES3ION (2019-2023)*³⁶

B. βάσει πρακτικών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του Interreg Europe – Good Practices³⁷.

Η επιλογή των πρακτικών συμφωνεί επίσης με το Regional Benchmarking της Πλατφόρμας Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΕΕ³⁸ η οποία επιτρέπει τον προσδιορισμό περιφερειών αναφοράς σε ολόκληρη την Ευρώπη με παρόμοιες διαρθρωτικές συνθήκες που σχετίζονται με την ανάπτυξη με γνώμονα την καινοτομία (κοινωνικά, οικονομικά, τεχνολογικά, θεσμικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά) με τις ελληνικές περιφέρειες, με βάση τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε από κοινού από το [Orkestra – Basque Institute of Competitiveness](#) και την [Πλατφόρμα S3](#). Οι Πρακτικές αυτές αναλύθηκαν γιατί θεωρείται ότι υπάρχουν ευκαιρίες για την άντληση διδαγμάτων πολιτικής και τη μεταφορά τους στο ελληνικό πλαίσιο.

4.1.2.1 Πορτογαλία

Από την πρακτική της Πορτογαλίας σημαντική είναι η προσέγγιση που εφαρμόστηκε για το δεύτερο στάδιο του καθορισμού της Εθνικής RIS3 η οποία βασίστηκε στη διάγνωση SWOT και πρόσθεσε μια πρόβλεψη για μελλοντικά σενάρια. Για να καταλήξει σε ένα σύνολο τομέων προτεραιότητας, η ομάδα εργασίας ανέπτυξε τα ακόλουθα βήματα: Πρώτον, οι σημαντικότεροι οικονομικοί, επιστημονικοί και τεχνολογικοί τομείς που προσδιορίστηκαν στην ανάλυση SWOT απαριθμήθηκαν και χαρακτηρίστηκαν όσον αφορά την κρίσιμη μάζα, τον αντίκτυπο, την ανάπτυξη και το σχετικό δυναμικό ποικιλίας. Δεύτερον, κάθε θέμα ταξινομήθηκε βάσει μιας σειράς ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων, δηλαδή: επιστημονική ικανότητα και δυναμικό ανάπτυξης, ικανότητα τεχνολογίας και καινοτομίας, και οικονομική και επιχειρηματική ικανότητα. Τέλος, οι διάφοροι 'τομείς' συγκρίθηκαν και ταξινομήθηκαν ως χαμηλότερες, ενδιάμεσες και υψηλότερες επιδόσεις. Το τελικό αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία 15 τομέων προτεραιότητας.

Το τρίτο στάδιο της αρχικής εκπόνησης της εθνικής RIS3 συνίστατο σε μια ευρεία διαδικασία διαβούλευσης μέσω θεματικών συνεδριών σε κάθε έναν από τους άξονες. Στόχος των συνεδριών ήταν η τόνωση της δημιουργικής σκέψης για τη διερεύνηση νέων δεσμών μεταξύ των θεμάτων και η προώθηση ενός συλλογικού προβληματισμού σχετικά με τη σημασία κάθε τομέα για τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2020 (ENEI, 2014). Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν αυτή του «δομημένου καταιγισμού ιδεών (structured brainstorming sessions)» οργανωμένου σε τρία μέρη. Μια "συνολική" επισκόπηση του θέματος και της συνάφειας και σημασίας του για την Πορτογαλία ή/και τις περιφέρειες, ένα δεύτερο μέρος με παράλληλες συνεδρίες σε θέματα και κατηγορίες ενδιαφερομένων μερών, για τη συζήτηση δυσκολιών και προκλήσεων, και ένα τελευταίο μέρος στην ολομέλεια για την έκθεση των συμπερασμάτων και των συστάσεων των παράλληλων συνεδριάσεων και των γενικών συμπερασμάτων

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η προσπάθεια για μια κοινή διασυνοριακή στρατηγική έξυπνης Εξειδίκευσης (HIGHER, 2016-2021) όπως εφαρμόστηκε στην περίπτωση της Γαλικίας (Ισπανία) και της Norte (Πορτογαλία): Στόχος της δημιουργίας Κοινής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την παραμεθόρια περιοχή Norte και Γαλικίας ήταν ο καθορισμός πλαισίου στρατηγικής συνεργασίας προκειμένου να δοθεί

³⁴ Βλ. [HIGHER | Interreg Europe](#).

³⁵ Βλ. [Beyond EDP | Interreg Europe](#).

³⁶ Βλ. [COHES3ION | Interreg Europe](#).

³⁷ Βλ. [Find policy solutions | Interreg Europe - Sharing solutions for better policy](#).

³⁸ Βλ. [Regional Benchmarking - Smart Specialisation Platform \(europa.eu\)](#).

συντονισμένη απάντηση σε κοινές προκλήσεις οι οποίες, εντός του πλαισίου για τις πολιτικές καινοτομίας, μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα και **αποδοτικότερα με κοινό τρόπο, να εφαρμοστούν νέες πρωτοβουλίες και έργα και να διευκολυνθεί η άντληση κεφαλαίων από συγκεκριμένες πηγές χρηματοδότησης.**

Οι περιφερειακοί φορείς καινοτομίας στην παραμεθόρια περιοχή αποφάσισαν να ευθυγραμμίσουν τους στόχους και τις προτεραιότητες έρευνας και καινοτομίας σε μια κοινή διασυνοριακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, ώστε να αξιοποιήσουν καλύτερα τα διάφορα πλαίσια χρηματοδότησης (π.χ. περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα/χρηματοδότηση διασυνοριακής συνεργασίας) και να είναι πιο ανταγωνιστικοί σε διακρατικά προγράμματα έρευνας και καινοτομίας (π.χ. «Ορίζων 2020» και Era-net). Αυτό εκτιμήθηκε ότι θα συμβάλει στην ανάπτυξη κρίσιμης μάζας επιχειρηρήσεων σε μια διεθνή αξιακή αλυσίδα, μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και του συνδυασμού των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας.

Σχετικά με την Παρακολούθηση της RIS3 ενδιαφέρον σημείο της Πρακτικής ήταν επίσης η **απόφαση στο υψηλότερο επίπεδο, η εφαρμογή της εθνικής RIS3 να διοικείται από μια διυπουργική επιτροπή που συνδυάζει τρία υπουργεία:** το Υπουργείο Επιστημών, Τεχνολογίας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Ministério de Ciência, Tecnologia e Ensino Superior - MCTES), το Υφυπουργείο και το Υπουργείο Οικονομίας (Ministro Adjunto e da Economia) και το Υπουργείο Σχεδιασμού και Υποδομών (Ministro do Planeamento) και να θεσπισθεί **μια Διεθνής Επιτροπή Στρατηγικής Παρακολούθησης αποτελούμενη από αναγνωρισμένους διεθνείς εμπειρογνώμονες από τον επιστημονικό και επιχειρηματικό τομέα,** Μολονότι οι πληροφορίες παρακολούθησης θα συλλέγονταν από την Εθνική Γραμματεία RIS3 (που φιλοξενείται στην ANI – τον Εθνικό Οργανισμό Καινοτομίας), αυτή η Διεθνής Επιτροπή θα ήταν υπεύθυνη για την αξιολόγηση του τρόπου εφαρμογής της Στρατηγικής, ιδίως των αποτελεσμάτων, του αντικτύπου και της αποτελεσματικότητάς της.

Μια άλλη σημαντική συνιστώσα σε ανώτατο επίπεδο ήταν η θέσπιση **Διυπουργικής Επιτροπής Συντονισμού** (Comissão Inter-ministerial de Coordenação - CIC) της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης Portugal2020, με επικεφαλής τον υπουργό Προγραμματισμού. **Αυτό το ειδικό όργανο υψηλού επιπέδου,, για τον διυπουργικό και πολυεπίπεδο συντονισμό εποπτεύει τον Οργανισμό Ανάπτυξης και Συνοχής – ADC και τις διαχειριστικές αρχές για τα θεματικά-εθνικά και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα στο πλαίσιο του PT2020, τα οποία διαχειρίζονται τα κύρια μέσα υλοποίησης της RIS3 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.**

4.1.2.2 Ιταλία

Η προσέγγιση της Ιταλίας για τον σχεδιασμό της RIS3 βασίσθηκε σε μια σημαντική κινητοποίηση με **πέντε δημόσιες συζητήσεις** για τα θέματα της Έξυπνης Εξειδίκευσης **μεταξύ κεντρικών διοικήσεων και περιφερειακών διοικήσεων, καθώς και με εμπορικές ενώσεις, δημόσιους και ιδιωτικούς ερευνητικούς φορείς, το επιχειρηματικό σύστημα, επιχειρηματικές ενώσεις μεταξύ εταιρειών και ερευνητικών ιδρυμάτων (τεχνολογικές περιοχές, εθνικά τεχνολογικά συμπλέγματα κ.λπ.) και φορείς εδαφικής ανάπτυξης, στην οποία συμμετείχαν συνολικά περίπου 600 συμμετέχοντες.** Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων εξετάστηκαν θέματα σχετικά με την ανάλυση λογικού πλαισίου, το όραμα, τις προτεραιότητες εξειδίκευσης, το μείγμα πολιτικής, τη διακυβέρνηση, το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης, σύμφωνα με το πρότυπο που πρότεινε η DG REGIO της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ορισμό της RIS3.

Κατά τις εκδηλώσεις εμβαθύνθηκε και κεφαλαιοποιήθηκε η εμπειρία των διαφόρων φορέων καινοτομίας και των κεντρικών και περιφερειακών διοικήσεων μέσω του δημόσιου διαλόγου για τη

συλλογή προτάσεων και προβληματισμών χρήσιμων για τον εντοπισμό τομέων εξειδίκευσης, την επιλογή μεθοδολογιών και περιεχομένων σε συγκεκριμένα θέματα, τα αποτελέσματα των οποίων κοινοποιήθηκαν στους συμμετέχοντες και διατέθηκαν στην πλατφόρμα ResearchItaly.

Η συνεργασία μεταξύ του MISE-MIUR και των περιφερειακών διοικήσεων για τον προσδιορισμό των εθνικών προτεραιοτήτων επιτεύχθηκε επίσης μέσω της εκπόνησης ενός πίνακα στον οποίο κάθε περιφερειακή διοίκηση συνέδεε τις τεχνολογικές προκλήσεις με τις δέκα θεματικές προτεραιότητες του Horizon 2020 προσδιορίζοντας τις πολιτικές και τα εργαλεία που πρέπει να ενεργοποιηθούν.

Τα κύρια αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας εταιρικής σχέσης ήταν:

- 1. δημιουργία γλωσσαρίου για την ενθάρρυνση της απόκτησης μιας κοινής τεχνικής ορολογίας για τις κεντρικές και περιφερειακές διοικήσεις,**
- 2. ανάλυση των κύριων τομέων προτεραιότητας E&K σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ώστε να παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προοπτικές της χρηματοδοτούμενης έρευνας σε κάθε Περιφέρεια, και σε ορισμένες περιπτώσεις τις αλληλεπικαλύψεις, μεταξύ του αντίστοιχου προγραμματισμού,**
- 3. ανάλυση των τεχνολογικών, περιφερειακών και τομεακών εξειδικεύσεων, με ένδειξη, για κάθε τομέα, των τεχνολογικών τομέων και των βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής,**
- 4. έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε ιταλικές εταιρείες με τη μεγαλύτερη ικανότητα για έρευνα και καινοτομία,**
- 5. δημιουργία περιφερειακών φακέλων, οι οποίοι περιείχαν την ανάλυση της στρατηγικής θέσης των τοπικών πανεπιστημίων, βάσει αντικειμενικών στοιχείων (όπως βιβλιομετρικοί δείκτες που αναφέρονται από τις κύριες διεθνείς βάσεις δεδομένων που είναι προσβάσιμες σε δημόσια μορφή).**

Η πρακτική αυτή, και κυρίως στα σημεία 1, 4 και 5, θα είχαν ιδιαίτερη σημασία να εφαρμοσθούν και στην Ελλάδα

Σε περιφερειακό επίπεδο οι διοικήσεις δημιούργησαν εταιρικές σχέσεις στις επιμέρους περιοχές με τη συμμετοχή φορέων καινοτομίας, όπως επιχειρήσεις, ερευνητικά ιδρύματα, εμπορικές ενώσεις και επιχειρηματικά-ερευνητικά ιδρύματα, με στόχο τη συλλογή των αναγκών και την ενίσχυση των ιδιαιτεροτήτων και του δυναμικού καινοτομίας των περιφερειών.

Οι Περιφέρειες κινητοποίησαν τους ενδιαφερόμενους φορείς για τη συμμετοχή τους στη ΔΕΑ με διάφορους τρόπους όσον αφορά τη μεθοδολογία, τους εμπλεκόμενους φορείς και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν. Στην προσπάθεια τους αυτή, αρκετές Περιφέρειες **χρησιμοποίησαν Ομάδες Εστίασης με στόχο να αναδείξουν τις σχέσεις μεταξύ των φορέων και να εκφραστούν απόψεις ξεκινώντας από συγκεκριμένες πρακτικές εμπειρίες. Οι ομάδες εστίασης οργανώθηκαν, από ορισμένες Περιφέρειες, ανά θεματικό τομέα στους τομείς εξειδίκευσης που προσδιορίστηκαν και, από άλλες, ανά τύπο εμπλεκόμενου φορέα (εταιρείες, ερευνητικά ιδρύματα, επαγγελματικές ενώσεις κ.λπ.) και αναπτύχθηκαν στοχεύοντας στο διαμοιρασμό σημαντικών πρακτικών εμπειριών και την αλληλεπίδραση των ενδιαφερόμενων μερών σε θέματα καινοτομίας υπό την καθοδήγηση τομεακών εμπειρογνομώνων. Ο δημόσιος διάλογος επέτρεψε αφενός την ενίσχυση και ολοκλήρωση του πλαισίου των δυνατών σημείων και ευκαιριών ανάπτυξης των τομέων εξειδίκευσης που πρότεινε η Διοίκηση και, αφετέρου, την ανάδειξη τυχόν κρίσιμων ζητημάτων. Τα αποτελέσματα των ομάδων εστίασης**

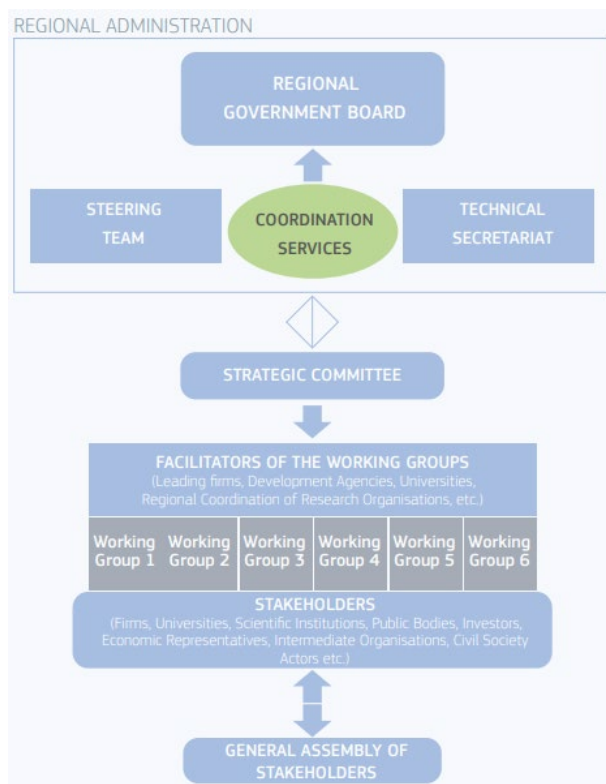
συστηματοποιήθηκαν και τέθηκαν στη διάθεση των ενδιαφερόμενων μερών στο πλαίσιο διαδικτυακών πλατφορμών ή/και δημόσιων εκδηλώσεων.

Για να διασφαλιστεί η επιλογή των στρατηγικών επιλογών ως αποτέλεσμα πλήρους ανταλλαγής εταιρικών σχέσεων, **οι Περιφέρειες πραγματοποίησαν συνεδρίες με συμμετέχοντες τόσο τους περιφερειακούς φορείς της έρευνας, της καινοτομίας, της οικονομίας και τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών όσο και τους τελικούς χρήστες των διαδικασιών καινοτομίας.** Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών ήταν τα εξής:

- αποστολή ερωτηματολογίων ανοικτής διακυβέρνησης στη φάση πριν από την πραγματοποίηση των ομάδων εστίασης για την ανίχνευση του πλαισίου που θα έπρεπε να επικεντρωθούν οι δημόσιες διαβουλεύσεις,
- διαδικτυακές πλατφόρμες δημόσιας διαβούλευσης για τη διατήρηση ανοικτού διαλόγου και τη συλλογή συνεισφορών και καινοτόμων ιδεών για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των Περιφερειών,
- υλοποίηση εκδηλώσεων και δημόσιας διαβούλευσης για την παρουσίαση της προόδου των RIS3,

Όσον αφορά στη διακυβέρνηση, το παράδειγμα της Friuli Venezia Giulia – Μια δομή διακυβέρνησης σχεδιασμένη για την εφαρμογή του RIS3 (Gianelle, Kyriakou, Cohen, & Przeor, 2016, pp. 48-49) είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα περίπτωση. Προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός των κονδυλίων, διαφάνεια των διαδικασιών, επικοινωνία και αξιολόγηση, η δομή διακυβέρνησης RIS3 που εκπονήθηκε στην Περιφέρεια Friuli Venezia Giulia καθορίζει σαφώς τους ρόλους και τις λειτουργίες των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων:

- Η περιφερειακή διοίκηση παρέχει πολιτική κατεύθυνση και εξασφαλίζει τη διαχείριση της RIS3 με τη λειτουργία της Διευθύνουσας Ομάδας και της Τεχνικής Γραμματείας. Η διευθύνουσα ομάδα συντονίζει τη διαδικασία RIS3 και παρέχει στοιχεία σε άλλα τμήματα που είναι αρμόδια για συμπληρωματικές πολιτικές.
- Η Στρατηγική Επιτροπή είναι το συνδετικό όργανο μεταξύ της περιφερειακής διοίκησης και των ενδιαφερόμενων μερών και παρέχει στοιχεία στις φάσεις εφαρμογής της στρατηγικής και στην αναθεώρησή της. Αποτελείται από τους συντονιστές των Ομάδων Εργασίας RIS3 καθώς και από τους εκπροσώπους των οικονομικών ενώσεων και του Περιφερειακού Συντονιστικού Ερευνητικών Οργανισμών, που εκπροσωπούν τον παραγωγικό ιστό και το περιφερειακό επιστημονικό σύστημα αντίστοιχα.

- Οι ομάδες εργασίας RIS3 διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την εφαρμογή και την αναθεώρηση της στρατηγικής και αναφέρονται στους τομείς προτεραιότητας RIS3 καθώς και σε συγκεκριμένα θέματα. Είναι ανοικτές σε εκπροσώπους ολόκληρου του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας.
- Η Γενική Συνέλευση των ενδιαφερομένων μερών της RIS3 επιτρέπει στους συμμετέχοντες να συναντηθούν και να συζητήσουν πώς αναπτύσσεται η στρατηγική. Τόσο το Συμβούλιο Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης όσο και η Διευθύνουσα Ομάδα συμμετέχουν και στηρίζουν τη Γενική Συνέλευση, διασφαλίζοντας έτσι τη σύνδεση μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας και της περιφερειακής κοινότητας.

Εξίσου ενδιαφέρουσα είναι και η προσέγγιση της Emilia-Romagna (Ιταλία): Κοινοπραξία παρακολούθησης (HIGHER, 2016-2021). Τις δραστηριότητες παρακολούθησης της έξυπνης εξειδίκευσης για την περιφέρεια Emilia-Romagna διαχειρίζεται η ASTER, μια κοινοπραξία για τη βιομηχανική έρευνα, τη μεταφορά τεχνολογίας και την καινοτομία. Το σύστημα παρακολουθεί και καταγράφει δείκτες εκρών, δείκτες μεταβολής και δείκτες αποτελεσμάτων και πλαισίου για μια ενισχυμένη διαδικασία έξυπνης εξειδίκευσης:

1. Εφαρμογή (δείκτες υλοποίησης και εκρών)
2. Μεταβολή της περιφερειακής οικονομίας στους τομείς εξειδίκευσης (δείκτες εξειδίκευσης και μετάβασης)
3. Αποτελεσματικότητα της στρατηγικής (δείκτες αποτελεσμάτων)

4. Εξέλιξη της περιφερειακής οικονομίας (δείκτες πλαισίου)

Παραδείγματα βασικών επιλεγμένων δεικτών περιλαμβάνουν: αριθμός διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αριθμός ερευνητικών επιχορηγήσεων, αριθμός επαφών επιχειρηματικής έρευνας, αριθμός ΜΜΕ ανά τομέα εξειδίκευσης και αριθμός νεοφυών επιχειρήσεων.

Το σύστημα παρακολούθησης επιτρέπει στους περιφερειακούς φορείς καινοτομίας να παρακολουθούν την πρόοδο της περιφερειακής οικονομίας στους επιλεγμένους τομείς εξειδίκευσης (Αγροδιατροφή, Μηχατρονική και σύστημα μεταφορών, Επιστήμες Υγείας και ευημερίας, Κτίρια και Κατασκευές, και Πολιτισμικές και δημιουργικές βιομηχανίες), καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η περιφερειακή οικονομία κινείται σύμφωνα με τους επιλεγμένους μοχλούς καινοτομίας, π.χ. βιώσιμη ανάπτυξη, υγής και ενεργός ζωή, υπηρεσίες κοινωνίας της πληροφορίας και καινοτομίας.

Η πρακτική αυτή έρχεται να καλύψει την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη παρακολούθηση της εφαρμογής της Στρατηγικής RIS3 η οποία να συνδυάζεται με μια δυναμική συνεχή αναθεώρηση και αναπροσαρμογή της.

4.1.2.3 Ρουμανία

Στην περίπτωση της Ρουμανίας ο τελικός κατάλογος των προγραμμάτων Ε&Κ Έξυπνης Εξειδίκευσης επιλέχθηκε μέσω μιας πολύ ευρείας διαδικτυακής διαβούλευσης στην οποία κλήθηκαν να συμμετάσχουν οι περισσότεροι φορείς ΕΤΑΚ και ενδιαφερόμενα μέρη. Η ηλεκτρονική διαβούλευση ακολούθησε μια μορφή Delphi (Gordon & Pease 2006; Gnatzy et al. 2011), και συγκεκριμένα την Dynamic Argumentative Delphi (Gheorghiu et al. 2014)³⁹. Το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε τους 13 υποψήφιους στρατηγικούς τομείς, και 90 προγράμματα Ε&Κ. Απεστάλη σε περίπου 44.000 δυνητικούς ερωτηθέντες – ερευνητές και ακαδημαϊκούς, διδακτορικούς φοιτητές και πρόσφατους διδάκτορες, μέλη της επιστημονικής διασποράς, στελέχη εταιρειών με σημαντική δραστηριότητα Ε&Α κ.ο.κ. Μέχρι το τέλος της διαβούλευσης, πάνω από 4.000 άτομα είχαν απαντήσει στο ερωτηματολόγιο (περίπου το 9% όσων προσκλήθηκαν).

Η διαδικασία παρακολούθησης συνίσταται στην τακτική εξέταση και ανάλυση του πλαισίου, των πόρων που δεσμεύτηκαν και χρησιμοποιήθηκαν, των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν και των παρεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά την υλοποίηση της στρατηγικής και των εργαλείων εφαρμογής της (PNCDI3, συνιστώσα ΕΤΑΚ των επιχειρησιακών προγραμμάτων, βασική θεσμική χρηματοδότηση, συμπληρωματική θεσμική χρηματοδότηση που στηρίζει τις επιδόσεις κ.λπ.), παρέχοντας επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση δεικτες και την πρόοδο των παρεμβάσεων προς την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στη φάση στρατηγικού σχεδιασμού/προγραμματισμού.

Σε επίπεδο SNCDI 2020, αλλά και των βασικών μέσων υλοποίησής του (PNCDI3, συνιστώσα ΕΤΑΚ στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητας), αναπτύχθηκε ένα σύστημα ειδικών δεικτών παρακολούθησης. Τα συστήματα αυτά αποσκοπούν στην ομοιομορφία των δεδομένων και επιτρέπουν τη συγκέντρωση πληροφοριών από τη βάση προς την κορυφή σε διαφορετικά επίπεδα

³⁹Η διαβούλευση δεν ήταν τεχνικά στρογγυλή, αν και οι συμμετέχοντες είχαν την επιλογή να διατηρήσουν το ερωτηματολόγιο ανοικτό και να επιστρέψουν σε αυτό αργότερα. Δεδομένης της βασιζόμενης σε επιχειρήματα φύσης των Δελφών και της δυναμικής κατάταξης των επιχειρημάτων (βλ. λεζάντα στο σχήμα 16.5 και κείμενο παρακάτω για περαιτέρω επεξήγηση), οι ερωτηθέντες ήταν σε θέση να εκτιμήσουν την κατάσταση της συζήτησης σχετικά με τις προτεραιότητες Ε&Κ όπως εξελίχθηκε με την πάροδο του χρόνου και να αλλάξουν ανάλογα τις θέσεις τους.

συγκέντρωσης. Η αξιολόγηση της SNCDI και των εργαλείων υλοποίησής του αποτελεί δραστηριότητα άρρηκτα συνδεδεμένη με τις ρυθμίσεις που σχετίζονται με τη διαχείριση και την εφαρμογή τους. **Η αξιολόγηση είναι μια συστηματική και αντικειμενική ανάλυση του σχεδιασμού/προγραμματισμού, της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων, εστιάζοντας σε διάφορες πτυχές: συνάφεια, αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, συνέπεια και συνοχή, χρησιμότητα, βιωσιμότητα.**

Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς και τη νομοθεσία, προβλέπονται τρεις τύποι αξιολόγησης:

- **εκ των προτέρων αξιολόγηση** (που πραγματοποιείται παράλληλα με την εκπόνηση του σχεδίου, των προγραμμάτων)
- **αξιολογήσεις στην πορεία**, κατά τη διάρκεια της περιόδου υλοποίησης, οι οποίες μπορεί να είναι: ενδιάμεσες και ad hoc (θεματικές, για ορισμένες χρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις).
- **εκ των υστέρων αξιολόγηση (μετά την υλοποίηση).**

4.1.2.4 Ισπανία

Και στην Ισπανία ακολουθήθηκε μια εξαιρετικά ανοικτή διαδικασία **δημόσιας διαβούλευσης, κατά τη διάρκεια της οποίας ελήφθησαν περισσότερα από 1.400 σχόλια που συνέβαλαν στον εμπλουτισμό του περιεχομένου της.** Κατά την προετοιμασία της Στρατηγικής συμμετείχαν κοινωνικοί φορείς και μια εκτεταμένη ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που ανήκουν στην επιστημονική, τεχνολογική και επιχειρηματική κοινότητα της χώρας. Επίσης, η Στρατηγική υπήρξε **αποτέλεσμα μιας ανοικτής διαδικασίας** ως εκ τούτου, αντιπροσωπεύει το βασικό μέσο για τη διακυβέρνηση του ισπανικού συστήματος επιστήμης, τεχνολογίας και καινοτομίας. Τέλος, καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας, δημιουργήθηκε ένα περιβάλλον συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων υπουργείων, το οποίο επέτρεψε τον εντοπισμό των τομέων των τομεακών πολιτικών που συνδέονται με την καινοτομία και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και μελλοντικών εξελίξεων. Με αυτόν τον τρόπο, η Στρατηγική ανταποκρίνεται σε ένα γενικό όραμα του Συστήματος και καθορίζει τόσο τους κύριους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν όσο και τους τομείς δράσης των Δημόσιων Διοικήσεων κατά τη διάρκεια ισχύος του.

Σε περιφερειακό επίπεδο, τα Περιφερειακά Συστήματα Επιστήμης, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (Sistemas Regionales de Ciencia, Tecnología e Innovación) είναι ζωτικής σημασίας για τη βέλτιστη λειτουργία και ανάπτυξη του οικοσυστήματος **ΕΤΑΚ και, ως εκ τούτου, η Στρατηγική δεσμεύεται για τη συμπληρωματικότητα των επιστημονικών, τεχνολογικών και καινοτόμων ικανοτήτων, καθώς και των υφιστάμενων παραγωγικών ικανοτήτων στις αυτόνομες κοινότητες, προκειμένου να αποφευχθεί μια εδαφικά κατακερματισμένη προσέγγιση**

Σε επίπεδο Περιφερειών, στην Ανδαλουσία (ES), η ίδια η ΔΕΑ δημιούργησε μια δυναμική «συνεργατικής ηγεσίας» στο πλαίσιο της οποίας επιχειρηματίες, εταιρείες, φορείς γνώσης και η περιφερειακή κυβέρνηση συνεργάστηκαν, συμπληρώνοντας ο ένας τον άλλον ανοίγοντας τη στρατηγική σε όλους τους πολίτες της περιοχής. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό χαρακτηρίζει τη ΔΕΑ: ο σχεδιασμός μιας συμμετοχικής και κοινής διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

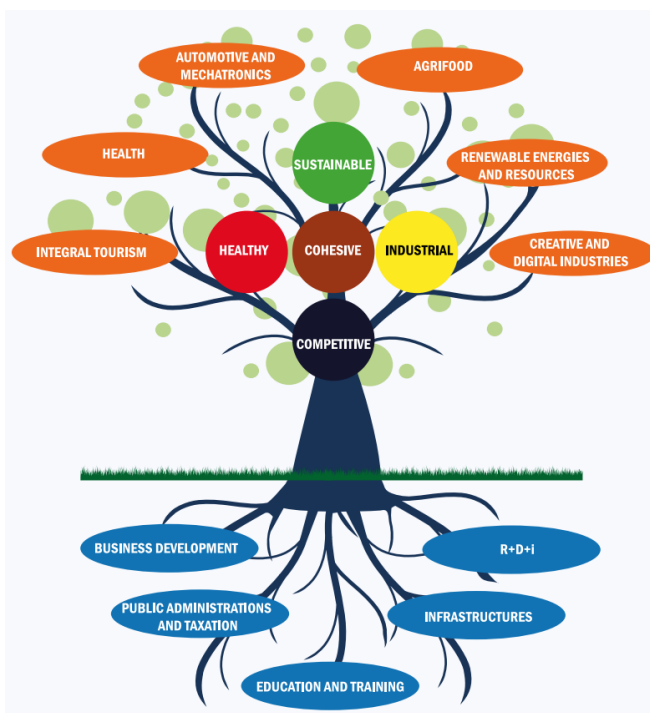
Η πρόκληση που αντιμετώπισε η περιφερειακή κυβέρνηση της Ανδαλουσίας ήταν να δημιουργήσει μια συνεργατική διαδικασία για να διασφαλίσει τη συμμετοχή των περιφερειακών ενδιαφερόμενων μερών στη ΔΕΑ για τον από κοινού σχεδιασμό της RIS3. Για να επιτευχθεί αυτό, η περιφερειακή κυβέρνηση συμπεριέλαβε τους φορείς καινοτομίας με την ευρεία έννοια, συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων, των ανεξάρτητων φορέων καινοτομίας, των κέντρων τεχνολογίας και

ικανοτήτων, των πανεπιστημίων και των δημόσιων οργανισμών, των επιστημονικών και επιχειρηματικών πάρκων κ.λπ.

Navarre (ES) - Integrated policy fields (Gianelle, Kyriakou, Cohen, & Przeor, 2016, pp. 46-47)

Προκειμένου να αποφευχθεί μια προσέγγιση τύπου σιλό, η Ναβάρρα (ES) προβλέπει απόκριση δύο τύπων. **Ο πρώτος** συνεπάγεται κάθετη εστίαση σε συγκεκριμένες ομάδες, όπως συνιστάται από τη μεθοδολογία S3. Οι καθαρά οριζόντιες προσεγγίσεις στην E&A ή στην παροχή δεξιοτήτων, για παράδειγμα, εμποδίζουν τον σχεδιασμό ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, διότι είναι αδύνατο να γνωρίζουμε εκ των προτέρων ποιοι τομείς θα χρησιμοποιήσουν αυτά τα μέσα και, ως εκ τούτου, να σχεδιάσουμε μια συντονισμένη υλοποίηση. **Ο δεύτερος** είναι μια ολιστική προσέγγιση της τομεακής ανάπτυξης, η οποία υπερβαίνει τα στενά καλούπια σχετικά με την επιστήμη και την τεχνολογία ή τις υποδομές και επιδιώκει να κατανοήσει τις πολλαπλές και αλληλένδετες ανάγκες τους.

Η RIS3 της Ναβάρρας στην Ισπανία είναι ένα παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η ολοκλήρωση, όπως φαίνεται στο σχήμα. Οι τομείς που επιλέγονται για στήριξη προσδιορίζονται στο πάνω μέρος του διαγράμματος, ενώ οι ρίζες απαριθμούν τους πέντε βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική ανταγωνιστικότητά τους. Η επιθυμία ενοποίησης όλων των βασικών τομέων πολιτικής δράσης είναι πιθανό να δημιουργήσει σημαντικές συνέργειες μεταξύ των διαφόρων κυβερνητικών υπηρεσιών και μεταξύ των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Επιπλέον, η επιλογή των προτεραιοτήτων περιορίστηκε κατά τη διάρκεια της τρέχουσας διαδικασίας ενημέρωσης.

Η ολοκλήρωση αυτή επιτεύχθηκε επίσης με την ύπαρξη ενός εκτελεστικού οργανισμού (Fundación Moderna) που ήταν υπεύθυνος για την ανάπτυξη ενός νέου οικονομικού σχεδίου για τη Ναβάρρα (Plan Moderna) καθώς και για την επιχειρησιακή ανάπτυξη και παρακολούθηση του. Αργότερα, η ομάδα του Fundación Moderna ενσωματώθηκε στη SODENA, μια κυβερνητική υπηρεσία που προωθεί την περιφερειακή ανάπτυξη κυρίως μέσω χρηματοδοτικών μέσων (επιχειρηματικά κεφάλαια, κεφάλαια εκκίνησης κ.λπ.). Η νέα κυβέρνηση επέκτεινε την προηγούμενη αποστολή της SODENA να φιλοξενήσει τη RIS3 και να δημιουργήσει ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης με τριπλό στόχο:

- Εισαγωγή ορθολογισμού και συνοχής που συγκεντρώνουν τους υφιστάμενους δημόσιους οργανισμούς που διαχειρίζονται αναπτυξιακά προγράμματα.
- Ενδυνάμωση των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων της περιοχής στο σύστημα διακυβέρνησης S3.
- Βελτίωση του συντονισμού του οργανισμού με τις διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες που συμμετέχουν στην εφαρμογή του.

Όσον αφορά στην παρακολούθηση δημιουργήθηκε το Σύστημα Πληροφοριών για την Επιστήμη, την Τεχνολογία και την Καινοτομία Sistema de Información sobre Ciencia, Tecnología e Innovación (SICTI)⁴⁰, με τον νόμο 14/2011, υπό το Υπουργείο Επιστήμης και Καινοτομίας ως μέσο συλλογής και ανάλυσης δεδομένων για την προετοιμασία και την παρακολούθηση της Ισπανικής Στρατηγικής για την Επιστήμη, την Τεχνολογία και την Καινοτομία (EECTI) και των αναπτυξιακών σχεδίων της.

Πρόκειται για ένα κοινό σύστημα πληροφοριών της Γενικής Κρατικής Διοίκησης (AGE) και των Αυτόνομων Κοινοτήτων, με τη συμμετοχή υπουργικών υπηρεσιών, υπουργείων και κρατικών και περιφερειακών υπηρεσιών με δράσεις ETAK. Για την ανάπτυξή του, συστάθηκε το 2017 η Ομάδα Εργασίας SICTI στην οποία συμμετέχουν οι διάφορες διοικήσεις και φορείς χρηματοδότησης. Τα κριτήρια που διέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο Επιστημονικής, Τεχνολογικής Πολιτικής και Πολιτικής Καινοτομίας, όπως προβλέπεται στον Νόμο για την Επιστήμη.

Το SICTI περιέχει πληροφορίες σχετικά με όλες τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από δημόσιους φορείς, τόσο της AGE όσο και των Αυτόνομων Κοινοτήτων και τις ενισχύσεις που χορηγούνται για έργα, ανθρώπινους πόρους, κέντρα, υποδομές και εξοπλισμό κ.λπ. Περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες σχετικά με τους δικαιούχους φορείς και ερευνητές, καθώς και τα έργα που χρηματοδοτούνται με ευρωπαϊκά κονδύλια. Ομοίως, διατίθενται βιβλιομετρικές πληροφορίες, διπλώματα ευρεσιτεχνίας και άλλες μορφές προστασίας των αποτελεσμάτων, άδειες και συμβάσεις στον τομέα ETAK και των εταιρειών τεχνολογικών. Από την άλλη, το SICTI περιέχει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τις πιστώσεις του προϋπολογισμού με τις οποίες χρηματοδοτούνται από την AGE και τις Αυτόνομες Κοινοότητες οι Δράσεις ETAK.

Με τον τρόπο αυτό, το SICTI αποτελεί το κύριο εργαλείο για την ανάλυση των απαραίτητων δεικτών για τη διεξαγωγή της παρακολούθησης και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών ETAK, των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεών τους, καθώς και της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας αυτών των πολιτικών (GOBIERNO DE ESPAÑA, 2013, pp. 47-54).

Όπως και στην Ιταλία η πρακτική αυτή έρχεται να καλύψει την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη παρακολούθηση της εφαρμογής της Στρατηγικής RIS3 η οποία να συνδυάζεται με μια δυναμική συνεχή αναθεώρηση και αναπροσαρμογή της.

4.1.2.5 Ιρλανδία

Η Ιρλανδία κατάρτισε μια στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης (S3) για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 της ΕΕ, η οποία υιοθέτησε μια ιδιαίτερα συγκεντρωτική και προσανατολισμένη στην έρευνα εστίαση, υποστηριζόμενη από 14 προτεραιότητες. Αυτές οι προτεραιότητες στη συνέχεια κατηγοριοποιήθηκαν σε 6 θεματικούς τομείς - ΤΠΕ, Βιομηχανία και υλικά, Υγεία και ιατρική, Τρόφιμα, Ενέργεια, Υπηρεσίες και επιχειρηματικές διαδικασίες.

Συνολικά η ΔΕΑ της Ιρλανδίας ήταν εκτεταμένη. Επιτεύχθηκε εκτεταμένη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, από την εξέταση της ανάγκης για ιεράρχηση προτεραιοτήτων, έως τις φάσεις ανάλυσης και σχεδιασμού του υποβάθρου, τον σχεδιασμό της μεθοδολογίας, την ίδια τη διαδικασία ιεράρχησης προτεραιοτήτων και τις σχετικές συζητήσεις και τη συνεχιζόμενη εφαρμογή της. Αυτό περιλάμβανε διάφορους μηχανισμούς, συμπεριλαμβανομένης της Διευθύνουσας Ομάδας (ευρεία σύνθεση και ισχυρή προεδρία του κλάδου), περισσότερο εξειδικευμένες

⁴⁰ Βλ. [Science, Technology and Innovation Information System \(SICTI\) \(ciencia.gob.es\)](http://ciencia.gob.es).

Θεματικές Ομάδες Εργασίας, παροχή συμβουλών σε εμπειρογνώμονες, ευρύτερη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών μέσω εργαστηρίων στρογγυλής τραπέζης, εκδήλωση σε στυλ διάσκεψης με ολομέλειες και έκτακτες συνεδρίες, γραπτή διαδικασία υποβολής και καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας διμερείς δεσμεύσεις με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Συμμετείχε ευρύ φάσμα παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, επιχειρηματιών, επιχειρηματικών κεφαλαίων, φορέων εκπροσώπησης της βιομηχανίας, φορέων του δημόσιου τομέα, συμβουλευτικών οργάνων, εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και χρηστών και δικαιούχων έρευνας, ρυθμιστικών αρχών κ.λπ.

Όσον αφορά το Σύστημα Διακυβέρνησης και παρακολούθησης (Διαχείριση Εθνικής/Περιφερειακών RIS3) σύμφωνα με την (DJEI, 2015, p. 76) η Ιρλανδία συνεχίζει με την υιοθέτηση μίας προσέγγισης για το σύνολο της κυβέρνησης όσον αφορά την πολιτική καινοτομίας, προκειμένου να εξασφαλίσει συνεκτική, συντονισμένη και εξορθολογισμένη εφαρμογή αυτής της στρατηγικής. Η Επιτροπή του Υπουργικού Συμβουλίου (Cabinet Committee) συνέχισε να διαδραματίζει βασικό ρόλο στην επίβλεψη της ανάπτυξης και της εφαρμογής της πολιτικής επιστήμης και καινοτομίας σε όλα τα σχετικά κυβερνητικά τμήματα.

Με βάση τις εργασίες της PAG, η οποία ανέπτυξε ένα πλαίσιο για την παρακολούθηση των δημόσιων επενδύσεων στις ΕΤΚ, επιλέχθηκαν ορισμένοι εθνικοί δείκτες υψηλού επιπέδου με συναφείς στόχους έως το 2020 για τη μέτρηση της επιτυχίας στην εφαρμογή αυτής της στρατηγικής. Η αποτελεσματική και έγκαιρη υλοποίηση του φάσματος των δράσεων της στρατηγικής Innovation 2020 αποτελούσε επίσης βασικό δείκτη επιτυχίας. Η Ομάδα Υλοποίησης της Καινοτομίας 2020 υποβάλλει ετήσια έκθεση στην επιτροπή του υπουργικού συμβουλίου σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη στόχων υψηλού επιπέδου και την υλοποίηση δράσεων. Βασικές δράσεις υλοποιούνται επίσης μέσω του ετήσιου Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση. Η εφαρμογή αυτής της στρατηγικής αξιολογείται επίσης μεσοπρόθεσμα, ώστε να διασφαλιστεί η πρόοδος της υλοποίησης και ότι τυχόν απαραίτητες προσαρμογές μπορούν να γίνουν εγκαίρως. Μια αναδρομική αξιολόγηση αυτής της στρατηγικής θα πραγματοποιηθεί επίσης στο τέλος της θητείας της, προκειμένου να τροφοδοτηθεί η ανάπτυξη του διαδόχου της. (DJEI, 2015, p. 79)

Και εδώ προσδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην συνεχή και λεπτομερή παρακολούθηση με σκοπό την δυναμική αναπροσαρμογή της Στρατηγικής.

4.1.3 10 Παράγοντες που διαμορφώνουν τις καλές πρακτικές

1. **Προσαρμοσμένη Προσέγγιση-Έμφαση στη Διαφοροποίηση:** Η Έξυπνη Εξειδίκευση τονίζει τη σημασία της προσαρμογής στρατηγικών στις συγκεκριμένες δυνάμεις και ανάγκες της κάθε περιοχής. Αναγνωρίζει ότι οι λύσεις που ταιριάζουν σε όλους δεν λειτουργούν και ότι οι περιφέρειες πρέπει να εντοπίσουν και να αξιοποιήσουν τα μοναδικά τους πλεονεκτήματα.
2. **Συμμετοχή ενδιαφερομένων:** Η συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων, των πανεπιστημίων, των ερευνητικών ιδρυμάτων και της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι ζωτικής σημασίας. Η συνεργασία μεταξύ αυτών των παραγόντων βοηθά στον εντοπισμό και την ανάπτυξη των πιο υποσχόμενων τομέων εξειδίκευσης.
3. **Λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων:** Οι επιτυχημένες Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης βασίζονται σε δεδομένα και στοιχεία για τη λήψη αποφάσεων. Η ανάλυση των υφιστάμενων δυνατών, αδυναμιών και ευκαιριών στην περιοχή, καθώς και η παρακολούθηση της προόδου, είναι απαραίτητη.

4. **Μακροπρόθεσμο όραμα:** Το μακροπρόθεσμο όραμα είναι σημαντικό. Οι περιφέρειες πρέπει να θέτουν σαφείς, μετρήσιμους στόχους για εξειδίκευση και καινοτομία και να είναι πρόθυμες να δεσμευτούν σε αυτούς τους στόχους για μια σταθερή περίοδο.
5. **Παρακολούθηση και αξιολόγηση:** Η τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου της στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης είναι ζωτικής σημασίας για την πραγματοποίηση προσαρμογών και βελτιώσεων. Αυτό βοηθά στη διασφάλιση ότι οι πόροι κατευθύνονται αποτελεσματικά.
6. **Διεθνοποίηση:** Η σύνδεση με παγκόσμιες αγορές και αλυσίδες αξίας είναι σημαντική για την επιτυχία. Οι περιφέρειες πρέπει να αναζητούν ευκαιρίες για διεθνή συνεργασία.
7. **Προσαρμοστικότητα:** Οι οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες αλλάζουν, επομένως οι περιφέρειες πρέπει να είναι έτοιμες να προσαρμόσουν τις στρατηγικές τους, μέσω της ΔΕΑ, καθώς εμφανίζονται νέες ευκαιρίες και προκλήσεις.
8. **Ανάπτυξη ικανοτήτων:** Η ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων, γνώσεων και υποδομών για την υποστήριξη της εξειδίκευσης είναι κρίσιμης σημασίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα, τις υποδομές και τη μεταφορά τεχνολογίας.
9. **Επικοινωνία/Εξωστρέφεια:** Η αποτελεσματική επικοινωνία της Στρατηγικής Εξειδίκευσης είναι σημαντική για την προσέλκυση επιχειρήσεων και επενδύσεων.
10. **Συνέχεια και βιωσιμότητα της πολιτικής:** Είναι σημαντικό να διατηρείται η συνέπεια και η συνέχεια στις περιφερειακές πολιτικές ΕΤΑΚ/RIS ώστε να διαμορφώνεται ένα πεδίο αθροιστικής εμπειρίας και διαχρονικής αξίας στις δράσεις που υλοποιούνται.

4.2 Προτάσεις: α) για διορθωτικές παρεμβάσεις β) βελτίωσης ή σχεδιασμού νέων πρωτοβουλιών – στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027

4.2.1 Το τρέχον πλαίσιο αναφοράς Ε&Α

Η ΕΣΕΕ 2014-2020 απετέλεσε το σημαντικότερο πλαίσιο αναφοράς για την υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ με στόχο τις επιχειρήσεις. Η Ελλάδα βρίσκεται μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη μεγαλύτερη αύξηση στην ένταση Έρευνας & Ανάπτυξης (Ε&Α) κατά τη δεκαετία 2011-2021, με βάση τα επίσημα στατιστικά στοιχεία για τις δαπάνες Ε&Α στις χώρες της ΕΕ το 2021 που δημοσίευσε η Eurostat και ανέλυσε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ)⁴¹. Ειδικότερα, η ένταση Ε&Α (δαπάνες Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ) στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 0,76 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.) μεταξύ 2011 και 2021. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε το ΕΚΤ και απεστάλησαν στη Eurostat, οι δαπάνες Ε&Α το 2021 ήταν 2.635,23 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 141 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020 (ποσοστό αύξησης 5,7%).

Όσον αφορά την ένταση Ε&Α, δηλαδή τις δαπάνες Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ, τα στοιχεία για την ΕΕ δείχνουν μείωση από 2,31% το 2020 σε 2,27% το 2021. Αυτή η μείωση αποδίδεται στην ανάκαμψη του ΑΕΠ το 2021 μετά τη σημαντική πτώση που σημειώθηκε το 2020 ως αποτέλεσμα της πανδημίας Covid-

⁴¹ <https://metrics.ekt.gr/research-development>

19. Σε σύγκριση με το 2019 (2,23%), πριν από την πανδημία, η ένταση Ε&Α αυξήθηκε κατά 0,04 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.) το 2021, ενώ σε σύγκριση με τα προηγούμενα 10 χρόνια, αυξήθηκε κατά 0,25 π.μ. Με βάση τα επίσημα στοιχεία του ΕΚΤ που αφορούν τις δαπάνες Ε&Α και συνδυαστικά με την αύξηση κατά 9,8% του ΑΕΠ στην Ελλάδα το 2021, ο δείκτης “Ένταση Ε&Α” για την Ελλάδα, διαμορφώθηκε σε 1,45%, από 1,51% το 2020. Η Ελλάδα καταλαμβάνει τη 15η θέση μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ.

Σχετικά με την κατανομή των δαπανών Ε&Α ανά τομέα εκτέλεσης Ε&Α στην Ελλάδα το 2021, ο τομέας των επιχειρήσεων συνέχισε να αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μερίδιο της Ε&Α (47,3% του συνόλου της Ε&Α), ακολουθούμενος από τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (30,2%), τον κρατικό τομέα (22%) και τον τομέα των ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων (0,5%).

4.2.2 Προτάσεις για διαρθρωτικές παρεμβάσεις και ενέργειες βελτίωσης ή σχεδιασμού νέων πρωτοβουλιών

Η διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής της ΕΣΕΕ 2014-2020 έθεσε τις ουσιαστικές βάσεις για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος καινοτομίας στη χώρα. Θεωρήθηκε τόσο σημαντική που απετέλεσε τη βάση για το συστηματικό μηχανισμό σχεδιασμού της ΕΣΕΕ 2021-2027, στη βάση αξιοποίησης μιας μικτής προσέγγισης: *top-down για την αναγνώριση των τομέων και τη διαμόρφωση των κειμένων πολιτικής και της bottom-up evidence-based ανατροφοδότησης από φορείς της επιχειρηματικότητας και της ερευνητικής κοινότητας για τις ανάγκες και τις δυναμικές που αναπτύσσει η οικονομία στους επιλεγμένους τομείς*. Παρά την ανωτέρω επισήμανση, ζητήματα που ανέκυψαν προς βελτίωση είναι τα ακόλουθα:

- **απαιτείται να υπάρχει μια καθαρή Λογική της Παρέμβασης της Στρατηγικής**. Αυτό σημαίνει διασφάλιση της σχέσης ‘αιτίου-αιτιατού’ στη στόχευσή της και την ανάπτυξη δομημένου συστήματος δεικτών (κορμού/διαρθρωτικών/αποτελέσματος/εκροών) που να δύναται να καταγράψει τη συμβολή των δράσεων της στρατηγικής στην επίτευξη της επιδιωκόμενης αλλαγής,
- **απαιτείται η θεσμοθέτηση της ΔΕΑ ως μιας συστηματικής δυναμικής διεργασίας, στο επίκεντρο των πολιτικών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης**, διορθώνοντας τυχόν υφιστάμενους περιορισμούς που αναγνωρίστηκαν στο παρελθόν. Ο καθορισμός δυνητικών τομέων προτεραιότητας εκτιμάται ότι απαιτεί πλέον μια πιο ολιστική, στοχευμένη και δυναμική προσέγγιση, λαμβάνοντας υπόψη και τη δια-τομεακότητα. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται η **διαμόρφωση μιας Στρατηγικής περισσότερο ευθυγραμμισμένης με την ‘προϊοντική’ προσέγγιση**, ήτοι μιας περισσότερο στοχευμένης διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης με βάση την ύπαρξη κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων προς χρηματοδότηση και την επιχείρηση στο επίκεντρο,
- **προτείνεται επίσης, η αναβάθμιση του πλαισίου για τον βέλτιστο ‘καθορισμό προτεραιοτήτων’**, σε συνάφεια με τις ανάγκες της οικονομίας αλλά και με τις δυνατότητες των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις οικείες προσκλήσεις. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις διαπιστώσεις της Ε.Ε. για το σύνολο των ΚΜ σύμφωνα με τις οποίες: *‘Τα ΚΜ ακολουθούν συχνά μια στατική προσέγγιση...οι δυνητικοί τομείς προτεραιότητας των στρατηγικών S3 πρέπει να οριοθετηθούν υπό το πρίσμα μια παγκόσμιας προοπτικής...Ο προσδιορισμός δυνητικών τομέων προτεραιότητας αποκλειστικά σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο είναι ανεπαρκής παρότι συμβαίνει συχνά εμποδίζοντας στρατηγικές S3 να αντιμετωπίσουν στοιχεία διαφοροποίησης τα οποία, δεδομένων των παραθύρων ευκαιρίας σε παγκόσμιο πλαίσιο, θα μπορούσαν να αποτελέσουν συγκριτικά*

πλεονεκτήματα'. Σημειώνεται ότι σε κάθε περίπτωση απαιτείται 'ισορροπία μεταξύ εξειδίκευσης και υποστήριξης μιας περισσότερο ανοιχτής καινοτομίας',

- **προτείνεται ακόμη η περιοδική συστηματική εφαρμογή της ανάλυσης SWOT**, βασικού εργαλείου μαζί με την ΔΕΑ για την ΕΣΕΕ, καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου και η διασύνδεσή της με σύστημα δεικτών έτσι ώστε να υπάρχει ως αναφορά η τεκμηρίωση που απαιτείται σχετικά με τον εθνικό, τον περιφερειακό και τον τομεακό σχεδιασμό,
- **απαιτείται η ανάπτυξη μηχανισμού που αξιοποιεί και διασφαλίζει τη γνώση που βρίσκει πρακτικό πεδίο εφαρμογής** (υφιστάμενο ή δυνητικό). Ο ιδιωτικός τομέας (υφιστάμενες επιχειρήσεις, αλλά και spin offs, καινοτόμες start ups, κ.ά. υπό ίδρυση επιχειρήσεις) θα πρέπει να έχει καθοριστικό λόγο στη διαδικασία αυτή. Στις περισσότερες χώρες, ο ιδιωτικός τομέας θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός φορέας καινοτομίας και ως εκ τούτου, η συμμετοχή του στη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης επιδιώκεται ενεργά, ακόμη και με την παροχή κινήτρων. Στην Ελλάδα αφενός πρέπει να συστηματοποιηθεί/ θεσμοποιηθεί η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, αφετέρου πρέπει να διερευνηθεί η παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης,
- παράλληλα, **απαιτείται διασφάλιση της ισόρροπης προσέλκυσης και ενεργού συμμετοχής φορέων και από τις τέσσερις έλικες, στο Σύστημα Διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ αλλά και στη ΔΕΑ**. Ιδιαίτερα, η προσπάθεια θα πρέπει να στοχεύει στην ενεργοποίηση της Κοινωνίας των Πολιτών, αλλά και στην ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων, η οποία θα διασφαλίσει τον ουσιαστικό προσανατολισμό στην ανάπτυξη/εφαρμογή/μεταφορά καινοτομίας στις ΜΜΕ,
- σε σχέση με το **Σύστημα Διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ** εκτιμάται ότι **απαιτείται καθορισμός του ρόλου όλων των εμπλεκόμενων, κατανομή αυτών στα επίπεδα διακυβέρνησης (αποφασιστικό-επιτελικό-εκτελεστικό επίπεδο), σαφής ιεραρχία** στην τελική απόφαση σχεδιασμού και ακόμη σαφής θεσμοθετημένη συνεργασία των φορέων σχεδιασμού και παρακολούθησης της Στρατηγικής (είναι καταγεγραμμένο ότι νέοι φορείς, κυρίως σε επίπεδο άσκησης πολιτικής, έχουν αναγνωριστεί στη νέα προγραμματική περίοδο). Ακόμη χρειάζεται να διερευνηθεί η 'επικαιροποίηση' του ρόλου των Περιφερειακών Συμβουλίων Έρευνας και Καινοτομίας στην παροχή κατευθύνσεων σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των Περιφερειακών ΣΕΕ, καθώς σε αρκετές Περιφέρειες δεν λειτούργησαν αποτελεσματικά,
- στην τρέχουσα περίοδο, οι διασυνδέσεις με άλλα χρηματοδοτικά μέσα υπήρξαν ασθενείς και ασαφείς (βλέπε ΠΑΑ, ΕΠΑΛΘ αλλά και ΠΕΠ, μερικώς). Υπό το πρίσμα των τάσεων που αναμένεται να επηρεάσουν και την ελληνική οικονομία τις επόμενες δεκαετίες, ιδίως: α) κλιματική αλλαγή, β) ψηφιακός μετασχηματισμός και αυτοματοποίηση (στόχοι Ψηφιακής Δεκαετίας για τις επιχειρήσεις) **προτείνεται η ενίσχυση της συνέργειας και ο συντονισμός με άλλα προγράμματα για μόχλευση πρόσθετων διαθέσιμων πόρων** για την ενίσχυση των τομέων προτεραιότητας της ΕΣΕΕ 2021-2027,
- **προτείνεται ακόμη η αναβάθμιση του μηχανισμού συντονισμού και παρακολούθησης της ΕΣΕΕ**. Προς αυτό προτείνεται η διερεύνηση και η πιθανή εγκαθίδρυση κεντρικού σημείου (δομής) με ρόλο την οργάνωση και τον συντονισμό μεταξύ συστημάτων και μηχανισμών που παρακολουθούν επιμέρους θεματικές της Στρατηγικής, για λογαριασμό διαφορετικών φορέων άσκησης πολιτικής. Η ενέργεια αυτή μπορεί να διασφαλίσει τόσο τη **διαλειτουργικότητα των επί μέρους συστημάτων** και δεδομένων όσο και **την αντιμετώπιση των γραφειοκρατικών διαδικασιών**. Η **διασφάλιση της παροχής υποστήριξης και λειτουργίας μηχανισμού 'secretariat'** στη ΓΓΕΚ και στις πλατφόρμες

εκτιμάται ως σημαντική. Εκτιμάται ακόμη ότι η **διασφάλιση της διαλειτουργικότητας αυτής ενδέχεται να απαιτεί κανονιστικού τύπου πρόβλεψη,**

- **προτείνεται επίσης η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ»,** προκειμένου να επαναπροσεγγιστεί η εξειδίκευση τρίτου βαθμού, αλλά ενδεχομένως και η υποστήριξη για τη συμπλήρωση των στοιχείων που έχουν να κάνουν με την κρίσιμη μάζα των επιχειρήσεων σε αυτό το επίπεδο ανάλυσης στο μέλλον. Στο πλαίσιο των συμβουλευτικών ομάδων και των πλατφορμών της νέας προγραμματικής περιόδου είναι χρήσιμο να εξεταστούν τυχόν συνενώσεις των εξειδικεύσεων τρίτου βαθμού, επί τη βάση του ενδιαφέροντος που υπήρξε και μεταξύ τους συνάφειας. Επίσης, είναι χρήσιμο να διερευνηθεί η **ισχυρή παρουσία των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών,** η οποία μπορεί να οριστεί ως **οριζόντια προτεραιότητα,**
- μια ειδοποιός διαφορά μεταξύ της προσέγγισης που ακολουθήθηκε σε περιφερειακό επίπεδο, σε σχέση με το εθνικό επίπεδο, αποτελεί το που επικεντρώθηκε η περιφερειακή επιχειρηματική ανακάλυψη. Ενώ σε εθνικό επίπεδο η ΓΓΕΤ επικεντρώθηκε στο να προκύψουν προσκλήσεις, σε περιφερειακό επίπεδο δόθηκε βαρύτητα στο να προκύψουν συγκεκριμένα έργα. Η συμβολή της διαδικασίας που ακολουθήθηκε σε περιφερειακό επίπεδο στην έκδοση των προσκλήσεων υπήρξε μάλλον περιορισμένη. **Υπό το πρίσμα αυτό απαιτείται ο συγκερασμός και συντονισμός μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου ώστε οριζόντιες προτεραιότητες να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται εθνικά ενώ συγκριμένες τομεακές/κλαδικές (καθετοποιημένες) προτεραιότητες περιφερειακά,**
- σε σχέση με την υλοποίηση των δράσεων, **προτείνεται η υιοθέτηση επαναλαμβανόμενων, κυλιόμενων Προσκλήσεων εκδήλωσης επενδυτικού ενδιαφέροντος** που δίνουν τη δυνατότητα διάχυσης των ωφελειών των παρεμβάσεων ενίσχυσης της καινοτομίας σε όλη τη περίοδο προγραμματισμού και υλοποίησης, βοηθούν στον προγραμματισμό των επιχειρήσεων αλλά και στη διαχειριστική ευχέρεια βελτίωσης και προσαρμογής στις διαρκώς αναδυόμενες ανάγκες καινοτομίας. Η δράση ΕΔΚ αναμένεται να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον τόσο επιχειρήσεων όσο και ερευνητικών φορέων και η επαναπροκήρυξή της σε σταθερούς κύκλους για την περίοδο 2021-2027 είναι ζητούμενο,
- σε σχέση με τις **δράσεις των Περιφερειών,** είναι χρήσιμο επίσης να διερευνηθεί:
 - η υποδοχή και χρηματοδότηση από τα περιφερειακά προγράμματα προτάσεων ενίσχυσης πρωτοβουλιών καινοτομίας που έχουν αξιολογηθεί θετικά στο πλαίσιο εθνικών προσκλήσεων (κατά το παράδειγμα του HORIZON),
 - η μεταφορά τεχνογνωσίας για την ωρίμαση προσκλήσεων κρατικών ενισχύσεων προς τις Περιφέρειες και τις Ειδικές Υπηρεσίες, μέσω της εκπόνησης σχετικών προτύπων οδηγιών από τους φορείς πολιτικής που διαθέτουν σχετική εξειδικευμένη εμπειρία (π.χ. από τη ΓΓΕΚ),
 - η εδραίωση διαπεριφερειακών συνεργασιών για τη μεταφορά καλών πρακτικών προσέγγισης και διαχείρισης των στρατηγικών (ενδεικτικά αναφέρεται το παράδειγμα της Ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης),
 - η συνεχής υποστήριξη των δικαιούχων των ενταγμένων στα Προγράμματα έργων, προκειμένου να αντιμετωπισθούν διαχειριστικά προβλήματα ή προβλήματα του εξωγενούς περιβάλλοντος που δημιουργούν τάσεις αποχώρησης από τις επενδύσεις,

- σε σχέση με τις δεξιότητες, καθώς οι σχετικές δράσεις στο πλαίσιο της ΕΣΕΕ 2014-2020 υπήρξαν περιορισμένες, **προτείνεται ο σχεδιασμός εξειδικευμένων προγραμμάτων πρακτικής ανάπτυξης δεξιοτήτων, με βάση τις επιλογές και ανάγκες των επιχειρήσεων (π.χ study visits)** που σε συνέργεια με παραγωγικές επενδύσεις στην επιχείρηση θα αποσκοπούν:
 - στη βελτίωση της ικανότητας παραγωγής και διαχείρισης της καινοτομίας στο πλαίσιο της επιχείρησης,
 - στη ενίσχυση της καινοτομικής ικανότητας των εργαζομένων εντός των επιχειρήσεων,
 - στην ενίσχυση των συνεργασιών, της δικτύωσης και της αξιοποίησης συλλογικής ευφυίας,
- **προτείνεται η ανάπτυξη και ενίσχυση του δικτύου δομών καινοτομίας (μεταξύ υφιστάμενων, π.χ. Κέντρα Ικανοτήτων, και νέων κόμβων, π.χ με Ευρωπαϊκοί Κόμβοι Ψηφιακής Καινοτομίας)** που υποστηρίζουν την καινοτομία για τις επιχειρήσεις. Πέραν των παραγωγικών επενδύσεων, οι επιχειρήσεις χρειάζονται να αξιοποιούν υπηρεσίες για τη συμμετοχή τους σε αλυσίδες αξίας και να αναπτύσσουν ικανότητες για τη δραστηριοποίησή τους στο οικοσύστημα καινοτομίας. Από την άλλη, **σε σχέση με τις ερευνητικές υποδομές, προτείνεται η επανεξέταση του πλήθους τους**, στη βάση συνεχούς αξιολόγησης της ικανότητάς τους (σε εφαρμογή και των σχετικών συστάσεων της Ε.Ε.) και η δικτύωσή τους επίσης με άλλες δομές για ανάπτυξη υπηρεσιών μεταφοράς τεχνολογίας προς επιχειρήσεις, καθώς και υπηρεσιών στο φάσμα ανάπτυξης προϊόντικής καινοτομίας με εμπορικό προσανατολισμό,
- ακόμη, η επιστημονική επάρκεια της ΓΓΕΚ είναι αδιαμφισβήτητη. Εντούτοις, **προτείνεται η αναβάθμιση του ρόλου της**, ως συντονιστή του Συστήματος Διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ, και η ενίσχυση της επιχειρησιακής της ικανότητας με προσωπικό, τεχνικά μέσα και εργαλεία, ώστε να μπορεί να ανταπεξέρχεται με επάρκεια στον διαχειριστικό της κυρίως ρόλο,
- προτείνεται, **τέλος, η ουσιαστική ενεργοποίηση της διαδικασίας αξιολόγησης της Στρατηγικής**. Στόχος της αξιολόγησης είναι η διερεύνηση της συνεισφοράς της ΕΣΕΕ στις επιδιωκόμενες διαθρωτικές και αναπτυξιακές αλλαγές, όπως αντανακλώνονται στους δείκτες αποτελεσμάτων, καθώς και η επιβεβαίωση και εξήγηση των αιτιών για τις οποίες τα αποτελέσματα επιτυγχάνονται ή αποκλίνουν και τις τυχόν διορθωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται προς βελτίωση του σχεδιασμού. Η αξιολόγηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης αποσκοπεί στην εκτίμηση της ορθότητας του σχεδιασμού της στρατηγικής και της καταλληλότητας του χρησιμοποιούμενου μίγματος πολιτικής, προκειμένου να αναδειχθεί η ανάγκη ή μη προσαρμογής των επιμέρους συνιστωσών της και ουσιαστικά ενεργοποιώντας τον **‘κύκλο της πολιτικής’**.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ RIS3

Πίνακας 37. Σχέδιο Δράσης της RIS3 (χιλ. €)

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3) (εκατ. €)										
Στρατηγική Επιλογή	Άξονας Παρέμβασης	Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Ταμείο	Επιχ. Πρόγραμμα Σχεδίου Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδ. υτική προτερ/τα	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΕΠΑΑ	ΕΠΘΑΑ [Γ]	ΜΔΤ [Δ]	Σύνολο Π/Υ [Ε]
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	1.α.1	Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών σύμφωνα με τον Εθνικό Οδικό Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	ΕΠΑνεΚ	3	1a	143.000	0	0	0	0	143.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	1.α.2	Εξειδικευμένα δίκτυα κέντρων ικανότητας (competence centers)	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	ΕΠΑνεΚ	3	1b	130.000	0	30.000	9.000	0	169.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	1.α.3	Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, διαχείρισης καινοτομίας και τεχνολογίας, εξαγωγών κοκ	ΕΚΤ	ΕΠΑνεΚ	8	8v	2.000	0	0	0	0	2.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.1	Ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας	ΕΚΤ/ΠΑΝ	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ	6	10ii	0	20.025	0	0	0	20.025
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.2	Υποστήριξη της ερευνητικής διάστασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	ΕΚΤ/ΠΑΝ	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ	3	1a	0	40.000	0	0	0	40.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.3	Ενίσχυση μεταδιδακτόρων ερευνητών/τριών	ΕΚΤ/ΠΑΝ	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ	6	10.2.i	0	20.025	0	0	0	20.025
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.4	Χρηματοδότηση προτάσεων που αξιολογήθηκαν θετικά στα ERC Grant Schemes, αλλά δεν χρηματοδοτήθηκαν	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	3	1a	10.000	0	0	0	0	10.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.5	Συνεργατικές Πρωτοβουλίες ΕΤΑΚ	ΕΤΠΑ/ΕΚΤ	ΕΠΑνεΚ	1	1b	180.000	0	60.000	15.000	0	255.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.6	Ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών που προτείνονται από επιχειρήσεις, κλπ. (customer- driven)	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	1	1b	30.000	0	0	0	0	30.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.7	Ενίσχυση για την πραγματοποίηση δοκιμών προϊόντων και υπηρεσιών	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	1	3c	30.000	0	0	0	0	30.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.8	Στρατηγικά Σχέδια Ερευνητικών Φορέων (ΚΡΗΠΙΣ ΕΚ)	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ/ΕΤΘΑ	ΕΠΑνεΚ/ΕΠΘΑΑ/ΕΠΑΑ	3	1a	40.000	0	0	0	0	40.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.9	Ολοκληρωμένες Στρατηγικές Έρευνας ΑΕΙ (ΚΡΗΠΙΣ ΑΕΙ)					72.000.	0	72.000	0	0	0

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3) (εκατ. €)										
Στρατηγική Επιλογή	Άξονας Παρέμβασης	Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Ταμείο	Επιχ. Πρόγραμμα Σχεδίου Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΕΠΑΑ	ΕΠΘΑΑ [Γ]	ΜΔΤ [Δ]	Σύνολο Π/Υ [Ε]
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.1	Διαμόρφωση & λειτουργία ψηφιακής πλατφόρμας έρευνας και καινοτομίας*	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ		2b	1.000	0	0	0	0	1.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.2	Γραφεία αξιοποίησης τεχνολογίας	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	3	1b	6.900	0	0	0	0	6.900
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.3	Ενίσχυση και διεύρυνση της δραστηριότητας και του ρόλου των Μονάδων Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΜΟΚΕ)	ΕΚΤ	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ	7	10iv	0	12.900	0	0	0	12.900
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.4	Εκσυγχρονισμός των εσωτερικών δικτυακών υποδομών όλων των ΑΕΙ και των ΕΚ της χώρας	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	3	2a	15.000	0	0	0	0	15.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.5	Ένταξη Νοσοκομειακών Μονάδων στο εθνικό ακαδημαϊκό δίκτυο ΕΔΕΤ για την υποστήριξη ερευνητικών και κλινικών δραστηριοτήτων στην ιατρική και στη βιολογία, σε νεφρολογιστικό περιβάλλον (Cloud Computing) - επέκταση στις υπόλοιπες 5 περιφέρειες της χώρας	ΕΤΠΑ	ΜΔΤ	4,5,6	2c	0	0	0	0	14.694	14.694
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	1.δ.2	Δράσεις διμερών και διακρατικών συνεργασιών	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	1	1b	50.000	0	0	0	0	50.000
1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	1δ.1	Ενίσχυση συμμετοχής σε διακρατικά/διευρωπαϊκά δίκτυα, προγράμματα και πρωτοβουλίες - ERANETS- FETs	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	3	1b	50.000	0	0	0	0	50.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.1	Ενίσχυση επιχειρηματικών ομάδων στο στάδιο εκκόλαψης	ΕΚΤ/ΠΑΝ	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ/ΕΠΑνεΚ	2	3a	300.000	0	45.000	0	0	345.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.2	Ενίσχυση της ίδρυσης και ανάπτυξης νεοφυών επιχειρήσεων	ΕΤΠΑ/ΕΚΤ	ΕΠΑνεΚ	2	3a	500.000	0	40.000	0	0	540.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.3	Αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων (proof-of-concept)	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	1	1b	59.500	0	0	0	0	59.500
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.4	Ανάπτυξη τεχνοβλαστών (Spin off/out)	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ	1	1b	100.000	0	0	0	0	100.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.5	Ενίσχυση υφιστάμενων και ίδρυση καινοτομικών συνεργατικών σχηματισμών	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	ΕΠΑνεΚ/ΕΠΑΑ	1	3c	200.000	0	100.000	0	0	300.000

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3) (εκατ. €)										
Στρατηγική Επιλογή	Άξονας Παρέμβασης	Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Ταμείο	Επιχ. Πρόγραμμα Σχεδίου Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	ΕΠΑνΕΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΕΠΑΑ	ΕΠΘΑΑ [Γ]	ΜΔΤ [Δ]	Σύνολο Π/Υ [Ε]
ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών														
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.1	Ενιαία δράση κρατικών ενισχύσεων ΕΤΑΚ: ΕΡΕΥΝΩ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ	ΕΤΠΑ/ΕΚΤ	ΕΠΑνΕΚ	2	1b	432.700	0	0	0	0	432.700
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.2	Ενίσχυση ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ	1	2b	92.000	0	0	0	0	92.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.3	Ανάπτυξη εφαρμογών e-επιχειρείν από μεμονωμένες επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ	1	2b	50.000	0	0	0	0	50.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.4	Ενίσχυση επενδύσεων σε υφιστάμενες επιχειρήσεις για την εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά και για την ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων παραγωγής	ΕΤΠΑ	ΕΠΑΝΕΚ		3c	125.000	0	0	0	0	125.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.5	Στήριξη των επιχειρήσεων για τη δημιουργία και την επέκταση προηγμένων ικανοτήτων, για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών σε νέους τομείς	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		3c	150.000	0	0	0	0	150.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.6	Χρηματοδότηση προτάσεων που πέρασαν το όριο βαθμολογίας του SME Instrument της Ε.Ε. αλλά δε χρηματοδοτήθηκαν	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ	1	3b	100.000	0	0	0	0	100.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	2.γ.1	Ενίσχυση της ανάπτυξης ψηφιακών πλατφορμών επιχειρηματικών συναλλαγών και συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών και μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων του δημόσιου	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		2b	3.000	0	0	0	0	3.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	2.δ.1	Προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση τομεακών ή κλαδικών σχεδίων εξωστρέφειας*	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		3d	20.000	0	0	0	0	20.000
2. Ενίσχυση της ικανότητας ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	2.δ.2	Εξειδικευμένες μελέτες για στόχευση αγορών (market analysis), προϊόντων και συγκριτικής ανάλυσης του ανταγωνισμού*	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		3d	6.000	0	0	0	0	6.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	3.α.1	Ίδρυση και ενίσχυση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		3a	100.000	0	0	0	0	100.000

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3) (εκατ. €)										
Στρατηγική Επιλογή	Άξονας Παρέμβασης	Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Ταμείο	Επιχ. Πρόγραμμα Σχεδίου Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	ΕΠΑνΕΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΕΠΑΑ	ΕΠΘΑΑ [Γ]	ΜΔΤ [Δ]	Σύνολο Π/Υ [Ε]
την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων														
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	3.α.2	Ταμείο Αξιοποίησης Διανοητικής Ιδιοκτησίας (Patent Pool Fund)	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ	1	1b	40.000	0	0	0	0	40.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	3.α.3	Μητρώο συμβούλων σε ζητήματα διαχείρισης πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας	ΕΚΤ				2.000	0	0	0	0	2.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	3.β. Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση	3.β.1	Καινοτόμες προ-εμπορευματικές δημόσιες προμήθειες (pre-commercial procurements - PCPs) ΘΣ 2,4,5,6,7	ΕΚΤ	ΜΔΤ/ΕΠΑνΕΚ		3a	40.000	0	0	0	0	40.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	3.β. Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση	3.β.2	Ανάπτυξη και εφαρμογή "πρωτοκόλλων" ή σημάτων	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		3c	1.000	0	0	0	0	1.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης	3.γ.1	Μηχανισμός Επιχειρηματικής ανακάλυψης	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		1b	3.000	0	0	0	0	3.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης	3.γ.2	Εγκατάσταση Μηχανισμού Παρακολούθησης (monitoring mechanism) της υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής RIS3	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		1b	2.000	0	0	0	0	2.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	3.δ.1	Ανάπτυξη έργων επίδειξης και πιλοτικών έργων - εφαρμογής αποτελεσμάτων έρευνας	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνΕΚ		1b	20.000	0	0	0	0	20.000

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3) (εκατ. €)										
Στρατηγική Επιλογή	Άξονας Παρέμβασης	Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	Περιγραφή Δράσης	Ταμείο	Επιχ. Πρόγραμμα Σχεδίου Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΕΠΑΑ	ΕΠΘΑΑ [Γ]	ΜΔΤ [Δ]	Σύνολο Π/Υ [Ε]
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	3.δ.2	Ενίσχυση συμμετοχής σε διεθνείς επιστημονικές διοργανώσεις, διαγωνισμούς κ.λπ.	ΕΤΠΑ	ΕΠΑνεΚ		1b	30.000	0	0	0	0	30.000
3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών - ενίσχυση διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων	δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	3.δ.3	Προβολή κοινωνικού έργου ΕΤΑΚ					4.800,00	4.800	0	0	0	0
								Σύνολο	3.140.900	92.950	275.000	24.000	14.694	3.547.544

Πίνακας 38. Αντιστοίχιση Δράσεων με τις Κατηγορίες Παρέμβασης του Σχεδίου Δράσης της RIS3

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Κωδικός Πρόσκλησης Δράσης RIS3	Αριθμός Προσκλήσεων	Επιχειρ. Πρόγραμμα Δράσης RIS3	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ / ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΤΘΑ
1.α.1	3	1a	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ	1695/039 2525/088 3525/111	3	ΕΠΑνεΚ	03, 03Σ	1a
1.α.2	3	1b	ΚΕΝΤΡΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	4397/029ΚΕ	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
1.α.3	8	8v	Κατάρτιση και πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα Αναβάθμιση δεξιοτήτων επαγγελματικών ομάδων υψηλής εξειδίκευσης του Τομέα Υγείας (Ανακλήθηκε και εντάχθηκε στο Εθνικό Σκέλος ΠΔΕ)	1511/024 1949/054	2	ΕΠΑνεΚ	02, 02Σ	8v
1.β.1	6	10ii	Ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας Υποδράση 2 Πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών ΙΚΥ σε υποψήφιους διδάκτορες των ΑΕΙ της Ελλάδας	1218/ΕΔΒΜ10 4814/ΕΔΒΜ152	2	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ	6, 8, 9	10ii
1.β.2	3	1a	Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές (Α και Β Κύκλος)	1901/ΕΔΒΜ34 3784/ΕΔΒΜ103	3	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ ΕΠΑνεΚ	6, 8	10ii
1.β.3	6	10.2.i	Ενίσχυση Μεταδιδακτόρων Ερευνητών/Ερευνητριών	1219/ΕΔΒΜ11 3254/ΕΔΒΜ91	2	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ	6, 8, 9	10ii
1.β.4	3	1a	Σχετική Δράση αφορά την Δράση του ΕΛΙΔΕΚ: «Επιστήμη και Κοινωνία», 2η Προκήρυξη: «Αιέν Αριστεύειν – Θεόδωρος Παπάζογλου»					
1.β.5	1	1b	Ειδικές Δράσεις ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΑΝΟΙΧΤΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ	2335/011ΚΕ	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
1.β.6	1	1b	Στήριξη Νεοφυών Επιχειρήσεων Εθνικού Μητρώου Elevate Greece για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19	4734/139/35ΚΕ	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Κωδικός Πρόσκλησης Δράσης RIS3	Αριθμός Προσκλήσεων	Επιχειρ. Πρόγραμμα Δράσης RIS3	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ / ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΤΘΑ
1.β.7	1	3c	Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός	1390/ΚΕ04 2953/018ΚΕ	2	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	3c
1.β.8	3	1a	ΔΡΑΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ	1617/031		ΕΠΑνεΚ	03, 03Σ	1a
1.β.9								
1.γ.1		2b						
1.γ.2	3	1b	ΑΞΟΝΑΣ Α: Ωρίμανση του Οικοσυστήματος Μεταφοράς Τεχνολογίας στην Ελλάδα ΑΞΟΝΑΣ Β: Χρηματοδότηση Λειτουργίας Δομών & Δράσεων Μεταφοράς Τεχνολογίας	4788/142 4796/143	2	ΕΠΑνεΚ	01	1b
1.γ.3	7	10iv	Σχετική Δράση αφορά τα Γραφεία Μεταφοράς Τεχνολογίας: ΑΞΟΝΑΣ Α: Ωρίμανση του Οικοσυστήματος Μεταφοράς Τεχνολογίας στην Ελλάδα.					
1.γ.4	3	2a	Εκσυγχρονισμός των δικτυακών υποδομών του συνόλου των φορέων της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας της χώρας	1733/041 Κωδικός Πρόσκλησης ΜΔΤ 09_ΜΔΤ και Α/Α ΟΠΣ ΕΣΠΑ: 6632/03.01.2023	1	ΕΠΑνεΚ	03, 03Σ 4, 5 και 6 του ΜΔΤ	2a
1.γ.5	4,5,6	2c	ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΕ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΝΕΦΟΥΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΚΛΙΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΤΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΡΑΤΑΣΗ	3295/101 Κωδικός Πρόσκλησης ΜΔΤ 09_ΜΔΤ και Α/Α ΟΠΣ ΕΣΠΑ: 6632/03.01.2023	1	ΕΠΑνεΚ (απεντάχθηκε από το ΕΠΑνεΚ και εντάχθηκε στο ΜΔΤ στις 03.01.2023 με MIS 5202511)	03, 03Σ 4, 5 και 6 του ΜΔΤ	2a 2c
1.δ.2	1	1b	ΔΙΜΕΡΕΙΣ (5 Προσκλήσεις)	1806/006ΚΕ 2627/014ΚΕ 1955/007ΚΕ 2001/008ΚΕ 3479/020ΚΕ	5	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
1δ.1	3	1b	ΕΡΑΝΕΤΣ (6 προσκλήσεις)	1925/005ΚΕ 2810/015ΚΕ 4072/027ΚΕ 4888/037ΚΕ 3645/023ΚΕ 4351/030ΚΕ	6	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
2.α.1	2	3a	Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Innovation Window, πεδίο παρέμβασης 067) Υποστήριξη Δράσεων Στήριξης της Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Ωρίμανσης για την Αξιοποίηση της Ερευνητικής Δραστηριότητας και των Νέων Προϊόντων και Υπηρεσιών που αναπτύσσονται στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης	1929/052 ΕΔΒΜ166	2	ΕΠΑνεΚ/ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ	01, 01Σ 7	1b,3a,3c 10iv
2.α.2	2	3a	Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Early Stage Window, πεδίο παρέμβασης 062) Στήριξη Νεοφυών Επιχειρήσεων Εθνικού Μητρώου «Elevate Greece» για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19 Νεοφυής Επιχειρηματικότητα Ανάπτυξη επιχειρήσεων με αξιοποίηση διαστημικών προϊόντων και υπηρεσιών μέσω της διαχείρισης και λειτουργίας του Κέντρου Επιχειρηματικής Επώασης ΚΕΕ της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος στην Ελλάδα με διακριτικό τίτλο ESA BIC Greece Διαχειριστής του ΚΕΕ	1929/052 4734/139/35ΚΕ 1337/001ΚΕ 3536/117	4	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ 01, 01Σ 02, 02Σ 01, 01Σ	1b,3a,3c 1b 8iii 3a
2.α.3	1	1b	Σχετικές Δράσεις αφορούν τη Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Early Stage Window, πεδίο παρέμβασης 062) και τη Δράση ΕΔΚ.					
2.α.4	1	1b	Σχετικές Δράσεις αφορούν τη Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Early Stage Window, πεδίο παρέμβασης 062) και τη Δράση ΕΔΚ.					

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Κωδικός Πρόσκλησης Δράσης RIS3	Αριθμός Προσκλήσεων	Επιχειρ. Πρόγραμμα Δράσης RIS3	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ / ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΤΘΑ
2.α.5	1	3c	ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣΣΣΚ 1η Πρόσκληση Φορέας Αρωγός ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΣΚ 2η Πρόσκληση Επιχειρήσεις	3875/026ΚΕ 4620/032ΚΕ	2	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
2.β.1	2	1b	ΕΡΕΥΝΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ	2076/009ΚΕ	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
2.β.2	1	2b	Ψηφιακό Άλμα Ανάπτυξη καινοτόμου εκτεταμένου Συστήματος Εποπτείας Φάσματος για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω του τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών Ψηφιακό Βήμα	2926/017ΚΕ 2438/079 2925/016	2	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	2b
2.β.3	1	2b	«e-Λιανικό - Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ επιχειρήσεων του κλάδου του λιανεμπορίου, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος (Α, Β Κύκλος)	034ΚΕ 044ΚΕ	2	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	2b
2.β.4		3c	Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητα Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Ενίσχυση Τουριστικών ΜΜΕ για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών	1390/ΚΕ04 2953/018ΚΕ 012ΚΕ 003ΚΕ	5	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	3c
2.β.5		3c	Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητα Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων	1390/ΚΕ04 2953/018ΚΕ 3428/019ΚΕ	3	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	3c
2.β.6	1	3b	ΕΡΕΥΝΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ	2076/009ΚΕ Παρέμβαση IV: "Σφραγίδα Αριστείας (Seal of Excellence) για επιχειρήσεις" του Β κύκλου του ΕΔΚ	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
2.γ.1		2b						
2.δ.1		3d	Επιχειρούμε Έξω Ενίσχυση Αλυσίδων Προστιθέμενης Αξίας – Συνεργατικοί Σχηματισμοί - Δικτυώσεις Ανάπτυξη, Προώθηση και Αξιοποίηση της Ενιαίας Ταυτότητας / Σήματος Ποιότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών του Αγροδιατροφικού Τομέα	2624/013ΚΕ 4900/043ΚΕ 2311/076	3	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	3d
2.δ.2		3d	Μελέτες και έρευνες στήριξης του ενεργειακού τομέα της βιομηχανίας και της επιχειρηματικότητας	1724/040	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	3a
3.α.1		3a	Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικότητας II Σύσταση Ταμείου Εγγυοδοσίας	1929/052 1889/046 4208/126	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b,3a,3c
3.α.2	1	1b						
3.α.3								
3.β.1		3a	Σχετικές Δράσεις αφορούν το Πρόγραμμα TH2ORAX - Trellis Holistic & Hybrid Operational Ruggedized Autonomous eXemplary system και την Προκύρηξη ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΜΕ Σ.Δ.Ι.Τ (ΧΡΩΠΕΙ)					
3.β.2		3c	Ανάπτυξη, Προώθηση και Αξιοποίηση της Ενιαίας Ταυτότητας / Σήματος Ποιότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών του Αγροδιατροφικού Τομέα	2311/076	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	3d

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Κωδικός Πρόσκλησης Δράσης RIS3	Αριθμός Προσκλήσεων	Επιχειρ. Πρόγραμμα Δράσης RIS3	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ / ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΤΘΑ
3.γ.1		1b						
3.γ.2		1b	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ MONITORING MECHANISM ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ RIS3 ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΩΝ	2049/059	1	ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	1b
3.δ.1		1b	Υποστήριξη των πολιτικών και κάλυψη μελλοντικών αναγκών-Πράσινο Νησί	1612/030	1	ΕΠΑνεΚ	01	1b
3.δ.2		1b						
3.δ.3			Δημοσιότητα ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ	1086/002	1	ΕΠΑνεΚ	04, 04Σ, 05, 05Σ	

Πίνακας 39. Ενεργοποίηση του Σχεδίου Δράσης της RIS3 βάσει των Δράσεων RIS3 των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (χιλ. €)

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)
1.α.1	3	1a	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ (Σχετική Δράση αφορά και την Δράση ΕΛΙΔΕΚ: 1η Προκήρυξη Ερευνητικών Έργων ΕΛΙΔΕΚ για την ενίσχυση των μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/τριών και την προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού μεγάλης αξίας)		03, 03Σ	1a	143.000	0	0	143.000	183.521	0	0	141.360	179.057,91	179.057,91	0,00	168.415,60	115.906,35	0,00
1.α.2	3	1b	ΚΕΝΤΡΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ		01, 01Σ	1b	130.000	0	0	130.000	30.000	0	0	30.000	19.446,07	11.375,63	8.070,44	11.375,63	100,00	63,45
1.α.3	8	8v	Κατάρτιση και πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα		02, 02Σ	8v	2.000	0	0	2.000	30.000	0	0	30.000	58.525,07	57.999,48	525,59	55.656,44	41.087,54	340,94

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση						
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)	
			Αναβάθμιση δεξιοτήτων επαγγελματιών ομάδων υψηλής εξειδίκευσης του Τομέα Υγείας (Ανακλήθηκε και εντάχθηκε στο Εθνικό Σκέλος ΠΔΕ)																		
1.β.1	6	10ii	Ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας Υποδράση 2 Πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών ΙΚΥ σε υποψήφιους διδάκτορες των ΑΕΙ της Ελλάδας (Σχετικές Δράσεις αφορούν και τις 4 Δράσεις ΕΛΙΔΕΚ για την υλοποίηση διδακτορικής έρευνας)		6, 8, 9	10ii	0	20.025	0	20.025	0	35.262	0	35.262	35.262,05	35.262,05	0,00	35.262,05	29.050,28	0,00	
1.β.2	3	1a	Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές (Α και Β Κύκλος)		6, 8	10ii	0	40.000	0	40.000	0	39.136	0	39.136	38.627,80	38.627,80	0,00	38.447,94	36.317,92	0,00	
1.β.3	6	10.2.i	Ενίσχυση Μεταδιδακτόρων Ερευνητών/Ερευνητριών (Σχετικές Δράσεις αφορούν και τις 3 Δράσεις ΕΛΙΔΕΚ για την υλοποίηση		6, 8, 9	10ii	0	20.025	0	20.025	0	33.480	0	33.480	23.614,64	23.614,64	0,00	23.614,64	21.679,71	0,00	

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)
			μεταδιδακτορικής έρευνας)																	
1.β.4	3	1a	Σχετική Δράση αφορά την Δράση του ΕΛΙΔΕΚ: «Επιστήμη και Κοινωνία», 2η Προκήρυξη: «Αιέν Αριστέυειν – Θεόδωρος Παπάζογλου»				10.000	0	0	10.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.β.5	1	1b	Ειδικές Δράσεις ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΑΝΟΙΧΤΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ		01, 01Σ	1b	180.000	0	0	180.000	38.681	0	0	38.681	39.733,53	35.764,12	3.969,41	24.038,81	5.400,68	451,67
1.β.6	1	1b	Στήριξη Νεοφυών Επιχειρήσεων Εθνικού Μητρώου Elevate Greece για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19		01, 01Σ	1b	30.000	0	0	30.000	60.000	0	0	60.000	60.000,00	60.000,00	0,00	40.347,82	40.303,36	0,00
1.β.7	1	3c	Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός	Ο Π/Υ του Σχεδίου Δράσης και των Προσκλήσεων περιλαμβάνεται στην 2.β.5	01, 01Σ	3c	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.β.8	3	1a	ΔΡΑΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ		03, 03Σ	1a	40.000	0	0	40.000	31.860	0	0	31.860	30.469,53	30.469,53	0,00	29.954,47	27.053,55	0,00
1.β.9							72.000	0	0	72.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.γ.1		2b					1.000	0	0	1.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)
1.γ.2	3	1b	ΑΞΟΝΑΣ Α: Ωρίμανση του Οικοσυστήματος Μεταφοράς Τεχνολογίας στην Ελλάδα ΑΞΟΝΑΣ Β: Χρηματοδότηση Λειτουργίας Δομών & Δράσεων Μεταφοράς Τεχνολογίας	Στο Παράρτημα Ι της Εθνικής RIS3 αναφέρεται ως ΕΠ το ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ, ενώ στο Σχέδιο Δράσης του κειμένου της Εθνικής RIS3 αναφέρεται ως ΕΠ το ΕΠΑνεΚ	01	1b	6.900	0	0	6.900	15.000	0	0	15.000	8.205,10	8.205,10	0,00	7.429,25	1.746,07	0,00
1.γ.3	7	10iv	Σχετική Δράση αφορά τα Γραφεία Μεταφοράς Τεχνολογίας: ΑΞΟΝΑΣ Α: Ωρίμανση του Οικοσυστήματος Μεταφοράς Τεχνολογίας στην Ελλάδα της Παρέμβασης 1.γ.2	Περιλαμβάνεται στην 1.γ.2			0	12.900	0	12.900	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.γ.4	3	2a	Εκσυγχρονισμός των δικτυακών υποδομών του συνόλου των φορέων της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας της χώρας - Περιλαμβάνεται στην 2.β.5	Ο Π/Υ του Σχεδίου Δράσης και των Προσκλήσεων περιλαμβάνεται στην 1.γ.5	03, 03Σ 4, 5 και 6 του ΜΔΤ	2a	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.γ.5	4,5,6	2c	ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΕ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΝΕΦΟΥΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΚΛΙΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ		03, 03Σ 4, 5 και 6 του ΜΔΤ	2a 2c	0	0	29.694,09	29.694,09	0	0	53.817	53.817	39.948,56	39.948,56	0,00	39.352,50	16.824,34	0,00

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση						
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)	
			ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΤΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΡΑΤΑΣΗ																		
1.5.2	1	1b	ΔΙΜΕΡΕΙΣ (5 Προσκήσεις)		01, 01Σ	1b	50.000	0	0	50.000	28.505	0	0	32.500	25.593,40	24.265,30	1.328,10	17.251,60	1.495,48	104,43	
15.1	3	1b	ERANETS (6 προσκήσεις)		01, 01Σ	1b	50.000	0	0	50.000	32.500	0	0	28.505	23.321,57	21.002,19	2.319,37	15.337,86	4.807,86	742,01	
2.α.1	2	3a	Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Innovation Window, πεδίο παρέμβασης 067) - Περιλαμβάνεται στην 3.α.1 Υποστήριξη Δράσεων Στήριξης της Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Ωρίμανσης για την Αξιοποίηση της Ερευνητικής Δραστηριότητας και των Νέων Προϊόντων και Υπηρεσιών που αναπτύσσονται στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης	Ο Π/Υ του Σχεδίου Δράσης και της Πρόσκλησης της Σύστασης Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Innovation Window, πεδίο παρέμβασης 067) περιλαμβάνεται στην 3.α.1. Δεν προβλέφθηκε Π/Υ από το ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ στο Σχέδιο Δράσης.	01, 01Σ 7	1b,3a,3c 10iv	0	0	0	0	0	15.000	0	15.000	12.558,59	12.558,59	0,00	10.929,18	1.226,65	0,00	
2.α.2	2	3a	Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Early Stage Window, πεδίο παρέμβασης 062) - Περιλαμβάνεται στην 3.α.1 Στήριξη Νεοφυών Επιχειρήσεων Εθνικού Μητρώου	Ο Π/Υ της Πρόσκλησης της Σύστασης Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Innovation Window, πεδίο παρέμβασης 062)	01, 01Σ 01, 01Σ 02, 02Σ 01, 01Σ	1b,3a,3c 1b 8iii 3a	500.000	0	0	500.000	117.103	0	0	117.103	62.592,80	62.592,80	0,00	62.592,80	43.582,93	0,00	

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση						
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑ Δ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)	
			«Elevate Greece» για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19 - Περιλαμβάνεται στην 1.β.6 Νεοφυής Επιχειρηματικότητα Ανάπτυξη επιχειρήσεων με αξιοποίηση διαστημικών προϊόντων και υπηρεσιών μέσω της διαχείρισης και λειτουργίας του Κέντρου Επιχειρηματικής Επώασης ΚΕΕ της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος στην Ελλάδα με διακριτικό τίτλο ESA BIC Greece Διαχειριστής του ΚΕΕ	περιλαμβάνεται στην 3.α.1. Ο Π/Υ της Πρόσκλησης της Στήριξη Νεοφυών Επιχειρήσεων Εθνικού Μητρώου «Elevate Greece» για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19 περιλαμβάνεται στην 1.β.6.																	
2.α.3	1	1b	Σχετικές Δράσεις αφορούν τη Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Early Stage Window, πεδίο παρέμβασης 062) και τη Δράση ΕΔΚ.	Ο Π/Υ του Σχεδίου Δράσης και της Πρόσκλησης της Σύστασης Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Innovation Window, πεδίο παρέμβασης 062) περιλαμβάνεται στην 3.α.1.			0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2.α.4	1	1b	Σχετικές Δράσεις αφορούν τη Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Early Stage Window, πεδίο	Ο Π/Υ του Σχεδίου Δράσης και της Πρόσκλησης της Σύστασης Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών			0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση						
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑ Δ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)	
			παρέμβασης 062) και τη Δράση ΕΔΚ.	(Innovation Window, πεδίο παρέμβασης 062) περιλαμβάνεται στην 3.α.1.																	
2.α.5	1	3c	ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣΣΣΚ 1η Πρόσκληση Φορέας Αρωγός ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΣΚ 2η Πρόσκληση Επιχειρήσεις		01, 01Σ	1b	200.000	0	0	200.000	39.980	0	0	39.980	54.247,14	40.374,85	13.872,29	11.108,60	1.842,13	836,98	
2.β.1	2	1b	ΕΡΕΥΝΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ	Η Παρέμβαση IV του ΕΔΚ περιλαμβάνεται στην 2.β.6	01, 01Σ	1b	432.700	0	0	432.700	522.536	0	0	542.536	691.560,65	588.823,94	102.736,71	529.031,62	183.256,48	35.257,14	
2.β.2	1	2b	Ψηφιακό Άλμα Ανάπτυξη καινοτόμου εκτεταμένου Συστήματος Εποπτείας Φάσματος για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω του τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών Ψηφιακό Βήμα	Στοιχεία από Anartyxi.gov.gr	01, 01Σ	2b	92.000	0	0	92.000	168.500	0	0	168.500	249.830,26	140.922,51	108.907,75	113.445,10	36.967,82	34.152,23	
2.β.3	1	2b	«e-Λιανικό - Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ επιχειρήσεων του κλάδου του λιανεμπορίου, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος (Α, Β Κύκλος)	Στοιχεία από Anartyxi.gov.gr για την Πράξη με MIS: 5077045	01, 01Σ	2b	50.000	0	0	50.000	88.000	0	0	88.000	51.051,19	51.051,19	0,00	51.051,19	26.630,21	0,00	
2.β.4		3c	Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την	Ο Π/Υ του Σχεδίου Δράσης και των	01, 01Σ	3c	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση						
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)	
			ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Ενίσχυση Τουριστικών ΜΜΕ για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών	Προσκλήσεων περιλαμβάνονται στην 2.β.5																	
2.β.5		3c	Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων		01, 01Σ	3c	305.000	0	0	305.000	1.360.000,00	0,00	0,00	1.360.000,00	3.020.889,24	1.513.398,99	1.507.490,24	1.513.398,99	816.804,11	819.219,08	
2.β.6	1	3b	ΕΡΕΥΝΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ		01, 01Σ	1b	100.000	0	0	100.000	20.000	0	0	20.000	19.942,61	11.736,13	8.206,49	11.736,94	3.921,37	2.551,62	
2.γ.1		2b					3.000	0	0	3.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2.δ.1		3d	Επιχειρούμε Έξω Ενίσχυση Αλυσίδων Προστιθέμενης Αξίας – Συνεργατικοί	Απόρριψη της Πράξης «Ανάπτυξη, Προώθηση και	01, 01Σ	3d	20.000	0	0	20.000	85.000	0	0	85.000	84.473,23	42.314,92	42.158,31	42.314,92	13.007,57	12.912,84	

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση						
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)	
			Σχηματισμοί - Δικτυώσεις Ανάπτυξη, Προώθηση και Αξιοποίηση της Ενιαίας Ταυτότητας / Σήματος Ποιότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών του Αγροδιατροφικού Τομέα	Αξιοποίηση της Ενιαίας Ταυτότητας / Σήματος Ποιότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών του Αγροδιατροφικού Τομέα» με Κωδικό ΟΠΣ 5010535 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία 2014-2020																	
2.5.2		3d	Μελέτες και έρευνες στήριξης του ενεργειακού τομέα της βιομηχανίας και της επιχειρηματικότητας	Στοιχεία από Anartychi.gov.gr για την Πράξη με MIS: 5003300	01, 01Σ	3a	6.000	0	0	6.000	5.314	0	0	5.314	5.313,50	5.313,50	0,00	5.313,50	4.192,73	0,00	
3.α.1		3a	Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών Σύσταση Ταμείου Επιχειρηματικότητας II Σύσταση Ταμείου Εγγυοδοσίας		01, 01Σ	1b,3a,3c	559.500	0	0	559.500	700.000	0	0	700.000	1.180.000,00	1.180.000,00	0,00	1.180.000,00	1.145.000,00	0,00	
3.α.2	1	1b					40.000	0	0	40.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
3.α.3							2.000	0	0	2.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
3.β.1		3a	Σχετικές Δράσεις αφορούν το Πρόγραμμα TH2ORAX - Trellis Holistic & Hybrid Operational Ruggedized Autonomous eXemplary system και την Προκήρυξη ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ				40.000	0	0	40.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση						
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑ Δ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)	
			ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΜΕ Σ.Δ.Ι.Τ (ΧΡΩΠΕΙ)																		
3.β.2		3c	Ανάπτυξη, Προώθηση και Αξιοποίηση της Ενιαίας Ταυτότητας / Σήματος Ποιότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών του Αγροδιατροφικού Τομέα	Απόρριψη της Πράξης «Ανάπτυξη, Προώθηση και Αξιοποίηση της Ενιαίας Ταυτότητας / Σήματος Ποιότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών του Αγροδιατροφικού Τομέα» με Κωδικό ΟΠΣ 5010535 στο ΕΠΑνεΚ	01, 01Σ	3d	1.000	0	0	1.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
3.γ.1		1b		Ο Π/Υ του Σχεδίου Δράσης περιλαμβάνεται στην 3.γ.2			0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
3.γ.2		1b	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ MONITORING MECHANISM ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ RIS3 ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΩΝ		01, 01Σ	1b	5.000	0	0	5.000	4.425	0	0	4.425	4.424,41	4.424,41	0,00	3.950,36	2.745,24	0,00	
3.δ.1		1b	Υποστήριξη των πολιτικών και κάλυψη μελλοντικών αναγκών-Πράσινο Νησί		01	1b	20.000	0	0	20.000	5.833	0	0	5.833	8.477,26	8.477,26	0,00	5.175,39	800,33	0,00	
3.δ.2		1b					30.000	0	0	30.000	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ της RIS3			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ της RIS3				Π/Υ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (Παράρτημα 1 Εθνικής RIS3)				Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠ				Ενεργοποίηση					
Κωδ. Δράσης	Άξονας Προτερ.	Επενδυτική προτερ/τα	Δράση RIS3	Επεξηγηματικά Σχόλια επί των υπολογισμών μέτρησης	Άξονας Προτερ. ΕΠ Πρόσκλησης Δράσης RIS3	ΚΩΔ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΠΑνεΚ [Α]	ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [Β]	ΜΔΤ [Γ]	Σύνολο Π/Υ [Δ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑνεΚ [Ε]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ [ΣΤ]	Π/Υ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΜΔΤ [Ζ]	Σύνολο Π/Υ ΕΠ [Η]	Συνολικός Π/Υ Επένδυσης [Κ]	Προϋπολογισμός ΔΔ/Επιχορήγηση [Λ]	Ιδιωτική Συμμετοχή [Μ]	Ύψος συμβάσεων [Ν]	Ύψος Πληρωμών [Ξ]	Ύψος Πληρωμών (Ιδιωτ. Συμμ.)
3.5.3			Δημοσιότητα ΕΥΔ ΕΠΑνεΚ	Στοιχεία από Anaptyxi.gov.gr για την Πράξη με MIS: 5000299	04, 04Σ, 05, 05Σ		4.800	0	0	4.800	3.000	0	0	3.000	1.400,00	1.400,00	0,00	992,32	949,84	0,00
							3.125.900,00	92.950,00	29.694,09	3.248.544,09	3.569.756,85	122.878,43	53.817,07	3.746.452,35	6.028.566,11	4.228.981,39	1.799.584,71	4.047.525,52	2.622.700,57	906.632,39

Πηγή: ΓΤΕΚ – ΕΥΔΕ/ΕΚ, anaptyxi.gov.gr και ίδια επεξεργασία

Πίνακας 40 Ποσοτικοί δείκτες βαθμού εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης της RIS3.

Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	ΕΠΑνεΚ						ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ						ΜΔΤ						
		% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [Ε/Α]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [Ι/Ε]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Ε]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/Ε]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [ΣΤ/Β]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων Π/Υ [Ι/Β]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Β]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/ΣΤ]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [Ζ/Γ]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων Π/Υ [Ι/Ζ]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Ζ]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	
1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	1.α.1	128,34%	97,57%	91,77%	94,06%	63,16%	68,82%													
1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	1.α.2	23,08%	37,92%	37,92%	100,00%	0,33%	0,88%													
1.α. Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	1.α.3	1500,00%	193,33%	185,52%	95,96%	136,96%	73,82%													
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησιδων αριστείας	1.β.1							176,09%	100,00%	100,00%	82,38%	82,38%	82,38%							
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησιδων αριστείας	1.β.2							97,84%	98,70%	98,24%	92,80%	94,02%	94,46%							
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησιδων αριστείας	1.β.3							167,19%	70,53%	70,53%	64,75%	91,81%	91,81%							

Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	ΕΠΑΝΕΚ						ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ						ΜΔΤ						
		% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [Ε/Α]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [Ι/Ε]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Ε]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/Ε]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [ΣΤ/Β]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [Ι/Β]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Β]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/ΣΤ]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [Ζ/Γ]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [Ι/Ζ]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Ζ]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.4																			
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.5	21,49%	92,46%	62,15%	67,21%	13,96%	22,47%													
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.6	200,00%	100,00%	67,25%	67,25%	67,17%	99,89%													
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.7																			
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.8	79,65%	95,64%	94,02%	98,31%	84,91%	90,32%													
1.β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	1.β.9																			
1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.1																			
1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.2	217,39%	54,70%	49,53%	90,54%	11,64%	23,50%													
1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.3																			
1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.4																			
1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	1.γ.5													181,24%	74,23%	73,12%	98,51%	31,26%	42,75%	
1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	1.δ.1	57,01%	85,13%	60,52%	71,10%	5,25%	8,67%													
1.δ. Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	1.δ.2	65,00%	64,62%	47,19%	73,03%	14,79%	31,35%													
2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.1							NA	83,72%	72,86%	8,18%	9,77%	11,22%							
2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.2	23,42%	53,45%	53,45%	100,00%	37,22%	69,63%													
2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.3																			
2.α. Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.4																			

Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	ΕΠΑΝΕΚ						ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ						ΜΔΤ						
		% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [Ε/Α]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [Ι/Ε]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκλήσεων [Λ/Ε]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκλήσεων [Μ/Ε]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [ΣΤ/Β]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [Ι/Β]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκλήσεων [Λ/Β]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκλήσεων [Μ/ΣΤ]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [Ζ/Γ]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [Ι/Ζ]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκλήσεων [Λ/Ζ]	% συμβασιοποίησης επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκλήσεων [Μ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένου προϋπολογισμού επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	
2.α. Εκκώλυση νέων επιχειρηματικών παικτών	2.α.5	19,99%	100,99%	27,79%	27,51%	4,61%	16,58%													
2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.1	120,76%	112,69%	101,24%	89,85%	35,07%	34,64%													
2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.2	183,15%	83,63%	67,33%	80,50%	21,94%	32,59%													
2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.3	176,00%	58,01%	58,01%	100,00%	30,26%	52,16%													
2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.4																			
2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.5	445,90%	111,28%	111,28%	100,00%	60,06%	53,97%													
2.β. Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	2.β.6	20,00%	58,68%	58,68%	100,01%	19,61%	33,41%													
2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	2.γ.1																			
2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	2.δ.1	425,00%	49,78%	49,78%	100,00%	15,30%	30,74%													
2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	2.δ.2	88,56%	100,00%	100,00%	100,00%	78,91%	78,91%													
3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	3.α.1	214,48%	265,00%	265,00%	100,00%	215,54%	81,34%													
3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	3.α.2																			
3.α. Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου	3.α.3																			
3.β. Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση	3.β.1																			
3.β. Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση	3.β.2																			

Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δράσης	ΕΠΑΝΕΚ						ΕΠΑΝΑΔ-ΔΒΜ						ΜΔΤ						
		% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [E/A]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [I/E]	% συμβασιολογίας επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Ε]	% συμβασιολογίας επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένων προϋπολογισμών επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/Ε]	% απορρόφησης εγκεκριμένων προϋπολογισμών επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [ΣΤ/Β]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [I/B]	% συμβασιολογίας επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Β]	% συμβασιολογίας επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένων προϋπολογισμών επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/ΣΤ]	% απορρόφησης εγκεκριμένων προϋπολογισμών επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	% ενεργοποίησης ενδεικτικών πόρων του Σχεδίου Δράσης [Ζ/Γ]	% εντάξεων επιμέρους Δράσεων [I/Ζ]	% συμβασιολογίας επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Λ/Ζ]	% συμβασιολογίας επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Εντάξεων [Λ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένων προϋπολογισμών επιμέρους Δράσεων ως προς Π/Υ Προσκήσεων [Μ/Ι]	% απορρόφησης εγκεκριμένων προϋπολογισμών επιμέρους Δράσεων ως προς ΔΔ Συμβάσεων [Μ/Λ]	
3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης	3.γ.1																			
3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης	3.γ.2	88,50%	99,99%	89,27%	89,29%	62,04%	69,49%													
3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	3.δ.1	29,16%	145,34%	88,73%	61,05%	13,72%	15,46%													
3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	3.δ.2																			
3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας	3.δ.3	62,50%	46,67%	33,08%	70,88%	31,66%	95,72%													
	Σύνολο	114,20%	114,26%	109,25%	95,61%	70,53%	64,56%	132,20%	89,57%	88,10%	80,20%	71,84%	81,54%	181,24%	74,23%	73,12%	98,51%	31,26%	42,75%	

Πηγή. Στοιχεία ΟΠΣ, και Ιδία επεξεργασία.